

Кафедра аудиту та економічного аналізу
Навчально-наукового інституту обліку, аналізу та аудиту Університету державної
фіскальної служби України
Рада молодих вчених
Університету державної фіскальної служби України
Громадська організація «Україна інтелектуальна»
Національний університет харчових технологій
Чернігівський національний технологічний університет
Центральноукраїнський національний технічний університет

**Матеріали
II Всеукраїнської
науково-практичної
інтернет-конференції**

*«Державний фінансовий контроль, незалежний аудит
та аналіз: проблеми та перспективи розвитку»*

28 листопада 2019 р.

Україна, м. Ірпінь

УДК 338.242

Рекомендовано до друку Вченою радою Навчально-наукового інституту обліку, аналізу та аудиту Університету державної фіскальної служби України (протокол №6 від 18.12.2019 р.)

Державний фінансовий контроль, незалежний аудит та аналіз: проблеми та перспективи розвитку: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, 28 листопада 2018 р., м.Ірпінь. - 267 с.

Матеріали конференції розкривають найбільш актуальні питання наукових досліджень, подані у наступних напрямках: «Проблеми організації та методики державного фінансового контролю», «Розвиток податкового аудиту: проблеми та перспективи», «Державний фінансовий аудит – як основна форма контролю у Держаудитслужбі», «Шляхи реформування внутрішнього та незалежного зовнішнього контролю», «Проблеми організації та перспективи розвитку аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства», «Судово-економічна експертиза у фінансових розслідуваннях», «Облік і оподаткування: контрольно-аналітичний аспект». Видання розраховане на науковців та практиків, аспірантів, здобувачів вищої освіти, суб'єктів підприємницької діяльності.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ**Голова організаційного комітету:**

Мацелюх Н.П. – д.е.н., професор, директор Навчально-наукового інституту обліку, аналізу та аудиту (УДФСУ).

Заступник голови організаційного комітету:

Лісовий А.В. – д.е.н., професор, завідувач кафедри аудиту та економічного аналізу (УДФСУ);

Маргасова В.Г. – д.е.н., професор, проректор з наукової роботи (ЧНТУ)

Секретар організаційного комітету:

Таращенко В.А. – к.е.н., заступник завідувача кафедри аудиту та економічного аналізу з наукової роботи (УДФСУ).

Члени організаційного комітету:

Шалімова Н.С. – д.е.н., професор, декан (ЦНТУ);

Чернелевський Л.М. – к.е.н., професор, завідувач кафедри обліку і аудиту (НУХТ);

Білобровенко Т.В. – к.е.н., заступник завідувача кафедри аудиту та економічного аналізу з виховної роботи (УДФСУ);

Магопець О.А. – к.е.н., доцент, завідувач кафедри аудиту та оподаткування (ЦНТУ);

Мельник М.М. – к.е.н., доцент, доцент кафедри аудиту та економічного аналізу (УДФСУ);

Мискін Ю.І. – к.е.н., доцент, голова Ради молодих вчених (УДФСУ), голова Ради громадської організації «Україна інтелектуальна»;

Міщенко Т.М. – к.е.н., доцент, доцент кафедри аудиту та економічного аналізу (УДФСУ);

Панасюк О.В. – к.е.н., доцент кафедри аудиту та економічного аналізу (УДФСУ);

Пастернак М.М. – к.е.н., доцент, доцент кафедри аудиту та економічного аналізу (УДФСУ);

Пугаченко О.Б. – к.е.н., доцент, доцент кафедри аудиту та оподаткування (ЧНТУ);

Рябчук О.Г. – к.е.н., доцент, заступник директора Навчально-наукового інституту обліку, аналізу та аудиту з наукової роботи та міжнародних зв'язків (УДФСУ).

Савченко А.М. – к.е.н., заступник завідувача кафедри аудиту та економічного аналізу з організаційної та методичної роботи (УДФСУ);

Салямон-Міхеєва К.Д. – к.е.н., доцент, доцент кафедри аудиту та економічного аналізу (УДФСУ);

Юрченко М.Є. - к.ф.-м.н., професор, завідувач кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту (ЧНТУ)

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, статистичних даних, інших відомостей.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА МЕТОДИКИ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ

<i>Белінська М. С.</i> ЕФЕКТИВНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ	10
<i>Бестюк А.М.</i> ОПТИМІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ДФК	13
<i>Білобровенко Т.В.</i> МОНІТОРИНГ ЗАКУПІВЕЛЬ ЯК ЕФЕКТИВНА ФОРМА ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ	16
<i>Білобровенко Т. В., Брухаль Т.П., Фелось І.І.</i> ПРОБЛЕМИ ЕФЕКТИВНОГО ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ФІНАНСОВГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ.....	22
<i>Буличов О.С., Охмак О.М.</i> ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ РЕФОРМУВАННЯ	26
<i>Гордієнко Т.В.</i> ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ: ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ ..	30
<i>Лях І. М.</i> РЕФОРМУВАННЯ БЮДЖЕТНОГО КОНТРОЛЮ НА РІВНІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	35
<i>Муніч Н.С.</i> СУТНІСТЬ ТА ПРИНЦИПИ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ У СУСПІЛЬСТВІ	38
<i>Пастух Д.Л.</i> РОЗВИТОК ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	42
<i>Таргонська Л.В.</i> ВИКОНАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ - ГОЛОВНИЙ ПРІОРІТЕТ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ	47
<i>Шии А.В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ.....	50

СЕКЦІЯ 2. РОЗВИТОК ПОДАТКОВОГО АУДИТУ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

<i>Анепiр В.О., Таращенко В.А.</i> УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ: ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ ДЛЯ ПЛАТНИКА ПОДАТКІВ	55
<i>Вигівська В.М.</i> ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ПОДАТКОВОГО КОНТРОЛЮ	58
<i>Ищук К.Ю., Павлюк К.Ю.</i> ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПОДАТКОВОГО АУДИТУ В УКРАЇНІ.....	61
<i>Ковальчук О.О.</i> ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВІДПРАЦЮВАННЯ СХЕМНОГО ПОДАТКОВОГО КРЕДИТУ НА ПРИКЛАДІ ОФІСУ ВЕЛИКИХ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ	65
<i>Мазанович І.С., Таращенко В.А.</i> СХЕМИ УХИЛЕННЯ ВІД ОПОДАТКУВАННЯ У СФЕРІ СПОРТУ.....	69
<i>Туманевич К.В., Науменко О.О.</i> РОЗВИТОК ПОДАТКОВОГО АУДИТУ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	71
<i>Приндюк О.О., Таращенко В.А.</i> ОСНОВНІ ПРИЧИНИ ТА СХЕМИ УХИЛЕННЯ ВІД ОПОДАТКУВАННЯ.....	75
<i>Савчук В.В.</i> УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ: ПРИЧИННО-НАСЛІДКОВИЙ АСПЕКТ.....	78
<i>Слободянюк К. В., Шостак А.С.</i> СУТНІСТЬ АУДИТУ ОПОДАТКУВАННЯ ТА ПРОБЛЕМИ ЙОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ.....	81

СЕКЦІЯ 3. ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ АУДИТ – ЯК ОСНОВНА ФОРМА КОНТРОЛЮ У ДЕРЖАУДИТСЛУЖБИ

<i>Гаркуша Д.О.</i> ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ АУДИТ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА НЕДОЛІКИ.....	85
<i>Кричфалушій А.І., Ландик Л.Ю.</i> ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЕФЕКТИВНОЇ	

ОРГАНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ.....	89
<i>Савранчук Т. Ю.</i> ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ВИДІВ ДЕРЖАВНОГО АУДИТУ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ: АУДИТУ ЕФЕКТИВНОСТІ ТА ФІНАНСОВОГО АУДИТУ.....	93

СЕКЦІЯ 4. ШЛЯХИ РЕФОРМУВАННЯ ВНУТРІШНЬОГО ТА НЕЗАЛЕЖНОГО ЗОВНІШНЬОГО КОНТРОЛЮ

<i>Гулянич Л.М., Дорошенко Д.К.</i> ПРОБЛЕМИ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ.....	97
<i>Приндюк О.О.</i> ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АУДИТУ В УКРАЇНІ.....	100
<i>Пугаченко О.Б.</i> ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ СТРАХОВИХ РЕЗЕРВІВ.....	103
<i>Рябчук О.Г., Хмилівський М.В.</i> НЕОБХІДНІСТЬ СТВОРЕННЯ АУДИТОРСЬКОГО КОМІТЕТУ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	107
<i>Салямон-Міхеєва К.Д.</i> НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ АУДИТУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	110
<i>Фоміна Т.В. Міліченко О.С.</i> ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ ПОРЯДКУ ФОРМУВАННЯ НЕОПЛАЧЕНОГО КАПІТАЛУ.....	114

СЕКЦІЯ 5. ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

<i>Бестюк А.М.</i> АНАЛІЗ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ.....	118
<i>Борисенко А.В.</i> МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ.....	122
<i>Борисенко К.М.</i> ОЦІНКА ТА ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ДІЛОВОЇ	

АКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	127
<i>Буднік І.О.</i> МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ В КОНТЕКСТІ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА	132
<i>Горбань С.Ю.</i> АНАЛІЗ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ЯК ФАКТОРУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ.....	137
<i>Гордієнко Т.В.</i> АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ РИНКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ.....	141
<i>Кисіль О.І.</i> ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ АКТИВІВ І ПАСИВІВ ПІДПРИЄМСТВА ТА НАПРЯМИ ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ	145
<i>Кібиш О.О.</i> БУХГАЛТЕРСЬКИЙ БАЛАНС ТА ЙОГО АНАЛІЗ.....	149
<i>Козут С. С., Феєр І. І.</i> МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ.....	155
<i>Кундиловський Д.Ю.</i> МЕТОДИКИ ПРОГНОЗУВАННЯ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА ТА ПРОБЛЕМИ ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ.....	159
<i>Куц М.О.</i> УПРАВЛІНСЬКИЙ АНАЛІЗ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	162
<i>Ливацька Я.А.</i> АНАЛІЗ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА: МЕТОДИКА, ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ.....	166
<i>Мазанович І. С.</i> МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ.....	170
<i>Панасюк О. В.</i> ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА В КОНЦЕПЦІЇ ВАРТОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	174
<i>Польовик Л.В.</i> АНАЛІЗ В УПРАВЛІННІ ВИРОБНИЧИМИ ЗАПАСАМИ ПІДПРИЄМСТВА.....	177
<i>Скрицька О.Ю.</i> НАПРЯМКИ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ АНАЛІЗУ ДОХОДІВ ТА ВИТРАТ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	181
<i>Стативко О.О.</i> АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБГРУНТУВАННЯ	

ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА.....	185
<i>Фішер Н. В.</i> ФІНАНСОВИЙ РЕЗУЛЬТАТ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА: МЕТОДИКА АНАЛІЗУ, ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ	189
<i>Хмилівський М.В.</i> АНАЛІЗ НАЯВНОСТІ ТА СТРУКТУРИ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПрАТ "МИРОНІВСЬКИЙ ХЛБОПРОДУКТ"	195
<i>Шевченко Є.Д.</i> УПРАВЛІНСЬКИЙ МЕХАНІЗМ ПІДВИЩЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	199
<i>Яковенко М.Ю.</i> ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ПОКАЗНИКІВ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА	202

СЕКЦІЯ 6. СУДОВА-ЕКОНОМІЧНА ЕКСПЕРТИЗА У ФІНАНСОВИХ РОЗСЛІДУВАННЯХ

<i>Батрак Т. С.</i> СУДОВО-ЕКОНОМІЧНІ ЕКСПЕРТИЗИ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ КОРУПЦІЙНИХ ЗЛОЧИНІВ.....	207
<i>Кисіль О.І., Мазанович І.С.</i> ОКРЕМІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ СУДОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ	214
<i>Лютовська І.В., Феєр І.І.</i> МЕТА СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ ПРИ РОЗКРИТТІ Й РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ, ВЧИНЕНИХ В ЕКОНОМІЧНІЙ СФЕРІ УКРАЇНИ.....	217
<i>Міщенко Т.М.</i> МЕТОДИКИ ЕКСПЕРТНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У СФЕРІ ОПОДАТКУВАННЯ.....	221

СЕКЦІЯ 7. ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ: КОНТРОЛЬНО-АНАЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ

<i>Бурдега К.О., Петровська Д.О.</i> МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	
---	--

АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	225
<i>Волот О.І., Хрей А.П.</i> ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ ЗВІТНОСТІ: СВІТОВИЙ ДОСВІД.....	229
<i>Волот О.І., Шелест А.С.</i> ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ У СФЕРІ ОПОДАТКУВАННЯ: УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ.....	233
<i>Гриців О. І., Турянчик Р. Л.</i> ПОГАШЕННЯ ПОДАТКОВОГО БОРГУ ДЕРЖАВНИХ АБО КОМУНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	236
<i>Лазаренко Ю.В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ В БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВАХ.....	240
<i>Матвіюк А.В., Сіромах М.І.</i> ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ: НЕДОЛІКИ ТА УДОСКОНАЛЕННЯ...	244
<i>Мироненко Т.В., Романченко О.І.</i> СУЧАСНИЙ МЕХАНІЗМ СПРАВЛЯННЯ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШОГО ВИКОРИСТАННЯ.....	248
<i>Руцишин Н. М., Лециух І. М.</i> ОПЕРАЦІЇ БАНКІВ З ПЛАТІЖНИМИ КАРТКАМИ В УКРАЇНІ ТА НАПРЯМИ ЇХ РОЗВИТКУ	252
<i>Рябчук О.Г., Гожуловський С.С.</i> ВПЛИВ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	257
<i>Сидоренко О.О.</i> ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ДОХОДІВ СТРАХОВИКА ВІД ІНВЕСТУВАННЯ КОШТІВ ТЕХНІЧНИХ РЕЗЕРВІВ У ПРИЙНЯТНІ АКТИВИ З УРАХУВАННЯМ ВИМОГ ПОДАТКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА	262

СЕКЦІЯ 1. ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА МЕТОДИКИ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ

Белінська М. С.

студентка групи ОБ 16-1

Університет державної фіскальної служби України

Науковий керівник:

Білобровенко Тетяна Володимирівна

к.е.н., доцент кафедри аудиту та економічного аналізу,

Університет державної фіскальної служби України

ЕФЕКТИВНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ

Кожен процес, навіть наскрізний і налагоджений, вимагає проведення контролю за його реалізацією. Зважаючи на нестабільне становище в Україні, попит на державний фінансовий контроль зростає, адже підвищується необхідність в ефективному реагуванні на зміни, що відбуваються.

Проблематиці державного фінансового контролю присвячені праці таких зарубіжних дослідників, як А. Арене, Р. Адамс, Дж. Бейлі, Дж. Стігліц та ін. Досліджувана тематика знайшла віддзеркалення і у наукових працях вітчизняних науковців, серед яких, зокрема, Андрєєв, П., Чечуліна А.А., Тимохін М.Г, Мельничук В. Г, Мних Є.В та ін.

У Лімській декларації керівних принципів контролю наведено таке визначення: «...контроль не самоціль, а невід'ємна частина системи регулювання, метою якого є розкриття відхилень від прийнятих стандартів і порушень принципів законності, ефективності та економії витрачання матеріальних ресурсів на можливо більш ранній стадії з тим, щоб мати можливість прийняти коригуючі заходи, в окремих випадках притягнути винних до відповідальності, отримати компенсацію за заподіяну шкоду або

здійснити заходи щодо запобігання або скорочення таких порушень в майбутньому» [1].

Державний внутрішній фінансовий контроль (ДВФК) є вагомим інструментом державного правління, який являє собою структуровану модель, що повинна допомогти керівникам усіх рівнів досягати виконання поставлених завдань, інспектувати прибутки та видатки та зменшити кількість проблемних питань, пов'язаних з функціонуванням органів державного та комунального сектору[2]

Його метою є забезпечення правового, продуктивного, та прозорого управління державними фінансами.

Закономірність виконання фінансового контролю виникає тоді, коли здійснюється рух грошових коштів. Інспектування за використанням фінансових коштів і матеріальних ресурсів по праву вважається однією з найважливіших задач управління. Відповідно, тільки оперативний і дієвий фінансовий контроль, а також належний порядок в бюджетно-фінансовій сфері може сприяти вдосконаленню державного устрою, його соціальної стабільності, економічної безпеки, а також благополуччя громадян[3].

Нині найбільш продуктивною формою зовнішнього фінансового контролю є державний аудит який здійснюється незалежними дипломованими фахівцями. В Україні поки відсутні єдині методологічні основи побудови ефективної системи аудиту в секторі державного управління. В результаті від цього спостерігається брак аудиторської інформації, знижується якість аудиторської діяльності і, відповідно, довіра до державних інституцій та, як наслідок, управлінських рішень, прийнятих на підставі аудиторської інформації.

Для більш ефективного проведення державного фінансового контролю необхідне посилення відповідальності уповноважених органів, які здійснюють контроль та сприяння успішної реалізації фінансової стратегії і тактики, доцільному і ефективному розподілі та використанні фінансових ресурсів. В даний час Україні функціонують розрізнені ланки фінансового

контролю, в тому числі і на вищому рівні, які майже не взаємодіють між собою. Здійснення діяльності контролюючих органів позбавлена належної координації, вони не ув'язуються в єдину спільну систему, всі елементи якої працювали б в єдиному узгодженому та безперебійному ритмі та мали єдину ціль - забезпечити повноту і своєчасність формування фінансових ресурсів держави, їх збереження, ефективне та цільове витрачання державних коштів, законність і високу результативність їх використання [4].

Отже, було з'ясовано поняття зовнішнього державного фінансового контролю, а також визначена закономірність продуктивного функціонування на державному та соціальному рівнях. Розв'язати нові проблеми подальшого розвитку неможливо без їх наукового аналізу, вироблення відповідних процедур і методів роботи, перебудови системи координації та контролю, перегляду кадрової політики, особливо зі зміною законодавства, яке регламентує функції, повноваження, ступінь самостійності та інші аспекти діяльності органів виконавчої влади.

Список використаних джерел:

1. Лімська декларація керівних принципів контролю [Електронний ресурс]: прийнято IX Конгресом доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/604_001 Міжнародної організації вищих контрольних органів (ІНТОСАІ) в 1977 році // Законодавство України.
2. Ян Ван Туйнен, Андрєєв П., Чечуліна А.А., Тимохін М.Г (2012 р.). «Державний внутрішній фінансовий контроль: Україна та Європейський досвід» Навчальний посібник // 2012. – С.2
3. Мельничук В. Г. Незалежний державний фінансовий контроль в Україні та досвід зарубіжних країн / В. Г. Мельничук // Фінансовий контроль. – 2002. – № 2. – С. 33–37.\
4. Є.В. Мних, М.О. Никонович, Н.С. Барабаш та ін. ; за ред. Є.В. Мниха Державний фінансовий аудит: Методологія та організація : монографія /. – К. : Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2009. – 319 с

Бестюк А.М.
студентка групи ОБ-16-1
Університет державної фіскальної служби України

Науковий керівник:
Білобровенко Т.В.
к.е.н., доцент кафедри аудиту та економічного аналізу,
Університет державної фіскальної служби України

ОПТИМІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ДФК

Через значні масштаби нецільового та неефективного використання державних коштів виникає потреба в оптимізації методологічних та організаційних аспектів контролю. Державний фінансовий контроль (далі ДФК) на сьогодні є однією із найважливіших функцій державного управління, значення якої дедалі зростає.

Серед вітчизняних учених, необхідно зазначити праці М.Т. Білухи, Ф. Ф. Бутинця, Н. Г. Виговської, І. Рубан, І. Б. Стефанюка, І. Ю. Чумакової та інших.

Оцінка ефективності використання коштів не входить до функцій управління, внаслідок цього виникає проблема нецільового використання коштів. Адже алгоритм контролю залишається таким, що аудитори констатують факт виявлення помилок, коли бюджетні кошти вже витрачені.

Головною проблемою є не розроблена власне базова теорія ДФК, не напрацьовано методологічні фундаментальні норми його організації.

Для прийняття рішень в умовах невизначеності доцільно застосовувати математичні моделі, що використовують теорію ігор, ризикологію, байєсовські мережі, теорію перспектив, теорію нечітких множин [1]. Якщо попередній контроль здійснюється не на основі науково обґрунтованих критеріїв, за якими визначатиметься результат, то також неможливо визначити ефективність виконання бюджету. Тому необхідно змінити шаблон контролю, коли контрольні органи лише фіксують допущені порушення, тоді як їх потрібно передбачати і запобігати.

ДФК повинен встановлювати крайні межі, за якими настають незворотні наслідки у розвитку суспільства. Саме в цьому полягає відмінність ДФК від контролю, який здійснюється такими органами, як відділами внутрішнього аудиту, фіскальними структурами, які обслуговують інтереси виконавчої влади, підзвітні їй та обслуговують її інтереси. Вони вбудовані в систему управління конкретних відомств і завжди керуватимуться відомчими принципами. Головне в діяльності Вищих органів ДФК – визначення критичних меж стійкості системотворчих інститутів суспільства: бюджету, безпеки, інформаційних ресурсів, екології та здійснення моніторингу поточного стану засадничих інститутів відносно виявлених критичних меж стійкості [2].

Проблемою у процесі інституціоналізації ДФК є протиріччя в існуючій законодавчій базі, що, у свою чергу, обумовлює у зацікавлених сторін бажання коригувати і по-своєму тлумачити наявні нормативні правові акти. Для вирішення цієї проблеми доцільно розробити заходи:

- сформулювати мету і цілі діяльності основних інститутів ДФК;
- розроблення й ухвалення єдиної концепції ДФК як системи загальноприйнятих поглядів на її цілі, способи, форми і завдання та єдиної інформаційної системи про виявлені правопорушення;
- розроблення методологічної та методичної бази оцінки ефективності використання державних фінансових ресурсів і майна, створення механізму щодо забезпечення повернення державних коштів, які використані не за цільовим призначенням;
- надання органу ДФК права отримувати від банків і податкових органів відомості, які становлять банківську і податкову таємницю стосовно господарських суб'єктів, що перевіряються;
- уведення періодичної звітності суб'єктів бюджетного процесу органу державного аудиту, відповідно до його завдань чи повноважень;
- розроблення та законодавче закріплення системи заходів адміністративної відповідальності з метою застосування її органом ДФК до

осіб, які порушують приписи нормативно-правових актів щодо використання національних ресурсів у межах своїх повноважень; за їх невиконання орган, здійснюючийДФК, повинен отримати право призупинення фінансування із державного бюджету, позабюджетних фондів до усунення виявлених недоліків і виконання приписів;

Важливим є визначення межі понятійного поляДФК [3]:

- детальним викладенням у законодавчих актах особливих характеристик понять «ДФК», «фінансовий контроль» та «державний аудит»;
- корекцією інституціональної структуриДФК, базуючись на чітко визначеній концептуальній понятійній базі;

- розробленням координаційних схем і розмежуванням повноважень контрольних органів у рамках скоригованої інституціональної структуриДФК.

У плануванні контрольних заходів при здійсненніДФК важлива його прозорість. Тільки в ситуації, коли мета і правила призначення перевірок зрозумілі всім, суб'єкти контролю перестануть сприймати їх як «заходи» держави або «замовлення» конкурентів. Тому потрібно складати єдиний план здійснення контролю за використанням національних ресурсів, відповідно до якого на об'єкт контролю одразу приходять всі контрольні органи і кожен перевіряє лише свою ділянку, нікого не дублюючи. Застосування ризико-орієнтованого підходу дозволить зосередити увагу органів Державної аудиторської служби на злісних порушниках, а також визначенні основних критеріїв проведення перевірок шляхом управління ризиками.

Отже, системаДФК в Україні має ряд проблем та недоліків, які потребують її оптимізації. Необхідно створити правове, інформаційне, організаційне, комунікативне, методологічне та кадрове забезпечення для здійсненняДФК. Як наслідок, це позитивно вплине на рівень довіри населення до влади, на розвиток фінансово-бюджетних відносин в Україні. Вирішити проблеми та подолати недоліки організації та функціонування

ДФК в Україні можливо шляхом послідовної реалізації заходів, спрямованих на оптимізацію системи державного фінансового контролю .

Список використаних джерел:

1. Мартирисян К. Реформування системи державного фінансового контролю в Україні: проблеми та перспективи [Електронний ресурс] / К. Мартирисян // Подільський державний аграрно-технічний університет. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: http://sophus.at.ua/Conf_2017/Zb_PDATU_12_2017.pdf#page=126.
2. Петренко П. С. Щодо удосконалення системи державного фінансового контролю для побудови ефективної держави [Електронний ресурс] / П. С. Петренко // Економіка і прогнозування. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: file:///D:/Users/Sysadmin/Favorites/Downloads/econprog_2016_4_11.pdf.
3. Шевченко Н.І., Куліченко В.О. Державний фінансовий контроль: сучасний стан, проблематика, напрямки реформування. Електронне наукове фахове видання «Державне управління: удосконалення та розвиток». Режим доступу до ресурсу: <http://www.dy.nauka.com.ua/index.php?operation=1&iid=380>.

Білобровенко Т.В.

*к.е.н., доцент кафедри аудиту та економічного аналізу
Університет державної фіскальної служби України*

МОНІТОРИНГ ЗАКУПІВЕЛЬ ЯК ЕФЕКТИВНА ФОРМА ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ

Прозорість використання державних фінансів є неодмінною ознакою демократичної держави особливо в умовах децентралізації влади. В сучасному українському суспільстві виникла потреба у постійному та аргументованому аналізі використання державних ресурсів. Діяльність

державного сектора як повноцінного суб'єкта ринку стимулює конкурентне середовище національної економіки.

Однією з найбільш актуальних сучасних проблем в Україні є питання щодо здійснення контролю у сфері публічних закупівель. Довгий час державні закупівлі вважалися однією з найбільш корумпованих сфер в економіці. Процедура державних закупівель мала «паперовий» характер, що не давало змоги відстежувати прозорість та ефективність процедури закупівель. Поштовхом для змін стала Євроінтеграція, коли з більшою пильністю громадяни стали звертати увагу, на що саме використовують кошти в державних органах. За часів появи державних закупівель постійно існувала проблема у прозорості державних закупівель, яка характеризувалася відсутністю повної звітності у торгах та аналізі усіх держзакупівель у зв'язку з чим дана сфера ставала ще більш корумпованою. Для того, щоб подолати корупційні схеми при здійсненні закупівель у державній сфері, було прийнято рішення про впровадження переходу на електронний документообіг за допомогою системи електронних торгів, яка дістала назву «ProZorro».

Електронна система закупівель — інформаційно-телекомунікаційна система, що забезпечує проведення процедур закупівель, створення, розміщення, оприлюднення та обмін інформацією та документами в електронному вигляді, до складу якої входять веб-портал Уповноваженого органу, авторизовані електронні майданчики, між якими забезпечено автоматичний обмін інформацією та документами.

Контроль державних закупівель здійснюється Державною аудиторською службою України у формі перевірки державних закупівель та моніторингу закупівель (рис. 1).

Тема моніторингу публічних закупівель нині найбільш актуальна серед закупівельників. Зупинемося більш детально на новій формі державного фінансового контролю – моніторингу закупівель і розглянемо її відмінність

від перевірки державних закупівель. За результатами моніторингу закупівель контролери призначають перевірку державних закупівель.

Рис. 1. Порівняльна характеристика моніторингу закупівель з перевіркою державних закупівель

Контроль за дотриманням законодавства у сфері закупівель здійснюється шляхом проведення моніторингу закупівлі у порядку, встановленому Законом України «Про публічні закупівлі», проведення

перевірки закупівель, а також під час державного фінансового аудиту та інспектування [1].

Перевірка закупівель у замовників проводиться за місцезнаходженням юридичної особи, що перевіряється, чи за місцем розташування об'єкта права власності, щодо якого проводиться перевірка, і полягає у документальному та фактичному аналізі дотримання замовником законодавства про закупівлі. Результати перевірки закупівель викладаються в акті перевірки закупівель [2].

Моніторинг закупівлі здійснюється за місцезнаходженням органу державного фінансового контролю [2].

Ст. 7-1 Закону України від 25.12.2015 № 922 «Про публічні закупівлі» [2] передбачає, що моніторинг закупівлі здійснюється протягом проведення процедури закупівлі, укладання договору про закупівлю та його виконання. Методичне забезпечення моніторингу закупівель розроблене не повністю і потребує доопрацювання.

Дата початку та завершення моніторингу закупівлі, висновок про результати моніторингу закупівлі оприлюднюються на офіційному веб-сайті органу державного фінансового контролю, а обмін інформацією між замовником та органом державного фінансового контролю здійснюється в офіційному порядку шляхом листування.

Нині на онлайн-платформі Dozorro в пілотному режимі працюють у тестовому режимі ризик індикатори, де міститься інформація про перелік таких ризиків та карта ризиків по закупівлях замовників. Зверніть увагу, що одними з ризиків є такі: усі тендерні пропозиції завантажені в один день; відсутня тендерна пропозиція учасника (тобто тільки екранна форма без завантажених документів); великий або малий крок пониження ціни в торгах; переможець торгів виграв усі лоти; постачальник співпрацює тільки з цим замовником; постачальник не постачав зазначеного предмету закупівлі; учасник, якого часто дискваліфікують; велика економія у тендері; велика кількість лотів; не оприлюднено договір; договір відрізняється від ціни

звітування; повторювана закупівля за одним кодом протягом року; закупівля близька до порогу, визначеного законом.

Приводом для початку моніторингу можуть стати повідомлення від системи ризик-індикаторів ProZorro та ЗМІ, звернення громадських організацій, органів влади та місцевого самоврядування. Окрім того, Держаудитслужба може ініціювати перевірку з власної ініціативи.

На відміну від скарги до Антимонопольного комітету України, моніторинг Держаудитслужби не передбачає зупинки процедури, адже одна із його цілей -запобігти правопорушенням у закупівлях. До замовників, які вчасно усунуть виявлені у ході моніторингу порушення, штрафні санкції не застосовуватимуться. Якщо ж замовник не усуне порушення та не аргументує своїх дій, Державна аудиторська служба України може прийняти рішення про проведення комплексної перевірки та накласти штраф на замовника згідно із законодавством. Рішення про початок моніторингу має публікуватися в ProZorro протягом двох робочих днів з початку його ініціації.

Завдяки запуску е-кабінета аудитори замінять «паперовий» обмін інформацією з замовниками на електронний. Через систему аудитори спілкуватимуться з замовниками, ставитимуть запитання. У замовника буде три робочі дні, щоб підготувати та оприлюднити у системі відповіді на їх запит.

Тривалість проведення моніторингу до 15 робочих днів. За його результатами аудитори протягом трьох робочих днів публікують у системі висновок. У разі виявлення порушень замовник має їх усунути протягом трьох робочих днів, завантаживши відповідне повідомлення про це у ProZorro, або ж опублікувати свою незгоду з висновками Державної аудиторської служби України з подальшим оскарженням у суді.

Висновки. На сьогодні Україна здійснює активне реформування у сфері державних закупівель. Державні закупівлі є одним з основних факторів впливу на розмір бюджету держави, тому їх процес має бути чітким,

контрольованим та відповідати сучасним вимогам суспільства. Процедура здійснення державних закупівель має бути однією із ключових елементів управління державними фінансами і ґрунтуватися на засадах добросовісної конкуренції, об'єктивності, прозорості та відкритості, недискримінації учасників, при цьому запобігати проявам корупції у цій сфері.

Отже, основним елементами впливу на ефективність здійснення публічних закупівель повинні стати: жорстка система контролю в сфері державних закупівель, акцентуючи увагу саме на моніторингу закупівель; встановлення чіткої системи штрафів та інших санкцій за порушення в сфері закупівель, як з боку учасників, так і замовників. Крім того необхідно розробити ефективну методику моніторингу закупівель, яка б врахувала всі останні зміни законодавства в цій сфері.

Список використаних джерел:

1. Про публічні закупівлі: закон України.
URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/922-19>
2. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: закон України від 26 січня 1993 р. №2939 - XII із змінами та доповненнями. Верховна Рада України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2939-12>
3. Івашова Л., Івашов М. Українські реалії та світовий досвід боротьби з корупцією у складі державних закупівель. *Державне управління та регіональний розвиток*. 2019. № 4. С. 316–343. URL: <https://doi.org/10.34132/pard2019.04.05>.
4. Державний фінансовий контроль у сфері державних закупівель. URL: <http://oaji.net/articles/2015/2071-1435136908.pdf>

Білобровенко Т. В.

*к.е.н., доцент кафедри аудиту та економічного аналізу,
Університет державної фіскальної служби України*

Брухаль Т.П.

*студентка групи ОБР-17-3
Університет державної фіскальної служби
України*

Фелось І.І.

*студентка групи ОБР-17-3
Університет державної фіскальної служби
України*

ПРОБЛЕМИ ЕФЕКТИВНОГО ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

Основною потребою на сьогодні є формування ефективної системи державного фінансового контролю (ДФК). В даний час досить важливим і актуальним є питання побудови і становлення надійної загальної системи державного фінансового контролю в Україні, без вирішення якого не можна збільшити ефективність виробництва, конкурентоспроможність основних галузей державної економіки, вирішити проблеми життєдіяльності країни, понизити рівень тінізації економіки і корупції.

Дослідженням фінансового контролю в усіх його проявах займалися такі вітчизняні і зарубіжні вчені, як О. Барановський, І. Басанцов, В. Бурцев, В. Дяченко, Н. Залуцька, К. Захаров, О. Козирін, П. Петренко, Н. Погосян, В. Поліщук, В. Родіонова, С. Рябухін, В. Симоненко, С. Степашин, І. Стефанюк, І. Чугунов, В. Шевчук, Т. Юнусова та ін.

Можна стверджувати, що сьогодні організація формування сучасної системи ДФК в Україні є не досить ефективною, що обумовлено не досить позитивним впливом багатьох об'єктивних і суб'єктивних чинників. Таким чином серед найбільших проблем у цій сфері те, що в наявності не тільки розрізненість зовнішнього і внутрішнього ДФК, їх відомча закритість, а й штучне протиставлення різних контролюючих органів на базі відсутності

єдиного тлумачення їх повноважень і відповідної узгодженості і координації дій.

На подібних негативних тенденціях, що пов'язані з недієвістю роботи органів ДФК в Україні, які стоять на перешкоді формування його системи, наголошують і експерти Світового банку й створеного ЄС і ОЕСР аналітичного центру SIGMA. Таким чином в резюме до звіту Світового банку йдеться, що функціонування внутрішнього і зовнішнього аудиту має значні протиставлення для забезпечення ефективного нагляду в частині державного управління. В даному документі, зазначається, що розбудова ефективного внутрішнього аудиту відповідно до міжнародних стандартів потребує розвитку і осучаснення відповідних функціональних повноважень Держаудит служби України, а також посилення незалежності Рахункової палати [1, с. 14, 57—58].

Варто зазначити, що сьогодні відсутня й обґрунтована методика здійснення аудиту дієвості витрачання державних коштів. В результаті істотних відмінностей в організації контролю і впровадженні відповідних санкцій говорити про сьогоденне існування системи ДФК в Україні не доводиться. Скоріш за все можна зафіксувати наявність такої собі системи різних і особливо слабо пов'язаних між собою органів ДФК. Отже, система ДФК яка побудована в Україні, не забезпечує на відповідному рівні фінансово-бюджетну дисципліну як в загальному у державі, так і на регіональному рівні [2]. Різноманітність сфер діяльності контролюючих органів супроводжується численними колізіями, що зумовлює нераціональний поділ обов'язків та перекладання відповідальності. Кожен з існуючих в Україні органів ДФК еволюціонує самостійно, без об'єднання зусиль з іншими контролюючими органами для формування єдиної системи ДФК.

Слід відмітити, що на практиці досить часто відсутня система чітких і доцільних показників для виміру результатів здійснення програм і цільові значення для кожного з подібних показників, що знеможливає результативну попередню оцінку програм, включаючи альтернативні

програми, на рівні погодження проекту бюджету, моніторинг ступеня досягнення накреслених цілей і запланованих результатів в ході реалізації програм, оцінку ефективності реалізації програм з їх виконання. Методичні перепони викликає вирішення завдань вираження результатів поточної діяльності в кількісно вимірних показниках, виокремлення серед них [3] безпосередніх і кінцевих соціально значущих показників і, найголовніше, прив'язки сформульованих результатів до необхідних бюджетних видатків.

Необхідно врахувати, те що в Україні не використовуються всі форми фінансового аудиту. Таким чином, якщо деяка практика проведення аудиту дієвості накопичений як Рахунковою палатою і Держаудитслужбою України ДФУ, то стратегічному аудиту стану і результатів використання національних ресурсів у рамках проектних підходів до управління соціально-економічним розвитком держави увага досі не приділяється. Останній напрям міг би бути матеріалізованим шляхом активної участі Рахункової палати в усіх етапах формування урядових стратегій, формулюванні цілей і індикаторів, що впроваджується в цій сфері.

Важливим є те, що в Україні побудувалась дворівнева система, що включає органи і агентів валютного контролю. Перші, на відміну від останніх, реалізують не лише контрольні заходи, а й можуть адміністративно впливати на порушників, направляючи приписи про усунення виявлених порушень. Основним органом валютного [4] контролю в нашій країні є НБУ, який контролює виконання правил регулювання валютних операцій, та забезпечує виконання уповноваженими банками функцій з приводу провадження валютного контролю. До органів валютного контролю належать й ДФС України й центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері надання послуг поштового зв'язку. Агентами валютного контролю є уповноважені комерційні банки, фінансові установи та національний оператор поштового зв'язку, які отримали від НБУ генеральні ліцензії на здійснення валютних операцій, провадять контроль за валютними операціями, що проводяться резидентами і нерезидентами через ці установи.

Відсутня й відповідна координація взаємодії між контролюючими органами з підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів. Система ж державного внутрішнього фінансового контролю в Україні не має достатнього наукового забезпечення в частині впровадження у досвід сучасного вітчизняного й зарубіжного досвіду, розроблення та здійснення новітніх інформаційно-програмних проектів, задоволення потреб у підготовці кадрів і підвищенні їх кваліфікації [5, с. 7].

Таким чином прийнята організація формування системи ДФК в Україні досить сильно уповільнює цей процес, "консервуючи" непоєднаність бюджетного, податкового, митного і валютного контролю, безсистемність діяльності наявних контролюючих органів й недоліки, притаманні кадровому, інформаційно-аналітичному і фінансовому забезпеченню їх формуванню.

Формування цілісної системи ДФК, має ґрунтуватися на змішаній моделі її організації, імплементації й інтеграції її окремих елементів і підсистем для забезпечення завдяки консолідації можливостей і матеріальних, трудових, фінансових, інтелектуальних й інформаційних ресурсів її суб'єктів та гармонізації їх контрольних відносин.

Список використаних джерел:

1. Дейнеко Є. В. Реформування системи державного фінансового контролю в Україні / Є. В. Дейнеко // Вісник ЖДТУ. — 2012. — № 1. — С. 61—64. — (Серія "Економічні науки").
2. Україна: звіт з ефективності управління державними фінансами [Електронний ресурс]. — Світовий банк, 2012. — 110 с. — Режим доступу: <http://www.worldbank.org/uk/news/pressrelease>
3. Україна: оцінювання системи врядування. — К.: Центр сприяння інституційному розвитку державної служби, 2007. — 352 с.
4. Чумакова І.Ю. Инновационные механизмы развития государственного финансового контроля в Украине / И. Ю.Чумакова // TERRA ECONOMICUS. — Т. 11. — Ч. 3. — 2013. — № 1. — С. 86—92.

5. Іванова І. Стан та проблеми державного фінансового контролю на регіональному та місцевому рівні [Електронний ресурс] / І. Іванова. — Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/Monitor/Desember/04.htm>

*Буличов О.С.,
студент групи ОБД-17-2
Університет державної фіскальної служби України*
*Охмак О.М.,
студент групи ОБР-17-3
Університет державної фіскальної служби України*
Науковий керівник:
Білобровенко Тетяна Володимирівна
*к.е.н., доцент кафедри аудиту та економічного аналізу,
Університет державної фіскальної служби України*

ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ РЕФОРМУВАННЯ

Державний фінансовий контроль є важливою функцією держави, за допомогою якої забезпечуються нормальні умови для функціонування фінансової системи. Складні економічні процеси й наслідки політично-економічних відносин в країні показали необхідність удосконалення фінансово-бюджетної політики, а зокрема й фінансового контролю. Його недооцінка призвела до зловживань та порушень у сфері фінансових відносин. На сьогодні визнано, що існує необхідність розвитку системи державного фінансового контролю з огляду на об'єктивну потребу створення відповідної противаги існуючим загрозам у фінансовій системі, зокрема щодо зменшення обсягів та кількості бюджетно-фінансових зловживань та злочинів; покращення рівня фінансової дисципліни у використанні бюджетних коштів; забезпечення надходжень до бюджету податків, зборів та обов'язкових платежів; посилення відповідальності учасників бюджетного процесу та ін.

Вдосконалення системи фінансового контролю в Україні може стати запорукою ефективного функціонування державних фінансів, зокрема отримання таких результатів як: дотримання економічної безпеки держави, збалансування державного та місцевих бюджетів, досягнення фінансової самодостатності регіонів, секторів і галузей економіки, збільшення захищеності фінансово-економічних інтересів громадян і суспільства, і як результат - процвітання держави, посилення престижу перед світовою спільнотою.

До основних проблем сучасної системи державного контролю можна віднести такі:

1. Переважна більшість контрольно-ревізійних процедур має фіскальний характер. На практиці найчастіше використовують ревізію та перевірку. Ці методи дають змогу лише виявити фінансові порушення, констатувати негативні явища, але не дають змогу запобігти їм чи вивчити причини їх виникнення.

2. Переважання заходів подальшого (наступного) контролю. Існуючі процедури попереднього та поточного контролю (які, як свідчить досвід зарубіжних країн, є найбільш дієвими) у межах діючої системи фінансового контролю є досить слабкими та неврегульованими.

3. Неусвідомлення важливості внутрішнього фінансового контролю як в системі управління державними фінансами, так і керівниками підприємств, установ, організацій;

4. Низький рівень дієвості механізму адміністративних стягнень. Сума штрафу за нецільове або незаконне використання бюджетних коштів значно менша за обсяги бюджетних коштів, які держава втрачає через зловживання посадових осіб, і не може забезпечити повною мірою відшкодування цих збитків.

5. Зростання фінансових порушень у сфері використання бюджетних коштів.

6. Неврегульованість діяльності та перетин функцій суб'єктів фінансового контролю. В Україні зовнішній контроль у частині використання коштів Державного бюджету України централізовано здійснюють два органи влади: Рахункова палата від імені Верховної Ради України та Держаудитслужбу від імені Уряду.

Для підвищення ролі фінансового контролю в Україні, вирішення основних проблем у державі, що пов'язані з цим питанням, необхідно реформувати систему державного фінансового контролю. Щодо заходів реформування, то можна виділити наступні: удосконалення законодавчої бази, нормативно-правових актів, інструктивних і методичних документів, що має забезпечити ефективність державного фінансового контролю; створення й відпрацювання механізму координації роботи контрольних служб; застосування відрядно-преміальної системи матеріально-технічного забезпечення контролюючих органів; вивчення і впровадження в практику іноземного досвіду проведення державного фінансового контролю.

Задля забезпечення дієвості, результативності та ефективності заходів державного фінансового контролю органами Держаудитслужби вжито комплексних заходів, зокрема:

- з метою мінімізації впливу на діяльність підконтрольних об'єктів, водночас враховуючи найвагоміші можливі фінансові ризики зловживань з фінансово-бюджетними ресурсами, триває тенденція до зменшення кількості проведених заходів державного фінансового контролю – з 2,7 тисяч у 2016 році до майже 2,0 тисяч у 2018 році, тобто у 1,3 раза;

- в умовах реформування системи державного фінансового контролю та, відповідно, акцентування основної уваги на попередженні та недопущенні порушень у фінансовій сфері продовжується зростання частки аудитів у загальній кількості заходів контролю;

- у розрахунку на 1 перевірений об'єкт обсяг охоплених контролем (ревізіями та перевітками) фінансових та матеріальних ресурсів у 2018 році

становив понад 254,1 млн грн, що на 8% перевищує відповідний показник 2017 року;

- результативність ревізій та перевірок зросла майже на 16%: якщо за 2017 рік обсяг виявлених такими заходами втрат ресурсів у середньому на один перевірений об'єкт становив понад 1,2 млн грн, то за 2018 рік – майже 1,5 млн грн;

- проводиться комплексна та системна робота, спрямована на відшкодування втрат фінансових і матеріальних ресурсів держави, установлених за результатами ревізій та перевірок [2].

Основними напрямками розвитку цілісної системи державного фінансового контролю в Україні мають стати: сприяння формуванню цілісності системи державного фінансового контролю шляхом прийняття Кодексу державного фінансового контролю України. Зазначений нормативно-правовий акт повинен стати системоутворюючим стосовно визначення суб'єктів державного фінансового контролю, їх класифікації в залежності від компетенції стосовно об'єктів контролю; здійснення структурування або групування суб'єктів державного фінансового контролю за ознаками компетенції стосовно об'єктів контролю на три групи: перша група - вищий державний фінансовий контроль, у складі - Рахункової палати України; друга група - зовнішній державний фінансовий контроль, у складі - Державної казначейської служби України, Державної податкової служби України, Державної митної служби України, Держаудитслужби та Державної служби фінансового моніторингу; третя група - внутрішній державний фінансовий контроль, у складі всіх відділів внутрішнього аудиту міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, місцевих органів виконавчої влади, інших головних розпорядників бюджетних коштів, органів місцевого самоврядування. Важливим елементом забезпечення ефективності державного фінансового контролю є обов'язковість взаємоконтролю між різними групами системи державного фінансового контролю.

Список використаних джерел:

1. Вацик Н.І. Необхідність вдосконалення державного фінансового контролю за використанням бюджетних коштів / Н. Вацик // Галицький економічний вісник. — 2010. — №3(28). — С.184-190.

2. Публічний звіт про діяльність Державної аудиторської служби України за 2018 рік. URL: <http://dkrs.kmu.gov.ua/kru/doccatalog/document?id=146550> (дата звернення: 13.11.2019р.)

Гордієнко Т.В.

студентка групи ОБ 16-1

Університет державної фіскальної служби України

Науковий керівник:

Білобровенко Т. В.

к.е.н., доцент кафедри аудиту та економічного аналізу,

Університет державної фіскальної служби України

ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ: ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Контроль за використанням матеріальних та фінансових ресурсів є одним із центральних завдань управління. Фінансовий контроль у державному секторі має своєрідне (виняткове) значення, адже дотримання конкретних стандартів у бюджетній галузі слугує досягненню соціальної стабільності, економічної безпеки та благополуччя населення.

Державний фінансовий контроль (далі – ДФК) є невід’ємним складником системи управління бюджетними коштами. Збільшення кількості порушень державними організаціями та установами при здійсненні діяльності, що стосується використання коштів місцевих бюджетів, пов’язаних з неефективним використанням бюджетних коштів, доводить необхідність у створенні методики оцінки ефективності державного фінансового контролю.

Основи державного фінансового контролю окреслено в працях таких науковців (В. Базилевич, Н. Вітвицька, О. Гетманець, В. Куйбіда, О. Ковалюк, Д. Олійник); досліджено запровадження аудиту ефективності в Україні (П. Германчук, Н. Рубан, І. Дмитренко). Проблемам розвитку фінансового контролю в Україні присвячено ряд праць таких вчених: М. Базась, С. Бардаш, Н. Виговська, Ю. Виходець, І. Дрозд, М. Коцупатрий, В. Шевчук та ін.

Характерним підрозділом місцевих фінансів, за рахунок яких відбувається формування, розподіл і використання грошових та інших фінансових ресурсів для забезпечення місцевими органами влади функцій і завдань, які були на них покладені є місцеві бюджети. Великою мірою результативність і ефективність контролю за використанням бюджетних коштів зумовлені існуванням чи відсутністю нормативно-правової бази забезпечення ефективності витрат.

Досліджуючи будь-яку господарську операцію, необхідно чітко визначити, чи є операція законною, доцільною і достовірною. Доцільність (ефективність) операції визначають шляхом перевірки відповідності її показників плану, нормам, рівню аналогічних показників інших установ або іншим показникам, що характеризують економічну ефективність або об'єктивну необхідність здійснення операції. Операція за своїм змістом може бути законною, але неефективною. Відповідно до показників плану (норм) операції бувають доцільними чи недоцільними [1, с. 143].

Такі науковці, як Л. Сухарева, Т. Федченко доводять, що ефективність стосовно використання бюджетних коштів – це здатність забезпечувати результативність процесу, проекту, бюджетної програми тощо, яку визначають: як відношення ефекту (результату) до витрат, що забезпечили цей результат; як витрати, що пов'язані з використанням бюджетних коштів у розрахунку на одиницю отриманого результату порівняно з нормативним значенням. Тобто ефективність як підсумковий якісний показник розвитку і функціонування системи віддзеркалює взаємообумовленість витрат

суспільства, праці й отриманого суспільством корисного результату у вигляді матеріальних благ і послуг. Ефективним вважається усе те, що сприяє вирішенню економічних і соціальних завдань, які стоять перед суспільством [2, с. 20].

Бюджетний кодекс України є центральним законодавчим актом, який дає визначення нецільового використання бюджетних коштів, де у статті 119 зазначається: «Нецільове використання бюджетних коштів, витрачання їх на цілі, що не відповідають бюджетним призначенням, встановленим законом про Державний бюджет України чи рішенням про місцевий бюджет; напрямом використання бюджетних коштів, визначеним у паспорті бюджетної програми або в порядку використання бюджетних коштів; бюджетним асигнуванням (розпису бюджету, кошторису, плану використання бюджетних коштів) [3].

Критерії, які наводить О. Шевчук, стосовно перелічених вище тверджень:

– законність характеризує відповідність операцій, що перевіряються, а також дії посадових осіб вимогам законодавства та іншим нормативно-правовим актам;

– раціональність відображає досягнення запланованого результату під час використання найменшої суми коштів, спрямованих на фінансування відповідного заходу;

– ефективність відображає досягнення найкращих результатів під час використання найменшої суми бюджетних коштів;

– цільове використання коштів характеризує таке їх використання, яке відповідає меті й умовам одержання вказаних коштів, визначених бюджетом, планом асигнувань, кошторисом бюджетної установи [4, с. 43].

Взагалі здійснення ефективного контролю – складне поняття, яке визначається певними критеріями, оцінюється низкою показників, що формуються під впливом різних соціально-економічних та правових факторів. Критерії ефективності ДФК наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Критерії ефективності державного фінансового контролю

Науковець	Критерії оцінки ефективності ДФК
І. Голяш, Л. Будник	виявлення резервів
Т. Федченко	раціональність, економічність, економічність, результативність
І. Басанцов	динамічність, результативність, дієвість, економічність, інтенсивність
В. Виговська	результативність, дієвість, економічність

Джерело складено автором

Для комплексної оцінки ефективності державного фінансового контролю, окрім критеріїв, необхідне використання стійких, постійних вимірів, показників. При цьому показники – це згруповані дані, що дають змогу оцінити певні аспекти функціонування систем або явища. Критерії – ознака (їх сукупність), яка дає змогу здійснити оцінку показників [5].

Виділюють такі показники для визначення ефективності: коефіцієнт інтенсивності роботи перевіряючого; коефіцієнт результативності контролю; коефіцієнт дієвості контролю; коефіцієнт окупності роботи; коефіцієнт фінансових порушень. Чим коефіцієнт фінансових порушень ближче до нуля, тим менше обсяг фінансових порушень [4, с. 57].

Існуючий порядок здійснення державного фінансового контролю, щодо використання коштів місцевих бюджетів в країні має значну кількість проблемних питань та недоліків, які негативно впливають на його ефективність, збільшують кількість необґрунтованих та незапланованих витрат та ставлять під сумнів прозорість його здійснення.

Таким чином, у середовищі сучасних економічних умов, створення ефективного механізму регулювання громадських відносин, виникаючих щодо проведення державного фінансового контролю, є необхідною передумовою позитивного розвитку національної економіки, де державний фінансовий контроль є необхідним складовим елементом цього механізму.

Тому вивчення низки критеріїв та показників оцінки державного фінансового контролю за використанням коштів місцевих бюджетів є необхідним завданням для підвищення ефективності функціонування як місцевих бюджетів так і загалом бюджетної системи України та прийняття ефективних рішень у цій сфері, що у кінцевому підсумку спрямовуються на підтримання соціальної стабільності, економічної безпеки та благополуччя населення.

Список використаних джерел:

1. Ф. Бутинець, Н. Виговська, Н. Малюга, Н. Петренко. Контроль і ревізія: [підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів]. за ред. Ф. Бутиця. – 3-є вид. – Житомир: ПП «Рута», 2002. – 544 с.
2. Федченко Т. Система державного аудиту ефективності виконання бюджетних програм: автореф. дис. к.е.н. Т. Федченко. – Донецьк, 2011. – 20 с.
3. Бюджетний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
4. Шевчук О. Державний фінансовий контроль: [навч. посібник] / О. Шевчук. – К.: УБС НБУ, 2014.
5. Семенко С. Критерії оцінки ефективності державного управління економічною безпекою у сфері контролю за якістю товарів, робіт та послуг. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvamu_uprav1/2011_3/30.pdf

Лях І. М.

*магістр спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»
Львівський торговельно-економічний університет*

Науковий керівник:

Черкасова С. В.

*д.е.н., професор кафедри фінансів, кредиту та страхування
Львівський торговельно-економічний університет*

РЕФОРМУВАННЯ БЮДЖЕТНОГО КОНТРОЛЮ НА РІВНІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Підвищення ефективності управління коштами місцевих бюджетів можливе за наявності сукупності факторів, основним з яких є створення повноцінної системи бюджетного контролю на рівні місцевого самоврядування.

Необхідність посилення й удосконалення бюджетного контролю на рівні місцевого самоврядування пов'язана з тим, що мають місце випадки незаконного і нецільового використання бюджетних коштів, виникають проблеми контролю за повнотою і своєчасністю надходжень до бюджетів; продовжується практика надання фінансової підтримки регіонів, яка не повною мірою відповідає цілям реформування місцевого самоврядування та не сприяє зміцненню власної дохідної бази місцевих бюджетів, що призводить до збільшення рівня незаконного та нецільового використання бюджетних ресурсів [1, с. 21].

Як і в попередні роки, діяльність органів державного фінансового контролю у 2018 році була спрямована на забезпечення належного рівня фінансово-бюджетної дисципліни в державі.

Апаратом Західного офісу Держаудитслужби (далі – Офіс) у 2018 році спрямовано свою діяльність на забезпечення виконання покладених завдань щодо здійснення контролю за законним та ефективним використання коштів бюджетів усіх рівнів, державних цільових фондів, державного і комунального майна, інших активів держави та територіальних громад.

Впродовж січня – грудня 2018 року проведено майже 2,0 тис. заходів державного фінансового контролю (у тому числі понад 1,6 тис. ревізій та перевірок, 382 державні фінансові аудити) на підприємствах, в установах та організаціях різних форм власності [2]. Проведені контрольні заходи засвідчили, що і надалі залишається досить розповсюдженою негативна практика використання державних ресурсів з порушеннями законодавства.

Причиною великої кількості бюджетних порушень при формуванні та використанні коштів місцевих бюджетів є не лише низький рівень бюджетної дисципліни та різного роду зловживання, а й не вирішені проблеми організації та функціонування системи бюджетного контролю на рівні місцевого самоврядування. Це в свою чергу пояснюється недосконалістю нормативно-законодавчої бази, відсутністю належної системи відповідальності порушників бюджетного законодавства, а також присутністю проявів корупції.

На сьогоднішньому етапі розвитку нашої країни діє значна кількість чинників, які перешкоджають проведенню ефективного бюджетного контролю на рівні місцевого самоврядування, особливо варто виділити зовнішні та внутрішні чинники.

До зовнішніх чинників, що впливають на ефективність бюджетного контролю на рівні місцевого самоврядування варто віднести:

- відсутність у діяльності контролюючих органів скоординованої та взаємоузгодженої роботи, а й нерідко наявне дублювання завдань, що у свою чергу створює перешкоди нормальній ефективній роботі цих органів;
- значна залежність місцевих бюджетів від трансфертів з державного бюджету;
- недосконалість системи громадського контролю у бюджетному процесі на місцевому рівні;
- часткове дотримання на практиці таких принципів організації бюджетного контролю на рівні місцевого самоврядування як законність і

превентивність, єдність і консолідація, повнота і ефективність, прозорість, незалежність від органів державної влади і місцевого самоврядування;

- недосконалість критеріїв ефективності діяльності органів бюджетного контролю, оскільки основним показником є сума виявлених порушень, а не їх вчасне попередження і недопущення.

Внутрішніми чинниками впливу на ефективність бюджетного контролю на рівні місцевого самоврядування є:

- розбіжності між доведеними прогностичними показниками Міністерства фінансів України і показниками місцевих фінансових органів, які виникають при плануванні та прогнозуванні місцевих бюджетів;

- недостатнє використання власних повноважень територіальними структурними підрозділами контролюючих органів (насамперед Державної казначейської служби України та Державної аудиторської служби України);

- зменшення кількості проведених аудитів виконання місцевих бюджетів;

- довготривала реорганізація Державної аудиторської служби України;

- відсутність прозорості при плануванні місцевих бюджетів та належної відповідальності за результати діяльності, пов'язаної із формуванням бюджетних показників;

- недосконалість системи органів самоорганізації населення.

Важливим кроком на шляху реформування бюджетного контролю на рівні місцевого самоврядування буде створення єдиної системи бюджетного контролю на рівні місцевого самоврядування, котра відповідатиме сучасним реаліям і дозволить покращити роботу контролюючих органів та сприятиме соціально-економічному розвитку кожного окремого регіону і країни загалом.

Список використаних джерел:

1. Вацлавський О. І. Шляхи удосконалення бюджетного контролю в Україні / О. І. Вацлавський // Фінансове забезпечення діяльності суб'єктів

господарювання: зб. тез наук. доп. за матеріалами III Всеукр. наук.-прак. конф. (м. Кременчук, 23 листопада 2015 р.). – Кременчук. 2015. – С. 20-21.

2. Звіт про діяльність Державної аудиторської служби України URL: <http://www.dkrs.gov.ua>.

Муніч Н.С.

студентка групи ОБ-16-1

Університет державної фіскальної служби України

Науковий керівник:

Білобровенко Т. В.

*к.е.н., доцент кафедри аудиту та економічного аналізу,
Університет державної фіскальної служби України*

СУТНІСТЬ ТА ПРИНЦИПИ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ У СУСПІЛЬСТВІ

Сучасний етап соціально–економічного розвитку України, який характеризується утвердженням ринкових відносин, потребує підвищення ролі держави в системі управління економікою, посилення боротьби з корупцією та правопорушеннями в економічній сфері. Водночас, прагнення до постійного вдосконалення процесу державного управління передбачають необхідність наукового аналізу перетворень і розуміння та усвідомлення тих організаційно економічних механізмів, які використовуються державою під час здійснення своїх основних функцій [1].

Ефективність роботи органів виконавчої влади і місцевого самоврядування в державі значною мірою залежить від здійснення контролю за виконанням законів, рішень, розпоряджень, від належної організації їх виконання. Особливого значення набуває державний контроль в умовах функціонування господарюючих суб'єктів з різними формами власності. Контроль у широкому розумінні – це процес, який пов'язаний із забезпеченням відповідності функціонування об'єкта управління прийнятим

управлінським рішенням і спрямований на успішне досягнення поставленої мети [2]. Контроль є самостійною функцією (етапом) управління і особливим видом діяльності, якій притаманна цільова спрямованість, конкретний зміст та способи її здійснення.

Державний фінансовий контроль є однією з найбільш важливих функцій державного управління, яка полягає у сприянні реалізації фінансової політики держави, забезпеченні процесу формування і ефективного використання фінансових ресурсів держави для досягнення поставлених нею цілей у сфері розподільчих відносин [3].

Підґрунтям ефективного здійснення державного фінансового контролю є сукупність базових принципів його реалізації. Слово — принцип походить від латинського — *principium*, що трактується як початок або основа, базове положення, яке визначає всі наступні твердження, які випливають з нього [4].

Зауважимо, що питаннями визначення і обґрунтування принципів здійснення державного фінансового контролю займалася велика кількість теоретиків та практичних фахівців у сфері державних фінансів.

Таблиця 1

Принципи державного фінансового контролю [5]

Класифікаційна ознака	Принципи	Автор
<i>Методологічні принципи</i>	Демократизм, гуманізм, пріоритет прав людини і громадянина, незалежність, законність, об'єктивність, гласність, систематичність, професіоналізм і конфіденційність	О.Большакова, Г. Кравченко
<i>Принципи контролю</i>	Орієнтація на результат, всеосяжність, економічність, науковість, дієвість, об'єктивність, раптовість, виховна дія.	О.В. Артюх
<i>Принципи організації</i>	Результативність, адресність, своєчасність, гнучкість і економічність	М. Мартиненко
	Законність, незалежність, збалансованість, системність	В. Бурцев

<i>Принципи здійснення контролю</i>	Законність, об'єктивність, невідворотність покарання осіб, що винні у фінансових порушеннях, а також притягнення їх до відповідальності	Е. Грачева, Л. Хорина
	Плановість, системність, безперервність, демократичний централізм, законність, об'єктивність, гласність, ефективність (дієвість)	С. В. Степашин, Н. С. Столяров, С. О. Шохин, В. А. Жуков
	Гласність, об'єктивність, відповідальність	В. Бурцев

Принципи організації державного фінансового контролю викладені в Лімській декларації [6].

INTOSAI (міжнародна організація вищих контрольних органів, що діє під егідою Організації Об'єднаних Націй або її спеціалізованих агенцій, що відіграє головну роль в аудиті державних фінансів та в розвитку прозорих фінансових систем і підзвітності урядів 192 країни, в рамках якої діють регіональні організації). Одна з них ЄВРОСАІ – Європейська організація вищих органів фінансового контролю.

На основі Лімської декларації керівниками вищих органів фінансового контролю держав була прийнята Декларація про загальні принципи діяльності вищих органів фінансового контролю держав.

До принципів згідно Лімської декларації належать:

- законність;
- гласність;
- плановість;
- незалежність;
- об'єктивність;
- компетентність.

Підсумовуючи огляд принципів державного фінансового контролю, необхідно відмітити, що чітко сформульовані принципи державного

фінансового контролю виступають його організаційною та правовою базою і повинні знайти відповідне законодавче відображення.

Варто відзначити той факт, що сучасна контрольна функція системи державного управління фінансами в Україні вимагає серйозного вдосконалення. У загальному вигляді контроль – це одна із функцій управління у вигляді моніторингу процесу функціонування об'єкта управління з метою оцінювання обґрунтованості та ефективності прийнятих управлінських рішень, виявлення відхилень від цих рішень та здійснення коригуючих дій. Відсутність налагодженого механізму фінансового контролю в системі державного управління робить негативний вплив на ефективність функціонування всієї структури державної влади, створює сприятливі умови для процвітання корупції – основної проблеми сучасної України; перешкоджає досягненню стратегічних цілей, що стоять перед країною. Про необхідність побудови дієвої системи фінансового контролю в системі державного управління в Україні йдеться вже давно.

Підводячи підсумки, можна зробити висновок, що необхідна якісна переробка діючих правових норм у сфері регулювання фінансового контролю у сфері державного управління, усунення неузгодженостей та протиріч правового регулювання системи органів державного фінансового контролю, заповнення прогалів і скасування застарілих норм. Існуючу зараз в країні систему органів державного фінансового контролю важко назвати ефективною.

Список використаних джерел:

1. Дмитренко Г.В. Організація і здійснення державного контролю в Україні (фінансово–економічні аспекти). Дис. д.наук з держ.управління: 25.00.02. // О.В. Дмитренко. – К.: 2010.
2. Леонтович С.П. Розвиток фінансового контролю за використанням бюджетних коштів в аграрному секторі економіки. Дис. канд.екон.наук: 08.00.08. // С.П Леонтович. – К.: 2012.

3. Слободяник Ю.Б. Державний аудит в Україні: теорія, методологія, організація. Дис. канд.екон.наук: 08.00.09. // Ю.Б. Слободяник. – Одеса: 2014.
4. Гупаловська М.Б. Бюджетний контроль в умовах ринкової економіки України. Дис. канд.екон.наук: 08.00.08. // М.Б. Гупаловська. – Тернопіль: 2012.
5. Гупаловська М. Б. Вплив дефініції «принцип» на якість бюджетного контролю [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rusnauka.com.
6. INTOSAI Guidance for Good Governance [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.issai.org/intosai-guidance-for-good-governance-\(intosai-gov\)/](http://www.issai.org/intosai-guidance-for-good-governance-(intosai-gov)/)

*Пастух Д.Л.,
студентка групи ОБ-16-1
Університет державної фіскальної служби України*
**Науковий керівник:
Білобровенко Т. В.**
*к.е.н., доцент кафедри аудиту та економічного аналізу,
Університет державної фіскальної служби України*

РОЗВИТОК ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

В умовах глобалізації, коли відбувається становлення наднаціональних інституцій, контроль за ними з боку національних по своєму походженню і функціям інститутів державної влади втрачається, а міжнародні та наднаціональні інститути фінансового контролю лише починають свою роботу.

Від ефективності державного фінансового контролю багато в чому залежить добробут народу, задля чого одна з найважливіших функцій державного управління має бути спрямована на виявлення відхилень від прийнятих стандартів законності, доцільності і ефективності управління

фінансовими ресурсами та державною власністю, а також на своєчасне вжиття необхідних коригувань і запобіжних заходів [1, с. 1].

Для сучасного розвитку системи державного фінансового контролю в Україні необхідні дослідження зарубіжного досвіду. Заслуговує уваги також досвід розвинених країн у цій сфері, який розкритий у працях Р. Адамса, Х. Андерсона, М. Беккера, В. Бурцева, Ю. Вороніна, М. Готліба, О. Грачової, Р. Доджа, Д. Кармайкла, В. Родіонової та ін. Розроблені ними основи є базою практичної діяльності окремих інституцій контролю, проте варто зазначити, що немає комплексних досліджень з системи державного фінансового контролю в Україні.

Взагалі вплив глобалізаційних процесів на формування та функціонування державного фінансового контролю вперше документально було зафіксовано в 1957 році, коли в Римі відбулася врочиста процедура підписання Договору про створення Європейського економічного співтовариства або так званого Римського договору.

Згідно зі ст. 199 Римського договору Європейське економічне співтовариство повинне мати спільний бюджет, оскільки це — головна фінансова база інтеграційних заходів.

Бюджет ЄС є централізованим фондом грошових коштів країн-членів та водночас фінансовим планом формування та використання фінансових ресурсів Європейського Союзу.

В 1971 році Європейському Співтовариству були надані власні фінансові ресурси, і це послужило створенню спеціалізованого і незалежного вищого органу фінансового контролю Європи – Рахункової палати ЄС. На основі цього в 1975 році була створена Аудиторська рада. Пізніше, 7 лютого 1992 р. в старовинному голландському місті Маастрихт був підписаний Договір про створення Рахункової палати ЄС. Процедура його ратифікації державами-членами, що була необхідною умовою вступу Договору в силу, зайняла досить великий проміжок часу. Пов'язано це з тим, що майже у всіх державах-членах Європейських співтовариств введення у дію цього

Договору вимагало попереднього внесення змін до тексту національного основного закону [2, с. 274-275].

Цілі Рахункової палати ЄС – проведення незалежного аудиту доходів і витрат коштів Євросоюзу і конструктивна оцінка способів розпорядження бюджетними коштами інституціональними органами Європи, а саме: чи правомірно здійснюються фінансові операції; чи законно вони організовані; чи не спостерігається шахрайство і корупція. Всі заходи спрямовані на забезпечення економії і результативності використання публічних грошових коштів ЄС на всіх рівнях і отримання максимальної грошової вигоди громадянами Союзу. Конституція ЄС гарантує незалежний статус Рахункової палати як повноправного інституту ЄС і учасника бюджетних відносин.

Завдання Рахункової палати – контролювати бюджетний процес на всіх рівнях розподілу; перевіряти, які публічні кошти отримані і витрачені одержувачем бюджетних коштів. Таким чином, мається на увазі, чи правильно він здійснює фінансове управління, а також чи економно й результативно відповідні кошти використовуються. Вживаючи контрольні заходи, спрямовані на вивчення бюджетного процесу загалом, Рахункова палата ЄС використовує так званий системний метод контролю, широко поширений в багатьох європейських країнах поряд з методом перевірки рахунків і виконання договірних зобов'язань.

Починаючи з 1994 року Рахункова палата зобов'язана надавати щорічний висновок про достовірність рахунків, що містить думку про фінансову звітність Євросоюзу і законність і правомірність грошових операцій з використанням коштів з бюджету ЄС [3, с. 89].

Основні напрями контрольної діяльності Рахункової палати України:

- фінансова та бюджетна політика;
- правове забезпечення;
- оборона та правоохоронна діяльність;
- АПК, природоохоронна діяльність та надзвичайні ситуації;
- державний борг, міжнародна діяльність та фінансові установи;

- використання коштів державного бюджету в регіонах;
- наука та гуманітарна сфера;
- доціальна політика;
- промисловість, виробнича інфраструктура та державна власність [1, с. 17].

В червні 2010 року міністри економіки і фінансів 27 країн Євросоюзу в Люксембурзі досягли політичної домовленості про створення Eurofisc – мережі, створеної національними податковими адміністраціями, які займуться виявленням нових випадків транскордонного шахрайства з ПДВ і боротьбою з ними.

В рамках Eurofisc передбачений механізм багатостороннього швидкого оповіщення і обміну даними з нових видів транскордонного шахрайства з ПДВ, яке щорічно завдає багатомільярдних збитків національним бюджетам країн ЄС. Зокрема, йдеться про так звані «карусельні» схеми, коли товари продаються кількома операторами в різних країнах-членах без сплати ПДВ. Франція на саміті лідерів двадцяти провідних країн світу 4 квітня 2009 року навіть вимагала прийняття конкретних рішень по створенню механізму міжнародного фінансового контролю, а її президент Ніколя Саркозі погрожував покинути нараду, якщо вони не будуть прийняті. На зустрічі міністрів фінансів двадцяти провідних країн світу в вересні 2009 року вже з'явилась узгоджена доктрина поведінки, як в кризі, так і після її закінчення.

А в Євросоюзі з січня 2011 року запрацював новий механізм, покликаний виявляти небезпеку глобальної фінансової кризи на ранніх етапах, Європейський комітет з системних загроз, членами якого є глави всіх 27 країн ЄС. ESRB став однією з чотирьох нових структур, створених в останні роки Євросоюзом для моніторингу фінансового, банківського, фондового і страхового ринків ЄС [4].

Таким чином, можна зробити висновок, що процеси глобалізації породжують фундаментальні зміни у функціонуванні світової економіки, в тому числі об'єктивну необхідність створення світових наднаціональних

органів, які б контролювали діяльність наднаціональних інституцій. Державний контроль в системі ринкових відносин в умовах зростаючої глобалізації суттєво модифікується і стає загальним, оскільки створюється ситуація, коли практично жодній країні світу не вдається вирішити проблеми економічного розвитку, маючи лише свою систему державного фінансового контролю.

Бюджетна політика має сприяти стійкому й ефективному економічному розвитку країни та кожного регіону. Вдосконалення бюджетної політики, внесення змін до методів планування, затвердження й виконання бюджету, а також застосування нових методів контролю за його виконанням треба розглядати як важливий інструментальний засіб підвищення результативності й ефективності управління соціально-економічним розвитком регіонів.

Таким чином, сучасний етап соціально-економічного розвитку держави потребує поглибленого розуміння ролі бюджету в економічній системі держави, поліпшення його прозорості, підвищення ефективності використання бюджетних коштів та здійснення фінансового контролю на всіх етапах соціально-економічного розвитку держави.

Список використаних джерел:

1. Піхоцький В. Ф. Система державного контролю в Україні: концептуальні засади теорії та практики. URL: http://prima.lnu.edu.ua/files/dissertations/2015-11-04-pihotskyi/aref_pihotskyi.pdf
2. State audit in the European Union. – National Audit Office of Great Britain. – NAO Information Centre. 2005. P. 274–275.
3. Микитюк І. Принципи організації та здійснення державного фінансового контролю / І. Микитюк // Вісник ТДЕУ. 2006. № 3. С. 89.
4. Рибачук В. Л. Удосконалення організаційного забезпечення ефективності фінансового контролю діяльності органів державного управління. URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/apdu/2009-1/doc/2/21.pdf>.

Таргонська Л.В.
студентка групи ОБР-16-3
Університет державної фіскальної служби України

Науковий керівник:
Білобровенко Т. В.
к.е.н., доцент кафедри аудиту та економічного аналізу,
Університет державної фіскальної служби України

ВИКОНАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ - ГОЛОВНИЙ ПРІОРІТЕТ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ

Сучасний етап розвитку нашої держави характеризується підвищенням ролі економічних інструментів управління суспільними коштами, а саме удосконалити та виконати державний бюджет на 2019 рік. Одним із дієвих інструментів успішного вирішення цієї проблеми є державний фінансовий контроль.

Актуальністю даної теми є те що, ідеального варіанту рівноваги видатків і доходів, майже не існує, і цікаво дослідити яка ситуація на даний час.

Насамперед, визначимось з такими поняттями, як «державний бюджет» та «статистичний аналіз».

Державний бюджет – основа фіскальної політики держави, що визначає методи і джерела фінансування бюджету і його використання. Бюджет поповнюється в основному за рахунок податкових надходжень і витрачається на державні потреби [1].

Статистичний аналіз - це процес вивчення та зіставлення отриманих цифрових даних між собою та з іншими даними, їх узагальнення [1].

В першу чергу проведемо статистичний аналіз виконання державного бюджету (табл. 1).

Таблиця 1

Виконання державного бюджету України в 2019 р.

(млн. грн.)

2019 рік	Доходи	Видатки	Кредитування	Сальдо (дефіцит бюджету)
заплановані показники	1026131,8	1112130	3991,1	-89989,3
січень	54550,7	65817,4	667,5	-11934,1
лютий	124770,7	138487,4	-8,6	-13708,1
березень	210623,7	237399,5	-609,7	-26166,1
квітень	322564,1	324801,7	-518,9	-1718,7
травень	426720,6	420436,3	-1370,3	7654,6
червень	506849,3	508564,9	-844	-871,6
липень	584137,1	586490,6	503,6	-2857,1
серпень	671795,9	668895,4	515,2	2385,3

Джерело: побудовано автором на основі [2].

За проведеним аналізом, помітно що видатки перевищують доходи, тобто, виникає дефіцит державного бюджету, найбільший дефіцит був у березні, хоча уже у серпні ситуація поліпшилась. Також проведено детальний аналіз надходжень до державного бюджету, що відображено у таблиці 2 .

Таблиця 2

Надходження до держбюджету в 2019 р.

Дата	Надходження (млн. грн.)
на 01.02.2019	48 729,3
на 01.03.2019	124 769,50
на 01.04.2019	210 507,7
на 01.05.2019	322 566,4
на 01.06.2019	426 684,0
на 01.07.2019	506 823,1
на 01.08.2019	584 146,9
на 01.09.2019	671 730,9
на 01.10.2019	739 680,3

Джерело: побудовано автором на основі [3].

Доходи держбюджету в Україні формуються переважно за рахунок різних податків і зборів, а також деяких інших джерел, зокрема, від приватизації держмайна [4]. Звідси можна сказати, що з кожним місяцем

доходи до державного бюджету збільшуються, що у результаті позитивно впливає на економічне становище.

Далі співставимо виконання державного бюджету за 4 останніх роки і порівняємо дані та зробимо відповідні висновки:

Таблиця 3

Виконання державного бюджету України з 2015 по 2019 рр. (млн. грн.)

Роки	Доходи		Видатки		Кредитування		Сальдо	Зміни, +/-
	Сума	% ВВП	Сума	% ВВП	Сума	% ВВП	(дефіцит бюджету)	% ВВП
2015	534695	27,01	576911	29,14	2950,9	0,15	-45167,5	-2,28
2016	616275	25,86	684743	28,73	1661,6	0,07	-70130,2	-2,94
2017	793265	26,59	839244	28,13	1870,9	0,06	-47849,6	-1,6
2018	928108	26,08	985842	27,7	1514,3	0,04	-59247,9	-1,66

Джерело: побудовано автором на основі [4].

За даними таблиці видно, що ситуація протягом 4-х років змінилась, доходи та видатки збільшились, хоча усі роки значно перевищували доходи, а дефіцит бюджету - зріс. Тобто далеко не рівноважна ситуація, але державні органи намагаються вирішити та виправити ситуацію, що є позитивним для бюджету.

Результативність та ефективність виконання державного бюджету України є можливою лише в разі здійснення детального і регулярного його фінансового контролю [5].

Отже, на основі проведеного дослідження державного бюджету можна сказати, що найважливішим показником є проведення державного фінансового контролю видатків та надходжень, їх якісних характеристик, що включає оцінку фінансової стійкості бюджету та оцінку його ефективності, у тому числі ефективності бюджетної політики та попередження зловживань у даній ситуації.

Список використаних джерел:

1. Кудряшов В. Фінансування дефіциту державного бюджету / В. Кудряшов // Економіка України. – 2009. - №4. – С.52-64.
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Міністерства Фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>
5. Офіційний сайт Бюджетний моніторинг [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.Monitor/KV_IV_2011_Monitoring_ukr.pdf
4. Офіційний сайт Міністерства економіки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.me.gov.ua
5. Виконання державного бюджету України [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/2019/?__cf_waf_tk__=00007052650020000004145wRH3HEXDdQFvL5MXgbxgD9x3RQY.

Шуш А.В.

студентка групи ОБР-16-3

Університет державної фіскальної служби України

Науковий керівник:

Білобровенко Т. В.

*к.е.н., доцент кафедри аудиту та економічного аналізу,
Університет державної фіскальної служби України*

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Протягом останніх років в умовах підвищення функціонування ринкової економіки в Україні, проводиться процес реформування територіальної організації влади зі створенням нових інституційних

формувань – об'єднаних територіальних громад (далі ОТГ), які б змогли сприяти розвитку і впливати на соціальне та економічне життя окремих регіонів. Адже місцеве самоврядування є одним із головних каталізаторів економічного зростання. Тому для здійснення цих завдань, місцеве самоврядування ОТГ потребує власних фінансових ресурсів, які необхідні для використання їх згідно з програмою соціально-економічного розвитку. З приводу цього важливо забезпечити спроможність громад концентрувати фінанси за цільовим призначенням і спрямовувати їх на проекти регіонального розвитку з запобіганням незаконного, нецільового використання бюджетних коштів та інших бюджетних правопорушень.

Головним інструментом забезпечення повного обсягу надходжень коштів до місцевого бюджету та їх прозорого й раціонального використання, управління ними та протидії з правопорушеннями у сфері фінансових відносин виступає державний фінансовий контроль (далі ДФК). Удосконалення системи ДФК за рухом коштів на рівні місцевого самоврядування і пошук резервів їх збільшення, є одними з проблем ефективності здійснення функцій ДФК у сучасних умовах реформування і перебудови України.

Проблема побудови ефективної системи державного фінансового контролю розглядалася в працях багатьох вчених, зокрема О.Д. Василюком, В.В. Гулько, В. Дерій, Л. Дікань, І. Іванова . Незважаючи на наукову значущість їх праць, питання впровадження ефективної системи ДФК на місцевому рівні потребують подальшого вивчення.

Відповідно до умов реалізації реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади, повинна відбуватися розбудова фінансово-незалежних та спроможних органів місцевого самоврядування, які мають використовувати нові підходи до здійснення ДФК. Децентралізація владних повноважень сприяла тому, що сьогодні органи місцевого самоврядування отримали досить великий спектр повноважень разом з ресурсами для їх

здійснення . І з огляду на це, необхідно контролювати та проводити моніторинг стосовно використання, розподілу коштів місцевих бюджетів.

Контроль за діяльністю місцевих органів самоврядування, на нашу думку, можна поділити на: урядовий та місцевий контроль. Урядовий згідно з функціями покладено на Державну Рахункову палату України та Державну аудиторську службу України, які здійснюють попередній, поточний і наступний контроль, яким наділено повноваження контролю за всіма державними фінансовими та матеріальними ресурсами в тому числі і власними надходження органів місцевого самоврядування. Місцевий контроль згідно з функціями покладено структурні підрозділи ОТГ, зокрема відділи бухгалтерії; фінансові відділи районних адміністрацій, тощо, які мають право здійснювати попередній і поточний контроль.

Варто відзначити, що не всі інституції, наділені контрольними повноваженнями, мають прямий стосунок до фінансового контролю за діяльністю ОТГ. Наприклад, законодавчі органи в цілому можуть реалізовувати контроль стосовно джерел бюджетних ресурсів, ефективності використання власності, використання коштів бюджету і позабюджетних фондів, законністю надання податкових пільг. Однак, їх практична діяльність у цьому аспекті не є на стільки розгалуженою, щоб охопити означені питання до рівня ОТГ. Навіть опосередковане контрольно-перевірочне функціонування через органи Рахункової палати і її регіональні представництва не дозволяє досягти такого ступеню охоплення – даються в знаки кількісна кадрова обмеженість, надзвичайна розгалуженість системи органів місцевого самоврядування, функціональна перевантаженість працівників, а також зосередженість повноважень цієї інституції переважно на проблематиці державного бюджету [3].

Відповідно об'єднавши функції цих 2-х рівнів, роль державного фінансового контролю місцевих бюджетів полягає в комплексній оцінці сфери фінансів, аналізу роботи територіальних органів виконавчої влади і місцевого самоврядування. А основними завданнями роботи 2-х рівнів

органів ДФК є: аналіз ефективності та доцільності витрат фінансових ресурсів місцевих органів влади; здійснення внутрішнього фінансового контролю за виконанням бюджету громади; моніторинг правильності і якості документообороту, відповідно до

якого здійснюється управління бюджетними ресурсами; контроль за надходженнями до ОТГ; забезпечення контролю за своєчасним виконанням дохідних і видаткових статей місцевих бюджетів; моніторинг наявних відхилень від встановлених показників та надання пропозицій щодо їх усунення; контроль за використання грошового фонду місцевих органів самоврядування; виявлення службових зловживань, фінансових махінацій, а також використання держмайна за нецільовим призначенням; виконання планів щодо соціально-економічного розвитку; виявлення додаткових джерел наповнення місцевого бюджету.

Рахунковою палатою у 2018р. проведено 11 заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) щодо ефективності надання і використання коштів державного бюджету в регіонах. Загалом за результатами контрольних заходів з питань надання і використання коштів державного бюджету в регіонах встановлено, що з порушенням законодавства використано - 477,1 млн грн., а обсяги неефективного використання коштів державного бюджету - 477 млн грн. [2]. Також Держаудитслужбою та її міжрегіональними територіальними органами у 2019р. (січень-серпень) було проведено перевірку виконання місцевих бюджетів 54-х об'єктів і виявлено факти порушень: 48 фактів неефективних управлінських дій (рішень) або ризикових операцій, що призвели до упущених вигод/неотриманих доходів або непродуктивних/зайвих витрат на суму 544 776,89 тис. грн.; 13 фактів порушень законодавства, що призвели до втрат фінансових і матеріальних ресурсів на суму 3 657,33 тис. грн. [1].

Отже, здійснення державного фінансового контролю на рівні місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад здійснюється ефективніше, порівняно централізованим характером управління, оскільки

змінювалися підходи щодо організації ДФК і аудиту. Але слід констатувати, що існує низка недоліків у функціонуванні механізму бюджетного контролю на місцевому рівні, які мають системний характер. Тому для підвищення ефективності роботи ДФК вважаємо за необхідне: розробити базовий закон про фінансовий контроль, що чітко формулював би поняття, сутність, форми, види, методи фінансового контролю; оптимізувати організаційну структуру, уточнення і розмежування функцій органів державного фінансового контролю; організувати роботи внутрішнього аудиту в органах місцевої виконавчої влади; посилити відповідальності керівників на всіх рівнях управління та чітко встановити її межі в законодавстві, а також створення єдиного автоматизованого простору у системі ДФК з можливістю використання її на місцевому рівні.

Список використаних джерел:

1. Державна аудиторська служба України : веб-сайт. URL: <http://www.eco-live.com.ua> (дата звернення: 06.10.2019).
2. Рахункова палата України : веб-сайт. URL: <http://www.eco-live.com.ua> (дата звернення: 06.10.2019).
3. Мельник В. М, Щур Р. І. Особливості здійснення фінансового контролю за діяльністю об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації : зб. матер. І Міжнародного форуму / Держ. фіск. служб. України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2019. С. 114-117 – (Присвячується 100-річчю Університету ДФС України).

СЕКЦІЯ 2. РОЗВИТОК ПОДАТКОВОГО АУДИТУ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Аненір В.О.

студент групи ОБД-16-2

Університет державної фіскальної служби України

Таращенко В.А.

*к.е.н., доцент кафедри аудиту та економічного аналізу,
Університет державної фіскальної служби України*

УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ: ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ ДЛЯ ПЛАТНИКА ПОДАТКІВ

Сьогодні у структурі економічних відносин, що забезпечують продаж товарів на основі попиту і пропозиції таке явище, як ухилення від сплати податків, трапляється досить часто. В нашій країні несплата податків набула особливого поширення, а в деяких випадках стала навіть "нормою" для ведення бізнесу. Варто зауважити, що рівень тіньової економіки ще досі залишається високим, платники податків ще більше почали ухилятися від сплати податків та застосовувати ще більш складні форми та схеми проведення тіньових операцій, що вказує про те, що ухилення від сплати податків є масовим явищем.

Під ухиленням від сплати податків розуміють протиправні дії зі зменшення податкових зобов'язань, виявлення яких тягне за собою відповідальність (штрафні санкції, адміністративну, дисциплінарну та кримінальну) за порушення податкового законодавства [3, с. 10]. В Українській економічній енциклопедії [1, с. 778–779] уникнення податків витлумачується як комплекс незаконних та легальних способів приховування доходів від оподаткування. Сьогодні відомо велику кількість способів, аби уникнути сплати податків легальним шляхом.

В економічно розвинутих країнах, де присутній високий рівень національної свідомості, державні органи разом з платниками податків розробляють податкове законодавство. Інтереси останніх представлені об'єднаннями виробників, громадськими організаціями та ін. Високий рівень довіри платників податків державним органам є найважливішим для таких суспільств, том що вони мають чіткий контроль за розподілом і витрачанням бюджетних коштів. В такому випадку сплата податків для платників є усвідомленою дією. А в державах з високим рівнем корупції всіх гілок влади сплату податків платник розглядає як примусове стягнення. Відповідним чином, особи, які сплачують податки, докладають зусиль, аби будь-яким шляхом ухилитися від сплати. Для платників податків причини можуть бути різні:

- низька ефективність роботи податкової служби;
- високе податкове навантаження;
- високий рівень корупції у державі та низький, як результат, рівень довіри платників податків до владних структур;
- складне, інколи суперечливе, податкове законодавство.

Таким чином, основними чинниками несплати податків є нестабільна законодавча база, фіскальний характер податкової системи та відсутність довіри між платниками податків і органами влади.

Виокремлюючи схеми від ухилення оподаткування, платник податку повинен не забувати про відповідальність, до якої він може бути притягнутий у наступних випадках:

- заниження об'єкта оподаткування;
- несвоєчасність сплати податку, іншого обов'язкового платежу;
- ухилення від сплати податку, іншого обов'язкового платежу;
- недопущення перевіряючих для обстеження приміщень, що використовуються для отримання доходів тощо.

У разі порушення законів з питань оподаткування та іншого законодавства, контроль, за дотриманням якого покладено на контролюючі

органи, застосовують певну юридичну відповідальність: фінансову; адміністративну та кримінальну.

Фінансова відповідальність застосовується у вигляді штрафних (фінансових) санкцій (штрафів) та/або пені [4].

Адміністративна відповідальність – це засоби адміністративного впливу за допомогою адміністративно-правових норм, які містять осудження винного та його діяння і передбачають негативні наслідки для правопорушника.

За ухилення від сплати податків, інших обов’язкових платежів у значних розмірах платники можуть бути притягнуті до кримінальної відповідальності. Кримінальна відповідальність за ухилення від сплати податків, зборів, інших обов’язкових платежів передбачена статтею 212 Кримінального кодексу України [5].

Для зниження масштабів несплати податків, на нашу думку, варто: підвищити рівень податкової культури та податкової дисципліни; удосконалити податкове законодавство; ефективно використовувати податкові надходження; посилити боротьбу з корупцією. У разі реформування податкової системи в напрямі зменшення реального податкового навантаження й запобігання несплати податків країна може отримати шанс стати вагомим суб’єктом податкової конкуренції у світовому просторі.

Список використаних джерел:

1. Економічна енциклопедія / [відповід. ред. С. В. Мочерний]. – К. : Академія, 2002. – Т. 3. – 952 с.
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. – Х. : ФОП Стеценко І. І., 2011. – 592 с.
3. Тіньова економіка та організована злочинність : навч. посібн. – К. : НАВСУ, 1999. – С. 245

Вигівська В.М.

студентка групи ОБД-16-2

Університет державної фіскальної служби України

Науковий керівник:

Таращенко В.А.

к.е.н., доцент кафедри аудиту та економічного аналізу,

Університет державної фіскальної служби України

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ПОДАТКОВОГО КОНТРОЛЮ

Якісний податковий контроль є інструментом виявлення податкових правопорушень. Від ефективності податкового контролю залежить рівень задоволення потреб різних верств населення, створення стабільної економіки України. Тому питання дослідження податкового контролю, підвищення його дієвості, усунення неефективних дій контролю завжди є актуальними.

Проблеми визначення ефективності податкового контролю та підвищення його рівня відображені у роботах вітчизняних та зарубіжних науковців, а саме: І. Басанцова, В. Бурцева, О. Воронкової, В. Жукова, М. Зюльманової, Б. Карпінського, Т. Мединської, В. Мельника, А. Суворова, Л. Тарангул, А. Чередніченко, та інших.

Ефективний податковий контроль як вагома складова контрольної функції управління державними фінансами, що займає самостійне місце у системі державного фінансового контролю, має включати комплекс заходів для перевірки фінансово-господарської діяльності платників податків задля забезпечення належного виконання податкового законодавства, ефективності адміністрування податків, підвищення податкової дисципліни.

Серед критеріїв ефективності податкового контролю доречно виділити його результативність. Результативність податкового контролю необхідно розглядати як важливу складову ефективності, що вчасно виявляє порушення у сфері оподаткування завдяки дієвим контрольним процедурам та вказує на

частку результативних податкових перевірок в їх загальній кількості [1, с. 37].

В таблиці 1 зазначено формули для оцінювання результативності податкового контролю, які пропонує науковець Лещух І. В.

Таблиця 1

Показники результативності податкового контролю

Показник	Формула	Порогове значення
Питома вага результативних податкових перевірок, %	$PВр = Kв / Kп$, де $Kв$ – к-сть перевірок, за результатами яких були виявлені порушення, од.; $Kп$ – загальна к-сть податкових перевірок, од.	$70 < PВр < 80$ (документальні та фактичні перевірки) $PВр < 10$ (камеральні перевірки)
Результативність перевірок на одного податкового інспектора, грн	$P = (ОП + ШС) / Ч$, де ОП – сума податкових платежів, своєчасно не сплачених до бюджету, тис. грн; ШС – обсяг штрафних санкцій, нарахованих до сплати у бюджет, тис. грн; Ч – чисельність працівників відділу податкового контролю, ос.	$P \rightarrow \max$ при $P_{мезо} \rightarrow \min$

Джерело: [2, с. 61].

В таблиці 2 зазначено формули для оцінювання результативності та якості податкового контролю, які пропонує науковець Луценко І. С.

Таблиця 2

Показники ефективності податкового контролю

Показник	Формула	Порогове значення
Коефіцієнт результативності контрольних заходів	$Kр = Од / Кп$, де Од – обсяг донарахувань за результатами виїзних і невиїзних податкових перевірок; $Kп$ – к-сть проведених контрольних заходів;	≥ 1
Коефіцієнт якості контрольних заходів	$Kя = Аз / Ас$, де $Аз$ – к-сть задоволених оскаржень/апеляцій повідомлень-рішень; $Ас$ – загальна к-сть розглянутих підрозділами й управліннями апеляцій скарг повідомлень-рішень.	≥ 1

Джерело: [3, с. 161].

В таблиці 3 зазначено формули для оцінювання ефективності податкового контролю, які пропонує науковець Подік І. І.

Таблиця 3

Показники ефективності податкового контролю

Показник	Формула	Порогове значення
Рівень сумлінності сплати податків (%)	$P_c = (\Sigma ПН - \Sigma ДПН) / \Sigma ПН \times 100\%$, де $\Sigma ПН$ – податкові надходження до зведеного бюджету; $\Sigma ДПН$ – сума коштів додатково нарахованих до бюджетів та державних цільових фондів	≥ 95
Коефіцієнт ефективності роботи податкових органів	$K_e = \Sigma ДПН / O_u$, де $\Sigma ДПН$ – сума коштів додатково нарахованих до бюджетів та державних цільових фондів України; O_u – обсяг коштів, які було витрачено на утримання контролюючого органу	≥ 5
Коефіцієнт результативності адміністрування податкових надходжень	$K_{ра} = \Sigma ПНф / \Sigma ПНп$, де $\Sigma ПНф$ – фактичні податкові надходження до зведеного бюджету України; $\Sigma ПНп$ – планові податкові надходження зведеного бюджету України	≥ 1

Джерело: [4, с. 47].

Отже, завдяки розглянутим показникам (табл. 1, 2, 3) можна дослідити результативність контрольно-перевірочного процесу, виявити недоліки в діяльності контролюючих органів. Використання конкретних показників з наведеного переліку, на думку автора, залежить від мети оцінки ефективності податкового контролю (наприклад, бюджетної, економічної чи соціальної). Встановлення переліку показників ефективності податкового контролю, які б відповідали поставленій меті, може бути предметом подальших досліджень.

Список використаних джерел:

1. Пухальський В. В. Оцінка стану, ефективності та результативності податкового контролю в Україні. Економіка та держава. 2019. № 1. С. 35–42.
2. Лещух І. В. Методичні засади оцінювання та пріоритети підвищення ефективності податкового контролю в Україні. Бюджетна та податкова політика. 2015. № 3. С. 59–66.
3. Луценко І. С. Методичний підхід до оцінювання рівня податкової безпеки держави. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2015. № 12. С. 159–163.

4. Подік І. І. Оцінювання сучасного стану податкової безпеки України. Економічна наука. 2017. № 4. С. 46–51.

Ищук К.Ю.

студентка групи ОБР-17-3

Університет державної фіскальної служби України

Павлюк К.Ю.

студентка групи ОБР-17-3

Університет державної фіскальної служби України

Науковий керівник:

Білобровенко Т.В.

*к.е.н., доцент кафедри аудиту та економічного аналізу,
Університет державної фіскальної служби України*

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПОДАТКОВОГО АУДИТУ В УКРАЇНІ

Серед сучасних умов внесення законодавчих змін та високих податків відбувається виріст недовіри між державою та бізнесом, і в результаті збільшення економічних правопорушень, а саме переведення економічних відносин в тінь, що вимагає контролю своєчасності виконання свої зобов'язань по сплаті податків [1]. Зміна системи оподаткування бажає запровадження сучасних новітніх форм та методів податкового контролю, які мають бути забезпечені, з однієї сторони у вигляді зменшення втручання держави у діяльність бізнесу, а з іншої, гарантувати відповідний рівень податкової дисципліни та збільшення податкових надходжень. Дивлячись на цей факт, постає гостра необхідність врегулювання економічних взаємовідносин через застосування чіткої моделі сплати податків та відповідальності за порушення податкового законодавства за допомогою фінансового інструмента, яким є податковий аудит.

При таких умовах досить сильно збільшується роль податкового аудиту, котрий обмежується методами аналізу, не втручаючись у діяльність

бізнесу та надає аудиторський висновок, що виступає базою для прийняття управлінських рішень як менеджментом підприємства, так і інвесторами, який сприятиме розвитку бізнесу наслідком постане збільшення дохідної частини бюджету [2].

Аналіз та дослідження теоретичних і практичних аспектів оподаткування та аудиту податкових платежів висвітлено в працях таких науковців, як Є. В. Мних, О.А. Петрик, В. В. Рядська, Воїнова Т. С. В. О. Шевчука, та інших. А саме, дослідження сутності податкового аудиту здійснювали такі вчені-економісти сучасності, як професор Мних Є. В. який трактував, що податковий аудит «... можна розглядати як напрям практичної аудиторської діяльності, або як синонім до аудиту податкових розрахунків і податкової звітності» [3].

Сутність та приналежність податкового контролю при таких умовах особливо зростає у зв'язку з суттєвою залежністю стабільного фінансового стану бізнес-одиниці з величиною податкових зобов'язань та суттєвістю податкових ризиків, що вимагає такої форми державного фінансового контролю – як податковий аудит, який на відміну від інших форм контролю надає можливість враховувати інтереси як держави, так і платників податків, що є дуже важливо для розвитку бізнесу.

Слід зазначити, що в практичній діяльності контролюючих органів запровадилось визначення податковий аудит, яке законодавчо не визначене і за своєю природою є процесуальними діями контролюючих органів, що надає можливість аудиторам самостійно при проведенні податкового аудиту прибутку обирати процедури, методи перевірки, та зовнішнє вираження підсумкових документів і виступає як незалежний напрямок аудиторської діяльності у сфері оподаткування.

Варто відмітити, що основним напрямом вдосконалення системи оподаткування в державі є збільшення ефективності та якості податкового адміністрування податку на прибуток, що сприятиме наповненню дохідної частини державного бюджету і зменшення тіньової економіки з приводу

платників податків [4]. Ситуація, коли несумлінні платники податку на прибуток мають бажання мінімізувати фінансовий результат бізнес-діяльності до оподаткування за рахунок незаконного збільшення витрат вимагає розв'язання, так як не досить правильно і добре позначається на сплаті податків та призводить до мінімізації податкових платежів, що сприяє розвитку податкового аудиту.

Зазначимо, що для досягнення результатів податкового аудиту потрібно вирішити наступні завдання теоретичного та практичного характеру:

- розкрити порядок проведення аудиту прибутку та оподаткування;
- дати оцінку заборгованостей з бюджетом по податку на прибуток;
- удосконалити систему інформаційного забезпечення щодо прийняття рішень інвесторами.

Методика надання аудиторських послуг потребує постійного вдосконалення, як зазначав науковець Петренко Н. І. Так як немає законодавчого та методичного забезпечення проведення податкового аудиту прибутку та оподаткування, то аудитор самостійно визнає порядок. Слід зазначити, що проблемою буде той факт, що Податковим кодексом [5] чітко не визначено поняття податкового аудиту та процедур проведення перевірок платників податків, що призводить до самостійної розробки правил у вигляді методичних рекомендацій. Отже, слід посилити контроль з боку держави, та внести відповідні правки до податкового законодавства.

Проте потребують подальшого дослідження для практичного використання такі пропозиції :

- розробка ефективної процедури відбору платників податків для проведення податкового аудиту;
- застосування ризик-орієнтованого відбору суб'єктів бізнесу, які мають найбільшу вірогідність ухилення від сплати податків, методу випадкового вибору об'єктів для перевірок;

- обґрунтування подальшого удосконалення моделі проведення податкового аудиту;
- реформування системи податкового контролю спрямувати на мінімізацію втручання у бізнес-діяльність сумлінних платників та виконання принципу справедливості щодо порушників податкового законодавства [2].

Отже, перспективи подальших розвідок у напрямку розвитку податкового аудиту прибутку та оподаткування необхідно спрямовувати на виявлення та ліквідацію тіньових схем та фіктивних фірм, що сприятиме збільшенню додаткових надходжень до бюджету за рахунок розширення бази оподаткування та виведення бізнесу із тіні та невтручання у бізнес-діяльність сумлінних платників з використанням інформаційних технологій на основі даних сітьового обліку.

Список використаних джерел:

1. Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»: Закон України від 05.10.2017 р. № 2164-VIII/ Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/2164-19>. (дата звернення: 26.12.2017).
2. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність. Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII/ Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>.
3. Мних Є.В., Никонович М.О, Бардаш С.В, Барабаш Н. С., К.О. Назарова, Олендій О.Т. Державний фінансовий аудит: методологія та організація : монографія. Київ. КНТЕУ. 2009. 319 с.
4. Воїнова Т.С. Становлення теоретичних засад податкового аудиту в Україні. Бизнес Информ. 2009. № 12. С. 120-122.
5. Податковий кодекс України. Документ 2755-VI, чинний, поточна редакція — від 20.10.2019, підстава - 129-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/ed20190101>.

Ковальчук О.О.

студентка групи ОМА 18-2

Університет державної фіскальної служби України

Науковий керівник:

Таращенко В.А.

к.е.н., доцент кафедри аудиту та економічного аналізу,

Університет державної фіскальної служби України

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВІДПРАЦЮВАННЯ СХЕМНОГО ПОДАТКОВОГО КРЕДИТУ НА ПРИКЛАДІ ОФІСУ ВЕЛИКИХ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ

Велика кількість порушень податкового законодавства, зростання числа схем з мінімізації сплати податків вимагає постановки питання вивчення та аналізу якості податкового контролю.

Податковий контроль, як один з пріоритетних напрямів контрольної діяльності, маючи свою специфіку і особливості, потребує аналізу ефективності його здійснення з власними критеріями оцінки, обґрунтуванням показників та їх інтерпретацію.

В Україні податок на додану вартість (далі – ПДВ) є потужним фіскальним інструментом наповнення державного бюджету, оскільки з урахуванням відшкодування на нього припадає в останні роки від 43 до 50 % податкових надходжень. Проте адміністрування цього податку є досить складним і трудомістким внаслідок існування великої кількості схем ухилення від оподаткування та маніпулювання «фіктивним» податковим кредитом. Саме тому якісний податковий контроль розрахунків з ПДВ є необхідним та важливим елементом забезпечення наповнення бюджету, а його низька ефективність може завдати значної шкоди. Невід’ємною та значною частиною податкового контролю ПДВ є відпрацювання ризиків з ПДВ, яке здійснюється згідно Наказу Державної фіскальної служби України «Про забезпечення комплексного контролю податкових ризиків з ПДВ» від 28.11.2015 № 543 [1].

Розглянемо статистику відпрацювання схемного податкового кредиту на прикладі Офісу великих платників Державної фіскальної служби України (далі – Офіс ВПП) (табл. 1).

Таблиця 1

Аналіз показників відпрацювання схемного податкового кредиту Офісу ВПП за 2016-2018 рр.

Показник	Рік		
	2016	2017	2018
1	2	3	4
Доведений Департаментом аудиту схемний податковий кредит, млн грн	1 800,0	3 037,0	6 724,4
<i>Ланцюговий темп зростання доведеного схемного податкового кредиту, %</i>	-	169%	221%
Відпрацьований схемний податковий кредит, млн грн	585,0	1 746,3	2 107,6
<i>Ланцюговий темп зростання відпрацьованого схемного податкового кредиту, %</i>	-	299%	121%
Питома вага відпрацювання	33%	58%	31%
у тому числі відпрацьовано за рахунок:			
контрольно-перевірочної роботи, млн грн;	425,8	1 419,1	1 634,2
Питома вага	73%	81%	78%
встановлення відсутності підстав для проведення перевірок, млн грн;	56,2	197,1	389,1
Питома вага	10%	11%	18%
встановлення транзитності операцій, млн грн;	63,1	69,8	28,5
Питома вага	11%	4%	1%
підприємств, якими самостійно скориговано податковий кредит на зменшення, млн грн.	39,9	60,3	55,8
Питома вага	7%	3%	3%
Невідпрацьований схемний податковий кредит, млн грн	1 215,0	1 290,7	4 616,8
<i>Ланцюговий темп зростання відпрацьованого схемного податкового кредиту, %</i>	-	106%	358%
з якого:			
тривають документальні перевірки, млн грн;	463,0	385,6	1 334,9
Питома вага	38%	30%	29%
потребує організації контрольно-перевірочних заходів, млн грн;	445,6	410,0	527,3
Питома вага	37%	32%	11%
по платниках податків, які з наступного року перейшли на облік до інших ДП, млн грн;	203,7	159,4	1 765,4
Питома вага	17%	12%	38%
не можливо завершити контрольно-перевірочні заходи у зв'язку з націоналізацією підприємств ДНР/ЛНР або розташуванням даних суб'єктів господарювання на непідконтрольній території України (зона АТО), млн грн;	48,1	55,3	62,3
Питома вага	4%	4%	1%
включено до Плану-графіку перевірок на наступний рік,	54,6	280,5	41,8

млн грн;			
Питома вага	4%	22%	1%
неможливо провести перевірку (вилучено документи/не включено до ПК), млн грн.	0,5	0,0	31,5
Питома вага	0,04%	0%	1%

Джерело: розраховано автором за даними [2].

Динаміка показників відпрацювання схемного податкового кредиту Офісу ВПП має тенденцією до зростання. Темп зростання суми доведеного схемного податкового кредиту у 2018 році значно перевищив темп зростання відпрацьованого. Також слід звернути увагу, що питома вага опрацювання за досліджуваній коливається і у 2018 році порівняно з 2017 роком зменшилась на 27 відсоткових пунктів, що становить 46,55 %. Стабільно високим є показник відпрацювання за рахунок контрольно перевіркової роботи, який за 2016-2018 роки коливався від 73 до 81 % від загальної суми.

Проаналізувавши невідпрацьований схемний податковий кредит бачимо значне його зростання у 2018 році порівняно з 2017 роком. Також має тенденцію до зменшення і питома вага сум схемного податкового кредиту по якому тривають документальні перевірки – з 38 % у 2016 до 29 % 2018 році.

Основними причинами не відпрацювання схемного податкового кредиту виступають: вилучення документів правоохоронними органами; відсутність платника податків за місцезнаходженням; відсутність або знищення документів; перехід платників податків на облік до інших ДП; націоналізація підприємств ДНР/ЛНР або розташування даних суб'єктів господарювання на невідконтрольній території України (зона АТО); не включення податкового кредиту до декларації тощо.

Варто зазначити, що більша частина вигодонабувачів підтверджує реальність господарських операцій. Це свідчить про те, що внаслідок недосконалості автоматизованої системи відбору до категорії ризикових підприємств потрапляють добросовісні платники податків, а це призводить до значних втрат часу та інших ресурсів контролюючих органів.

Ще одним проблемним питанням при донарахуванні податкових зобов'язань з ПДВ є слабка доказова база контролюючих органів щодо

неможливості здійснення господарських операцій. Як свідчить судова практика (зокрема судові справи від 02.04.2019 № 826/6245/18 та від 28.05.2019 № 0870/1553/12) основним підтвердженням реальності здійснення господарських операцій є первинні документи і при наявності останніх часто не враховуються аргументи контролюючих органів щодо відсутності платників податків за податковою адресою; неподання податкової звітності; відсутність в достатній кількості основних засобів, трудових ресурсів, необхідних для провадження фактичної господарської діяльності, відсутність товарно-транспортних накладних тощо [3].

Таким чином, важливо проводити якісний аналіз ризиків фіктивної мінімізації сплати ПДВ та враховувати всі докази реальності здійснення операцій, найголовнішим з яких є наявність договорів та первинних документів з подальшим їх відображенням в облікових регістрах. Подальша співпраця між платниками податків та контролюючими органами має складатися на умовах, які сприятимуть підвищенню довіри до контролерів, зменшенню донарахувань при збільшенні податкових надходжень, які сплачуватимуться внаслідок високої податкової культури та добросовісності платників податків.

Список використаних джерел:

1. Про забезпечення комплексного контролю податкових ризиків з ПДВ: наказ ДФС України від 28.11.2015 № 543. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0543872-15>
2. Звіти про виконання Плану роботи Офісу великих платників податків Державної фіскальної служби. URL: <http://officevp.sfs.gov.ua/diialnist/plani-ta-zviti-roboti>
3. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Page/1>

Мазанович І.С.

студентка групи ОМА-19-1

Університет державної фіскальної служби України

Таращенко В.А.

*к.е.н., доцент кафедри аудиту та економічного аналізу,
Університет державної фіскальної служби України*

СХЕМИ УХИЛЕННЯ ВІД ОПОДАТКУВАННЯ У СФЕРІ СПОРТУ

На сьогодні для світової економіки характерний високий рівень глобалізації. Невід'ємною частиною світової економіки є офшорні юрисдикції, які дають вільний доступ на міжнародний ринок. Економічна криза тільки посилила проблематику щодо оптимізації податків та збільшила використання офшорних зон. Офшорна проблема зачепила також і економіку України.

Одним із різновидів діяльності, пов'язаної з використанням офшорних зон задля власної вигоди, що можуть бути привабливими для злочинців з метою відмивання коштів, є спортивний бізнес.

Великі матчі на великих стадіонах, безперечно, є економічно важливими для місцевих економік. Крім того, спорт виконує важливу соціальну та психологічну функцію на всіх соціальних рівнях.

Причинами використання офшорних зон у спортивному бізнесі є:

- недобросовісна податкова конкуренція та, відповідно, уникнення від сплати податків;
- нестабільність економіки у зв'язку з перспективою акумуляції в офшорних зонах великих обсягів капіталу;
 - відтік капіталу;
 - зростання тінізації економіки;
 - зростання безробіття в країнах-донорах [1].

Усього в Україні працюють офшорні компанії з 35 юрисдикцій. Найбільш популярним залишається Кіпр.

Яскравим прикладом у сфері спортивного бізнесу з використанням схем ухилень від оподаткування є ФК «Динамо» (Київ). Гравцям «Динамо» виплачують заробітні плати через офшорну компанію, а офіційні заробітки співробітникам клубу декларуються на рівні лише 18-29 тис. грн на місяць. Останнє зменшує наповненість бюджету України, у зв'язку з чим Генеральна прокуратура України відкрила кримінальне провадження за фактом ухилення від сплати податків в особливо великих розмірах службовими особами ТОВ «ФК «Динамо» Київ».

Розслідування програми «Схеми» (спільного проекту Радіо Свобода й телеканалу «UA:Перший») виявило, що з бюджету Федерації футболу України було виведено понад мільйон доларів у результаті закупівлі обладнання для виробництва трави для футбольних полів через офшорну фірму-посередника в Об'єднаних Арабських Еміратах.

Для прикладу, до цього списку можна віднести англійську Прем'єр-лігу, в якій ухиляються від сплати податків такі відомі гравці, як Уейн Руні, Даррен Флетчер, Джек Уїлшир, Ешлі Коул, Гарет Беррі, Ріо Фердінанд, Майкл Оуен та інші. Один лише нападник «Манчестер Юнайтед» Руні заборгував казні 600 тисяч фунтів.

Однак, загальносвітові тренди свідчать, що «сірі» зони закриваються. З Кіпру все важче вивести гроші, Віргінські острови «згортають» свою діяльність, Кайманові острови - теж. «Сірих» зон на планеті стає вкрай мало. Працювати в них, відкривати нові рахунки досі якимось чином можна, але звідти гроші розвинені економіки вже не приймають. До Європи такі гроші завезти не можна, в Америку - теж.

Отже, привабливість офшорних зон для бізнесменів, проведення операцій з ними у сфері спорту негативно позначаються на економіці України. Внаслідок цього держава позбувається величезних сум, які не надходять до Державного бюджету. Становище ускладнюється ще й тим, що в Україні немає відпрацьованої законодавчої бази для регулювання операцій, які здійснюються з офшорними юрисдикціями.

Проблематику необхідно вирішувати на глобальному рівні, за участю інших країн, міжнародних організацій, з метою створення спільної законодавчої бази, гармонізації податкової системи і введення системи штрафів для скорочення відтоку капіталу з держави.

Список використаних джерел:

1. Карлін М. І. Інвестиційні офшори: навч. посібник / Карлін М. І., Івашко О. А. – Луцьк Вежа-Друк, 2017.

Туманевич К.В.

студентка групи ОБД 17-2

Університет державної фіскальної служби України

Науменко О.О.

студентка групи ОБД 17-2

Університет державної фіскальної служби України

Науковий керівник:

Білобровенко Т.В.

к.е.н., доцент кафедри аудиту та економічного аналізу,

Університет державної фіскальної служби України

РОЗВИТОК ПОДАТКОВОГО АУДИТУ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

У контексті різноманіття податків і складності їх обчислення необхідно зауважити, що податковий аудит є важливим інструментом, який забезпечує зниження податкових витрат, дозволяє підготуватися до обов'язкової податкової перевірки державних органів, мінімізувати податкові ризики й потенційні санкції за порушення податкового законодавства, тому має істотний вплив на загальний фінансовий стан підприємства.

Податковий аудит - це незалежна перевірка систем бухгалтерського обліку організації з приводу:

- відповідності формування оподаткованої бази по кожному виду податків чинному законодавству України, нарахування та сплати податків і зборів за певний період часу;
- стану розрахунків з бюджетом і позабюджетними фондами відповідності систем бухгалтерського обліку вимогам чинного законодавства [2].

У 2018 році фіскальна служба забезпечила надходження до зведеного бюджету понад 1 трлн грн. Це найбільша сума за всю історію незалежної України. Минулорічні надходження майже на 170 млрд грн. перевищили показники 2017 року (рис.1). В Україні 95% суб'єктів господарювання виконують свої зобов'язання добровільно. Якщо для порівняння, то 170 млрд грн – це майже 60% виплачених у 2018 році пенсій [3].

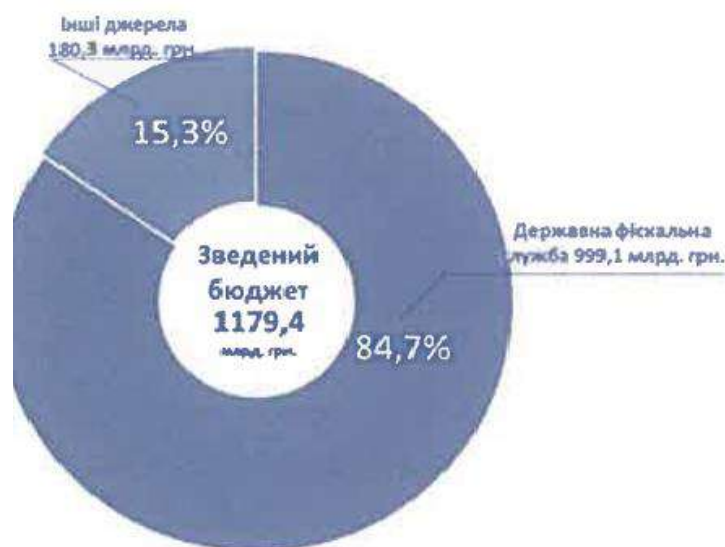

Рис.1. Структура зведеного бюджету за 2018 рік [1].

До державного бюджету забезпечено надходження (сальдо) 768,6 млрд грн., що на 117,0 млрд.грн., або на 18,0 відс. Більше ніж за 2017 рік (рис.2).

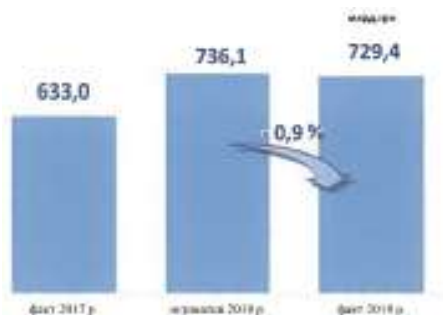

Рис.2. Динаміка надходжень платежів [1].

Надходження платежів до загального фонду державного бюджету склали 729,4 млрд грн., до спеціального – 39,1 млрд гривень. Надходження податкових платежів до загального фонду державного бюджету склали 390,6 млрд грн., що на 61,5 млрд грн., або на 18,7 відс. більше 2017 року. У 2018 році робота підрозділів аудиту була спрямована на :

- Послаблення тиску на сумлінних платників та підвищення ефективності контролю за найбільш ризиковими платниками податків;
- Подальше вдосконалення системи внутрішнього контролю якості;
- Електронізацію процесів аудиту.

За результатами контрольної-перевірочної роботи підрозділами аудиту донараховано до бюджету 34,4 млрд грн., з яких узгоджено 13,4 млрд гривень(рис.3).

Рис.3. Результати контрольної-перевірочної роботи [1].

Реальний вклад підрозділів аудиту по забезпеченню надходжень до бюджету склав 5,6 млрд грн.(забезпечено надходжень грошовими коштами на 3,0 млрд грн. зменшено від'ємне значення об'єкта оподаткування податком на прибуток на 11,5 млрд грн., що опередило несплату податку у майбутньому на 2,0 млрд грн. зменшено залишки від'ємного значення ПДВ, який після бюджетного відшкодування включається до складу податкового кредиту наступного періоду на 0,6 млрд гривень).

Знижено тиск на платників за рахунок скорочення заходів контролю, а саме: за останні 5 років у 3,8 раза зменшено кількість візитів до платників для документального підтвердження виявлених ризиків (рис.4).

Рис.4. Динаміка контрольних заходів [1].

У 2018 році підрозділами аудиту було проведено 5,3 тис. планових перевірок платників, 15,7 тис. позапланових перевірок та 6,4 тис зустрічних звірок. За рахунок удосконалення відбору ризиків в операціях з ПДВ суттєво зменшено кількість зустрічних та позапланових перевірок. Водночас, на 10 відсотків зросла кількість планових заходів, у ході яких комплексно відпрацьовуються всі ризики у діяльності платників.

Особливу увагу у 2018 році в ДФС приділяли електронізації. Фахівці служби працювали над спрощенням процесів адміністрування, мінімізацією фізичного контакту платників з податківцями та митниками, оптимізацією робочого часу кожного платника, простотою та зручністю звітування та отримання послуг. Кількість користувачів Електронного кабінету зростає і це – найпопулярніший в Україні сервіс. В Кабінеті сьогодні реалізовано 100% сервісів для фізичних осіб (громадян), платників ПДВ та акцизного податку з реалізації пального, 95% сервісів – для платників єдиного внеску [3].

Висновок: Працівники фіскальної служби працюють над запровадженням електронного аудиту, який планується запустити у повному обсязі до 2020 року.

ДФС використовує ризикоорієнтовану систему відбору до планових перевірок. Перевіряються лише суб'єкти господарювання, які мають ризики

щодо несплати податків та зборів. І чим менші ці ризики у платників – тим рідшими будуть візити податківців.

Платники мають можливість самостійно оцінювати ризиковість ведення власної діяльності та ймовірність потрапляння до заходів планового аудиту. Так, порядок формування плану-графіка проведення документальних планових перевірок платників податків та критерії ризиків від провадження діяльності суб'єктів господарювання, є відкритою інформацією. А річні плани-графіки документальних планових перевірок оприлюднюються на сайті ДФС.

Підсумовуючи викладене, варто зазначити, що розвиток вітчизняного податкового аудиту повинен базуватися на переосмисленні методологічних засад та практичної організації здійснення аудиторських перевірок відповідно до сучасних вимог.

Список використаних джерел:

1. Звіт Державної фіскальної служби України за 2018 рік. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/data/files/240396.pdf>
2. Податковий аудит. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.ug.com.ua/ukr/audit/podat>
3. Пресслужба ДФС України. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/media-tsentr/novini/370662.html>

Приндюк О.О.

студентка групи ОБД 16-2

Університет державної фіскальної служби України

Таращенко В.А.

к.е.н., доцент кафедри аудиту та економічного аналізу,

Університет державної фіскальної служби України

ОСНОВНІ ПРИЧИНИ ТА СХЕМИ УХИЛЕННЯ ВІД ОПОДАТКУВАННЯ

У сучасних умовах розвитку немає традиції сплачувати податки, оскільки більшість з нас не вважають належним самостійно їх сплачувати.

Сьогодні керівники різних структур намагаються знайти шляхи, за допомогою яких підприємство звільняється від оподаткування та/або ухиляється від сплати податків. Проте якщо звільнення від оподаткування може бути дозволене або встановлене законодавством, то ухилення від оподаткування відбувається за межами правового поля.

Ухилення від оподаткування — це мінімізація податкових зобов'язань шляхом використання прогалин, суперечностей нормативно-правових актів. Його особливістю є те, що платник податків, як один з випадків ухилення від оподаткування, надає податковим органам звітність, котра може бути складена у суперечності з податковим законодавством. Підприємці оспорюють у суді претензії податкових органів щодо податкової політики на підприємстві, ґрунтуючись на принципі "що не заборонене законом, то дозволено" [1, с. 103].

Податкові ухилення можуть бути зумовлені різними факторами, зокрема:

часті зміни у Податковому кодексі та підзаконних нормативно-правових актах;

непрозорість податкових норм, через які виникають складнощі у розумінні податкових норм;

помилка при заповненні податкових декларацій, що може стати ненавмисною причиною від ухилення сплати податків.

Причин від ухилення оподаткування є багато, кожна з них має різний характер. До основних причин належать:

моральні (відсутність моральної відповідальності за ухилення від оподаткування),

економічні (розбалансованість банківської системи; криза платежів; інфляційні процеси; зниження платоспроможності населення; дефіцит бюджету),

організаційно – управлінські (недосконала система обліку платників податків; недостатній рівень контроль за діяльністю платників податків;

відсутність достатнього досвіду боротьби з податковими правопорушеннями; недостатня захищеність працівників контролюючих органів при виконанні ними службових обов'язків) [2, с. 185].

Залежно від причини, мети та наявних засобів ухилення виникають різні схеми ухилення від сплати податків. До розповсюджених схем належать:

офшорні схеми (займають найбільший відсоток втрат бюджету),
контрабанда (тобто сірий імпорт, маніпуляція з митною вартістю товарів),

махінації з відшкодуванням податку на додану вартість(незаконне відшкодування при експорті за рахунок бюджетних коштів),

контрафакт,

приховування обсягів продажу,

неофіційне підприємництво (незарєєстрована діяльність підприємства),

зловживання податковими пільгами.

Дане дослідження не є вичерпним. Розуміння причин ухилення платниками податків від оподаткування та використовуваних ними схем може бути відправною точкою для розробки заходів щодо ліквідації існуючих схем та удосконалення механізму протидії ухиленням в майбутньому. Останнє може бути предметом подальших наукових досліджень.

Список використаних джерел:

1. Баранов С. О. Ухилення від сплати податків як основний чинник тіньової економіки/ С. О. Баранов // Інвестиції: практика та досвід. – 2016. – № 12. – С. 102-106.

2. Лебедзевич Я. В. Проблемні аспекти порушення у сфері оподаткування та заходи щодо їх виявлення / Я. В. Лебедзевич // Вісник Житомирського державного технологічного університету / Економічні науки. – Житомир: Видавництво ЖДТУ, 2009. - № 2(48). – С. 185 -190.

Савчук В.В.

студентка групи ОБД 16-2

Університет державної фіскальної служби України

Науковий керівник:

Таращенко В.А.

к.е.н., доцент кафедри аудиту та економічного аналізу,

Університет державної фіскальної служби України

УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ: ПРИЧИННО-НАСЛІДКОВИЙ АСПЕКТ

Ухилення від сплати податків на сьогодні є значною проблемою, адже за допомогою податків регулюється економіка та покращуються умови для розвитку різних галузей та підприємств, а несплата призводить до помітного зменшення податкових надходжень до бюджету. Останнє може поставити під загрозу економічну безпеку держави.

Вивченню проблеми ухилення від сплати податків присвячені праці таких науковців, як Агузарова Л. А., Агузарова Ф. С., Бурнацева О. О. [1], Москальов А. А. та Крупа А.-Є. П. [2].

Агузарова Л. А., Агузарова Ф.С., Бурнацева О. О. виділяють чотири групи причин, які спонукають платників податків до їх ухилення, а саме: моральні, політичні, економічні та технічні причини. Так, моральною причиною є недовіра та невдоволеність зі сторони платника до держави: оскільки сплата податків є примусовим платежем і зменшує доходи та майно громадян, у платника виникає негативна реакція на оподаткування. Політичною причиною є ціль витрачання податкових доходів, тобто якщо дані доходи будуть використовуватися на такі цілі, як освіта, медицина, соціальні програми тощо, то платники самі будуть зацікавлені в сплаті податків. В іншому випадку, якщо кошти будуть направлені на другорядні цілі, то платники втрачають стимул добросовісної сплати. Економічною причиною є те, що в період кризи платники все більше намагаються збільшити свій дохід ухиляючись від податків. Що стосується технічних

причин, то їх можна віднести до податкової системи, а точніше, до її недосконалості, так як часті зміни законодавства у сфері оподаткування можуть призвести в кінцевому результаті до того, що громадяни не будуть впевнені в стабільності, що позбавить їх можливості здійснювати планування своєї діяльності на довгий період часу [1, с. 105].

Москальов А. А. та Крупа А.-Є. П. в своїй праці виділяють загальний ряд проблем, які нівелюють позитивні результати сплати податків, а саме: високий рівень корупції серед влади, необізнаність в податковій системі, нестабільність податкового законодавства і його недосконалість, високий рівень податкових ставок, низька якість законодавчої бази, нераціональна структура оподаткування та погіршення рівня податкової культури.

Найбільшою проблемою дані науковці вважають саме корупцію, адже не дивлячись на зміни в політичному, суспільному, економічному житті Україна для світу залишається країною з високим рівнем корупції, хоча за рейтингами міжнародної організації Transparency International вона покращила свої показники в 2018 році, отримавши 32 бали з 100 можливих, що на 2 бали вище, чим в попередньому році. Також вагомою причиною є погіршення рівня податкової культури, адже платники податків недостатньо усвідомлюють вигоду від споживання суспільних благ, що фінансуються за рахунок податкових платежів. Через нестабільність економічної ситуації при даному рівні податкових ставок люди намагаються все більше заощадити коштів за рахунок несплати податків, тим більше якщо платники необізнані в податковій сфері [2, с. 55].

В свою чергу дані причини призводять до зростання тіньової економіки, податкових боргів і значних втрат бюджету, про що свідчить зростання тенденції податкового боргу за період з 2017-2019 (станом на 1 лютого) років (рис. 1). Порівнюючи дані діаграми, бачимо, що в 2019 році податковий борг на 9889,9 млн. грн більший за попередній рік.

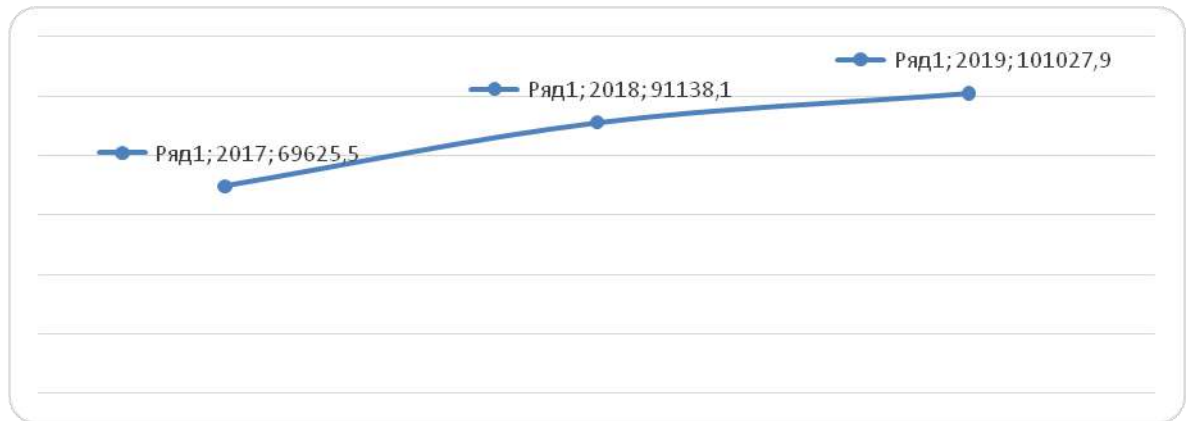

Рис.1. Динаміка податкового боргу в Україні впродовж 2017-2019 рр., млн.грн. (станом на 1 лютого)

Джерело: складено автором на основі [3]

Даний показник має тенденцію до зростання. Станом на 01. 09. 2019 року податковий борг становить 118241,6 млн. грн, що є найбільшим показником за 2019 рік. Можемо сказати, що ефективність проведених органами ДФС заходів щодо зменшення податкового боргу залишається досить низькою.

На нашу думку, для усунення даних проблем потрібно зменшити корупцію в системі органів державної влади, знизити податкове навантаження, оновити податкове законодавство та зробити його зрозумілим як для податківців, так і платників податків, посилити відповідальність за ухилення від сплати податків і зборів та сприяти виведенню капіталу з тіньового сектору економіки. Для чіткого розуміння і усвідомлення необхідності сплати податків варто посилити у масово-роз'яснювальну роботу з платниками податків щодо податкової віддачі та значущості даних платежів для суспільства в цілому. І тільки тоді це дасть можливість підвищити надходження до бюджету, адже платники будуть розуміти, що несплата або навіть невчасна сплата буде менш вигідною, ніж виконання зобов'язань перед бюджетом.

Список використаних джерел:

1. Агузарова Л. А., Агузарова Ф.С., Бурнацева О. О. Уклонение от уплаты налогов / Л. А. Агузарова, С. Ф. Агузарова, О. О. Бурнацева // Журнал «Теоретическая экономика». – 2019. – №2. – С. 103-107.
2. Москальов А. А., Крупа А.-Є. П. Причини ухилення від сплати податків / А. А. Москальов, А.-Є. П. Крупа // Науковий журнал «ЛОГОΣ. Мистецтво наукової думки». – 2019. - №4. – С. 55-57.
3. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України. Інформація про податковий борг. URL : <http://sfs.gov.ua/diyalnist-/pokazniki-roboti/dinamika-podatkovogo-borg/page1>

Слободянюк К. В.

студентка групи ОБР 17-3

Університет державної фіскальної служби України

Шостак А.С.

студентка групи ОБР 17-3

Університет державної фіскальної служби України

Науковий керівник:

Білобровенко Т.В.

к.е.н., доцент кафедри аудиту та економічного аналізу,

Університет державної фіскальної служби України

СУТНІСТЬ АУДИТУ ОПОДАТКУВАННЯ ТА ПРОБЛЕМИ ЙОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Аудит оподаткування – це комплексна перевірка фінансово-господарської документації підприємства, що проводиться для визначення відповідності організації та ведення податкової звітності на підприємстві вимогам чинного податкового законодавства та законодавства у сфері бухгалтерського обліку, що стосується правильності нарахування, сплати податків та складання податкової звітності. Він є важливим засобом, який сприяє зниженню податкових витрат, дає змогу підготуватися до

обов'язкової податкової перевірки державними органами, звести до мінімуму податкові ризики та можливі санкції за порушення податкового законодавства, тому має значний вплив на загальний фінансовий стан підприємства [1].

Даний вид аудиту проводиться не відповідно до законодавства, а за бажанням власника підприємства. Перевірці підлягає податкова звітність підприємства. Основними завданнями аудиту оподаткування є виявлення проблем в податковому плануванні та їх усунення, оцінка ризиків нарахування штрафних санкцій при податкових перевірках, розробка пропозицій з покращення фінансово-господарської діяльності підприємства.

Аудит оподаткування бажано проводити перед податковою перевіркою. Це допоможе запобігти паніці при спілкуванні з перевіряючими органами, уникнути штрафів та захистити свій бізнес. Також, перевірка податкової звітності допомагає усунути існуючі невідповідності щодо вимог чинного законодавства, інші помилки у звітності та вчасно їх виправити. Бажано, щоб проведенням аудиту оподаткування займалися фахівці, адже від перевіряючих суб'єктів вимагається високий професіоналізм, відмінна обізнаність у сфері податкового законодавства та об'єктивність у висновках про результати перевірки.

Загалом, аудит оподаткування доречно проводити в таких випадках:

- перед перевіркою податковими органами (як вже було сказано раніше);
- якщо компанія здійснює декілька видів діяльності;
- при зміні головного бухгалтера на підприємстві тощо.

Також, аудит оподаткування використовують для оптимізації існуючої системи оподаткування. Податкова оптимізація полягає у зниженні податкових виплат, при використанні спеціальних механізмів, які відповідають чинному податковому законодавству [2]. До них відносять: запобігання подвійному оподаткуванню, усунення системних помилок в

податковій звітності, використання пільг та спеціальних режимів, внесення змін до облікової політики підприємства тощо.

Міжнародні компанії, які є інвесторами українських компаній або мають свої дочірні підприємства на території України, для контролю діяльності підприємства власниками і мінімізації ризиків при перевірках контролюючими органами, проводять квартальний або річний аудит оподаткування. У договорі про проведення аудиту оподаткування зазвичай зазначається відповідальність аудитора у випадку нарахування штрафів при перевірках. Тому надання послуг з перевірки достовірності складеної податкової звітності та сплати податків є дорогою послугою, і надається переважно аудиторськими компаніями, діяльність яких застрахована. Також, аудитор (або інший суб'єкт аудиторської діяльності) повинен зберігати в таємниці інформацію отриману в процесі надання аудиторських послуг та не використовувати її у власних цілях або у інтересах третіх осіб [3].

Незважаючи на характерні позитивні риси аудиту оподаткування, на сьогодні, в Україні існують певні проблеми щодо його проведення. До основних проблем відносять:

- відсутність нормативно-законодавчих актів, за якими б регулювалося проведення аудиту оподаткування;
- постійне введення змін в податкове законодавство, що ускладнює його проведення [3];
- невелика кількість кваліфікованих аудиторів та аудиторських фірм;
- відсутність типових документів необхідних для оформлення результатів аудиту оподаткування;
- доступність його проведення лише великим, зазвичай міжнародним компаніям, які мають достатньо коштів на його здійснення;
- низький рівень податкової дисципліни та ін.

Перераховані вище проблеми аудиту оподаткування в Україні спричиняють меншу ефективність аудиту оподаткування на підприємстві.

Отже, аудит оподаткування – це незалежний контроль податкової звітності, який проводиться з метою перевірки правильності нарахування, сплати податків та відображення даних в податковій звітності.

На нашу думку, для подальшого розвитку аудиту оподаткування в Україні необхідно провести такі заходи, як: вдосконалення законодавства у сфері оподаткування; закріплення в нормативних документах методики проведення аудиту оподаткування; формування єдиної бази податкових порушень; проведення роботи щодо підвищення кваліфікації аудиторських кадрів аудиту оподаткування. А також підвищувати рівень податкової дисципліни, що сприятиме зменшенню ухилень від сплати податків. Адже належно організована робота аудиту оподаткування призведе до вчасного виявлення та зменшення ризику непередбачених витрат чи втрати репутації підприємства.

Список використаних джерел:

1. Костюк Б. В. Організація податкового аудиту на підприємстві. *Економіка і регіон*. 2015. № 1 (50). С. 124-129.
2. Чудак Л. А. Податковий аудит в Україні: стан, проблематика та перспективи розвитку. *Ефективна економіка*. 2018. № 12. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2018/90.pdf.
3. Про аудит фінансової звітності і аудиторську діяльність: Закон України № 2258-VIII від 21.12.2017р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>.
4. Кульчицька Н. Є., Яковець Т. А. Податковий аудит як інструмент забезпечення економічної безпеки підприємства. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2017. № 1. С. 21-28.

СЕКЦІЯ 3. ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ АУДИТ – ЯК ОСНОВНА ФОРМА КОНТРОЛЮ У ДЕРЖАУДИТСЛУЖБИ

*Гаркуша Д.О.,
студентка групи ОБ-16-1
Університет державної фіскальної служби України*
**Науковий керівник:
Білобровенко Т. В.**
*к.е.н., доцент кафедри аудиту та економічного аналізу,
Університет державної фіскальної служби України*

ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ АУДИТ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА НЕДОЛІКИ

Державний фінансовий аудит є видом державного фінансового контролю і полягає у перевірці та аналізі діяльності, реального стану проблемз приводу законного та дійового використання державних чи комунальних коштів і майна, інших активів держави, правильності ведення бухгалтерського обліку і достовірності фінансової звітності, функціонування системи внутрішнього контролю суб'єктів господарювання державного сектору економіки [2].

Головними складовими державного фінансового аудиту є суб'єкт, який здійснює такий аудит, і об'єкт аудиту. Суб'єктом аудиту є юридична чи фізична особа, яка спрямовує контрольні дії на власну діяльність або діяльність іншої фізичної чи юридичної особи з метою вдосконаленняїї діяльності шляхом порівняння її діяльності з існуючими правилами та стандартами [1, с.132]. В Україні такими повноваженнями наділені Держаудитслужба та Рахункова палата. Об'єкт аудиту – діяльність підконтрольного об'єкта, на якого спрямовані контрольні дії органів державного контролю [3, с.133]. В процесі проведення державного фінансового аудиту об'єктом аудиту виступає адміністративна діяльність

управлінського персоналу підприємства. Відповідно предметом – окремі напрями такої діяльності.

Фундаментальними завданнями фінансового аудиту є допомога бюджетній установі у забезпеченні правильності ведення бухгалтерського обліку, законності використання бюджетних коштів, державного та комунального майна, достовірності фінансової звітності та організації дієвого внутрішнього контролю. Під час проведення фінансового аудиту вивчаються первинні документи щодо операцій з коштами та майном, іншими активами і пасивами, ведення бухгалтерського обліку, складання і подання фінансової звітності та організація внутрішнього фінансового контролю[2].

Після реорганізації Державної фінансової інспекції України у Державну аудиторську службу України на стадії постфактум контролю прийнялися запроваджувати різні види державних фінансових аудитів. Так, протягом чотирьох років діяльності Державної аудиторської служби України в практичну функцію запроваджено державний фінансовий аудит [5, с.179]:

- виконання місцевих бюджетів, який спрямований на проведення
- аналізу та перевірки законності та ефективності формування і виконання місцевих бюджетів;
- державних (регіональних) цільових програм, який спрямований на проведення аналізу і перевірки законності та ефективності розроблення і виконання державних (регіональних) цільових програм;
- інвестиційних проектів, який спрямований на проведення аналізу і перевірки законності та ефективності реалізації інвестиційних проектів об'єктами аудиту;
- Пенсійного фонду України, фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, який спрямований на проведення аналізу і перевірки законності та ефективності використання коштів Пенсійного фонду України;

- діяльності суб'єктів господарювання, що полягає у перевірці та аналізі стану справ щодо законного та ефективного використання державних та/або комунальних коштів і майна, інших активів держави.

Незважаючи на заходи, котрі безперервнопроводяться органами Державної аудиторської служби України. Найбільш розповсюдженими порушеннями фінансово-бюджетної дисципліни в державі є [4, с.820-821] :

– зайве витрачання коштів унаслідок оплати завищених обсягів та вартості виконаних робіт, наданих послуг, придбаних товарів;

– зайве виділення бюджетних коштів особам, які не мали на це права або через завищення відповідних розрахунків;

– незаконна передача державного та комунального майна суб'єктам недержавної форми власності;

– недоотримання фінансових ресурсів унаслідок порушень при передачі майна в оренду (користування);

– порушення вимог Бюджетного кодексу в частині нецільового використання бюджетних коштів;

– недотримання законодавства під час проведення державних закупівель тощо.

За результатами проведених 382 державних фінансових аудитів протягом 2018 року виявлено порушень та недоліків загалом на 15,9 млрд грн, у тому числі [5, с.178-179]:

– фактів неефективного витрачання коштів та майна на суму 7,5 млрд грн;

– потенційних втрат та упущених вигод на понад 8,0 млрд грн;

– порушень, що спричинили втрати ресурсів та незаконне їх використання, на 340,7 млн грн;

– порушень, що можуть спричинити втрати у подальшому, на 68,9 млн грн.

Не дивлячись на підвищення ефективності роботи органів Державної

аудиторської служби України в частині усунення бюджетних правопорушень на етапі планування управлінських рішень, у 2019 році триватиме робота з реформування системи державного фінансового контролю у напрямі перетворення Державної аудиторської служби України на орган державного фінансового контролю європейського зразка.

Отже, подальше удосконалення системи державного фінансового аудиту в Україні слугуватиме підвищенню якісного рівня використання бюджетних коштів та соціально-економічному розвитку країни загалом.

Список використаних джерел:

1. Кирій С. Л. Повноваження органів контролю України щодо здійснення аудиту адміністративної діяльності / С. Л. Кирій // Держава та регіони. – 2008. – № 4. – С. 129-134. – (Державне управління).
2. Бугаєнко В. Проблеми державного фінансового аудиту / В. Бугаєнко // Вісник КНТЕУ. – 2009. – № 4. – С. 100-106
3. Державний фінансовий аудит: методологія та організація : монографія / Є. В. Мних, М. О. Никонович, С. В. Бардаш та ін. ; за ред. : Є. В. Мних. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2009. – 318 с.
4. Табенська Ю.В. Державний фінансовий аудит як перспективна форма фінансового контролю// Гроші, фінанси і кредит.- 2018 - №16 – С.818-821
5. Табенська Ю.В. Реаліх функціонування системи державного фінансового аудиту в Україні//Гроші, фінанси і кредит – 2019 - Випуск I (73) – С.174-182

Кричфалушій А.І.

студентка групи ОБ-16-1

Університет державної фіскальної служби України

Ландик Л.Ю.

студентка групи ОБ-16-1

Університет державної фіскальної служби України

Науковий керівник:

Білобровенко Т. В.

к.е.н., доцент кафедри аудиту та економічного аналізу,

Університет державної фіскальної служби України

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЕФЕКТИВНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ

Проблема ефективності державного управління фінансами та здійснення фінансового контролю є надзвичайно важливою для кожної держави. Особливе місце в системі фінансового контролю кожної розвинутої держави займає вищий орган контролю державних фінансів, що виділяється своїм незалежним статусом, найширшим спектром підконтрольних об'єктів, методами перевірки та формою звітності. В умовах нинішніх реалій вітчизняної економіки проводиться активне впровадження міжнародного досвіду в усі сфери суспільного життя, зокрема й у сферу державного фінансового контролю. Але такі зміни проводяться не поступово і не враховують усіх особливостей економічного, політичного та соціального розвитку нашої держави, що ставить під сумнів можливість проведення змін та значно знижує їхню ефективність. На сьогодні відбуваються чисельні зміни у законодавстві нашої країни, шляхом впровадження міжнародних норм. Досі для нашої країни актуальним залишається досвід країн СНД.

Розглядаючи основні засади ДФК Республіки Казахстан зазначимо, що основні види, суть ДФК, контрольні органи, суб'єкти та об'єкти контролю, принципи державного фінансового контролю та вимоги до його проведення сформульовано в Бюджетному кодексі країни [1]. На відміну від Республіки Казахстан в Бюджетному кодексі України визначаються правові засади

функціонування бюджетної системи України. Втім правові та організаційні засади здійснення державного фінансового контролю містяться в Законі України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю». Важливо акцентувати увагу на тому, що цей законодавчий акт містить лише загальні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні, а загальні засади інших форм державного фінансового контролю (наприклад, у формі перевірок), мають бути розкриті в інших нормативних актах. У зв'язку з цим, на законодавчому рівні доцільніше було б акумулювати всю інформацію в єдиному нормативному документі (Кодексі або Законі), в якому б відображалися загальні положення здійснення державного фінансового контролю.

Досвід сусідньої країни Польщі показує, що одним з найголовніших органів у сфері державного фінансового контролю є Вища Контрольна Палата. Завданням даного органу є сприяння раціональному управлінню та ефективності державної служби на користь країни. Даним Вищим органом контролю фінансової звітності широко визнане бачення Вищої контрольно-ревізійної служби, яке забезпечує те, що його звітність є важливим джерелом інформації та буде потрібною на довгий період для органів державної влади і громадськості [2]. Подібний підхід при застосуванні органами державного контролю, державної влади та органів місцевого самоврядування може бути дуже корисним для нашої країни, тому що спрямованість на довгостроковий результат може стати стимулом до поступового економічного зростання нашої держави.

Розглядаючи таку європейську країну як Велика Британія, бачимо, що Національне Контрольно-ревізійне Управління (National Audit Office) є одним з найважливіших органів державного контролю і одним з важелів парламентського контролю, який допомагає парламенту перевіряти діяльність органів місцевого самоврядування, зокрема, вивчати правильність ведення такими органами фінансової звітності [3]. Натомість парламентський контроль в Україні ведеться Верховною Радою через Рахункову Палату, яка є

спеціалізованим органом парламентського контролю, на відміну від Державної Аудиторської Служби, яка під час реорганізації набула статусу незалежного органу державного контролю, що відповідно виключає її підпорядкування органам державної влади.

Аналізуючи багатолітній досвід найбільш розвинених країн світу, можна побачити, що державному фінансовому контролю в цих країнах належить провідне місце серед систем фінансового управління, що також зумовлюється місцем держави в процесах ринкової трансформації.

У такій країні, як Канада розвиненими сферами є: управління персоналом, управління фінансами, розробка нормативно-правових актів та аналіз політики держави. Головною інституцією у сфері державного управління як науки вважається Інститут Публічного адміністрування Канади (Institute of Public Administration of Canada – IPAC), національна організація та наукова спільнота державних службовців усіх рівнів урядування, яка фінансує та організовує семінари, конференції та видання різних публікацій з державного управління [4].

Подібний досвід був би корисним для України, адже проведення освітньої роботи серед вищих навчальних закладів, є одним з ключових питань для забезпечення правильного розуміння суспільством завдань та цілей діяльності органів державного контролю, такі заходи здатні налагодити діалог між контрольними органами та підконтрольними установами чи підприємствами.

Безперечно, важливим для будь-якої країни є не тільки національні, але й міжнародні норми державного фінансового контролю, які затверджуються Міжнародною організацією вищих органів фінансового контролю – INTOSAI. Основні принципи INTOSAI, EUROSAI та Міжнародні стандарти вищих органів фінансового контролю (ISSAI) застосовує в своїй діяльності Рахункова палата України яка, є повноправним членом INTOSAI з 1998 року [5].

Більшість країн світу при проведенні державного фінансового контролю керується такими документами, як Лімська декларація що визначає цінності демократичності та незалежності вищих органів фінансового контролю, Мексиканська декларація.

В Україні проведення державного фінансового контролю супроводжується трьома групами проблем, які знижують його ефективність. Перша пов'язана з недосконалістю їх організаційної структури. Адже контролюючі органи функціонують відокремлено, без регламентованого розподілу функцій, процедур, визначеного механізму взаємодії та координації діяльності між центром і регіонами, що не сприяє формуванню цілісної системи фінансового контролю. Друга – з незабезпеченістю єдиної бази даних, котра б давала змогу контролюючим органам обмінюватися необхідною інформацією. Третя – з неузгодженістю дій при здійсненні попереднього, поточного й наступного державного фінансового контролю, що зумовлено каральним характером контролю, а не запобіжним.

Отже, для економічного розвитку держави важливим чинником є ефективний державний фінансовий контроль. З метою ефективного функціонування системи національного державного контролю варто впровадити в його теорію та практику позитивний міжнародний досвід. Можна допустити, що окреслена проблематика концептуальних засад державного контролю в різних країнах уможливілює подальший науковий пошук у заданому напрямку.

Список використаних джерел:

1. Натарова О. В. Оцінка стану фінансового контролю державного сектору / О. В. Натарова. // Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. – 2015. – №1. – С. 106 –109.
2. Сайт Вищої Контрольної Палати Республіки Польща [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.nik.gov.pl/en/about-us/>.

3. Сайт Національного Контрольно-ревізійного Управління Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.nao.org.uk/>.

4. Сайт Інституту Публічного Адміністрування Канади [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.ipac.ca/>.

5. Хаблюк О. А. Аудит ефективності в системі державного фінансового контролю, його суть та необхідність упровадження в Україні / О. А. Хаблюк, С. Р. Яцишин. // Економіка і суспільство. – 2017. – №10. – С. 827 – 831.

Савранчук Т. Ю.

студентка групи ОБ-16-1

Університет державної фіскальної служби України

Науковий керівник:

Білобровенко Т. В.

*к.е.н., доцент кафедри аудиту та економічного аналізу,
Університет державної фіскальної служби України*

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ВИДІВ ДЕРЖАВНОГО АУДИТУ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ: АУДИТУ ЕФЕКТИВНОСТІ ТА ФІНАНСОВОГО АУДИТУ

Сучасний напрям економічного розвитку України вимагає «забезпечення прозорості та зрозумілості бюджету для громадськості; поліпшення якості надання державних послуг, що залежать як від обсягу реальних доходів бюджету, так і від того, наскільки ефективно розпорядники бюджетних коштів управляють цими фінансовими ресурсами» [1] та інших умов, без яких неможливе ефективне функціонування системи державного бюджетування. Через що зростає роль проведення державного фінансового контролю. Проте через нерозуміння організаційних аспектів та складність перекладу міжнародних стандартів ISSAI, виникає проблема невірного визначення основних видів державного аудиту діяльності суб'єктів

господарювання: аудиту ефективності та фінансового аудиту. Тому виникає потреба провести порівняльний аналіз цих двох даних видів аудиту, з метою усунення їх подальшого сплутування та оптимального використання на практиці.

Дослідженням теоретико-практичних аспектів визначення та використання основних видів державного аудиту діяльності суб'єктів господарювання займалися такі науковці, як: О. І. Барановський, І. К. Дрозд, Л. С. Коновалов, В. С. Рудницький, І. Б. Стефанюк, В. О. Шевчук, О. А. Шевчук та ін.

«Впровадження Міжнародних стандартів вищих органів аудиту (ISSAI), що були підготовлені Комітетом з професійних стандартів INTOSAI, передбачає адаптацію до національних особливостей контрольних систем, і, як варіант, — розробку національних стандартів державного аудиту, заснованих на певних рівнях стандартів ISSAI. Разом з тим в Україні лише задекларовано застосування стандартів ISSAI в оновленому у 2015 році Законі України «Про Рахункову палату» (п. 7 статті 3). Наразі вітчизняних стандартів державного аудиту, заснованих на ISSAI, не розроблено» [2]. Тому, слід зауважити, що аудит ефективності, як одна з основних форм державного аудиту діяльності суб'єктів господарювання, в порівнянні з фінансовим аудитом, за стандартами ISSAI, увійшов у практику вітчизняних контрольних органів не так давно. Звідси виникає потреба визначення принципових відмінностей між державним фінансовим аудитом та державним аудитом ефективності, що наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Порівняльний аналіз форм державного аудиту діяльності суб'єктів господарювання

Ознаки аналізу	Аудит ефективності / (performance audit)	Фінансовий аудит (financial audit)
Мета	«виявити, чи відповідають дії, програми та інститути принципам економії, ефективності і результативності, і чи є додаткові	«виявити, чи подається фінансова інформація установи відповідно до прийнятої системи фінансової звітності та законодавчої бази» [3]

	можливості для їх вдосконалення» [3]	
Об'єкт дослідження	«бюджетна програма, установа, місцевий бюджет, підприємство» [4]	«система бухгалтерського обліку і звітності бюджетної установи, підприємства» [4]
Предмет	«вивченню підлягають не лише окремі фінансові операції, а й усі сфери функціонування публічного сектору, включаючи перевірку діяльності систем публічних організації та управління» [5]	«перевіряються окремі фінансові операції, порядок організації та ведення бухгалтерського обліку, фінансова звітність та інші ключові управлінські процедури» [5]
Методи	«загальнонаукові, документальні та фактологічні, аналітичні» [4]	«стандартизовані в межах аудиту та бухгалтерського обліку» [4]
Критерії оцінки	«визначаються для кожного аудиту, вимірюються в натуральних та якісних величинах» [4]	«стандартизовані критерії оцінки відповідності концептуальній основі фінансової звітності» [4]
Звіти	«за структурою стандартизовані, за змістом залежать від об'єкту аудиту; публікуються рекомендації і висновки» [4]	«стандартизовані, залежать від виду аудиторського висновку; обов'язкове оприлюднення» [4]

Джерело: [складено автором на підставі джерел 3, 4, 5].

Таким чином, державний фінансовий аудит полягає у виявленні відповідності фінансової інформації до фінансової звітності та до законодавчої бази, що досягається отриманням достатніх та належних аудиторських доказів, на основі яких аудитор складає думку щодо відсутності у фінансовій інформації істотних спотворень через шахрайство або помилки. Тоді як державний аудит ефективності полягає у наданні відповідей на ключові питання аудиторської перевірки і наданні рекомендацій щодо поліпшення роботи установи.

Отже, порівняльний аналіз державного фінансового аудиту та державного аудиту ефективності діяльності суб'єктів господарювання дає змогу чітко сформулювати основні завдання до проведення кожного з них, при цьому уникаючи плутанини при їх проведенні на практиці. Оскільки контроль за використанням бюджетних коштів є одним із основних завдань державного фінансового контролю і аудиту, то необхідно імплементувати загальноприйняті міжнародні стандарти ISSAI, та адаптувати їх відповідно до національних особливостей контрольної системи України, що дасть змогу

більш ефективно здійснювати державний фінансовий контроль за сучасних економічних умов та законодавчо врегулювати проведення державного аудиту ефективності та державного фінансового аудиту діяльності суб'єктів господарювання.

Список використаних джерел:

1. Косова Т. Д., Шевченко В. В. Організація аудиту ефективності в системі зовнішнього державного фінансового контролю. Молодий вчений. 2018. № 2(1). С. 394-398. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_2%281%29__94
2. Слободяник, Ю. Б. Державний аудит ефективності: проблема визначення критеріїв. Облік, оподаткування і контроль : теорія та методологія : зб. матеріалів IV міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. С. 166-169. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/33106>
3. ISSAI 100. Fundamental Principles of Public-Sector Auditing. INTOSAI, 2013. URL: <https://www.issai.org/pronouncements/issai-100-fundamental-principles-of-public-sector-auditing/>
4. Любенко А. М. Особливості проведення аудиту ефективності у відповідності з міжнародними стандартами. Банківська система: стійкість і перспективи розвитку: збірник наукових статей IX міжнародної науково-практичної конференції з питань банківської економіки. Пінськ: ПолісДУ, 2018. С. 233-239. URL: <https://rep.polessu.by/handle/123456789/14137>
5. Базика С.К. Аудит ефективності як перспективна форма аудиту публічного сектору в Україні. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2016. №1. С. 90–95. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1267>

СЕКЦІЯ 4. ШЛЯХИ РЕФОРМУВАННЯ ВНУТРІШНЬОГО ТА НЕЗАЛЕЖНОГО ЗОВНІШНЬОГО КОНТРОЛЮ

Гулянич Л.М.

студентка групи ОБР 17-3

Університет державної фіскальної служби України

Дорошенко Д.К.

студентка групи ОБР 17-3

Університет державної фіскальної служби України

Науковий керівник:

Білобровенко Т.В.

к.е.н., доцент кафедри аудиту та економічного аналізу,

Університет державної фіскальної служби України

ПРОБЛЕМИ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

На даному етапі економічного розвитку, коли діяльність підприємств супроводжується різноманітними ризиками, а зовнішній фінансовий контроль не задовольняє потреби власників та керівників підприємств в отриманні інформації про реальний стан справ на підприємстві і напрями його поліпшення, виникає необхідність налагодити інші, дієвіші види контролю, одним з яких виступає внутрішній аудит. Але в Україні цей вид контролю поки що не розвинений та не має поширеного застосування в практиці на підприємствах, тому що багато з них, на жаль, недостатньо проінформовані в необхідності та важливості внутрішнього аудиту.

Оскільки метою внутрішнього аудиту є забезпечення ефективності діяльності апарату управління щодо захисту законних майнових інтересів підприємства, зміцнення його фінансового стану та сприяння підвищенню ефективності роботи, а також удосконалення системи бухгалтерського обліку, то він є важливою функцією управління, яка охоплює перевірку правильності облікового відображення, аналіз і контроль, порівняння й оцінку фактично досягнутого результату з поставленою метою і задачами

підприємства. Саме служба внутрішнього аудиту призначена для удосконалення організації й управління виробництвом, виявлення і мобілізація резервів його зростання з метою підвищення кінцевих результатів [1, с.198].

Варто зауважити, що значний внесок у розвиток внутрішнього аудиту належить таким вченим, як: Білоусов А., Бутинець Ф.Ф., Баришніков Н.П., Богомолів А.М., Бурцев В.В., Васильєва М., Гніденко Н.А., Грицак Н., Жминько С.И., Каменська Т.О., Кіреєв О.І. та іншим.

Саме в наведених працях було відзначено, що внутрішній аудит є особливою формою контролю, основою планування обсягу незалежного зовнішнього аудиту та обумовлений внутрішніми проблемами підприємства. Одним з основних принципів реалізації вимог внутрішнього контролю є запобігання недостовірній інформації, зловживанням і крадіжкам, що обумовлює структуру та напрями внутрішнього контролю. Для внутрішнього аудиту види послуг визначає керівництво підприємства, беручи до уваги потреби управління. Незалежна експертна діяльність служби внутрішнього аудиту установи, яка здійснює оцінку економічності та продуктивності діяльності фінансової установи і дотримання законів, нормативних актів та інших зовнішніх вимог. Таким чином згаданими авторами по різному розглядається суть і завдання внутрішнього аудиту, але всі вони згодні з тим, що внутрішній аудит є одним із найважливіших інструментів вирішення проблем, пов'язаних з визначенням майбутніх ризиків ситуацій, що склалися на підприємстві, їх оцінкою, а також наданням відповідних управлінських рекомендацій з усунення цих ризиків. Ці науковці розкрили основи організації та методології проведення внутрішнього аудиту [2, с.59].

В Україні немає єдиної методики щодо створення відділу внутрішнього аудиту на підприємстві та організації його роботи, тому дуже часто існування внутрішнього аудиту на підприємстві є неефективним. Зокрема, внутрішній аудит включає в себе певні проблеми.

До проблемних аспектів внутрішнього аудиту слід віднести:

- недостатню кількість методичних розробок з внутрішнього аудиторського контролю;
- неефективність діючої нормативно-правової бази в питанні внутрішнього аудиту;
- брак достатнього досвіду внутрішньої аудиторської діяльності;
- недостатню кількість кваліфікованих аудиторських кадрів;
- відсутність типових форм документів з аудиту в цілому та внутрішнього аудиту [2, с.189].

Вищезгадані проблеми розвитку внутрішнього аудиту в Україні призводять до меншої ефективності здійснення внутрішнього аудиту на підприємстві та недовіри до такої системи. Щоб покращити становище необхідно запровадити певні шляхи подолання цих проблем.

Як шляхи подолання зазначених проблем слід відмітити:

- подальші дослідження в галузі внутрішнього аудиту;
- вдосконалення нормативної бази;
- підготовку фахівців з внутрішнього аудиту;
- розробку документів з внутрішнього аудиту [3, с.151].

Отже, аналізуючи вищезгадане варто зауважити, що внутрішній аудит є невід’ємною складовою розвитку економіки, саме він допомагає керівнику підприємства налагодити ефективний контроль за його підрозділами; виявити резерви і найбільш перспективні напрями розвитку виробництва; підвищити кваліфікаційний рівень фінансово-економічних, бухгалтерських і інших служб. Внутрішній аудит налічує кілька проблем, таких як недостатню кількість кваліфікованих аудиторських кадрів, брак достатнього досвіду аудиторської діяльності та інші. Вирішення даних проблем спрямоване на зміцнення позицій та авторитету внутрішнього аудиту в Україні.

Список використаних джерел:

1. Філозоф О.В. Сутність внутрішнього аудиту та його значення в діяльності підприємства. ВІСНИК ЖДТУ № 2 (44). 2008. с.198-206.
2. Кудирко О. М. Внутрішній аудит в Україні: сутність, проблеми розвитку та шляхи їх усунення. Вісник Хмельницького національного університету 2011, № 5, Т. 1. С. 186-189.
3. Маліков В. В. Внутрішній аудит: аналіз проблематики та організація на підприємстві. Проблеми економіки № 2, 2015. с. 147-152.

Приндюк О.О.

студентка групи ОБД-16.2

Університет державної фіскальної служби України

Науковий керівник:

Рябчук О. Г.

к.е.н., доцент кафедри аудиту та економічного аналізу,

Університет державної фіскальної служби України

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АУДИТУ В УКРАЇНІ

На сучасному етапі розвитку, економіка України потребує посиленого аудиторського контролю за суб'єктами господарювання для достовірності бухгалтерської звітності. На стадії розвитку аудиту, особлива увага приділялася створенню аудиторських фірм, підготовці спеціалістів, створенню нормативних актів та організації проведення аудиторських перевірок.

Розвиток аудиту в Україні розпочався з прийняттям Закону України «Про аудиторську діяльність» від 22.04.1993 р.

Проте, не дивлячись на те, що сьогодні створені всі умови для аудиторської діяльності, суспільство немає реальної потреби в аудиторських

послугах. Не звертаючи увагу на законодавчу вимогу згідно якої обов'язковим є підтвердження показників річної фінансової звітності незалежним аудитором, користувачі звітності не відносяться до висновку аудитора про достовірність показників фінансової звітності з належною довірою.

До проблематики розвитку аудиту в Україні можна віднести:

- проблема довіри до аудитора;
- значний негативний вплив «тіньового» бізнесу;
- недостатній досвід аудиторської діяльності порівняно з іншими європейськими країнами;
- негативний вплив дослівного перекладу закордонних стандартів та концепцій без врахування особливостей економічного розвитку нашої країни;
- недостатня кількість кваліфікованих аудиторських кадрів, що зумовлено перш за все невідповідністю підготовки українських бухгалтерів та аудиторів сучасним вимогам практики;
- відсутність типових форм документів з аудиту;
- відсутність методичних рекомендацій з питань комп'ютеризації аудиту;
- громадські професійні організації обліковців не є масовими, тому це стримує процес обговорення та вирішення проблемних питань практики обліку та аудиту;
- відсутність єдиної, загальноприйнятої, обґрунтованої економічно методики розрахунку цін за аудиторські послуги [1].

Розглянувши основні проблеми аудиту, потрібно визначити деякі шляхи їх подолання, а також перспективи розвитку аудиторської діяльності в Україні. Мусіхіна Г. М. пропонує такі перспективні напрями розвитку аудиторської діяльності в Україні:

- розробка механізму практичного застосування МСА в Україні, створення до них коментарів у повному обсязі;

- внесення необхідних змін і доповнень до Закону України «Про аудиторську діяльність» з метою приведення його у відповідність до інших законодавчих актів України, які прямо чи опосередковано впливають на регулювання аудиторської діяльності та розширення переліку підприємств, для яких щорічна аудиторська перевірка обов'язкова, а це, у свою чергу, збільшить ринок аудиторських послуг, а також введення додаткових положень, які б більш чітко унормували взаємовідносини аудитора та клієнта. фінансової звітності підприємств в розрізі галузей їх діяльності, використовуючи узагальнений практичний досвід роботи міжнародних і вітчизняних аудиторських фірм.

- розробка типових методик аудиторської перевірки фінансової звітності підприємств в розрізі галузей їх діяльності, використовуючи узагальнений практичний досвід роботи міжнародних і вітчизняних аудиторських фірм.

- поглиблення співпраці професійних аудиторських організацій України з міжнародними професійними організаціями бухгалтерів і аудиторів.

- розробка механізму ціноутворення на аудит та аудиторські послуги на основі вивчення міжнародного досвіду з цього питання [2, с. 3-4].

Отже, розвиток послуг аудиту потребує вдосконалення нормативно-правової бази, а також методичне та інформаційне забезпечення, від якого безпосередньо залежить якість проведення аудиту. Перелічені шляхи подолання проблем аудиту дають змогу вдосконалити аудиторську діяльність, створити таке середовище для аудиту, яке дасть змогу налагодити процес звітності підприємств, сприяти створенню доступності та прозорості інформаційного забезпечення.

Список використаних джерел:

1. Павленова К. О. Сучасні проблеми та перспективи розвитку аудиту в Україні / К. О. Павленова. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/16_ADEN_2010/Economics/48534.doc.htm

2. Марценюк О. А. Сучасні проблеми та перспективи розвитку аудиту в Україні / О. А. Марценюк / « Актуальні наукові дослідження в сучасному світі ». – 2018.- № 12(20). – С. 1- 4

Пуначенко О.Б.

*к.е.н., доцент кафедри аудиту та оподаткування
Центральноукраїнський національний технічний університет*

ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ СТРАХОВИХ РЕЗЕРВІВ

Статтею 30 Закону України «Про страхування», передбачено що страховики зобов'язані дотримуватися умов забезпечення платоспроможності, однією з яких є створення страхових резервів, достатніх для майбутніх виплат страхових сум і страхових відшкодувань. Страхові резерви утворюються страховиками з метою забезпечення майбутніх виплат страхових сум і страхового відшкодування залежно від видів страхування (перестраховування).

Внутрішній контроль – це процес постійного впливу на об'єкти через відстеження відхилень та корекції управлінських рішень задля приведення фактичного стану об'єктів до бажаного [1, с. 13].

Джерелами внутрішнього контролю страхових резервів є інформація на таких субрахунках:

- 491 «Технічні резерви», 493 «Частка перестраховиків у технічних резервах», 495 «Результат зміни технічних резервів» - де узагальнюється інформація про стан і рух коштів резервів незароблених премій та інших технічних резервів

- 492 «Резерви із страхування життя» 494 «Частка перестраховиків у резервах із страхування життя» та 496 «Результат зміни резервів із страхування життя» - щодо інформації про стан і рух коштів резервів довгострокових зобов'язань (математичних резервів) і резервів належних виплат страхових сум.

Внутрішній контролер перевіряє щоб аналітичний облік резервів здійснювався за їх видами.

При перевірці слід враховувати, що існують:

- додаткові статті 1160 «Відстрочені аквізиційні витрати» та 1065 «Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах» оприлюднюються у розділі I «Необоротні активи» активу Балансу (Звіту про фінансовий стан);

- додаткові статті 1115 «Депозити перестраховування», 1180 «Частка перестраховика в страхових резервах», у тому числі і: 1181 «Резервах довгострокових зобов'язань», 1182 «Резервах збитків або резервах належних виплат», 1183 «Резервах незароблених премій», 1184 «Інших страхових резервах» - відображають у розділі II «Оборотні активи» активу Балансу (Звіту про фінансовий стан);

- додаткову статтю 1435 «Інші резерви» необхідно відображати у розділі I «Власний капітал» пасиву Балансу (Звіту про фінансовий стан);

- додаткові статті 1530 «Страхові резерви» та 1535 «Інвестиційні контракти» відображають у розділі II «Довгострокові зобов'язання та забезпечення» пасиву Балансу (Звіту про фінансовий стан);

- додаткова стаття 1650 «Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю» оприлюднюється у розділі III «Поточні зобов'язання та забезпечення» пасиву Балансу (Звіту про фінансовий стан) [5, с. 58-59].

Внутрішньому контролеру слід перевірити правильність здійснених проведень, тобто, щоб рахунок 49 «Страхові резерви» кореспондував за дебетом з кредитом рахунків: 49 «Страхові резерви», 70 «Доходи від реалізації», 71 «Інший операційний дохід», а також за кредитом з дебетом

рахунків: 49 «Страхові резерви», 70 «Доходи від реалізації», 94 «Інші витрати операційної діяльності» [3].

Додаткову статтю 1535 «Інвестиційні контракти» призначено, щоб страховики наводили у ній суму за контрактами, які створюють фінансові активи чи фінансові зобов'язання та мають юридичну форму договору страхування, але які не передбачають передання страховику значного страхового ризику, отже, не відповідають визначенню страхового контракту. Сума за інвестиційними контрактами включається до підсумку балансу [4].

Здійснюючи перевірку страхових резервів внутрішньому контролеру також слід звернути увагу на той факт, що кошти страхових резервів повинні розміщуватися з урахуванням безпечності, прибутковості, ліквідності, диверсифікованості та мають бути представлені активами таких категорій: грошові кошти на поточному рахунку; банківські вклади (депозити); валютні вкладення згідно з валютою страхування; нерухоме майно; акції, облігації, іпотечні сертифікати; цінні папери, що емітуються державою; права вимоги до перестраховиків; інвестиції в економіку України за напрямками, визначеними Кабінетом Міністрів України; банківські метали; кредити страхувальникам – фізичним особам, що уклали договори страхування життя, в межах викупної суми на момент видачі кредиту та під заставу викупної суми. У цьому разі кредит не може бути видано раніше, ніж через один рік після набрання чинності договором страхування, та на строк, який перевищує період, що залишився до закінчення дії договору страхування; готівка в касі в обсягах лімітів залишків каси, встановлених НБУ. Кошти резервів із страхування життя можуть використовуватися для довгострокового кредитування житлового будівництва, у тому числі індивідуальних забудовників, у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України [2]. Внутрішній контролер повинен пам'ятати, що страховикам забороняється здійснення інших видів кредитної діяльності.

Внутрішній контролер повинен пересвідчитись, щоб страхові резерви філій страховиків-нерезидентів повинні були розміщені на території України.

Внутрішньому контролеру слід перевірити, щоб сума зазначеної поточної кредиторської заборгованості за страховою діяльністю та інформація щодо відстрочених комісійних доходів від перестраховиків включались до підсумку балансу.

Результати внутрішнього контролю підлягають документуванню. Інформація, отримана під час контрольно-перевірочних заходів повинна відповідним чином фіксуватись. Документальне оформлення внутрішнього контролю складається з двох основних блоків документів – робочі документи внутрішнього контролера та підсумкова документація за результатами контрольно-перевірочних заходів.

Список використаних джерел:

1. Внутрішній контроль процесів матеріального забезпечення в системі управління підприємством : Монографія / Т.В. Фоміна, О.Б. Пугаченко; за ред. Г.М. Давидова. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. – 200 с.
2. Закон України «Про страхування» від 07 березня 1996 року № 85/96-ВР (зі змінами і доповненнями). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/85/96-вр
3. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена Наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291 (зі змінами та доповненнями). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>
4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 (зі змінами та доповненнями). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
5. Пугаченко О.Б. Страхові резерви: порядок формування, облік, внутрішній контроль Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації / О.Б. Пугаченко // Міжнародний науковий журнал:

ТНЕУ, ПДАТУ, ГО «Науковий клуб «Софус». – 2017. – Вип. 3-4. – С. 51-63

Рябчук О.Г.

*к.е.н., доцент кафедри аудиту та економічного аналізу,
Університет державної фіскальної служби України*

Хмилівський М.В.

студент групи ОБ-16-1

Університет державної фіскальної служби України

НЕОБХІДНІСТЬ СТВОРЕННЯ АУДИТОРСЬКОГО КОМІТЕТУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Перехідна економіка зумовила необхідність підприємствам формувати свою організаційну структуру таким чином, щоб вона була спрямована на досягнення певної мети. Відповідно, управління підприємством в умовах ринкової економіки складніше, внутрішні економічні процеси підприємств є нестабільними, оскільки піддаються впливу факторів зовнішнього і внутрішнього середовища, значних коливань фінансових процесів, притаманних сучасним умовам ринкової економіки. Внаслідок цього виникає потреба у створенні спеціалізованих підрозділів контролю за діяльністю підприємства. Таким підрозділом є аудиторський комітет.

Проблемами надійності публічної фінансової звітності та удосконалення роботи аудиторських комітетів займалися як зарубіжні науковці: Дж. Лоббек, І.Р. Ніколаєв, Г.Б. Полісюк, Я.В. Соколов, У.Т. Торнхіл, Дж.Т. Уеллс, так і вітчизняні вчені: М.Т. Білуха, М.Ю. Брюханов, М.О. Виноградова, Г.М. Давидов, Н.І. Дорош, Л.І. Жидєєва, П.О. Куцик, О.А. Петрик, В.О. Шевчук та інші.

Метою даного дослідження є обґрунтування необхідності створення аудиторського комітету на підприємстві та надання пропозицій щодо удосконалення його діяльності.

Аудиторський комітет є постійно діючим консультативним робочим органом, створеним при Наглядовій раді, та являє собою орган з нагляду, ціль якого полягає в забезпеченні надійності та результативності системи внутрішнього контролю, процесів управління ризиками і контролю, повноти та достовірності фінансової звітності [1].

Діяльність та функції аудиторського комітету регулює стаття 34 Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [2].

Аудиторський комітет займає вагоме місце у діяльності будь-якого великого підприємства, місією якого є:

- нагляд за повнотою та достовірністю фінансової звітності;
- нагляд за надійністю та ефективністю загальної системи внутрішньокорпоративного контролю;
- нагляд за незалежністю зовнішнього та внутрішнього аудиту;
- нагляд за процесом забезпечення дотримання законодавства та Кодексу корпоративної етики компанії.

Метою функціонування діяльності аудиторського комітету є сприяння Наглядовій раді у виконанні обов'язків з нагляду за діяльністю виконавчої дирекції на підставі координації внутрішнього та зовнішнього контролю й захисту прав усіх груп акціонерів (власників) [2].

Також важливим питанням є склад аудиторського комітету. Відповідно до міжнародного досвіду за рекомендаціями Спеціальної Вищої комісії з аудиторських комітетів оптимальний склад аудиторського комітету становить від 3 до 5 осіб. Персональний склад – невиконавчі директори корпорації, які є власниками не більше 5% акцій, що мають знання в області відповідного бізнесу, ризиків і механізмів контролю компанії, бухгалтерського обліку та управління фінансами, здатності пропонувати нові або альтернативні рішення і вносити конструктивні пропозиції. Строк

повноважень членів аудиторського комітету від одного до трьох років з можливим перепризначенням на повторний строк.

Серед інших ключових передумов запровадження аудиторського комітету такі:

суттєва підтримка та прийняття вищим керівництвом держави ідеї важливості незалежної точки зору;

незалежний головуючий аудиторського комітету, спроможний забезпечити надання професійних порад керівництву в прийнятний для них спосіб;

двоє (щонайменше) незалежних зовнішніх членів аудиторського комітету, завданням яких є лише надання справедливої оцінки та рекомендацій;

бажання вищого керівництва забезпечити підтримку та впровадження реформ у сфері фінансового управління, запропонованих аудиторським комітетом [3, с. 29]:

Створення Аудиторського комітету дозволить підприємству проводити відбір (а також затвердження – в залежності від покладених функцій) аудитора, без залучення Наглядової ради.

Отже, провівши дослідження функціонування аудиторського комітету, можна сказати, що загалом процес створення аудиторських комітетів є складним, а досвід свідчить, що їх роль стосовно надання незалежних та об'єктивних рекомендацій керівництву може бути використана неправильно чи обмежено.

Унаслідок цього існує ризик того, що очікувані зміни із запровадження аудиторських комітетів будуть поверхневими, косметичними й утворять додатковий бюрократичний елемент, а результати будуть контрпродуктивними. Аудиторські комітети не повинні запроваджуватися, якщо для цього немає передумов.

Список використаних джерел:

1. Рубитель О. Аудиторський комітет як важливий орган нагляду. Інформаційне агентство ЛІГАБізнесІнформ : веб-сайт. URL: <https://blog.liga.net/user/orubitel/article/32854>
2. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21.12.2017 № 2258-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>
3. Аудиторські комітети у державному секторі / Національна академія фінансів та економіки Міністерства фінансів королівства Нідерландів, Європейський інститут державного управління та аудиту. Київ. 2014. - 58 с.

Салямон-Міхесва К.Д.

*к.е.н, доцент кафедри аудиту та економічного аналізу
Університет державної фіскальної служби України*

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ АУДИТУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Сучасні процеси розвитку економіки визначають необхідність розширення інформаційної бази для забезпечення процесу управління підприємницькою діяльністю. Оскільки фінансові результати підприємства є узагальнюючим показником, який характеризує ефективність діяльності суб'єкта господарювання і відображає всі аспекти його діяльності, то необхідно більш сумлінно та кваліфіковано підходити до формування його складових частин, детально аналізувати фактори впливу, досліджувати динаміку, тенденції, резерви, які впливають на ефективність діяльності суб'єктів господарювання. Важливість цих процесів спонукає до пошуку напрямів удосконалення та дослідження проблемних питань організації та методики обліку та аудиту фінансових результатів діяльності з врахуванням

вимог національних, міжнародних стандартів та сучасних досягнень інформаційних технологій.

Основною ціллю діяльності кожного господарюючого суб'єкта є одержання та збільшення прибутку, тому одним із найскладніших та найбільш відповідальних видів аудиторської перевірки є перевірка фінансових результатів та оцінка реального фінансового стану діяльності суб'єкта господарювання. Складність і відповідальність пояснюється тим, що саме даний вид перевірки становить найвищий ступінь аудиторського ризику. Саме показник фінансового результату є найбільш суперечливим та вразливим до перекручувань та вчинення шахрайських дій. Тому, для визначення фінансової стратегії розвитку суб'єкта господарської діяльності важливо вчасно знаходити зазначені проблеми та швидко їх усувати, шляхом проведення якісного аудиту.

Аудит починається із загального огляду форм звітності. Головним завданням аудиту фінансових результатів є: виявлення і визначення впливу різних факторів на величину прибутку; оцінка динаміки показників; виявлення внутрішньогосподарських резервів збільшення прибутковості і підвищення рентабельності; визначення шляхів і напрямків раціонального використання фінансових ресурсів підприємства. Для виконання поставлених завдань важливо перевірити, що при складанні Звіту про фінансові результати підприємство виконало основні вимоги до річних звітів. Потрібно впевнитись, що всі операції зареєстровані і представлені належним чином, відповідають реальності, занесені в правильний період і у відповідний рахунок.

Серед основних напрямів аудиту порядку формування фінансових результатів діяльності важливо виділяти наступні: визначення зовнішніх обставин, під тиском яких не відображаються реальні результати фінансово-господарської діяльності; вивчення особистих мотивів, які спонукають посадових осіб впливати на достовірність інформації, що наводиться у фінансовій звітності; виявлення причин та мотивацій, які сприяють

приховуванню фактів недостовірного відображення інформації про фінансові результати у звітності підприємства; виявлення способів приховування фактів про невідповідність реальних даних з фінансових результатів, наведених у звітності підприємства; визначення заходів, які можуть сприяти достовірному відображенню результатів фінансово-господарської діяльності у фінансовій звітності [8].

Серед проблем аудиту фінансових результатів науковці виділяють та конкретизують наступні елементи: нестабільність законодавчої бази; формальний підхід до здійснення аудиту фінансової звітності; намагання стандартизації фінансової звітності у відповідності до міжнародних стандартів; використання шаблонних методів при здійсненні аудиту об'єкта перевірки; незрозумілість для керівництва підприємства необхідності проведення аудиту; недостатній рівень розуміння аудитором діяльності підприємства [2].

Важливою складовою аудиту фінансової звітності є фінансовий аналіз звітності, який дозволяє дати оцінку фінансової сталості й платоспроможності підприємства, зокрема розрахувати коефіцієнти і показники ліквідності й фінансової активності. Згідно даних попередніх досліджень, самі аудитори констатували, що в процесі своєї професійної діяльності застосовують економічний аналіз: 22 % щоразу при проведенні аудиторських перевірок, 26% – виключно за наявності конкретного замовлення клієнта, а більше 50 % – за потребою, на власний розсуд. Але у зв'язку з нестабільністю національної валюти, в умовах постійної зміни інформації багато фінансово-економічних показників, розрахованих на певний час, повністю втрачають свою актуальність для аудиту.

На сьогоднішній день у більшості власників, менеджерів та державних службовців відсутнє комплексне бачення переваг здійснення максимально повного та об'єктивного аналізу фінансового стану, що у значній мірі визначає негативні тенденції щодо покращення фінансових показників

діяльності, а також низьких кредитних позицій національних компаній на ринку капіталу, негативного інвестиційного клімату загалом.

З метою подолання зазначених проблем необхідно: стабілізувати та привести до міжнародних норм фінансове і податкове законодавство; проводити декілька разів на рік оцінку найважливіших показників фінансового стану підприємства; удосконалювати інформаційно-методичне забезпечення аналізу фінансового стану; адаптувати іноземні методики аналізу до соціально-економічних умов та практики суб'єктів національного господарства; продовжувати наукові пошуки покращення аналізу фінансового стану з метою формування підвищення рівня кваліфікації тощо.

Отже, запропоновані заходи сприятимуть зменшенню аудиторського ризику перевірки фінансових результатів підприємства; підвищенню ефективності роботи аудитора; чіткому формулюванню проблем, які мають місце в обліку; дадуть можливість прийняти обґрунтований та неупереджений висновок щодо показників фінансово-господарської діяльності суб'єкта перевірки.

Список використаних джерел:

1. Білик М. Д. Обліково-аналітичне забезпечення управління фінансовими результатами діяльності підприємств / М. Д. Білик, В. В. Бабіч // Бізнес Інформ. – 2015. – № 4. – С. 205-213.
2. Дідик Д. Д. Аудит фінансових результатів діяльності підприємства / Д. Д. Дідик // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції „Розвиток соціально-економічних систем в гео економічному просторі: теорія, методологія, організація обліку та оподаткування“, 11-12 травня 2017 року. — Т.: ФОП Паляниця В.А., 2017. — С. 77–78. — (Секція 2. Проблеми підвищення якості бухгалтерського обліку, аналізу і аудиту в сучасних умовах господарювання).
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1

«Загальні вимоги до фінансової звітності»: затв. Наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>

4. Олійник О.В. Стан економічного аналізу в Україні: проблеми адаптивності до інституційних запитів / О.В. Олійник // міжнародний збірник наукових праць 1(16). [Електронний ресурс]. Режим доступу: eztuir.ztu.edu.ua/1110/1/17.pdf

5. Пишная Є. Особливості аудиту внутрішнього контролю та шляхи його вдосконалення в Україні / Є. Пишная // Тераудит. – 2008. – № 10. – С. 14–17.

6. Ползова В.М. Сучасні підходи до оцінки фінансового стану підприємства / В.М. Ползова. // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010, №5.–Т.2. [Електронний ресурс].Режим доступу: www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vchnu_ekon/2010.../078-083.pdf

7. Savchenko A. Analysis And Audit of Key Economic Indicators Of Economic Entities (A Case Study of The Dairy Industry)/ Savchenko A., Saliamon-Mikhieieva K., Holynska M. // Baltic Jurnal of Economic Studies/ - 2018.– Volume 4 №3. P 271-275.

Фоміна Т.В.

*к.е.н., доцент кафедри аудиту та оподаткування
Центральноукраїнський національний технічний університет*

Міліченко О.С.

*аспірант кафедри аудиту та оподаткування
Центральноукраїнський національний технічний університет*

ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ ПОРЯДКУ ФОРМУВАННЯ НЕОПЛАЧЕНОГО КАПІТАЛУ

Внутрішній контроль – це процес постійного впливу на об’єкти через відстеження відхилень та корекції управлінських рішень задля приведення фактичного стану об’єктів до бажаного [1]. Питання, пов’язані з

удосконаленням методики внутрішнього контролю неодноразово піднімались авторами у роботах [3, 4, 5]. Дана стаття висвітлює методичні підходи до внутрішнього контролю порядку формування неоплаченого капіталу.

При створенні акціонерного товариства, після прийняття рішення про випуск акцій і оголошення передплати на них, вся сума зареєстрованого статутного капіталу відображається як неоплачений капітал. Фактичне надходження внесків від засновників та учасників акціонерного товариства зменшує їх заборгованість за акції, на які вони підписались.

Внутрішній контроль неоплаченого капіталу, який відображає суму заборгованості власників (учасників) за внесками до статутного капіталу проводять на підставі даних рахунку 46 «Неоплачений капітал».

Згідно Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій рахунок 46 «Неоплачений капітал» призначено для узагальнення інформації про зміни у складі неоплаченого капіталу підприємства.

За дебетом рахунку відображається заборгованість засновників (учасників) господарського товариства за внесками до статутного капіталу підприємства, за кредитом – погашення заборгованості за внесками до статутного капіталу. Аналітичний облік неоплаченого капіталу ведеться за видами розміщених неоплачених акцій (для акціонерних товариств) та за кожним засновником (учасником) підприємства [2].

Основними етапами внутрішнього контролю неоплаченого капіталу є:

- перевірка дотримання вимог законодавства у частині дотримання строків погашення заборгованості засновників за внесками до статутного капіталу;
- дослідження структури залишку за рахунком 46 «Неоплачений капітал» (встановлення змісту залишку – заборгованість засновників за внесками до статутного капіталу, номінальна вартість розміщених

неоплачених акцій) та встановлення таким чином реальності залишку за рахунком 46 «Неоплачений капітал»;

- перевірка правильності ведення аналітичного та синтетичного обліку за рахунком 46 «Неоплачений капітал»;

- вивчення порядку відображення операцій, пов'язаних з формування величини неоплаченого капіталу, на рахунках бухгалтерського обліку на предмет відповідності законодавчим вимогам [6].

На заключному етапі внутрішнього контролю неоплаченого капіталу є перевірка правильності відображення його величини у рядку 1425 «Неоплачений капітал» Балансу (Звіту про фінансовий стан), у стовпчику 8 «Неоплачений капітал» Звіту про власний капітал та співставності показників даних фінансових звітів. Також, слід мати на увазі, що сума за цією статтею Балансу (Звіту про фінансовий стан) наводиться в дужках і підлягає вирахуванню під час визначення підсумку власного капіталу.

Список використаних джерел:

1. Внутрішній контроль процесів матеріального забезпечення в системі управління підприємством: [Монографія] / Т.В. Фоміна, О.Б. Пугаченко; за редакцією Г.М. Давидов. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. – С. 13
2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена Наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291 (зі змінами та доповненнями) – [Електронний ресурс] – код доступу – <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>
3. Пугаченко О.Б. Робочі документи внутрішнього контролю операцій з необоротними активами: прикладний аспект / О.Б. Пугаченко, Т.В. Фоміна // Міжнародний науковий журнал «Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації». – 2016. – № 3. – С. 69-84
4. Пугаченко О.Б., Фоміна Т.В. Внутрішній контроль капіталу у дооцінках // Emergence of public development: financial and legal aspects: monograph /

Yu. Pasinchuk and etc.: [Ed. by Doctor of Economic Sciences, Prof. Pasinchuk Yu.] : Collective monograph. – Agenda Publishing House, Coventry, United Kindom, 2019. – С. 520-529

5. Фоміна Т.В. Методичні підходи до внутрішнього контролю запасів / Т.В. Фоміна, О.Б. Пугаченко // KONZEPTUELLE GRUNDSÄTZE DES WIRTSCHAFTSWACHSTUMS BEI DER GLOBALISIERUNG: Kollektive Monografie / herausgegeben vom Doktor Wirtschaftswissenschaften Professor W. Jatsenko. – Verlag SWG imex GmbH Nürnberg, Deutschland. – С. 208-218

6. Фоміна Т.В. Організація і методика внутрішньогосподарського контролю на підприємствах олійножирової галузі України : дис. ... кандидата екон. наук: 08.00.09 [Текст] / Т.В. Фоміна. – О., 2007. – Додаток РЗ

СЕКЦІЯ 5. ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Бестюк А.М.

студентка групи ОБ-16-1

Університет державної фіскальної служби України

Науковий керівник:

Панасюк О.В.

*к.е.н., доцент кафедри аудиту та економічного аналізу,
Університет державної фіскальної служби України*

АНАЛІЗ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ

В період розвитку інтеграційних процесів, туризм набуває більшого значення в загальній структурі світової економіки. Завдяки вдалому географічному розташуванню, високому рівню забезпеченості історико-культурними та природними ресурсами, Україна має значний потенціал розвитку в туристичній сфері.

Дослідженням сфери туризму займалися такі відомі вітчизняні вчені, як: Л. П. Воронкова, В. П. Грицькевич, В.В. Дворниченко, М. В. Соколова, Г. Ф. Шаповал, та ін. Вагомий вплив, який туризм здійснює на всі частини суспільного життя вимагає більш детального аналізу щодо перспектив розвитку туризму в сфері національної економіки.

Маючи вигідне геополітичне положення, Україна має безліч переваг у сфері туризму, а саме: володіння туристично-рекреаційним потенціалом, сприятливим кліматом, культурно-історичними пам'ятками та туристичною індустрією, яка розвивається досить швидкими темпами. Розвиток туризму в Україні безпосередньо залежить від таких секторів економіки, як транспорт, торгівля, зв'язок, будівництво, сільське господарство, виробництво товарів широкого вжитку і туристичного призначення. Туризм розглядають як одну з провідних галузей в сфері структурної перебудови економіки. Аналізуючи

динаміку потоків туристів, законодавством офіційно визначено три види туризму за якими наводяться статистичні дані: в'їзний, виїзний і внутрішній. Україна має всі передумови для інтенсивного розвитку в'їзного та виїзного туризму. Для визначення ефективного розвитку туризму необхідно проаналізувати в'їзний та виїзний туризм. Аналізуючи в'їзний туризм необхідно серед загальної кількості країн обрати, ті, які мають найбільшу питому вагу. Отримані дані порівнюються між собою та здійснюється прогноз на наступний рік (табл.1).

Таблиця 1

Аналіз в'їзного туризму України протягом 2017-2018 років

Показники	2017		2018		Зміни за рік	
	Тис. осіб	питома вага, %	Тис. осіб	питома вага, %	Тис. осіб	питома вага, %
1	2	3	4	5	6=4-2	7=5-3
Австралія	5 743	1,28	4 156	1,11	-1 587	-0,17
Австрія	30 936	6,87	21 411	5,72	-9 525	-1,15
Аргентина	2 464	0,55	1 763	0,47	-701	-0,08
Бельгія	16 619	3,69	14 167	3,79	-2 452	0,09
Болгарія	41 738	9,27	37 821	10,11	-3 917	0,83
Бразилія	4 299	0,95	3 163	0,85	-1 136	-0,11
В'єтнам	4 084	0,91	3 177	0,85	-907	-0,06
Велика Британія	78 603	17,46	70 296	18,78	-8 307	1,32
Венесуела	166	0,04	114	0,03	-52	-0,01
Нідерланди	40 581	9,01	34 386	9,19	-6 195	0,17
Німеччина	209 447	46,52	171 118	45,72	-38 329	-0,80
Нова Зеландія	963	0,21	754	0,20	-209	-0,01
Норвегія	12 394	2,75	10 031	2,68	-2 363	-0,07
Туніс	2 147	0,48	1 907	0,51	-240	0,03
Разом	450 184	100,00	374 264	100,00	-75 920	

Складено автором на основі [1]

На основі отриманих даних можна зробити наступні висновки:

- найбільший туристичний потік відбувається з Німеччини, Великої Британії та Болгарії.
- найменший туристичний потік відбувається з Аргентини, Венесуели, Нової Зеландії, Тунісу, що зумовлений географічною віддаленістю.

- за аналізований період спостерігається скорочення туристичного потоку за основними країнами на 75920 осіб. Причини такого скорочення, зумовлені відсутністю гнучкої державної політики регулювання туризму, відсутністю рекламизовнішнього туризму, низьким рівнем розвитку єдиної транспортної мережі, придорожного сервісу та інформаційного облаштування, нерозвиненими сучасними технологіями утилізації та переробки побутових відходів; недостатнім фінансуванням вітчизняної туристичної галузі [2].

Проведемо аналіз виїзного туризму України (табл.2)

Таблиця 2

Аналіз виїзного туризму України за 2017-2018 рік

Показники	2017		2018		Зміни за рік	
	тис.осіб	питома вага, %	тис.осіб	питома вага, %	тис.осіб	питома вага, %
1	2	3	4	5	6=4-2	7=5-3
Австралія	5 743	0,77	4 156	1,11	-1 587	0,34
Австрія	115 406	15,53	21 411	5,72	-93 995	-9,81
Аргентина	0	0,00	1 763	0,47	1 763	0,47
Бельгія	20 891	2,81	14 167	3,79	-6 724	0,97
Болгарія	58 597	7,89	37 821	10,11	-20 776	2,22
Бразилія	0	0,00	3 163	0,85	3 163	0,85
В'єтнам	0	0,00	3 177	0,85	3 177	0,85
Велика Британія	63 920	8,60	70 296	18,78	6 376	10,18
Венесуела	0	0,00	114	0,03	114	0,03
Нідерланди	114 374	15,40	34 386	9,19	-79 988	-6,21
Німеччина	344 150	46,33	171 118	45,72	-173 032	-0,61
Нова Зеландія	0	0,00	754	0,20	754	0,20
Норвегія	7	0,00	10 031	2,68	10 024	2,68
Туніс	19 793	2,66	1 907	0,51	-17 886	-2,15
Разом	742 881	100,00	374 264	100,00	-368 617	-

Складено автором на основі [3]

В результаті дослідження отримано такі висновки:

- найпопулярнішими країнами є Німеччина, Австрія, Нідерланди;
- за досліджений період відбулось скорочення виїзного туризму на 368617 осіб.

Отже, одними з найголовніших зовнішніх факторів, які гальмують розвиток туризму в Україні, є несприятливість існуючих умов для підприємництва взагалі та туристичного зокрема, недосконалість та застарілість інфраструктури. Основною проблемою розвитку туризму являється слабе фінансування з боку держави та відсутність необхідних інвестицій для розвитку туризму – як внутрішніх (через тривалу економічну кризу), так і іноземних (через несприятливий інвестиційний клімат). Тому необхідно розробити комплекс заходів, який буде спрямований на розвиток туристичного бізнесу і виходу України на міжнародний ринок туристичних послуг.

Список використаних джерел:

1. В'їзд іноземних громадян в Україну за країнами, з яких вони прибули, [Електронний ресурс] // Державна служба Статистики – Режим доступу до ресурсу: <http://ukrstat.gov.ua/>.
2. Смольнікова К. А. Розвиток туризму в Україні: проблеми та перспективи [Електронний ресурс] / К. А. Смольнікова // Луцьк: РВВ Луцького НТУ. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/12506/1/%D0%A7%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0_1%D1%83%D1%82%D0%BE%D1%87.pdf.
3. Виїзд громадян України за кордон за країнами, до яких вони виїжджали [Електронний ресурс] // Державна служба Статистики – Режим доступу до ресурсу: <http://ukrstat.gov.ua/>.

Борисенко А.В.
студентка групи ОМА-19-1
Університет державної фіскальної служби України
Науковий керівник
Савченко А.М.
к.е.н., доцент кафедри аудиту та економічного аналізу,
Університет державної фіскальної служби України

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ

Ефективністю функціонування будь якого підприємства є організація і управління грошовими потоками. Вона створюється для забезпечення, виконання стратегічних планів, задля використання активів і того що їх формує, а також мінімізації витрат на фінансування господарської діяльності. Від того, як підприємство управляє своїми грошовими потоками, залежить не тільки його фінансова стійкість, але і перспективи його майбутнього розвитку, досягнення фінансового успіху.

«Грошовий потік підприємства є сукупністю розподілених в часі надходжень і виплат грошових коштів, які створюються його господарською діяльністю»[1].

Гарантією ефективного управління грошовими потоками є правильно побудований аналіз грошових надходжень та видатків. Цей аналіз грошових потоків є одним з головних моментів аналізу фінансового стану підприємства, на основі цього можна з'ясувати спроможність підприємства організувати управління грошовими потоками, щоб в будь-який момент підприємство мало змогу ними розпорядитися.

Важливою роллю ефективного управління грошовими потоками визначається такими основними принципами:

1. Грошові потоки здійснюють господарську діяльність підприємства практично в усіх видах її діяльності.

2. Їхнє ефективне управління забезпечує фінансова рівновага підприємства в процесі його стратегічного розвитку.

3. Доцільне формування грошовими потоками сприяє підвищенню здійснення операційних процесів.

4. Ефективне використання грошовими потоками дає змогу скоротити потреби підприємства в позиковому капіталі.

5. Управління грошовими потоками є важливим фінансовим важелем забезпечення прискорення обігу капіталу підприємства.

«Згідно із НП(С)БО 1 Звіт про рух грошових коштів може бути складений за двома методами:

- Прямий метод. Базується на використанні даних з реєстрів бухгалтерського обліку щодо дебетових та кредитових оборотів за рахунками 30 «Готівка» та 31 «Рахунки в банках».

- Непрямий метод. Базується на корегуванні суми чистого прибутку на суми не грошових витрат і доходів»[2].

Велика кількість дослідників таких, як Атамас П.Й., Шубіна С.В., Курило Г.М., зазначають, що рух грошових коштів краще складати непрямим методом, адже він має значні «переваги над прямим:

1. Звіт показує взаємозв'язок отриманого чистого прибутку зі змінами активів та зобов'язань підприємства.

2. Цей метод простіший для використання та не вимагає великих розшифрувань оборотів за рахунками тому в зарубіжній практиці він використовується частіше.

3. Форма є більш зрозумілою, оскільки включає в себе стовбці “надходження” та “видаток” що значно полегшує аналіз грошових коштів підприємства та потребує меншого часу для опрацювання даних які беруться з відповідних форм звітності.

4. Інформація про рух грошових коштів та їх еквівалентів більш точно моделює поточну вартість майбутніх грошових потоків для оцінки фірми»[3].

«Основними недоліками непрямого методу є:

1. Відсутність у звіті даних про обсяги реальних грошових потоків від окремих видів операційної діяльності.

2. Звіт за рахунок своїх рядків є не дуже зрозумілим для некомпетентних користувачів даної інформації.

3. У кінці звітнього періоду такий ґрунтовний аналіз грошових потоків за видами діяльності можна виконати лише шляхом додаткових вибірок»[3].

Також, є велика кількість прихильників і прямого методу, серед них такі дослідники, як Теслюк В.М., Дегтяренко А.В, Корягін М.В., Височан О.С. «вказують наступні переваги даного методу:

1. За допомогою даного методу одержується інформація яка може бути корисною для оцінки майбутнього руху грошових коштів.

2. Метод складання є більш наочним, дає змогу чітко виділити напрями надходження та витрачання грошей, а також прослідкувати за рухом грошових коштів та їх еквівалентів на підприємстві.

3. Форма є доступнішою для сприйняття та заповнення»[3].

Для більш ретельного аналізу грошових потоків використовують показники оцінки руху грошових коштів (табл. 1):

Таблиця 1

Показники оцінки руху грошових коштів

Показники	Формули розрахунку	Економічний зміст
Рентабельність залишку грошових коштів	Фінансовий результат діяльності підприємства / Середній залишок грошових коштів x 100	Сума прибутку (збитку), яка припадає на 1 грн. грошових коштів, що знаходяться у розпорядженні підприємства в середньому протягом періоду, що досліджується
Рентабельність витрачених грошових коштів	Фінансовий результат діяльності підприємства / Негативний грошовий	Сума прибутку (збитку), яка припадає на 1 грн. грошових коштів,

	потік x 100	витрачених підприємством за період, що досліджується
Рентабельність грошових коштів отриманих	Фінансовий результат діяльності підприємства / Позитивний грошовий потік x 100	Сума прибутку (збитку), яка припадає на 1 грн. грошових коштів, які отримало підприємство за період, що досліджується
Рентабельність чистого грошового потоку	Фінансовий результат діяльності підприємства / Чистий грошовий потік x 100	Сума прибутку (збитку) на 1 грн. чистого грошового потоку
Коефіцієнт достатності чистого грошового потоку	Чистий грошовий потік / (Виплати по позикам + Приріст залишків матеріальних оборотних активів + Виплати по дивідендам власникам підприємства)	Визначає достатність – чистого грошового потоку, який створюється підприємством, з урахуванням потреб фінансування
Коефіцієнт ліквідності грошового потоку	(Чистий грошовий потік – Приріст залишків грошових коштів за період, що аналізується) / Негативний грошовий потік	Використовується для оцінки синхронності формування різних видів грошових коштів за окремими часовими інтервалами (квартал, місяць) протягом періоду, що аналізується (рік)
Коефіцієнт ефективності грошових потоків	Чистий грошовий потік / Негативний грошовий потік	Узагальнюючий показник оцінки руху грошових коштів

Дані показники краще розглядати за останні 3 роки, та враховувати абсолютні та відносні відхилення. Слід звернути увагу, що збільшення рентабельності залишку грошових потоків за рахунок їх зменшення не може бути позитивним результатом, тому що воно може негативно впливати на абсолютну його ліквідність, тому одночасно з рентабельністю залишку грошових коштів необхідно враховувати структуру активів.

Аналізуючи рентабельність отриманих та витрачених грошових коштів, потрібно акцентувати свою увагу на тому, як саме формувались відповідні показники, тому що не всі вони пов'язані з фінансовим результатом даного періоду. Зменшення рентабельності витрачених коштів є досить негативним фактором діяльності підприємства, якщо воно викликано збільшенням виплат, які забезпечать йому прибуток в майбутньому.

Отже, ефективністю для управління грошовими потоками є одночасність для їх надходжень та витрат, сприянням постійної платоспроможності підприємства та використання фінансових ресурсів. Для покращення ефективного функціонування підприємства, та для кращого управління грошовими потоками потрібно:

- більш детально модернізувати методикку з аналізу грошових потоків;
- детальніше досліджувати галузеві закономірності грошових потоків та враховувати їх для аналізу використання грошових потоків;
- впроваджувати в свою діяльність розрахунок із системи показників грошових потоків, як вимірників фінансової стійкості та платоспроможності підприємства;
- формулювати потоки в обліковій, у тому числі й оперативній інформації для формування забезпечення аналізу руху грошових коштів.

Список використаних джерел:

1. Л.В. Тешева, О.Д. Щербань, О.О. Вакуленко. Поняття грошового потоку підприємства. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://economyandsociety.in.ua/journal/10_ukr/114.pdf

2. Н(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/z0336-13.
3. І.С.Литвин, А.І.Іващенко. Шляхи удосконалення системи управління грошовими потоками. ” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.investplan.com.ua/pdf/2_2017/11.pdf

Борисенко К.М.
студентка групи ОМУ-19-2
Університет державної фіскальної служби України
Науковий керівник:
Савченко А. М.
к.е.н., доцент кафедри аудиту та економічного аналізу,
Університет державної фіскальної служби України

ОЦІНКА ТА ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Ділова активність є однією із найважливіших характеристик діяльності підприємства. Оскільки в умовах ринкової економіки підприємства, здійснюючи свою діяльність, змагаються за споживачів своєї продукції та послуг. Це змушує їх враховувати інтереси й побажання покупців і виробляти ті послуги та продукцію, яка їм потрібна і при цьому підтримувати високу ділову активність.

Саме ділова активність зменшує ризик неуспіху в умовах конкуренції та економічної нестабільності ринкового середовища. Слід відмітити, що термін «ділова активність» в економічній літературі почав застосовуватися зовсім недавно, тому сутності та змісту даного поняття приділялося дуже мало уваги.

Головною метою є дослідження поняття ділової активності та пошук шляхів її покращення.

Ділова активність є узагальненим показником, який характеризує не лише ефективність, але й динаміку розвитку підприємства. Ділова активність - це комплексна характеристика, яка відображає зусилля підприємств, спрямовані на забезпечення динамічності розвитку і досягнення поставлених цілей у різних напрямках діяльності. Основними цілями оцінки та аналізу ділової активності підприємств є здійснення ефективних управлінських рішень з метою забезпечення сталого розвитку та підвищення конкурентоспроможності за умов ринкового середовища [1].

Аналіз ділової активності підприємства здійснюється на двох рівнях: якісному та кількісному. Якісний рівень оцінки - це порівняння діяльності підприємства з однотипними підприємствами за сферою застосування. Якісними критеріями є:

- широта ринків збуту продукції;
- репутація підприємства;
- наявність продукції, що експортується;
- наявність унікальної продукції, техніко-економічні параметри якої перевищують світові аналоги або відповідають їм;
- стійкість зв'язків з клієнтами, партнерами тощо.

А кількісна оцінка та аналіз ділової активності здійснюється за такими напрямками:

- за рівнем ефективності використання ресурсів;
- за ступенем виконання плану на основі показників, які забезпечують встановлені темпи їх зростання.

Для прийняття ефективних управлінських рішень і оцінювання впливу середовища, в якому функціонує підприємство, необхідно постійно здійснювати пошук оптимальних взаємозв'язків між набором економічних ресурсів і кількістю економічних благ, які виробляються за допомогою цих ресурсів [2, с.214].

Слід зауважити, що аналіз ділової активності важливий з таких причин:

розмір річного обороту залежить від швидкості обороту обороту коштів;

з розмірами обороту пов'язана величина умовно-постійних витрат: чим швидшим є оборот, тим менше припадає витрат на кожний оборот;

прискорення обороту на тій чи іншій стадії кругообігу коштів спричиняє прискорення обороту й на інших стадіях. А також призводить до вивільнення коштів, які можуть бути використані на інших ділянках роботи підприємства.

Виділяють три рівні ділової активності підприємства: високий, середній (задовільний) та низький (незадовільний). Відповідно до рівня, виділяють господарсько-фінансові ситуації, такі як: нормальна (підприємство має високий рівень ділової активності), проблемна та кризова. Якщо підприємство має стабільну фінансово-господарську діяльність, то темп зростання прибутку та виручки від реалізації повинні бути $> 100\%$ та темпи зростання активів повинні бути $< 100\%$, така ситуація буде свідчити про високий рівень ділової активності підприємства [3 с.248].

Визначення рівня ділової активності підприємства прямо залежить від додержання золотого правила економіки підприємства – темп зростання прибутку повинен перевищувати темп зростання виручки від реалізації та вартості активів [4 с.1086].

Слід відмітити, що важливим етапом оцінки аналізу ділової активності підприємства є визначення оптимального співвідношення власного і залученого капіталів. Саме показники ефективності використання капіталу відображають швидкість його руху та віддачу. Отже, результати аналізу капіталу показують чи є підприємство фінансово стійким, чи ефективно сформована його структура.

Також важливим етапом оцінки ділової активності є аналіз стану дебіторської та кредиторської заборгованостей. Розмір дебіторської заборгованості підприємства визначається умовами підприємства щодо розрахунків з клієнтами. Послаблення цих умов має переваги та недоліки.

Перевагами є зростання прибутку та обсягу реалізації. А недоліками - нестача оборотних коштів, уповільнення оборотності капіталу, поява можливості збільшення суми безнадійних боргів.

Отже, підприємство має бути зацікавленим у скороченні термінів погашення платежів шляхом удосконалення розрахунків, своєчасного оформлення розрахункових документів, передоплати, впровадження вексельної форми розрахунків.

Оцінка аналізу кредиторської заборгованості включає вивчення складу, динаміки та термінів її виникнення; дослідження наявності, частоти та причин виникнення простроченої заборгованості перед бюджетом, постачальниками, працівниками; встановлення суми виплачених санкцій за прострочення платежів. Значне перевищення кредиторської заборгованості порівняно над дебіторською може бути наслідком неплатоспроможності підприємства, його нездатності вчасно розраховуватись за своїми зобов'язаннями або прагненням затягнути виплату коштів, використавши їх як джерело фінансування.

Оцінка ділової активності підприємства передбачає визначення результативності діяльності суб'єкта господарювання шляхом застосування комплексної оцінки ефективності використання виробничих і фінансових ресурсів, що формують оптимальне співвідношення темпів зростання основних показників, а також зумовлюють проміжні та кінцеві результати діяльності.

Дані аналізу ділової активності відіграють вирішальну роль при визначенні конкурентної політики підприємства та для розробки програми розвитку на майбутнє. Основними напрямками підвищення ділової активності є:

підвищення ефективності діяльності підприємства здійснюється за рахунок прискорення обертання ресурсів і скорочення періоду їх обороту;

вдосконалення технології, модернізації та автоматизації виробництва;

підвищення продуктивності праці за рахунок преміювання працівників та кращого мотивування їх, створення гідних умов роботи;
покращення структури матеріаломісткості виробництва;
підвищення фондоозброєності за рахунок підвищення основних засобів.

Отже, аналіз ділової активності є важливим етапом оцінювання фінансового стану підприємства. На мою думку, ділова активність підприємства охоплює напрями, що спрямовані на підвищення його конкурентоспроможності, бо саме конкурентоспроможність забезпечує підприємству переваги на ринку та допомагає його успішному збуту в умовах конкуренції. На сьогодні, ділова активність підприємства потребує удосконалення методичного забезпечення.

Список використаних джерел:

1. Матковський С.О., Гринькевич О.С., Сорочак О.З., Гальків Л.І., Прокопович-Павлюк І.В. Статистика підприємств: навчальний посібник / За ред. С.О. Матковського. - 2-ге вид., переробл. і доповн. - К.: Алерта, 2013. - 560 с.;
2. Цал-Цалко Ю.С. Фінансова звітність підприємства та її аналіз: навч. посібник. - 2-ге вид., перероб. і доп./ Цал-Цалко Ю.С. - К.: ЦУЛ, 2015. - 360 с.
3. Соловей Н.В., Гудима В.Ю. Аналіз ділової активності підприємства як основа підвищення ефективності його діяльності. Молодий вчений. 2019. № 1(65). С. 247-249.
4. Воробець Н.С., Корбутяк А.Г. Ділова активність підприємства – основа його інвестиційної привабливості. Молодий вчений. 2018. № 11(63). С. 1086-1090.

Буднік І.О.
студентка групи ОМЛ-19-1
Університет державної фіскальної служби України
Науковий керівник:
Савченко А.М.,
к.е.н., доцент кафедри аудиту та економічного аналізу,
Університет державної фіскальної служби України

МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ В КОНТЕКСТІ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Нині в Україні відбуваються глибокі економічні зміни, зумовлені кризовим станом економіки. Поява значної кількості підприємств, заснованих на приватних формах власності, недосконала система оподаткування, кредитування і розрахунків, певний розвиток ринкової інфраструктури у сфері фінансово-кредитних відносин – усе це вимагає від суб'єктів господарювання вміння грамотно оцінювати фінансовий стан свого підприємства. одними з головних критеріїв оцінки фінансового стану підприємства в умовах ринкових відносин, від яких залежить саме його існування, є показники ліквідності та платоспроможності.

Дослідження вітчизняної та іноземної економічної літератури свідчить про відсутність єдиного визначення поняття «ліквідність» та «платоспроможність» підприємства. Варіанти трактування вченими-економістами поняття «ліквідність» наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Дефініція поняття «ліквідність» [1]

Визначення поняття	Вчений-економіст
Показник, що характеризує спроможність суб'єкта господарювання проводити розрахунки за своїми зобов'язаннями як за рахунок наявних грошових коштів, так і за рахунок грошових коштів, отриманих від реалізації окремих елементів майна підприємства.	А. П. Дорошенко
Здатність підприємства перетворювати свої активи в гроші для покриття необхідних платежів.	І. П. Ткаченко
Показник, що характеризує можливість надходження грошових коштів не лише за рахунок реалізації активів, але й за	О. Я. Базілінська

рахунок залучення додаткових зовнішніх коштів.	
Ступінь покриття боргових зобов'язань підприємства його активами, строк перетворення яких у гроші відповідає строку погашення платіжних зобов'язань.	І. О. Школьник
Здатність підприємства швидко продати активи й оплатити свої зобов'язання.	М.М. Бердар

На сьогодні ще не визначено єдиних підходів до оцінки ліквідності активів за здатністю й термінами їх перетворення в засоби платежу. Більшість учених виділяє найбільш ліквідні активи, активи, що швидко реалізуються, активи, що повільно реалізуються, та активи, що важко реалізуються. Іншу характеристику активів за ступенем ліквідності дає І.О. Бланк, окреслюючи абсолютно-, високо-, середньо-, малоліквідні та неліквідні активи [2].

Щодо пасивів балансу, то вони, як відомо, групуються за ступенем терміновості їх оплати на: негайні пасиви – короткострокові і довгострокові кредити та позики, не погашені в строк, а також розрахунки з оплати праці, з бюджетом та позабюджетних платежах, страхуванню, за виданими векселями (залежно від терміну погашення), заборгованість за товари, роботи і послуги, не оплачені в строк; короткострокові пасиви – короткострокові кредити банків, розрахунки з кредиторами за товари, роботи і послуги, строк оплати яких ще не настав, а також частина заборгованості за довгостроковими позиками, що повинна бути погашена в поточному періоді; довгострокові пасиви – довгострокові кредити банків; постійні пасиви – джерела власних і прирівняних до них коштів [2].

Баланс підприємства вважається абсолютно ліквідним, якщо виконуються такі співвідношення:

$$A1 \geq P1; A2 \geq P2; A3 \geq P3; A4 \leq P4.$$

Саме його складання Н.М. Деєва і О.І. Дедіков визначають першим етапом методики аналізу ліквідності підприємства [3].

Другим етапом методики аналізу ліквідності підприємства виступає визначення фінансових коефіцієнтів, що характеризують ліквідність

підприємства. ліквідність підприємства можна оперативно визначити за допомогою коефіцієнтів [1]. Основними серед них є:

1. Коефіцієнт поточної ліквідності (загальної ліквідності, покриття).
2. Коефіцієнт швидкої ліквідності (проміжної, суворої, уточненої, критичної ліквідності, кислотового тесту).
3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності (негайної ліквідності).

Таблиця 2

Оцінка показників ліквідності [4]

Показники	Алгоритм розрахунку	Характеристика показника	Методика розрахунку по ф.1 «Баланс»	Методика розрахунку за даними балансу ліквідності	Нормальне обмеження
Коефіцієнт покриття	Поточні активи/Поточні зобов'язання і забезпечення	Скільки одиниць поточних (оборотних) активів припадає на одиницю поточних зобов'язань і забезпечень	$\frac{\text{ф.1 ряд 1195}}{\text{ф.1 ряд 1695}}$	$\frac{A1 + A2 + A3}{P1 + P2}$	1,5-2,5 2-2,5
Коефіцієнт загальної ліквідності	Поточні активи/Поточні та довгострокові зобов'язання і забезпечення	Скільки одиниць поточних (оборотних) активів припадає на одиницю поточних та довгострокових зобов'язань і забезпечень	$\frac{\text{ф.1 ряд 1195}}{\text{ф.1 ряд (1595 + 1695)}}$	$\frac{A1 + A2 + A3}{P1 + P2 + P3}$	1,5-2,5 Але не менше 1
Коефіцієнт абсолютної ліквідності (платоспроможності)	Високоліквідні активи/Поточні зобов'язання і забезпечення	Показує, яка частина поточних зобов'язань може бути при необхідності погашення відразу ж	$\frac{\text{ф.1 ряд 1165}}{\text{ф.1 ряд 1695}}$	$\frac{A1}{P1 + P2}$	>0,2-0,35 0,2-1

Третім етапом аналізу виділяють дослідження платоспроможності. Для оцінки платоспроможності на підприємстві складається платіжний баланс (календар). Він складається на кожну дату.

Відомо, що оцінка рівня платоспроможності дається за даними балансу на основі характеристики ліквідності оборотних коштів, тобто з урахуванням часу, необхідного для перетворення їх у готівку. Отже, є три рівні

платоспроможності підприємства, оцінку яких проводять за допомогою трьох коефіцієнтів: грошової, розрахункової та ліквідної платоспроможності.

Завершальним етапом діагностики ліквідності та платоспроможності підприємства є формування аналітичних висновків, які дають змогу отримати інформацію про чинники впливу на діяльність підприємства та сформувані пропозиції і рекомендації для підприємства. у процесі діагностики ліквідності та платоспроможності підприємства важливим є визначення чинників, які зумовлюють їх зміну. До таких чинників варто віднести: розміри короткострокової заборгованості; структуру поточних боргів; надійність та платоспроможність кредиторів; напрями використання залучених чи позичених

коштів; структуру оборотного капіталу підприємства; вид діяльності підприємства та тривалість виробничого циклу; наявність дебіторської заборгованості (термін виникнення та погашення); наявність розроблених заходів комплексного управління оборотними активами; наявність браку; наявність розроблених схем розрахунків із покупцями та постачальниками;

збутову політику підприємства [2].

Таким чином, існує ряд загальних проблем. Проведений аналіз засвідчив, що до цього часу не сформовано єдиного підходу до визначення поняття ліквідності та платоспроможності підприємств, а також організації і методики їх аналізу з урахуванням специфіки існування сучасного вітчизняного підприємства. Зокрема, на мою думку, недостатньо розроблені критерії визначення як поточної, так і перспективної платоспроможності підприємства, які б можна було досліджувати повсякчасно, а не тільки в періоди складання фінансової звітності; не встановлено нормативи відповідних показників, котрі враховували б як специфіку діяльності об'єкта дослідження, так і умови його існування; недостатньо обґрунтовано ефективність використання надлишкової кількості показників чи шкоду, яку може завдати використання недостатнього їх числа.

Проблеми, які стосуються аналізу ліквідності балансу підприємств України на сьогодні такі: відсутність достовірно обґрунтованої та комплексної оцінки ліквідності, яка б дійсно давала можливість керівництву підприємств виявляти слабкі сторони діяльності та приймати правильні управлінські рішення для ефективної подальшої їх роботи. Також недостатньо вивченими залишаються питання співвідношення категорій ліквідності та платоспроможності з іншими характеристиками фінансового стану підприємства.

Список використаних джерел:

1. Польова Т. В. Аналіз ліквідності балансу підприємства на прикладу ПрАТ "Бондарівське" / Т. В. Польова, Ю. В. Кравцова. // Ефективна економіка. – 2018. – №10.
2. Томчук О. Ф. Оцінка ліквідності та платоспроможності в контексті фінансового стану підприємства / О. Ф. Томчук, В. Ю. Фабіянська, Г. О. Довгополюк. // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. – 2016. – №5. – С. 345–351.
3. Чемчикаленко Р. А. Напрямки підвищення ефективності оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства / Р. А. Чемчикаленко, О. В. Майборода, Ю. Ю. Дьякова. // Економіка і суспільство. – 2017. – №12. – С. 644–648.
4. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Фінансовий аналіз».

Горбань С.Ю.
студентка групи ОМУ-19-2
Університет державної фіскальної служби України
Науковий керівник:
Савченко А.М.,
к.е.н., доцент кафедри аудиту та економічного аналізу,
Університет державної фіскальної служби України

АНАЛІЗ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ЯК ФАКТОРУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ

На даному етапі розвитку формування та використання власного капіталу є чинником, який безпосередньо впливає на рівень фінансової стійкості та фінансової безпеки підприємства. Власний капітал - один із найважливіших джерел коштів діяльності і розвитку підприємства, тим не менш, сучасна економічна практика показує, що більшість підприємств приділяють недостатньо уваги його аналізу, що, в свою чергу, відображається на ефективності їх діяльності та може знизити рівень фінансової безпеки підприємств.

Власний капітал як об'єкт управління та аналізу розглядали багато науковців: Бланк І.А. висвітлює теоретичні основи управління капіталом, суть, ціль і функції цього управління, основні системи його забезпечення та методичний інструментарій; Є.В. Мних, А.Д. Бутко, О.Ю. Большакова, Г.О. Кравченко, Г.І. Никонович розглядають питання формування і використання економічної інформації в оперативному, ретроспективному і перспективному аналізі капіталу; Л.М. Малярець, Н.М. Пономаренко побудували модель формування оптимальної структури власного капіталу підприємства з урахуванням стадій його життєдіяльності; П.А. Лайко запропонував методику визначення ціни власного капіталу для оцінки ефективності управління ним.

Інформація про власний капітал підприємства є необхідною та важливою для прийняття управлінських рішень як для внутрішніх, так і для

зовнішніх користувачів фінансової звітності. Разом із тим залишаються невирішеними багато питань теорії та методики аналізу власного капіталу, що знижує ефективність управлінських рішень.

Аналіз власного капіталу являє собою безперервний процес накопичення, систематизації та використання інформації бухгалтерського обліку та звітності з метою оцінки фінансового стану підприємства, визначення темпів розвитку виробництва, виявлення доступних джерел коштів та раціональності їх використання, а також складання прогнозу розвитку підприємства на ринку капіталів [1].

Основними цілями аналізу власного капіталу в контексті забезпечення фінансової безпеки підприємства є: виявлення основних джерел формування власного капіталу та визначення впливу їх змін на фінансову стійкість підприємства; визначення правових, договірних та фінансових обмежень у розпорядженні нерозподіленим прибутком; оцінка пріоритетності прав отримання дивідендів; виявлення пріоритетності прав власників під час ліквідації підприємства.

Показник "власний капітал" належить до важливих фінансових показників підприємства, оскільки характеризує: забезпеченість коштами для функціонування, кредитоспроможність, платоспроможність [2].

Для аналізу власного капіталу застосовують такі його види: горизонтальний, вертикальний, порівняльний, коефіцієнтний та інтегральний фінансовий аналіз. Горизонтальний аналіз визначає динаміку окремих складових капіталу, а вертикальний – їх структуру. Такі види аналізу лише констатують факти, не пояснюючи причин позитивних чи негативних змін, що відбулись на підприємстві. Порівняльний аналіз передбачає зіставлення показників з плановими, середньогалузевими, показниками конкурентів тощо. Аналіз за допомогою фінансових коефіцієнтів ґрунтується на визначенні співвідношень різних абсолютних показників. Щодо власного капіталу ці показники можна поділити на групи: коефіцієнти фінансової стійкості, коефіцієнти оборотності та рентабельності капіталу.

Аналіз формування та змін власного капіталу дає змогу зовнішнім користувачам інформації (банкам, партнерам, контролюючим органам) визначити фінансові можливості підприємства на перспективу, дати оцінку фінансової незалежності від зовнішніх джерел, скласти в загальній формі прогноз майбутнього фінансового стану. Кожна група користувачів інформації має власні цілі під час аналізу формування та змін власного капіталу [3]. Інвестори, постачальники, державні установи та інші кредитори в першу чергу зацікавлені в поверненні коштів, вкладених у підприємство. Таку інформацію надають показники платоспроможності.

Показники платоспроможності (коефіцієнти абсолютної, швидкої та поточної ліквідності) характеризують здатність підприємства розрахуватись за поточними зобов'язаннями і визначаються як відношення попередньо згрупованих за ступенем ліквідності активів до загальної величини поточних зобов'язань, обчислених на момент складання балансу [4].

Процес оцінки вартості власного капіталу повинен базуватися на таких основних принципах: принцип попередньої поелементної оцінки вартості власного капіталу; принцип узагальнюючої оцінки вартості власного капіталу; принцип порівнянності оцінки вартості власного капіталу; принцип динамічної оцінки вартості капіталу.

На підсумковий показник вартості власного капіталу впливають фактори, основними з яких є: доступність різних джерел фінансування; середня ставка відсотка, що склалася на фінансовому ринку; галузеві особливості операційної діяльності, що визначають тривалість операційного циклу та рівень ліквідності використовуваних активів; співвідношення обсягів операційної та інвестиційної діяльності; життєвий цикл підприємства; рівень ризику здійснюваної операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

Дослідження засвідчили, що більшість вчених-економістів зводять процедуру аналізу власного капіталу до чотирьох етапів, а саме: формулювання цілей і задач, затвердження методів та прийомів аналізу;

проведення порівняльного, горизонтального, вертикального аналізу власного капіталу; вибір та розрахунок коефіцієнтів динаміки, складу та ефективності формування і використання власного капіталу; визначення впливу факторів на формування та використання власного капіталу, проведення факторного аналізу; використання даних аналізу під час прийняття управлінських рішень у стратегічних цілях – нарощування та ефективного використання власного капіталу.

Отже, сформульовані підходи до аналізу власного капіталу підприємств дозволять внутрішнім і зовнішнім користувачам отримувати актуальну інформацію та будувати облікову та аналітичну систему більш раціонально, спрямовувати її на максимізацію прибутку, мінімізацію витрат, а також, забезпечення фінансової безпеки підприємств.

Список використаних джерел:

1. Гиляровская Л. Т. Система показателей оценки эффективности использования собственного и заемного капитала [Электронный ресурс] / Л. Т. Гиляровская. – Режим доступа: <http://www.elitarium.ru/2017/05/11>
2. Бобяк А.П. Власний капітал підприємства, як економічна категорія, та його облік [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/ptmbo/2016_1/5
3. Малярець Л.М. Управління процесом росту власного капіталу підприємства: моногр. / Л.М. Малярець, Н.М. Пономаренко. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2018. – 132 с.
4. Мних Є.В., Бутко А.Д., Большакова О.Ю., Кравченко Г.О., Никонович Г.І. Аналіз і контроль в системі управління капіталом підприємства / за ред. проф. Є.В. Мниха. – К.: КНТЕУ, 2016. – 232 с.

Гордієнко Т.В.

студентка групи ОБ-16-1

Університет державної фіскальної служби України

Науковий керівник:

Панасюк О.В.

к.е.н., доцент кафедри аудиту та економічного аналізу,

Університет державної фіскальної служби України

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ РИНКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

Сільське господарство є однією з найважливіших галузей та складає основну частину агропромислового комплексу (АПК) України, воно є вагомою частиною національної економіки взагалі. Україна – це країна з великим сільськогосподарським потенціалом, а значить і з перспективним розвитком всього агропромислового комплексу. Сільське господарство відіграє значну роль у зміцненні економіки, підвищенні добробуту населення, вирішенні соціальних і економічних проблем. Тому пріоритетним завданням держави є розвиток і підтримка сільського господарства.

Вітчизняні та зарубіжні вчені-економісти Розенштейн-Родан П., Зінгер Х., Саблук П. Т., Бородіна О. М., Гайдуцький П. І., Савощенко А. С., досліджували проблеми становлення та розвитку сільськогосподарського виробництва. Аналізу сільськогосподарської продукції присвятили свої праці такі вітчизняні вчені: Морозова Г.С., Кравченко О.М., Радченко О., Гордієнко М.І., Якимчук Ю.М., Присяжнюк М.В., Зубець М.В., Саблук П.Т., Ніценко В.С. та інші.

Сільське господарство розглядають як комплекс технологічно і організаційно взаємозв'язаних галузей, які у своїй сукупності утворюють збалансовану, інтегровану і структурно завершену систему, функціонально-компонентна структура якої підпорядкована стабільному нарощуванню продовольчої продукції землеробства і тваринництва. Кожна галузь сільськогосподарського виробництва є сукупністю підприємств, що

виробляють певні види однорідної продукції чи надають послуги, які задовольняють певні потреби населення у продуктах харчування, а промисловості – в сировині [1].

Сільське господарство завжди було важливим сектором української економіки, адже воно дає можливість задовольнити продовольчу безпеку нашої країни. Україна досить багато років знаходиться в кризовому стані. Тому потрібно забезпечити активний та відносно сталий розвиток агропромислового комплексу, який складе конкуренцію АПК у міжнародних масштабах.

Потрібно визнати, що сільськогосподарське виробництво займає значне місце в загальній структурі ВВП України, хоча з 2016 року його величина почала знижуватися: у 2016 році на 0,5%; у 2017 – на 1,4%; у 2018 – на 0,1%, не дивлячись на всі передумови для збільшення обсягів виробництва агропродукції (табл. 1).

Таблиця 1

Частка сільського господарства в економіці України за 2012 – 2018 рр.

Роки	ВВП, млн. грн.	Сільське, лісове та рибне господарство, млн. грн.	Сільське, лісове та рибне господарство у % від ВВП
2012	1404669	109785	7,8
2013	1465198	128738	8,8
2014	1586915	161145	10,2
2015	1988544	239806	12,1
2016	2383182	277197	11,6
2017	2983882	303949	10,2
2018	3558706	360757	10,1

Джерело складене автором на основі [2].

Проаналізувавши структуру ВВП України за 2018 рік, можна відзначити, що в загальній структурі ВВП сільське господарство досягло межі 10,1%, що зменшилося в порівнянні з 2015 роком на 2%.

Слід відмітити, що на величину цих показників впливає два основні чинники: обсяг виробництва та ціна [3, с. 92-94]. Для представлення більш об'єктивних даних та з метою виключення впливу цінового фактора

проведемо аналіз динаміки виробництва основних видів сільськогосподарської продукції в натуральних одиницях (табл. 2).

Таблиця 2

Обсяг виробництва основних видів сільськогосподарської продукції в Україні за 2011-2017 рр.

Вид продукції, тис.т	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.
Зернові та зернобобові культури	54816,0	45307,9	62285,3	63859,3	60125,8	66088,0	61916,7
Цукрові буряки	18740,5	18438,9	10789,4	15734,1	10330,8	14011,3	14881,6
Насіння соняшнику	8614,1	8313,4	10941,2	10133,8	11181,1	13626,9	12235,5
Картопля	23780,6	22906,4	21851,5	10133,8	20839,3	21750,3	22208,2
Овочі відкритого ґрунту	9400,4	9625,4	9396,2	9637,5	9214,0	9414,5	9286,3

Джерело складене автором на основі [2].

Наведені дані свідчать про частково нестабільне, але закономірне, збільшення виробництва зернових та зернобобових культур, насіння соняшнику, овочів відкритого ґрунту. Подібну ситуацію можна побачити щодо виробництва продукції тваринництва за даний період.

Найсуттєвішою причиною незадовільного стану розвитку сільського господарства є політика, що провадиться державою стосовно цієї сфери. Також варто відмітити, що на гальмування рівня розвитку сільського господарства впливають такі фактори: слабка система інфраструктури, нестабільна політична та економічна ситуація, висока зношеність техніки, нестабільність та не прогнозованість цін на паливо, відсутність дієвої державної закупівельної політики, сільським господарством переважно займають люди похилого віку, тому що уряд не дає ніякої матеріальної допомоги для залучення молодих людей [4, с.43].

Окрім того, економічні та інвестиційні умови, в яких працюють українські сільськогосподарські товаровиробники, не можна порівняти з умовами, що створюються для фермерів у розвинутих країнах. Так, середня ставка по кредитах для сільськогосподарських товаровиробників складає у Франції 6,6%, в США – 4,6%, в Китаї – 5,3% , а в Україні – 18-20% [5, с. 69].

Тому підтримка держави сприятиме розвитку будь якої галузі економіки. На сьогодні головною метою державного регулювання сільського господарства є: забезпечення високої якості вітчизняної сільськогосподарської продукції; підвищення конкурентоспроможності української агропродукції та українських сільськогосподарських підприємств на міжнародному ринку; збереження та приріст природних ресурсів, що необхідні для сільськогосподарського виробництва; правильне формування ефективно діючого ринку агропродукції, первинної сировини та продовольства; забезпечення стабільного розвитку сільської місцевості, зайнятості сільського населення, рівня заробітної плати робітників, підвищення рівня його життя.

Отже, не дивлячись на незначну частину сільського господарства у структурі ВВП та економіки країни загалом, сільське господарство залишається важливим сектором що дозволяє реалізовувати ряд головних функцій держави. Подальші дослідження будуть спрямовані на те, щоб знайти результативні методи підтримки АПК.

Список використаних джерел:

1. Іванух Р. А. Аграрна економіка і ринок / Іванух Р. А., Дусановський С. Л., Білан Є. М. – Тернопіль: "Збруч", 2003. – 305 с.
2. Державна служба статистики України. URL: <http://ukrstat.gov.ua/>
3. Немченко, А.В. Особенности и перспективы инновационной деятельности в сельском хозяйстве / А .В. Немченко, Е. Н. Кашинская // Sustainable economic development of regions Monograph, Vienna, 2015. – С. 90-99.
4. Кулиняк І.Я., Прийма Л.Р., Стрілецька О.В. Проблеми та перспективи розвитку сільського господарства України. // Вісн. НПУ. - 2010. - № 4 – С.43.
5. Голомша, Н. Є. Конкурентоспроможність сільського господарства України: можливості та фактори зростання / Н. Є. Голомша // Науково-

виробничий журнал: Інноваційна економіка. – Тернопіль, 2010. – № 4. – С. 67-71.

Кисіль О.І.

студентка групи ОМА-19-1

Університет державної фіскальної служби України

Науковий керівник:

Савченко А.М.

к.е.н., доцент кафедри аудиту та економічного аналізу

Університет державної фіскальної служби України

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ АКТИВІВ І ПАСИВІВ ПІДПРИЄМСТВА ТА НАПРЯМИ ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ

Усе майно, яке належить підприємству і яке відображено в балансі, називається його активами. Активи – це ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, призведе до збільшення економічних вигод у майбутньому. Як відомо, пасив балансу показує звідки взяли кошти, спрямовані на формування активів підприємства[1].

У період загостреної конкуренції в економічній діяльності суб'єктів господарювання важливу роль відіграють показники фінансової стійкості, що значно збільшує значення аналізу фінансового стану. Для того, щоб підприємство змогло зберегти свої ринкові позиції, необхідно ефективно управляти його активами та пасивами. Аналіз активів і пасивів дасть змогу оцінити ефективність та рентабельність економічної діяльності підприємства і перспективи його розвитку, а потім відповідно до отриманих результатів – прийняти обґрунтовані рішення.

У наукових працях аналіз активів і пасивів підприємства досліджували такі науковці, як : Городня Т.А., Шаманська О.І., Шурпенкова Р.К.

Загальну оцінку щодо складу, структури, динаміки активу та пасиву формують за рахунок аналізу.

Аналіз активів і пасивів відіграє важливу роль для забезпечення прийняття ефективних управлінських рішень на підприємстві.

Таким чином, досить важливим є порядок організації аналізу, що представлений за допомогою організаційно – інформаційної моделі, яка забезпечить ефективність аналізу та скоротить час на його проведення.

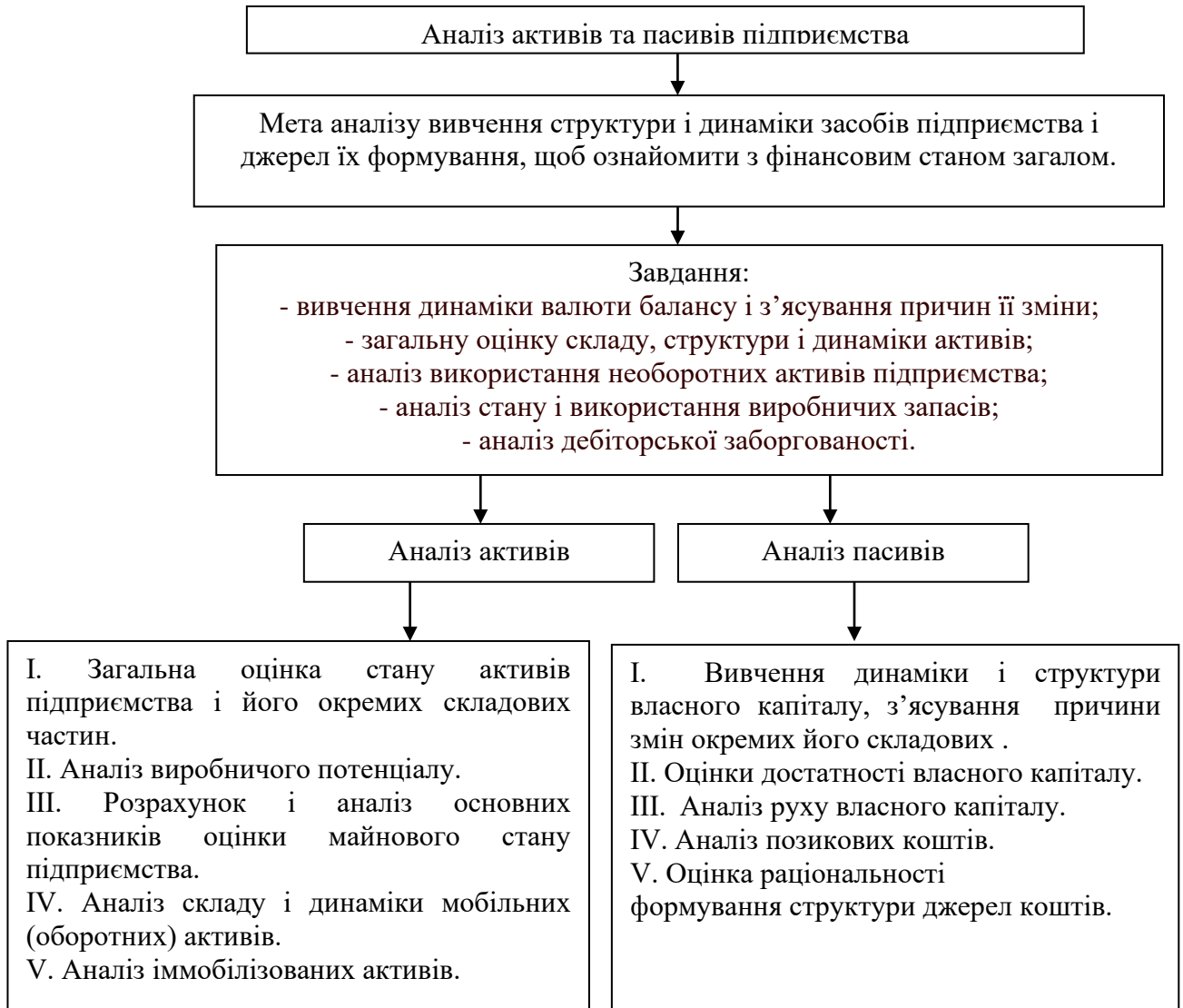

Рис. 1. Організаційно – інформаційна модель аналізу активів і пасивів підприємства

Джерело: складено автором на основі [1] .

Дослідження активу та пасиву проводиться за допомогою різних методів аналізу. Доречно звернути увагу на коефіцієнтний аналіз. Коефіцієнтний аналіз активу та пасиву включає в себе аналіз та оцінку майна підприємства,

аналіз ділової активності підприємства, показники фінансової стійкості та рентабельності підприємства [2]. Таким чином, згрупуємо основні відносні показники в таблиці 1.

Таблиця 1

Методика аналізу відносних показників активів та пасивів підприємства

Показники	Формула розрахунку	Характеристика
Коефіцієнт фінансового лівериджу	Довгострокові зобов'язання / Власний капітал	Залежність підприємства від довгострокових зобов'язань. Позитивно – $\leq 0,25$; < 1 , зменшення в динаміці
Коефіцієнт фінансової стійкості	(Власний капітал + довгострокові зобов'язання) / Валюта балансу	Частку стабільних джерел фінансування в їх загальному обсязі. Позитивно – $< 0,3$
Коефіцієнт інвестування	Власний капітал / Необоротні Активи	Частку власного капіталу інвестованого в основні засоби. Позитивно – $> 0,6$
Коефіцієнт фінансової незалежності	Власний капітал / Валюта балансу (актив балансу)	Незалежність підприємства від залучення позикових джерел. Позитивно – $\geq 0,5$; $0,5 - 0,8$, збільшення в динаміці
Коефіцієнт зносу основних засобів	$\frac{\text{Сума зносу основних засобів}}{\text{Вартість основних засобів}} \times 100\%$;	Збільшення коефіцієнту зносу характеризується погіршенням стану матеріально-технічної бази підприємства.
Коефіцієнт вибуття	Вартість вибулих основних засобів / Вартість основних засобів на початок періоду	Цей показник показує, яка частина основних засобів вибуло із-за морального і фізичного зносу і за іншими причинами.

Методика розрахунку показників для аналізу фінансового стану підприємства звичайно зводиться до розрахунку декількох груп показників, а саме: показників оцінки майнового стану, ділової активності, ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості. Оцінка майнового стану дає змогу визначити, наскільки ефективно використовується майно підприємства. До показників даної групи можна віднести: суму господарських коштів у розпорядженні підприємства, коефіцієнт зносу основних засобів, коефіцієнт оновлення, коефіцієнт вибуття та ін. Оцінка ділової активності характеризується спроможністю підприємства ефективно використовувати

свої ресурси. До показників даної групи можна віднести: обсяг продажу готової продукції, робіт, послуг, прибутків, обсяг авансованого капіталу. Оцінка ліквідності характеризується здатністю позичальника забезпечити своєчасне виконання своїх зобов'язань, надають можливість передбачати вірогідність повернення ним позики згідно з угодою. До таких показників можна віднести: коефіцієнт абсолютної, критичної та поточної ліквідності. Оцінка рентабельності характеризується прибутковістю діяльності підприємства. До показників даної групи можна віднести: коефіцієнти рентабельності активів, власного капіталу, діяльності, продукції [3].

Серед проблем аналізу активів та пасивів підприємства можна виділити такі:

- 1) відсутність методичних підходів до проведення аналізу активів та пасивів;
- 2) існуючі методики не носять уніфікований характер;
- 3) не має уніфікованої системи показників з чітко нормативними значеннями.

Список використаних джерел:

1. Городня Т. А. Діагностика фінансового стану підприємства. Науковий вісник НЛТУ України. 2013. Вип. 23.16. С. 207-212.
2. Шаманська О.І. Управління фінансовими ресурсами на підприємстві. Наукові записки. 2013. Вип. 9, ч. 2. С. 490-496.
3. Шурпенкова Р. К. Організаційні підходи до методики аналізу фінансового стану суб'єктів господарювання. Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. 2016. №3 (53) Ч. 2.

студентка групи ОМА-19-1
Університет державної фіскальної служби України
Науковий керівник:
Савченко А.М.
к.е.н., доцент кафедри аудиту та економічного аналізу
Університет державної фіскальної служби України

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ БАЛАНС ТА ЙОГО АНАЛІЗ

Розвиток бухгалтерського обліку підтверджує незмінність покладених на нього завдань – забезпечення об'єктивного визначення фінансово-майнового стану підприємства та фінансових результатів його діяльності. Відповідно, основне джерело інформації про фінансовий стан підприємства – це баланс, який є невід'ємною складовою системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності, що здатна забезпечити інформаційні потреби різних категорій внутрішніх і зовнішніх користувачів [1]. А щоб розширити права підприємства у галузі фінансово-економічної діяльності, потрібно своєчасного та якісно аналізувати фінансовий стан, оцінювати ліквідність, платоспроможність, фінансову стійкість та займатися пошуком шляхів підвищення і зміцнення фінансової стабільності.

Бухгалтерський баланс протягом багатьох століть перебуває в полі зору науковців, вивчення його виникнення та розвитку дає змогу зрозуміти розвиток бухгалтерської науки на основі досвіду попередників, проте, і в даний час ця проблема не втрачає своєї актуальності та значимості, про що свідчать чисельні публікації науковців, зокрема дослідженнями бухгалтерського балансу займалися: О. О. Шеремет, К. В. Ізмаїлової, А. І. Склабінської, О. Я. Базилінської, Н. М. Даєвої, М. Д. Білика, Н. В. Тарасенко, М. Ф. Огійчука, Н. В. Чебанової, М. С. Пушкаря, В.І. Бачинського, Г. В. Нашкерської та ін., які вивчали інформаційні, теоретичні та методологічні основи аналізу. Крім праць вітчизняних вчених, були використанні нормативні та методологічні джерела, такі, як Закон України «Про

бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Н(П)СБО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

Згідно НП(С)БО баланс (звіт про фінансовий стан) - звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал. Баланс підприємства складається на кінець останнього дня звітного періоду. У балансі відображаються активи, зобов'язання та власний капітал підприємства [2].

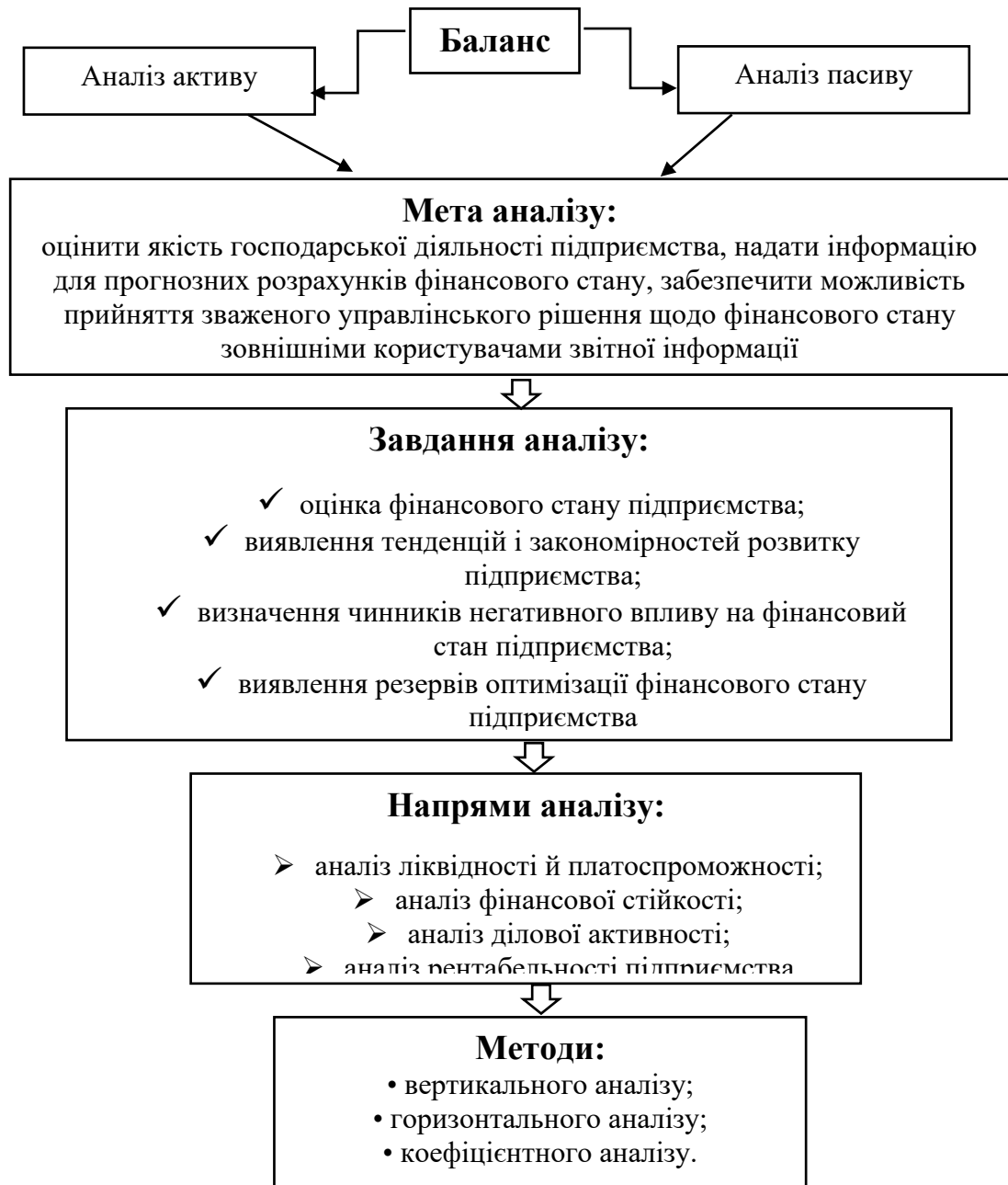

Рис. 1. Організаційно-інформаційна модель бухгалтерського балансу підприємства

Фінансовий стан підприємства суттєво залежить від правильності вкладення фінансових ресурсів у активи, величина і структура яких перебувають і постійній зміні в процесі функціонування підприємства. Оцінку якісних змін в динаміці і структурі майна та джерел його фінансування можна отримати за допомогою вертикального (структурного) та горизонтального (динамічного) аналізу звітності.

Для оцінки стану та ефективності використання активу бухгалтерського балансу підприємства використовують такі 3 групи показників (табл. 1).

Таблиця 1

Методика аналізу активів підприємства

Показники	Розрахунок	Характеристика
<i>1 група – показники забезпечення підприємства основними засобами</i>		
Фондомісткість	відношення балансової вартості основних засобів до чистого доходу (виручки) від реалізації	характеризує рівень забезпеченості підприємства основними засобами
Фондоозброєність	відношення балансової вартості основних засобів до середньооблікової чисельності працюючих	показує скільки основних засобів припадає на одного працівника підприємства
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні підприємства	відношення залишкової вартості основних засобів до валюти балансу	питому вагу залишкової вартості основних засобів у загальній вартості майна підприємства
<i>2 група – показники стану основних засобів</i>		
Коефіцієнт зносу основних засобів	відношення суми зносу основних засобів до балансової вартості основних засобів	відображає рівень зносу основних засобів
Коефіцієнт придатності основних засобів	відношення залишкової вартості основних засобів до балансової вартості основних засобів	показує, яка частина основних засобів є придатною для експлуатації

Коефіцієнт оновлення основних засобів	відношення вартості введених в експлуатацію нових основних засобів до балансової вартості основних засобів	характеризує частку введених нових основних засобів у загальній вартості основних засобів
Коефіцієнт вибуття основних засобів		показує частку виведених з експлуатації основних засобів у балансовій вартості основних засобів
Коефіцієнт приросту основних засобів		показує рівень збільшення (зменшення) основних засобів внаслідок введення нових основних засобів та виведення з експлуатації зношених чи застарілих основних засобів
<i>3 група – показники ефективності використання основних засобів</i>		
Фондовіддача основних засобів	відображає суму чистого доходу (виручки) від реалізації на одну гривню основних засобів	характеризує ефективність використання основних засобів
Рентабельність основних засобів	відображає суму валового прибутку на одну гривню основних засобів	характеризує ефективність використання основних засобів

Вертикальний аналіз активів відображає структуру майна підприємства. Показники структури визначаються у відсотках до валюти балансу. Відносні показники певною мірою згладжують негативний вплив інфляційних процесів, які суттєво утруднюють зіставлення абсолютних показників у динаміці.

Горизонтальний аналіз активів звітності відображає зміни у складі майна підприємства протягом певного періоду. Показники динаміки визначаються шляхом розрахунку абсолютних і відносних відхилень кожної статті активу балансу звітного періоду від базового.

Аналіз пасивів підприємства є невід'ємною частиною комплексного фінансового аналізу, розкриває склад і структуру джерел фінансування активів. Метою аналізу пасивів підприємства є визначення політики фінансування операційної і інвестиційної діяльності.

Таблиця 2

Методика аналізу пасивів підприємства

Показники	Розрахунок	Характеристика
Коефіцієнт покриття (загальний коефіцієнт ліквідності)	визначається співвідношенням усіх поточних активів до короткострокових зобов'язань	характеризує достатність оборотних засобів для покриття своїх боргів
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	визначається як відношення суми грошових коштів підприємства та короткотермінових фінансових вкладень до суми короткотермінових зобов'язань	характеризує негайну готовність підприємства ліквідувати короткострокову заборгованість
Робочий капітал (розмір власних оборотних засобів)	різниця між оборотними активами підприємства та його короткостроковими зобов'язаннями	показує, чи є теоретична можливість підприємства погасити всі або більшу частину своїх короткострокових зобов'язань та продовжувати працювати
Частка оборотних засобів в активах	розраховується як відношення оборотних засобів та валюти балансу	показує їх питому вагу оборотних засобів в майні підприємства

Основними напрямками аналізу пасивів балансу є:

- аналіз динаміки пасивів, який проводиться з метою виявлення тенденцій позитивних і негативних змін у джерелах формування фінансових ресурсів;

- аналіз структури пасивів, який проводиться з метою визначення рівня залежності від кредиторів, рівня ризикованості фінансування, рівня фінансової автономії, рівня диверсифікованості джерел фінансування тощо [3].

Отже, завдяки дослідженню бухгалтерському балансу та аналізу фінансового стану можна робити висновки про місце свого підприємства в конкурентному середовищі, правильності обраного стратегічного курсу, порівняльних характеристик ефективності використання ресурсів. До того ж, проаналізовані дані є важливим поштовхом для прийняття управлінських рішень.

Список використаних джерел:

1. Добрянська Н. А., Поліщук Т. С. Бухгалтерський баланс і його аналіз / Н. А. Добрянська, Т. С. Поліщук // Науковий журнал «Ефективна економіка». – 2015. – №10;
2. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07. 02. 2013р. №73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13.>;
3. Каминський П.Д. Аналіз бухгалтерського балансу: особливості та методика проведення / П.Д. Каминський // Економічний форум – 2017. – №3.

Козут С. С.
студент групи ОМА-18-2,
Університет державної фіскальної служби України

Феєр І. І.

студентка групи ОМФз-18-3

Університет державної фіскальної служби України

Науковий керівник:

Савченко А. М.

к.е.н., доцент кафедри аудиту та економічного аналізу,

Університет державної фіскальної служби України

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ

В умовах ринкової економіки обґрунтованість та дієвість управлінських рішень значною мірою залежить від результатів оцінки фінансового стану підприємств, зміст якої виходить за межі обчислення окремих коефіцієнтів і передбачає вивчення комплексу показників, які відображають різні аспекти діяльності кожного окремого підприємства.

На сьогоднішній день, головною проблемою ефективної діяльності підприємств України є відсутність такої комплексної оцінки платоспроможності та ліквідності, яка б дійсно давала можливість керівництву суб'єкта підприємницької діяльності виявляти слабкі місця та приймати правильні управлінські рішення.

Теоретичний базис наукових розробок та практичних аспектів дослідження питань платоспроможності та ліквідності балансу створено завдяки зусиллям вчених О. Г. Білої, І. О. Бланка, О. І. Гончар, Н. М. Деєва, В. М. Івахненко, Л. О. Коваленко, О. Ю. Мірошник, Є. В. Мниха, О. О. Орлова, Т. С. Пічугіної, Л. Н. Павлова, А. М. Поддєрьогін, Л. М. Ремньова, Є. Г. Рясних, Г. В. Савицької, Н. А. Хрущ, А. В. Череп тощо.

Поняття платоспроможності та ліквідності суб'єкта господарювання дуже близькі, але друге є місткішим, оскільки від ступеня ліквідності залежить платоспроможність.

Ліквідність підприємства відбиває платоспроможність по боргових зобов'язаннях. Нездатність підприємства погасити свої боргові зобов'язання

перед кредиторами та бюджетом призводить його до банкрутства. Підставами для визнання «підприємства банкрутом є невиконання їм протягом декількох місяців не тільки своїх зобов'язань перед бюджетом, але й вимог юридичних і фізичних осіб, що мають до нього фінансові або майнові претензії» [2].

Платоспроможність підприємства «характеризується його можливістю і здатністю своєчасно й повністю виконувати свої фінансові зобов'язання перед внутрішніми та зовнішніми партнерами» [2].

Мета аналізу ліквідності полягає не тільки в тому, щоб оцінити ліквідність підприємства, його активів і джерел їх формування, а й у тому, щоб на цій основі розробити заходи, спрямовані на поліпшення цих фінансово-економічних показників.

Основне завдання аналізу ліквідності балансу – «перевірити синхронність надходження і витрачання фінансових ресурсів, виявити здатність підприємства розраховуватися за зобов'язаннями власним майном у визначені періоди часу» [1].

Аналіз ліквідності балансу підприємства якраз дозволяє виявити найважливіші аспекти і слабкі позиції в діяльності суб'єкта господарювання та показує, за якими напрямками потрібно проводити таку роботу, аби домогтись поліпшення фінансового стану підприємства.

При аналізі «ліквідності балансу проводиться порівняння активів, згрупованих за ступенем їх ліквідності, із зобов'язаннями але пасиву, згрупованими за термінами їх погашення» [2].

Угрупування статей балансу з метою аналізу ліквідності підприємства наведено в таблиці 1.

Для оцінки ліквідності балансу з урахуванням фактора часу необхідно провести зіставлення кожної групи активу з відповідною групою пасиву.

Якщо виконується нерівність $A1 > П1$, то це «свідчить про платоспроможність підприємства на момент складання балансу» [2]. У підприємства достатньо абсолютно і найбільш ліквідних активів для

покриття найбільш термінових зобов'язань.

Якщо виконується нерівність $A2 > П2$, то «швидко реалізовані активи перевищують короткострокові пасиви, це свідчить про те, що підприємство може бути платоспроможним у недалекому майбутньому з урахуванням своєчасних розрахунків з кредиторами та отримання коштів від продажу продукції в кредит» [2].

Якщо виконується нерівність $A3 > П3$, «то в майбутньому при своєчасному надходженні грошових коштів від продажу та платежів підприємство може бути платоспроможним на період, який дорівнює середній тривалості одного обороту оборотних коштів після дати складання балансу» [2].

Виконання перших трьох нерівностей приводить автоматично до виконання умови $A4 < П4$, «це свідчить про дотримання мінімальної умови фінансової стійкості організації та про наявність у неї власних оборотних коштів» [2].

Таблиця 1.

Угрупування статей балансу з метою аналізу ліквідності підприємства

Актив		Пасив	
1	2	3	4
1. Найбільш ліквідні активи (A1)	рядок 1165	1. Найбільш термінові зобов'язання (П1)	рядки 1695–1600+1700
2. Активи, що швидко реалізуються (A2)	рядки 1160+1120+1125+1130+1135+1140+1145+1155+1190	2. Короткострокові зобов'язання (П2)	рядок 1600
3. Активи, що повільно реалізуються (A3)	рядки 1100+1110+1170+1200	3. Довгострокові зобов'язання (П3)	рядок 1595
4. Активи, що важко реалізуються (A4)	рядок 1095	4. Власний капітал (П4)	рядок 1495

Джерело: розроблено автором на основі [2]

Крім абсолютних показників для оцінки ліквідності та платоспроможності розраховують відносні показники. Є різні погляди

вчених щодо показників за допомогою яких оцінюють ліквідність і методику їх розрахунку.

Таблиця 2

Оцінка показників ліквідності

Показники	Алгоритм розрахунку	Характеристика показника	Методика розрахунку по ф.1 «Баланс»	Методика розрахунку за даними балансу ліквідності	Нормативне значення
1	2	3	4	5	6
К покриття	Поточні активи / Поточні зобов'язання та забезпечення	Скільки одиниць поточних активів припадає на одиницю поточних зобов'язань і забезпечень	<u>ф.1 ряд. 1195</u> ф.1 ряд.1695	$\frac{A1+A2+A3}{\sum P1+P2}$	1,5-2,5 2-2,5
К загальної ліквідності	Поточні активи / Поточні та довгострокові зобов'язання та забезпечення	Скільки одиниць поточних(оборотних) активів припадає на одиницю поточних та довгострокових зобов'язань та забезпечення	<u>ф.1 ряд. 1195</u> ф.1 ряд. (1595+1695)	$\frac{A1+A2+A3}{P1+P2+P3}$	1,5-2,5, але не менше 1
К абсолютної ліквідності	Високоліквідні активи/ Поточні зобов'язання та забезпечення	Показує, яка частина поточних зобов'язань може бути при необхідності погашення відразу ж	<u>ф.1 ряд.1165</u> ф.1 ряд.1695	$\frac{A1}{P1+P2}$	>0,2 –0,35 0,2–1

Таким чином, на основі проведеного дослідження слід виділити основні проблеми, які стосуються аналізу ліквідності балансу підприємств України на сьогодні такі: відсутність достовірно обґрунтованої та комплексної оцінки ліквідності, яка б дійсно давала можливість керівництву підприємств виявляти слабкі сторони діяльності та приймати правильні управлінські рішення для ефективною подальшої їх роботи. Також недостатньо вивченими залишаються питання співвідношення категорій ліквідності та платоспроможності з іншими характеристиками фінансового стану підприємства.

Список використаних джерел:

1. Вдовенко Л. Платоспроможність підприємств: сутність та методика розрахунку показників / Л. Вдовенко // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: С. І. Шкарабан (голов. ред.) та ін. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету „Економічна думка”, 2012. – Вип. 10. – Частина 2. – С. 27–29.
2. Сокольська Р.Б., Зелікман В.Д., Акімова Т.В. Фінансовий аналіз: Навч. посібник. Частина І. Аналіз фінансової звітності. – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2015. – 92 с.
3. Олександренко І. В. Діагностика ліквідності та платоспроможності підприємства. Актуальні проблеми економіки. 2014. № 6. С. 419–426.

Кундиловський Д.Ю.

студент групи ОМУ-19-2

Університет державної фіскальної служби України

Науковий керівник:

Савченко А.М.

к.е.н, доцент кафедри аудиту та економічного аналізу

Університет державної фіскальної служби України

МЕТОДИКИ ПРОГНОЗУВАННЯ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА ТА ПРОБЛЕМИ ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ

У сучасних умовах фінансовий аналіз є одним з найбільш ефективних методів управління підприємством. Для ефективного функціонування організації необхідно вміти оцінювати майбутній стан господарюючого суб'єкта з урахуванням можливих змін зовнішнього і внутрішнього середовища. Фінансове прогнозування – процес розробки системи фінансових прогнозів, що дозволяють суб'єкту господарювання ефективно організувати свою фінансово-господарську діяльність, розробляти фінансові плани і попереджати або згладжувати негативні впливи зовнішнього і

внутрішнього середовища в умовах постійної невизначеності і дії різноманітних ризиків. Так, для зростання рівня конкурентоспроможності підприємства прогнозування його діяльності є актуальною темою для дослідження і важливою складовою його майбутнього розвитку.

Прогнозування фінансового стану підприємства базується на вивченні фінансово-господарської діяльності в минулому періоді і зміні зовнішніх і внутрішніх умов господарювання в майбутньому. Прогноз фінансового стану підприємства може бути представлений у вигляді двох напрямків:

1) прогноз одного або декількох окремих показників, що представляють найбільший інтерес і значимість для аналітика, наприклад: виручка від продажів, прибуток, собівартість продукції тощо;

2) прогноз у формі таблиць звітності підприємства в типовій або укрупненій номенклатурі статей. На підставі аналізу даних минулих періодів прогнозується кожна стаття балансу і звіту про прибутки і збитки. Перевага цієї форми полягає в тому, що отриманий прогноз дозволяє всебічно проаналізувати фінансовий стан підприємства. Аналітик отримує максимум інформації, яку він може використовувати для різних цілей, наприклад, для обчислення допустимих темпів нарощування виробничої діяльності, необхідного обсягу додаткових ресурсів із зовнішніх джерел, розрахунку будь-яких фінансових коефіцієнтів тощо.

На практиці найбільш часто використовують моделі прогнозування, які розглядають ймовірність банкрутства підприємства, тобто аналіз і попередження неплатоспроможності організації. Кожна модель і методика даної групи має свої особливості, які можуть вплинути на результати прогнозування. Тому важливо відзначити всі недоліки і переваги, щоб правильно інтерпретувати результати. Ключові моменти поширених в Україні методик, які базуються на використанні системи показників – індикаторів кризового стану та ймовірності банкрутства, а також нормативних методик представлені в табл. 1.

Переваги і недоліки методів і моделей прогнозування банкрутства

Назва методики	Переваги	Недоліки
Моделі інтегральної оцінки кризового стану та ймовірності банкрутства		
Модель Альтмана Модель Таффлера Модель Спрінгейта Модель Тішоу Модель Олсона R-модель прогнозу ризику банкрутства	Незначна кількість показників; Простота і швидкість розрахунків; Доступність необхідних для розрахунків даних; Можливість оцінити фінансовий стан і спрогнозувати банкрутство	Не підходять для економіки України; Неможливість застосування до малих підприємств; Відсутність обліку законодавчих норм; Невідповідність методичних прийомів розрахунку показників української фінансової звітності; Суб'єктивність відбору показників; Відсутність коригувань на час;
Дискримінантна модель інтегральної оцінки фінансового стану О. Терещенко	Врахування специфіки діяльності суб'єктів; Незначна кількість показників; Доступність інформації, необхідної для розрахунку параметрів моделі	Недостатній рівень обґрунтованості показників; Застосування тільки для окремих підприємств; Широкий інтервал невизначеності

Популярність застосування даних методів в області прогнозування банкрутства компанії пов'язана з переліком проблем, з якими стикаються дослідники в процесі моделювання банкрутства компанії, а саме – бінарність залежних змінних, методи визначення вибірки, нестійкість даних, адекватність інформації бухгалтерської звітності, вибір незалежних змінних, вибір фінансових показників.

Отже, роль фінансового прогнозування в системі чинників забезпечення фінансової стійкості підприємства полягає в тому, що воно є основою для управлінських рішень щодо майбутнього розвитку компанії.

Список використаних джерел:

1. Баранов В.В. Финансовый менеджмент. Механизмы финансового управления предприятиями в традиционных и наукоемких отраслях / В.В. Баранов. – М.:ДЕЛО, 2002. – 69 с.

2. Левченко Л.О. Огляд методів прогнозування фінансового стану підприємства / Л.О. Левченко, Д.С. Белова // Управління розвитком складних систем. – 2014. – С. 164-169
3. Прогнозування рівня фінансового стану машинобудівного підприємства за допомогою марківських процесів / Т.В. Решетняк // Економічний вісник Донбасу. – 2016. – № 3 (45). – С. 146–148.

Куш М.О.,
студентка групи ОМУ-19-2
Університет державної фіскальної служби України
Науковий керівник:
Савченко А.М.,
к.е.н., доцент кафедри аудиту та економічного аналізу,
Університет державної фіскальної служби України

УПРАВЛІНСЬКИЙ АНАЛІЗ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

При організації зовнішньоекономічної діяльності підприємства необхідно враховувати чинники, що визначають середовище здійснення ЗЕД: особливості макроекономічних процесів розвитку національних економік, міжнародного руху капіталу і фінансових ринків, транснаціонального фінансування, розрахунково-платіжні відносини з іноземними контрагентами (покупцями, посередниками), банками, страховими компаніями, податкові та митні платежі тощо, що зчиняють безпосередній вплив на ЗЕД. Всі ці фактори в тій чи іншій мірі визначають рівень платоспроможності підприємства при здійсненні ним зовнішньоекономічної діяльності.

Проблема управління платоспроможністю по ЗЕД особливо актуальна у зв'язку з її специфікою, пов'язаною із здійсненням розрахунків в іноземній валюті, зміною курсів валют і появою у зв'язку з цим валютних ризиків, інфляцією, збільшенням часу здійснення угод і термінів виконання контрактів, підвищенням кредитних ризиків.

Одним з основних вимог, що пред'являються до фінансової звітності відповідно до стандартів Загальноприйнятих принципів бухгалтерського обліку (GAAP), є вимога забезпечення інформацією, що допомагає інвесторам, кредиторам і іншим користувачам оцінити кількість, час передбачуваної чистої готівки, що надходить до підприємства.

Можливість генерувати грошові потоки за допомогою ділової активності на зовнішніх ринках, укладення зовнішньоекономічних контрактів є одним з головних показників, що впливають на вартість організації-учасника ЗЕД та можливість отримання іноземних інвестицій.

Питання управління і прогнозування платоспроможності останнім часом широко обговорюються в науковій літературі за різними напрямками:

- визначення вартості грошей у часі, використання механізму дисконтування, показників дюрації, модифікованої дюрації тощо;
- використання диференціальних і дисконтованих похідних балансів;
- імунізація розрахунків і балансів, збалансованість грошового обігу між надходженням і витрачанням грошових коштів;
- використання імунізаційних похідних балансів;
- визначення платоспроможності з урахуванням як даних на певну дату, так і за період з урахуванням розмірів, термінів, процентних ставок, ризиків неплатежів;
- використання прогнозної інформації з метою підвищення платоспроможності;
- моніторинг, контроль і аудит платоспроможності;
- оцінка платоспроможності за видами діяльності, сегментам, центрам відповідальності, видам стратегічної активності тощо за допомогою інжинірингу методики аналізу.

Необхідність використання інжинірингових підходів, процедур, інструментів і показників аналізу платоспроможності ЗЕД, інформаційної бази аналізу у вигляді структурованих робочих планів рахунків ЗЕД, укрупнених економічних агрегатів і аналітичних позицій визначила

актуальність методики управлінського аналізу платоспроможності зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

Ефективне управління платоспроможністю у зовнішньоекономічній діяльності підприємства ґрунтується на розробці і реалізації фінансової політики ЗЕД (рис. 1) з виділенням наступних складових:

- планування обсягів експорту та імпорту і формування бюджету ЗЕД;
- укладання контрактів з ЗЕД, розробка схем проведення розрахунків за операціями ЗЕД;
- аналіз грошових потоків ЗЕД підприємства;
- контроль і управління валютними позиціями підприємства;
- оцінка, прогнозування та управління валютними ризиками;
- управління дебіторською та кредиторською заборгованістю.

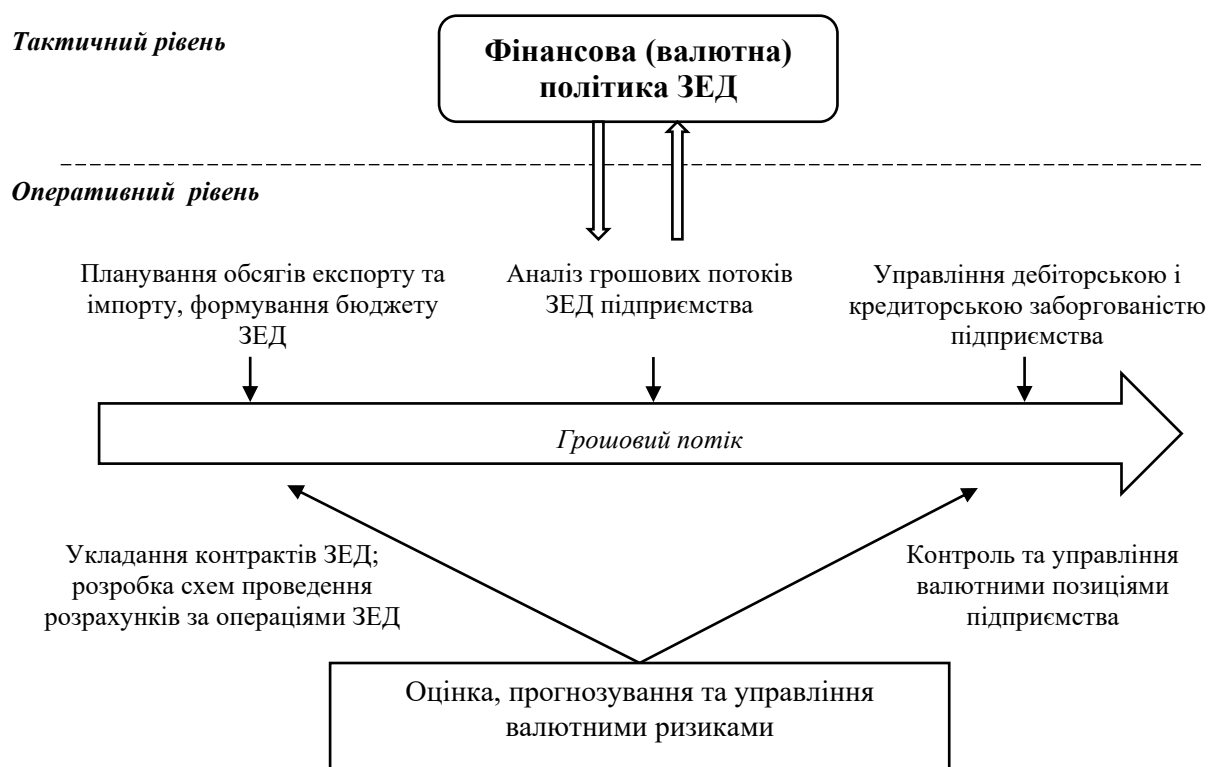

Рис. 1. Структура процесу управлінського аналізу платоспроможності підприємства при здійсненні ЗЕД

Джерело: складено автором.

Методологічною основою управлінського аналізу платоспроможності підприємства при здійсненні ЗЕД є наступні напрями:

- генерація грошових потоків у ЗЕД;
- зовнішньоекономічні фактори платоспроможності;
- цільові фактори платоспроможності;
- облікова забезпечення;
- фінансовий коефіцієнтний аналіз;
- методи управлінського інжинірингового аналізу;
- показники управлінського інжинірингового аналізу;
- ефективні рішення, що впливають на платоспроможність підприємства.

Методика управлінського аналізу орієнтована на використання і порівняння наступних агрегованих грошових потоків ЗЕД підприємства:

1) надходження грошових ресурсів: грошова виручка від реалізації експортної продукції (робіт, послуг), погашення дебіторської заборгованості за експортними контрактами, аванси за експортними контрактами, інші надходження за експортними контрактами, отримання кредитів і позик, доходи від фінансових вкладень в іноземній валюті;

2) витрачання грошових ресурсів: грошові платежі за покупки за імпорнтними контрактами; грошові платежі з погашення кредиторської заборгованості; авансові платежі за імпорнтними контрактами; інші витрати за імпорнтними контрактами; повернення кредитів і позик; витрати по інвестиційної діяльності в іноземній валюті.

Таким чином, методика управлінського аналізу платоспроможності підприємства при здійсненні зовнішньоекономічній діяльності забезпечує комплексний аналіз і управління надходженням і витрачанням грошових ресурсів у ЗЕД підприємства на базі використання інструментарію бухгалтерського та аналітичного інжинірингу та включає наступні блоки: генерація грошових потоків у ЗЕД, зовнішньоекономічні фактори платоспроможності, цільові фактори платоспроможності, облікове забезпечення, фінансовий коефіцієнтний аналіз, методи управлінського інжинірингового аналізу, показники управлінського інжинірингового аналізу,

ефективні рішення, що впливають на платоспроможність підприємства при здійсненні ЗЕД.

Список використаних джерел:

1. Вдовенко Л.В. Платоспроможність підприємств: сутність та методика розрахунку показників // Економічний аналіз: зб. наук. праць. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2012. – Вип. 10. – Частина 2. – С. 27–29.
2. Управління ризиками в митній справі: зарубіжний досвід та вітчизняна практика: монографія / [І. Г. Бережнюк та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, доц. Бережнюка І. Г.; Держ. НДІ митної справи. – Хмельницький, 2014. – 287 с.

Ливацька Я.А.

студентка групи ОМА-19-1

Університет державної фіскальної служби України

Науковий керівник:

Савченко А.М.

*к.е.н., доцент кафедри аудиту та економічного аналізу,
Університет державної фіскальної служби України*

АНАЛІЗ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА: МЕТОДИКА, ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Власний капітал є основою та фундаментом сталого розвитку будь-якого підприємства. Як зазначено в міжнародних стандартах бухгалтерського обліку, власний капітал – це залишкова частка в активах підприємства після вирахування всіх його зобов'язань, тобто, власний капітал розглядається як чистий капітал або чисті активи суб'єкта господарювання та є базовим джерелом його фінансування [2]. Розмір власного капіталу виступає визна-

ченим індикатором для інвесторів під час вибору підприємства, щоб здійснювати свої капіталовкладення. Формування власного капіталу та фінансово-господарські операції, що впливають на його розмір, становлять не лише сутність фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання, а й його конкурентоспроможність та подальший розвиток.

Деякі автори виділяють показники, які характеризують складові власного капіталу: показник страхування статутного капіталу, коефіцієнт страхування власного капіталу, коефіцієнт страхування бізнесу, частка статутного капіталу у власному капіталі (автори Н.А. Русак, В.А. Русак), різниця власного та статутного капіталу (П.Я. Попович). На мою думку, ці показники не дають змоги комплексно оцінити вплив складових власного капіталу на фінансову стійкість.

Показник «власний капітал» належить до важливих фінансових показників підприємства, оскільки він характеризує:

- забезпеченість коштами для функціонування;
- кредитоспроможність;
- платоспроможність [3].

Дослідження показали, що більшість вчених-економістів зводять процедуру аналізу власного капіталу до чотирьох етапів, а саме: визначення мети, завдань аналізу власного капіталу; вибір та застосування методу, виду та методології аналізу; розрахунок і аналіз абсолютних і відносних показників залежно від обраної методології та поставлених цілей; використання отриманих аналітичних даних у прийнятті економічно вигідних рішень з управління власним капіталом і підприємством в цілому. Узагальнення існуючих підходів дало змогу сформулювати етапи аналізу власного капіталу, прийнятні до використання на вітчизняних підприємствах (рис. 1).

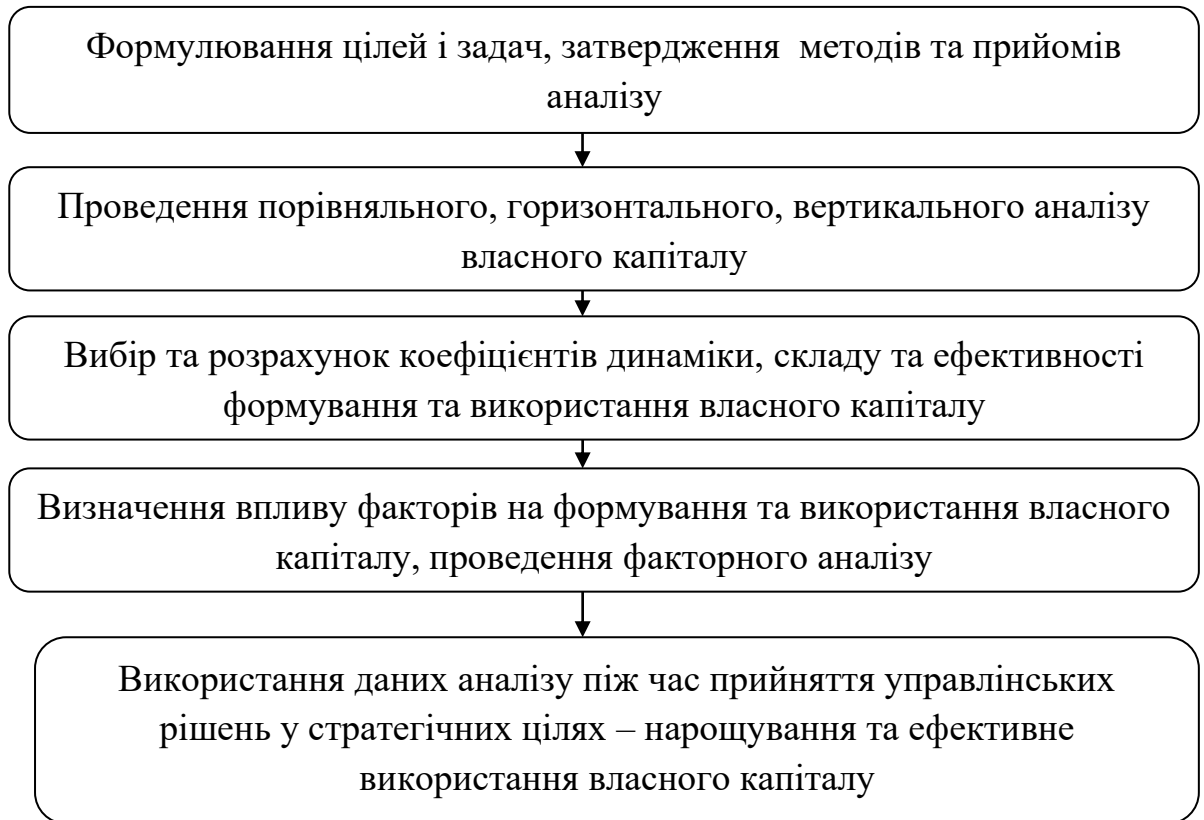

Рис. 1. Етапи аналізу власного капіталу в системі забезпечення фінансової безпеки підприємств [1]

На методику аналізу власного капіталу підприємств та оцінювання одержаних результатів впливають такі фактори, як його організаційно-правова форма та вид економічної діяльності. Перший з них суттєво впливає на структуру власного капіталу і законодавче регулювання особливостей його формування та використання. Показники, одержані в результаті аналізу, порівнюють із середньогалузевими.

Таблиця 1

Показники оцінки структури капіталу

Показники	Формули розрахунку	Економічний зміст
Коефіцієнт структури позикового капіталу	Довгострокові зобов'язання і забезпечення / Позиковий капітал	Скільки довгострокових зобов'язань припадає на одиницю позикового капіталу.

Коефіцієнт фінансового левериджу	Довгострокові зобов'язання / Власний капітал	Залежність підприємства від довгострокових зобов'язань.
Коефіцієнт співвідношення позикового і власного капіталу (фінансового ризику, плече фінансового важеля)	Позиковий капітал (залучений капітал) / Власний капітал	Вартість позикового капіталу в розрахунку на 1 грн власного капіталу.
Коефіцієнт фінансової стабільності (коефіцієнт фінансування)	Власний капітал / Позиковий капітал	Забезпеченість заборгованості власними коштами.
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	Позиковий капітал / Загальний капітал (валюта балансу)	Показує частку позикових коштів в майні підприємства.
Коефіцієнт фінансової стійкості	(Власний капітал + довгострокові зобов'язання) / Валюта балансу	Визначає частку стабільних джерел фінансування в їх загальному обсязі.
Коефіцієнт інвестування	Власний капітал / Необоротні активи	Показує частку власного капіталу інвестованого в основні засоби.

Для аналізу власного капіталу застосовують такі його види: горизонтальний, вертикальний, порівняльний, коефіцієнтний та інтегральний фінансовий аналіз. Горизонтальний аналіз визначає динаміку окремих складових капіталу, а вертикальний – їх структуру. Такі види аналізу лише констатують факти, не пояснюючи причин позитивних чи негативних змін, що відбулись на підприємстві. Порівняльний аналіз передбачає зіставлення показників з плановими, середньогалузевими, показниками конкурентів тощо. Аналіз за допомогою фінансових коефіцієнтів ґрунтується на визначенні співвідношень різних абсолютних показників (таблиця 1). Щодо власного капіталу, то ці показники можна поділити на групи: коефіцієнти фінансової стійкості, коефіцієнти оборотності та рентабельності капіталу. Науковці виділяють понад 40 різних показників, які застосовують для аналізу капіталу загалом та власного капіталу зокрема. Однак у більшості цих показників власний капітал розглядається узагальнено, тобто до уваги не беруть його складові.

Підсумовуючи вище сказане, можна сказати, що капітал є однією з фундаментальних економічних категорій, сутність якої наукова думка

досліджує вже протягом багатьох століть. Власний капітал – це основа для початку та продовження господарської діяльності підприємства, він є одним із найістотніших і найважливіших показників, який характеризує фінансовий стан підприємства.

Список використаних джерел:

1. Петухова О.М. Аналіз власного капіталу як фактору забезпечення фінансової безпеки підприємств. Вісник КНУКІМ. 2018. Вип. 12. С. 164-167.
2. Іщенко Я.П. Теоретичні основи формування власного капіталу підприємства. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2015. Вип. 15. С. 146-148.
3. Катан Л.І. Фінансові ресурси підприємства та особливості їх формування. Вісник Дніпропетровського державного-аграрно-економічного університету. 2014. Вип. 6. С.38-41.

Мазанович І. С.

студентка групи ОМА-19-1

Університет державної фіскальної служби України

Науковий керівник:

Савченко А.М.

к.е.н., доцент кафедри аудиту та економічного аналізу,

Університет державної фіскальної служби України

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ

Питання аналізу грошових потоків підприємств має надзвичайну важливість щодо забезпечення стабільної діяльності та фінансової стійкості підприємств, впливу на функціонування всіх структурних підрозділів підприємства, високої чутливості до багатьох факторів. Крім того, без проведення аналізу грошових потоків неможливо правильно спланувати обсяги та напрями руху грошових потоків для досягнення цілей підприємств.

Велика кількість наукових праць зарубіжних та вітчизняних економістів присвячена аналізу грошових потоків, зокрема роботи Є. Брігхема, Е. Нікхбахта, Т. Райса, В.В. Бочарова, І.О. Бланка, А.М. та інші [1].

Основна мета аналізу грошових потоків полягає у виявленні причин дефіциту чи надлишку коштів, джерел їх надходження та напрямів витрачання для контролю за поточною ліквідністю та платоспроможністю підприємства.

Задля аналізу грошових потоків можна використовувати прямий, непрямий та матричний методи оцінювання грошових потоків (рис. 1).

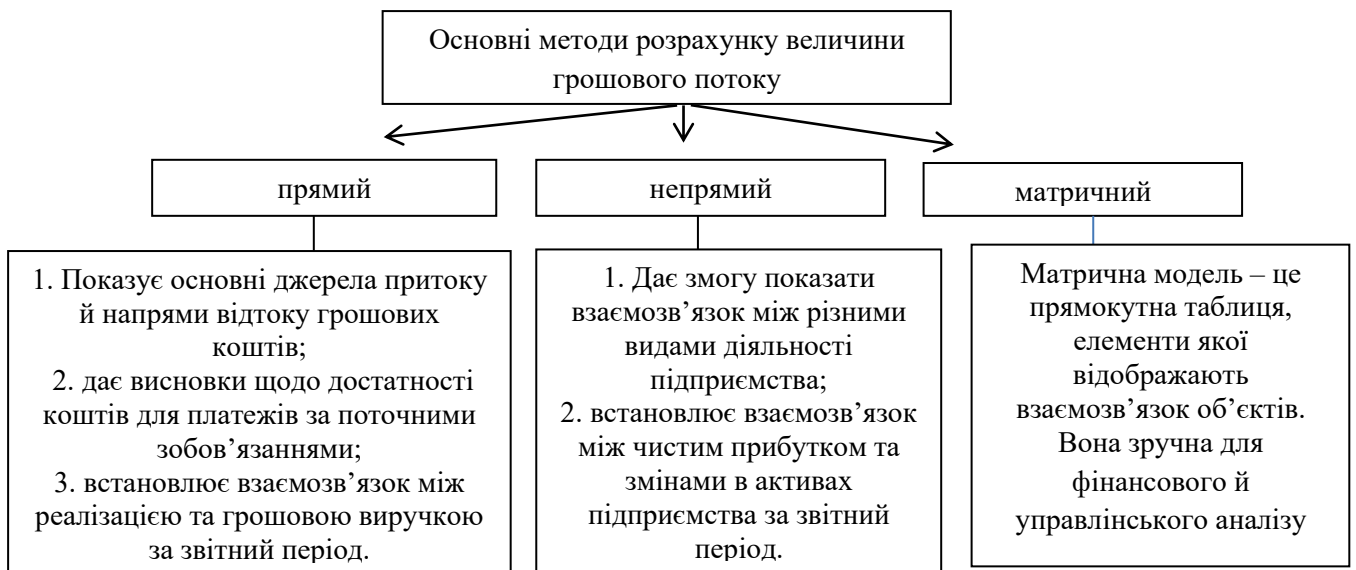

Рис. 1. Методи розрахунку величини грошового потоку [1].

Також слід звернути увагу на негативні сторони цих методів. Недоліком прямого методу є те, що він не розкриває взаємозв'язку отриманого фінансового результату та зміни абсолютного розміру грошових коштів підприємства.

Непрямий метод має високу трудомісткість процесу складання бюджету, а також специфічну форму подання інформації в бюджеті, не завжди зрозумілу для тих, хто не є фінансистами.

Матричний метод є трудомістким та більш складним порівняно з наведеними вище, а також передбачає математичне розуміння процесу складання матричного балансу.

Одним із важливих етапів аналізу руху грошових коштів є вивчення показників, які дозволяють встановити позитивні та негативні тенденції і відображають якість управління грошовими потоками та розробити потрібні заходи для оптимізації управлінських рішень, деякі з них наведені в табл. 1

Таблиця 1.

Показники оцінки руху грошових коштів

Показники	Формули розрахунку	Економічний зміст
Рентабельність залишку грошових коштів	Фінансовий результат діяльності підприємства / Середній залишок грошових коштів x 100	Сума прибутку (збитку), яка припадає на 1 грн. грошових коштів, що знаходяться у розпорядженні підприємства в середньому протягом періоду, що досліджується.
Рентабельність витрачених грошових коштів	Фінансовий результат діяльності підприємства / Негативний грошовий потік x100	Сума прибутку (збитку), яка припадає на 1 грн. грошових коштів, витрачених підприємством за період, що досліджується.
Рентабельність грошових коштів отриманих	Фінансовий результат діяльності підприємства / Позитивний грошовий потік x 100	Сума прибутку (збитку), яка припадає на 1 грн. грошових коштів, які отримало підприємство за період, що досліджується.

Джерело: Розроблено автором на основі [2].

Перераховані вище коефіцієнти доцільно аналізувати в динаміці, тобто розглядати їх зміну в часі щонайменше за 3 роки, враховуючи абсолютні та відносні відхилення.

В теорії фінансового менеджменту розрізняють такі методи аналізу, як горизонтальний фінансовий аналіз, вертикальний фінансовий аналіз, порівняльний фінансовий аналіз, аналіз фінансових коефіцієнтів, інтегральний фінансовий аналіз, це все можна переглянути на рис. 2.

Використання методів розрахунку грошових потоків, дотримання поетапного аналізу та оцінювання показників дають можливість визначити їхні логічні взаємозв'язки та здійснити аналіз стану грошових потоків на підприємстві.

Рис. 2. Методи аналізу грошових потоків підприємства [2].

Для забезпечення нормального функціонування підприємств важливим є оптимізація грошових потоків, яка передбачає вибір найкращих форм їх організації на підприємстві з урахуванням умов здійснення господарської діяльності.

Найважливішими завданнями оптимізації грошових потоків є:

- ✓ виявлення і реалізація резервів, що дозволяють знизити залежність підприємства від зовнішніх джерел залучення коштів;
- ✓ забезпечення оптимальної збалансованості позитивних і негативних грошових потоків у часі і за обсягом;

✓ оптимальне узгодження в управлінні грошовими потоками за окремими видами господарської діяльності з метою досягнення загальної стратегічної мети підприємства.

Отже, управління рухом грошових коштів на підприємстві є важливим, адже від його якості та ефективності залежить не тільки його стійкість у конкретний період часу, але й можливість подальшого розвитку, досягнення фінансового успіху на довгострокову перспективу. Для найбільш повного й точного аналізу грошових потоків необхідно поєднати методи, адже це дасть змогу отримати комплексну кількісну оцінку результатів багатоаспектного функціонування грошових потоків на підприємстві.

Список використаних джерел:

1. Кокин А.С. Методология и практика финансового менеджмента / Кокин А.С., Ясенев В.Н., Яшина Н.И. – Нижегородский государственный университет им. Н.И. Лобачевского, 2006. Ч. 3. 216 с.
2. Косарева І.П. Систематизація підходів до аналізу грошових потоків підприємства. Д.А. Морозова, Випуск 28. 2019.

*Панасюк О. В.,
к.е.н., доцент кафедри аудиту та економічного аналізу,
Університет державної фіскальної служби України*

ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА В КОНЦЕПЦІЇ ВАРТОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Однією з головних умов ефективного провадження господарської діяльності підприємства є якісна і своєчасна оцінка його фінансового стану, результати якої є передумовою прийняття управлінських рішень щодо розвитку окремих напрямків господарювання та функціонування підприємства в цілому. Адекватність цих рішень буде залежати від обраної

моделі оцінки фінансового стану та інтерпретації отриманих результатів. Вибір такої моделі визначається багатьма факторами, серед яких першочергового значення набуває галузева приналежність підприємства, пріоритети його розвитку, закріплені у фінансовій стратегії, цілі та завдання, які в певний період часу вимагають здійснення об'єктивної оцінки фінансового стану.

В економічній літературі існує безліч методичних підходів до оцінки фінансового стану підприємства. І в усіх цих методах одним з визначальних показників є прибуток підприємства, як основний результат та мета господарської діяльності. Стрімка зміна стратегії управління підприємством поступово зсуває даний показник на другий план. Концепцію максимізації прибутку підприємства (як визначального фактору забезпечення його фінансової стабільності) змінює концепція максимізації вартості компанії (Value-Based Management – VBM). Саме вартісний підхід дозволяє нівелювати суперечностями між метою максимізації прибутку та постійним оцінюванням фінансового стану підприємства. Новий підхід визначив необхідність пошуку відповідних вимірників вартості компанії та виявленні факторів її розвитку (Value Drivers) в контексті оцінки її фінансового стану.

Таким чином стратегічний підхід виник не як альтернатива традиційному аналізу коефіцієнтів, отриманий на основі фінансової звітності, а як метод поєднання та збалансування всіх показників компанії.

В межах вартісного підходу в контексті оцінки фінансового стану підприємства сформовано велику кількість моделей оцінки бізнесу:

- метод дисконтування грошових потоків (Discounted Cash Flow – DCF);
- метод економічної доданої вартості (Economic Value Added – EVA);
- метод ринкової доданої вартості (Market value added – MVA);
- метод доданої вартості власного капіталу (Shareholders Value Added – SVA) тощо.

Зазначені вище підходи до оцінки вартості компанії як категорії системи оцінки фінансового стану підприємства, не є альтернативами одне одному, адже розширюють межі та можливості фінансового аналізу компанії. Тому для більш ефективної оцінки фінансового стану підприємства зазначені методи доцільно поєднувати [8].

Теоретичною основою для поєднання підходів в контексті оцінки фінансового стану підприємства може стати ідея [7] про проведення аналізу компанії в трьох часових категоріях (табл. 1).

Таблиця 1

Часові категорії здійснення оцінки фінансового стану підприємства

Історичний аналіз фінансового стану	Аналіз поточного стану компанії	Перспективний аналіз фінансового стану
аналіз динаміки показників прибутку, доходів, рентабельності та чистих грошових потоків	аналіз балансових показників відносно минулих результатів діяльності	прогнозування доходів компанії; розробка продукції та оптимізація витрат
<i>джерела:</i> фінансова звітність минулих періодів	<i>джерела:</i> звітність поточного та минулих періодів	<i>джерела:</i> стратегічні плани та програми

Джерело: складено автором.

З метою оцінки фінансового стану підприємства можуть бути використані різні методи. Однак лише поєднання різних моделей та методів оцінки вартості компанії є більш ефективним в контексті отримання реальної картини фінансового стану підприємства.

Таким чином, оцінка фінансового стану підприємства не втрачає своєї актуальності в умовах мінливого зовнішнього середовища, що вимагає нових підходів до організації даного процесу. В контексті зазначеного виникає необхідність використання та поєднання різного роду моделей оцінки вартості компанії у трьох часових періодах з метою отримання найбільш повного та обґрунтованого уявлення про фінансовий стан підприємства.

Список використаних джерел:

1. Ключник О.С. Вдосконалення комплексної оцінки фінансового стану підприємства / О. С. Ключник, О. В. Кондратюк // Науковий вісник

- Рівненського інституту ВНЗ «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна» – 2016. – № 1. – С. 120-127
2. Литвин Б.М. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / Б.М. Литвин, М.В. Стельмах. – К.: «Хай-Тек Прес», 2015. – 336 с.
3. Піскунов О.Г. Еволюція підходів до комплексної оцінки фінансового стану підприємства / О.Г. Піскунов, Н.Г. Мтеленко, Т.П. Лободзинська // Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут» – 2017. – № 6. – С. 80-88
4. Салига К.С. Методичні підходи діагностування фінансового стану підприємства / К.С. Салига // Держава та регіони. Економіка та підприємництво. №3. – 2016. – С. 204-210
5. Business Valuation Management // The Institute of Cost and Works Accountants of India. – Repro India Limited. – 2015. – 304 p.
6. Jan Viebig. Equity Valuation // John Wiley & Sons Ltd, The Atrium, Southern Gate, Chichester. – 2016. – 439 p.

Польовик Л.В.

студентка групи ОМА-19-1

Університет державної фіскальної служби України

Науковий керівник:

Савченко А.М.

к.е.н., доцент кафедри аудиту та економічного аналізу

Університет державної фіскальної служби України

АНАЛІЗ В УПРАВЛІННІ ВИРОБНИЧИМИ ЗАПАСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Наявність ресурсного потенціалу є необхідною умовою фінансово-господарської діяльності будь-якого підприємства. Виробничі запаси, які забезпечують постійність, безперервність і ритмічність діяльності господарюючого суб'єкта, а також гарантують його економічну безпеку, при цьому надзвичайно важливе значення займають в складі майна та структурі

ресурсів підприємства. Тому важливою функцією та необхідним інструментом діяльності підприємства є аналіз стану та ефективності використання виробничих запасів.

Такі науковці та фахівці в галузі економіки, як С. В. Андрос, К. Л. Багрій, М. С. Білик, Ф. Ф. Бутинець, З. В. Герасимчук, В. І. Єфіменко, Н. Б. Кащена, Г. І. Кіндрацька, О. Я. Кобилуох, М. С. Махов, С. З. Мошенський, Є. В. Мних, Т. Г. Одажіу, О. В. Олійник, Т. В. Федченко, О. В. Цуконова, Т. І. Юшко та ін. досліджували проблеми аналізу виробничих запасів підприємства.

Правильна організація і ведення бухгалтерського обліку виробничих запасів відіграє важливу роль у реалізації завдань пов'язаних з підвищенням ефективності виробництва та поліпшенням конкурентоспроможності продукції та послуг. Вона базується на основі впровадження у виробництво нових технологій, ефективних форм господарювання і управління виробництвом, що дозволяє здійснювати своєчасний облік і контроль за їх збереженням і раціональним використанням [1, ст. 4].

Ефективність управління виробничими запасами підвищується внаслідок здійснення особливої фінансової політики, яка складається з аналізу динаміки розміру, складу й оборотності запасів, визначення мети формування запасів, необхідної кількості товарно-матеріальних цінностей тощо. Завдяки ефективному управлінню запасами з'являється можливість суттєво скоротити виробничий та операційний цикли, знизити рівень витрат на зберігання виробничих запасів, вивільнити кошти з господарського обороту (за рахунок зниження кількості запасів, які зберігаються з метою подальшого використання) та реінвестувати їх в інші активи.

На сьогоднішній день існує проблема розробки та впровадження системи управління запасами шляхом удосконалення аналітичного обліку виробничих запасів підприємства, враховуючи особливості його основної діяльності [2, ст. 5].

Важливим аспектом є розрахунок забезпеченості підприємства запасами у днях. Забезпеченість (мінімальний запас днів) розраховується за формулою:

$$Z_{\min} = Z_n / D_n \quad (1)$$

де Z_n – запас того чи іншого виду матеріалу; D_n – добова потреба у цьому матеріалі.

Після аналізу забезпеченості підприємства виробничими запасами, необхідно оцінити ефективність використання матеріальних ресурсів за допомогою показників, таких як: матеріаломісткість продукції, матеріаловіддача, коефіцієнт використання запасів, коефіцієнт оборотності (кількість оборотів), тривалість обороту [3, ст. 2].

Матеріаломісткість продукції є узагальнюючим вартісним показником і визначається як співвідношення суми матеріальних витрат до вартості виготовленої продукції і показує, скільки матеріальних витрат припадає на кожну гривню виготовленої продукції:

$$M_m = V_m / G_P \quad (2)$$

де V_m – сума матеріальних витрат; G_P – вартість виготовленої продукції.

Матеріаловіддача дозволяє оцінити зміни фактичного рівня використаних ресурсів у порівнянні з попередніми періодами, а також виявити резерви збільшення обсягів виробництва.

Цей показник є оберненим до матеріаломісткості та розраховується за формулою:

$$M_v = G_P / V_m \quad (3)$$

де V_m – сума матеріальних витрат; G_P – вартість виготовленої продукції.

Також важливим узагальнюючим показником є коефіцієнт використання запасів, який визначається як співвідношення суми фактичних матеріальних витрат до величини матеріальних витрат, виходячи з планової калькуляції і фактичного обсягу випуску продукції [3, ст. 3].

Коефіцієнт оборотності запасів (коефіцієнт інтенсивності використання), визначається діленням собівартості реалізованої за звітний період продукції на вартість виробничих запасів:

$$k_o = C_v / Z \quad (4)$$

де C_v – собівартість реалізованої за звітний період продукції; Z – вартість виробничих запасів.

Останнім показником, який характеризує стан виробничих запасів на підприємстві є тривалість одного обороту запасів. Даний показник розраховується за формулою:

$$T_o = (Z_{сер} \times Д) / ЧД \quad (5)$$

де $Z_{сер}$ – середньорічна вартість виробничих запасів; $Д$ – число днів в аналізованому періоді; $ЧД$ – розмір чистого доходу від реалізованої продукції [3, ст. 3].

Отже, аналіз тенденції зміни складу виробничих запасів, виконання плану за їх рівнем, розрахунок впливу факторів на їх приріст, визначення показників, що характеризують ефективність використання цього виду ресурсів, собівартість товарної продукції, результативність і раціональність діяльності є шляхами підвищення ефективності використання виробничих запасів на підприємстві.

Забезпечити успішну діяльність підприємства та збільшення обсягу прибутку допоможе ефективне та раціональне використання виробничих запасів на підприємстві.

Для виявлення несприятливих ділянок процесу постачання запасів на підприємство та передання їх на виробництво сприяє правильна організація аналізу виробничих запасів.

Список використаних джерел:

1. Ворхлік В. Р. Облік і контроль виробничих запасів та аналіз ефективності їх використання на підприємстві. [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://www.sworld.com.ua/konferm3/245.pdf>

2. Лищенко О.Г. Управління виробничими запасами: обліковоаналітичне забезпечення. [Електронний ресурс]. – Режим доступу http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2018/53.pdf
3. Новицький П.В. Аналіз стану та ефективності використання виробничих запасів на підприємстві. [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://sworld.education/konferua8-118/32.pdf>

Скрицька О.Ю.

студентка групи ОМУ-19-2

Університет державної фіскальної служби України

Науковий керівник:

Савченко А. М.

*к.е.н., доцент кафедри аудиту та економічного аналізу,
Університет державної фіскальної служби України*

НАПРЯМКИ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ АНАЛІЗУ ДОХОДІВ ТА ВИТРАТ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Основним фактором, який вказує на якість діяльності підприємства, являється фінансовий результат. Головною ціллю діяльності будь якого господарства є одержання прибутку. Підприємство вважається прибутковим, якщо частка доходів перевищує витратну частину. Враховуючи те, що фінансовий результат може бути не тільки прибуток, але й збиток, виникає необхідність сумлінно підходити до складових фінансового результату, детально вивчаючи та аналізуючи фактори, під впливом яких вони формуються.

Дане питання являється актуальним, адже для прибуткової діяльності підприємства потрібно досліджувати не тільки формування, а й структуру та динаміку доходів та витрат підприємства.

Головною метою дослідження є удосконалення методики аналізу доходів та витрат діяльності підприємства, визначення об'єктів аналізу, джерел інформації та методики її обробки.

До основних завдань відноситься:

- визначення напрямів аналізу доходів та витрат діяльності суб'єкта господарювання;
- виявлення шляхів удосконалення методики аналізу доходів та витрат підприємства;
- узагальнення напрямів та методик аналізу.

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність України» доходи – це збільшення економічних вигод у вигляді збільшення активів або зменшення зобов'язань, яке призводить до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників) [1].

Перш за все необхідно відзначити, що система управління доходами повинна відповідати таким принципам, як: повнота відображення, достовірність, самоокупність, зацікавленість власників у їх збільшенні, порівнянність, забезпечення фінансової стійкості, своєчасність [2]

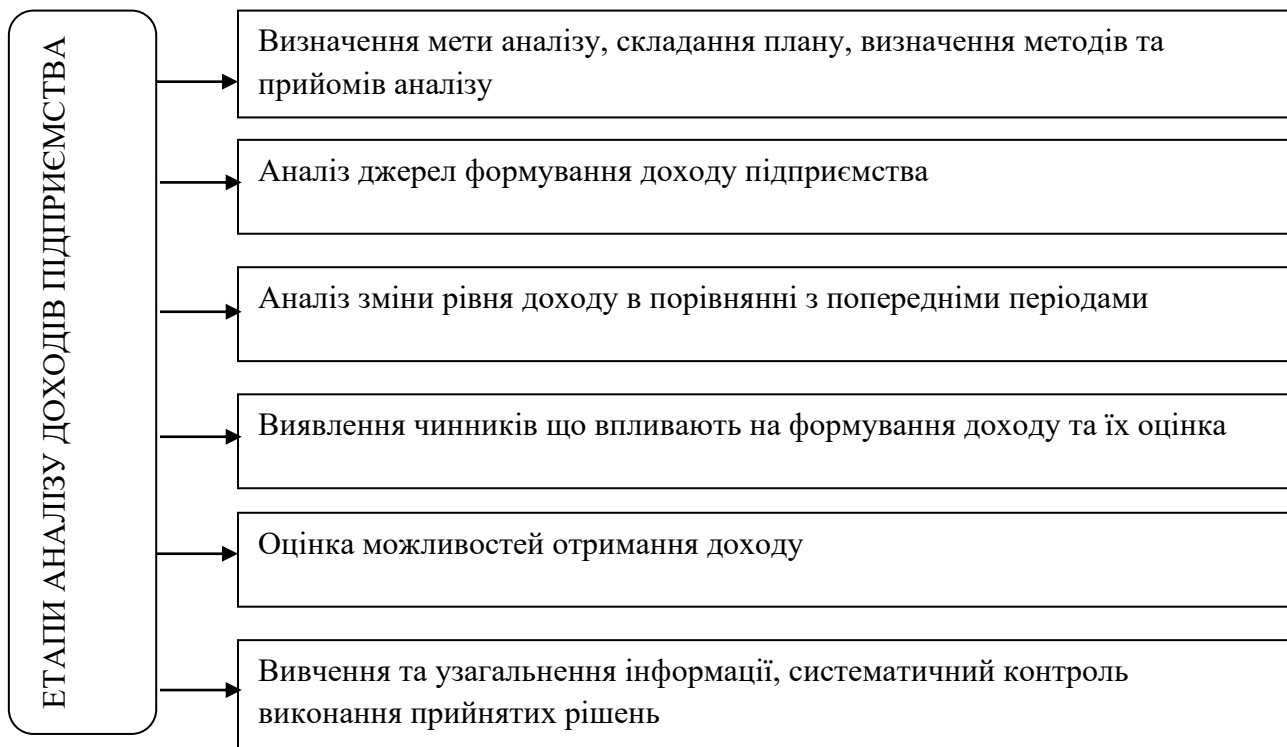

Рис. 1. Етапи аналізу доходів підприємства

Одним з головних чинників коректного аналізу доходів та витрат є коректність та достовірність інформації, що підлягає аналізу. Для аналізу використовують такі методи, як: вертикальний, горизонтальний та трендовий, що дають змогу прослідкувати та виявити основні показники доходів та витрат, їх зміну в динаміці та в дохідній/витратній частині, спрогнозувати майбутній рівень цих показників.

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність України» витрати – це зменшення економічних вигод у вигляді зменшення активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками) [1].

Управління витратами можна визначити як взаємопов'язаний комплекс робіт, що формують і впливають на процес виникнення і поведінку витрат під час здійснення господарської діяльності, а також спрямовані на досягнення оптимального рівня витрат в усіх підсистемах товариства за виконання в них будь-яких робіт [3].

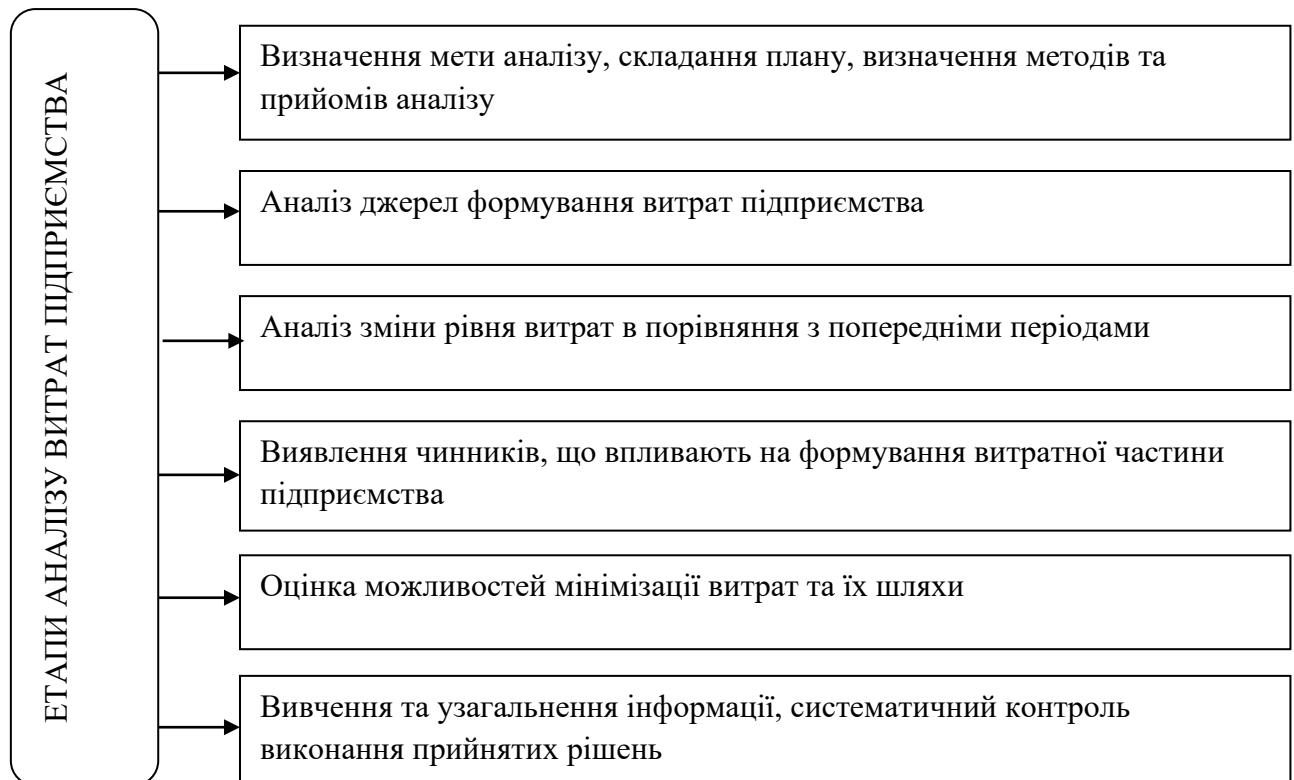

Рис. 2. Етапи аналізу витрат підприємства

З метою удосконалення методики аналізу доходів і витрат діяльності підприємства пропоную проводити аналіз з виділенням наступних етапів [4]:

1. Постановка цільової функції моделі обробки вхідної інформаційної бази. Спираючись на цей етап, спершу виділяється об'єкт дослідження, визначається специфіка діяльності суб'єкта господарювання. Для ефективного аналізу кожного з елементів визначають мету та головні завдання аналізу. Дослідженню підлягає інформаційна база щодо доходів та витрат за допомогою різних методів аналізу. З метою досягнення кінцевої мети підприємства – отримання прибутку, формуються пропозиції щодо збільшення дохідної частини та зменшення витратної.

2. Обґрунтування процедури обробки первинної інформації та її узагальнення. Для оптимізації обробки інформації, її потрібно згрупувати відповідно до джерел інформації та фінансових показників, як форми узагальнених даних.

3. Відповідно до напрямку дослідження вибрати методику обробки інформації та формат подання вихідної інформації аналізу.

4. Формування висновків щодо об'єкта дослідження, спираючись на проведений аналіз. Цей етап дає можливість не тільки проаналізувати минулу діяльність підприємства, а й слугує основою оцінки економічного потенціалу підприємства для майбутніх інвесторів та дає можливість прогнозувати діяльність підприємства в майбутньому.

5. Формування майбутнього плану дій для оптимізації діяльності підприємства. Головним елементом даного етапу є вироблення чіткого плану покращення діяльності установи, дотримання запропонованих заходів підвищення ефективної діяльності установи.

Отже, аналізу доходів та витрат діяльності підприємства відображає рівень розвитку суб'єкта господарювання, його місце на ринку, дозволяє порівняти досягнуті результати з результатами конкурентів, прослідкувати тенденцію зміни основних параметрів діяльності. Все це сприяє підвищенню ефективності виробництва та прийняття правильних управлінських рішень.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 року №40
2. Ткаченко Т.П., Тульчинська С.О., Бойчук Д.В. Управління доходами на підприємстві / Ткаченко Т. П. - «Ефективна економіка» - №3, 2018р.
3. Чичуліна К.В., Чапча І.О. Формування оптимальної системи управління витратами підприємства (на прикладі ПРаТ «Полтавський машинобудівний завод») / Чичуліна К.В. - «Ефективна економіка» - №1, 2019р.
4. Особливості аналізу фінансових результатів діяльності малих підприємств
URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2106>

Стативко О.О.

студент групи ОМУ-19-2

Університет державної фіскальної служби України

Науковий керівник:

Савченко А.М.

к.е.н., доцент кафедри аудиту та економічного аналізу,

Університет державної фіскальної служби України

АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБГРУНТУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА

В рамках аналітичного забезпечення вибору фінансової стратегії підприємства першочергового значення набувають питання аналізу фінансової стратегії в цілому, її структурних елементів, ризику, застосування сучасних аналітичних методів і моделей.

Фінансова стратегія будується і реалізується на єдиній інтегрованій інформаційній базі даних, основу якої складають дані бухгалтерського обліку і звітності. Доцільне створення інтегрованої системи обліку, що об'єднує одночасно фінансовий, управлінський, статистичний облік і маркетингову інформацію.

На даному етапі розвитку аналітичного інструментарію та інформаційної потужності системи бухгалтерського обліку виявляється недостатньо для ефективного обліково-аналітичного забезпечення формування та вибору фінансової стратегії. Вітчизняна система бухгалтерського обліку не в повній мірі пристосована для цілей управління, недостатньо в методичному плані розроблено аналітичне забезпечення процесу прийняття менеджерських рішень. Що стосується перспектив вдосконалення системи обліково-аналітичного забезпечення, то їх слід пов'язувати, при інших рівних умовах, з розробкою нових облікових та аналітичних підходів і процедур і з розширенням інформаційної бази аналізу. Зазначений підхід до формування обліково-аналітичного забезпечення вибору фінансової стратегії відображає управлінську природу обліково-аналітичної діяльності, засновану на актуальності інформаційних даних (в т.ч. ринкової вартості). В ході аналізу сценаріїв фінансової стратегії розглядається широка сукупність можливих гіпотез поведінки підприємства, здійснюється врахування факторів, що лімітують, в тому числі встановлених державою обмежень, врахування багатокритеріальності оцінки результатів застосування даного стану, проводиться структуризація можливих станів:

- по-перше, виявлення цілей, засобів і індикаторів;
- по-друге, визначення структурних компонентів по зовнішніх функцій за допомогою класифікаційної моделі фінансової стратегії. Потім здійснюється попередня оцінка кожного можливого фінансового стану за інтегральним критерієм величини чистого прибутку, забезпеченості портфеля замовлень, ліквідності і ризику. Розробка ефективної інтегральної фінансової стратегії відбувається на основі безперервного обліку та аналізу взаємозв'язків і взаємозалежностей всіх часткових субстратегій (податкова стратегія, дивідендна стратегія, стратегія фінансування, цінова стратегія, облікова стратегія).

Проведення даних досліджень органами управління підприємством здійснюється при паралельному консультуванні з керівниками виробничих

ланок. Можливо зовнішнє фінансове консультування з використанням послуг фахівців аудиторських і консалтингових фірм. В результаті на даному етапі визначається сукупність поєднань можливих стратегій поведінки фінансового стану організації з можливими значеннями показників фінансово-господарської діяльності у стратегічному часовому періоді.

В межах підприємства принцип системного підходу, на наш погляд, проявляється в тому, що фінансова стратегія:

- узгоджується зі статутними цілями і нормами організації;
- підпорядковується загальній стратегії організації;
- зберігає еволюційний характер фінансової діяльності організації;
- концентрується на ключових проблемах фінансової діяльності організації.

Відносно зовнішнього середовища фінансова стратегія: узгоджується з потенціалом зміни навколишнього середовища; ґрунтується як на законах макроекономіки, так і на законах мікроекономіки.

Формою відображення рішення щодо вибору фінансової стратегії може служити програма, яка приймається до реалізації наказом по підприємству, розпорядженням, або іншим документом діючої системи документообігу.

Після прийняття фінансової стратегії необхідно передбачити механізм її реалізації та здійснювати безперервний стратегічний контроль за ходом її виконання, перш за все, з боку керівництва підприємства і стратегічних інвесторів. У табл. 1 представлена сукупність аналітичних методів, диференційованих по етапах вибору і моніторингу фінансової стратегії, що відповідає найважливішим методологічним підходам формування обліково-аналітичного забезпечення.

Таблиця 1

Аналітичне забезпечення вибору і моніторингу фінансової стратегії

Етап	Методи та моделі
Стратегічний аналіз діяльності організації	SWOT-аналіз; метод фінансового аналізу; модель Дюпона; методи ризик менеджменту (аналітичний, експертний, матричний тощо)
Аналіз варіантів можливого фінансового стану	сценарний підхід; методи аналізу організаційно-технічного рівня виробництва, грошових потоків, прийняття стратегічних рішень, фінансового стану; методи маркетингового і асортиментного аналізу; методи концептуального проектування; інтегральний метод побудови дерева фінансової стратегії; метод алгоритмічного динамічного підходу
Вибір варіанту стратегії відповідно до визначених принципів і критеріїв	порівняльний аналіз; системний підхід; методи оцінки фінансового стану організації; завдання цільової функції стратегії
Планування реалізації стратегії	плани; графіки; бюджети; програми
Реалізація стратегії та контроль за реалізацією	методи контролю

Джерело: складено автором на основі [2].

З урахуванням викладеного концепція обліково-аналітичного забезпечення вибору фінансової стратегії організації має наступні принципові особливості:

- формування фінансової стратегії організації має ґрунтуватися на спеціальній аналітичній програмі, яка комплексно вирішує стратегічні та оперативні питання фінансової стійкості;

- перспективна спрямованість обліково-аналітичного забезпечення ґрунтується на фінансових зв'язках, що склалися методах фінансового управління, об'єктах стратегій фінансового розвитку організації;

- цільова спрямованість обліково-аналітичного забезпечення створює умови підвищення ефективності управлінських впливів і забезпечує на цій основі фінансову стабільність організації.

Таким чином, вибір ефективної фінансової стратегії підприємства повинен ґрунтуватися на якісному обліково-аналітичному забезпеченні. Бухгалтерський і статистичний облік, звітність формують інформаційну базу аналізу як діючих, так і майбутніх стратегій. Облікові показники дозволяють

здійснювати моніторинг реалізації фінансової стратегії, а методи і прийоми аналізу виступають основою складання прогнозів і відбору оптимального для тієї чи іншої організації варіанта стратегії.

Список використаних джерел:

1. Радова Л.Д. Фінансова стратегія в системі управління підприємством / Л.Д. Радова, А.В. Череп // Держава та регіони. – 2015. – № 2. – С. 130-135.
2. Фінансова стратегія в управлінні підприємствами: монографія / А.Г. Семенов, О.О. Єропутова, Т.В. Перекрест. – Запоріжжя : КПУ, 2008. – 188 с.
3. Химич І.В. Фінансова стратегія як елемент фінансової стабільності підприємства / І.Химич // Галицький економічний вісник. – 2013. – №4(43). – С.158-164

Фішер Н. В.

студентка групи ОМА-19-1

Університет державної фіскальної служби України

Науковий керівник:

Савченко А. М.

к.е.н., доцент кафедри аудиту та економічного аналізу

Університет державної фіскальної служби України

ФІНАНСОВИЙ РЕЗУЛЬТАТ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА: МЕТОДИКА АНАЛІЗУ, ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ

Фінансовий результат будь-якого підприємства є найважливішим показником, який характеризує ефективність його діяльності та можливість його подальшого розвитку що дає змогу оперативно реагувати на зміни зовнішнього середовища. В сучасний період розвитку ринкової економіки та наявності великої кількості саме збиткових промислових підприємств формування та аналіз фінансового результату діяльності, зниження витрат та

збільшення доходів, й збільшення прибутку, набуває особливої актуальності. Так, необхідність і значення аналізу фінансових результатів полягає в тому, що прибуток відображає кінцевий результат діяльності підприємства та є джерелом розширення виробництва та іншої діяльності, формування державного і місцевого бюджетів.

Першочерговим завданням аналізу фінансових результатів є оцінювання їх складу, динаміки та структури та факторів, які впливають на їх формування.

Звіт про фінансові результати – основне інформаційне джерело при здійсненні аналітичної оцінки фінансових результатів підприємства поряд із даними оперативного, бухгалтерського й статистичного обліку. Нині порядок формування фінансових результатів регламентує Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

Проведення аналізу фінансових результатів діяльності підприємства передбачає використання певної методики як сукупності правил, прийомів і методів вивчення та опрацювання фінансової інформації.

Основні методи аналізу об'єкта дослідження – горизонтальний, вертикальний, трендовий, коефіцієнтний і факторний. «Більшість науковців, аналізуючи фінансово-господарську діяльність, звертають свою увагу на горизонтальний, вертикальний та коефіцієнтний фінансовий аналіз (84,6 %). Найменш використовуваними прийомами у фінансовому аналізі є економіко-математичні й функціонально-вартісні прийоми (7,7 %)» [1].

Окрім традиційних математично-статистичних методів дослідження фінансових результатів, учені виокремлюють економічні методи, методи економічної кібернетики й оптимального програмування, методи дослідження операцій і теорії прийняття рішень. Для глибокої оцінки фінансових результатів та точнішого обґрунтування рекомендацій для покращення роботи підприємства також використовують CVP-аналіз і концепцію фінансового важеля.

Алгоритм проведення аналізу фінансових результатів:

1. на першому етапі проводиться аналіз структури і динаміки фінансових результатів за видами діяльності підприємства: операційною, інвестиційною та фінансовою. Якщо підприємство за результатами звітного періоду має збиток від операційної діяльності, потрібно проаналізувати структуру операційних витрат за економічними елементами;

2. другим етапом – це проведення факторного аналізу валового прибутку чи збитку. На цьому етапі важливим є вивчення змін валового прибутку, який залежить від співвідношення цін, обсягу продажів і собівартості проданої продукції (товарів, послуг);

3. наступний крок – аналіз операційних витрат за економічними елементами, з характеристикою динаміки їх змін за звітний період проти попереднього, та виявленням елементів, які значно вплинули на зростання витрат операційної діяльності на одну гривню реалізованої продукції (товарів, послуг);

4. наступний етап аналізу фінансових результатів – аналіз доходів, який передбачає проведення їх структурно-динамічного аналізу. Інформаційною основою проведення цього етапу аналізу слугують як дані Звіту про фінансові результати, так і Приміток до фінансової звітності (розділ п'ятий). Також доцільно виконати аналіз зміни коефіцієнтів росту доходів, витрат, активів, зобов'язань, власного капіталу в динаміці;

5. заключним етапом аналізу фінансових результатів є загальна оцінка ефективності управління підприємством, яка проводиться за сукупністю коефіцієнтів, що характеризують прибутковість активів, продажу, власного капіталу тощо. В процесі аналізу доцільно вивчити динаміку показників рентабельності і провести їх порівняльний аналіз відносно їх рівня по галузі, а також порівняти з показниками конкурентів. Важливою характеристикою ефективності діяльності підприємства є зіставлення характеристик рентабельності його активів і власного капіталу.

Якість прийняття управлінських рішень щодо фінансових результатів залежить від інформації, що формується в системі бухгалтерського обліку. Недостатнім є лише списання на відповідні субрахунки з обліку фінансових результатів доходів та витрат певного напрямку діяльності. Потрібно визначення результату (прибутку чи збитку) за кожним видом діяльності, що в кінцевому підсумку формує єдиний якісний результат діяльності підприємства. Це, у свою чергу, потребує вдосконалення нормативної бази, а саме – Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, власного капіталу, зобов'язань і господарських операцій та Інструкції до нього.

Ще однією з проблем обліку фінансових результатів є - недосконалість понятійно -категоріального апарату, зокрема обліково-економічної сутності «прибутку», «збитку», «фінансових результатів» не дозволяє визначати їх природу як об'єктів обліку та аналізу і вимагає однозначності трактувань. З огляду на це з урахуванням базових характеристик запропоновано авторське тлумачення прибутку, яке є більш ємним і економічно обґрунтованим. Прибуток – основний узагальнюючий показник у вигляді ефекту від підприємницької діяльності, який забезпечує створення фінансових ресурсів підприємства, необхідних для формування його сталості і конкурентоспроможності на ринку, і являє собою різницю між загальними доходами, за вирахуванням нарахованих податків, і загальними витратами, понесеними в процесі цієї діяльності.

Також, діюча класифікація позитивного фінансового результату – прибутку, не враховує потреби фінансового й управлінського обліку та аналізу і вимагає її уточнення. Відповідно одним з ефективних засобів вивчення фінансових результатів та підвищення рівня аналітичного забезпечення управління підприємством є удосконалення ознаки облікової класифікації.

Відсутність методичних підходів до обліку фінансових результатів підприємств, що враховують вплив на формування фінансових результатів

елементів облікової політики фінансового обліку- впливає негативно на прийняття рішення.

Неузгодженість фінансового обліку фінансових результатів підприємства з видами операційної діяльності, його організаційною структурою, інформаційними потребами користувачів та видами продукції, що виготовляється та реалізується, вимагає його удосконалення та адаптації зі специфікою діяльності.

Недосконалість організації управлінського обліку фінансових результатів підприємств вимагає її уточнення. Зокрема потрібно удосконалити Наказ про облікову політику, шляхом доповнення його елементами для цілей управлінського обліку та розроблено Положення з управлінського обліку, запровадження яких підвищить рівень відповідальності та розподілу обов'язків з ведення управлінського обліку між суб'єктами центрів відповідальності підприємства.

Відсутність якісного методичного інструментарію аналітичної оцінки фінансових результатів діяльності підприємств з врахуванням інноваційних змін на ринку, що стримує позитивні тенденції у формуванні розширених характеристик промислових колекцій одягу та досягненні бажаного рівня результативності їх господарювання, обумовило його розробку та використання.

Для вирішення вищеописаних проблем з обліку фінансових результатів, варто привести діяльність підприємств у відповідність та створення умов, які сприяли б сталому зростанню економічних показників діяльності підприємства та ефективному його функціонуванню в цілому.

Першочерговим етапом у покращенні фінансових результатів підприємства є пошук оптимального співвідношення власного і позикового капіталу, яке б забезпечило мінімальний фінансовий ризик за максимальної рентабельності власного капіталу.

Фінансові зобов'язання підприємство може зменшити за рахунок: зменшення суми постійних витрат (зокрема витрат на утримання

управлінського персоналу); зменшення рівня умовно-змінних витрат; продовження строків кредиторської заборгованості за товарними операціями.

Збільшити суму грошових активів можна за рахунок: рефінансування дебіторської заборгованості (шляхом факторингу, врахування та дисконтування векселів, примусового стягнення); прискорення оборотності дебіторської заборгованості (шляхом скорочення термінів надання комерційного кредиту); оптимізація запасів товарно-матеріальних цінностей; скорочення розмірів страхових, гарантійних та сезонних запасів на період перебування підприємства у фінансовій кризі» [2].

Потрібно врахувати також такий напрям покращення фінансових результатів, як зниження собівартості продукції, що дозволить підприємству бути конкурентоспроможним на ринку збуту. Можливо за рахунок «впровадження нової техніки, технологій, більш раціонального використання як матеріальних так і трудових ресурсів, зменшення питомої ваги постійних витрат в собівартості продукції, адже зниження собівартості продукції прямо-пропорційно впливає на збільшення прибутку підприємства» [2].

Збільшення обсягів реалізації можливо за рахунок розширення збутової мережі, а саме за рахунок регіональних представництв та місцевих дилерів, які стимулюють потенційних покупців зробити вибір на користь продукції підприємства; широка збутова мережа та активна реклама суттєво максимізують прибутковість підприємства.

Що стосується зменшення витрат виробництва, то існують певні шляхи вирішення цієї проблеми. Основними шляхами зниження витрат є економія всіх видів ресурсів, що споживаються у виробництві - трудових та матеріальних, за рахунок «механізації та автоматизації виробництва, розробки та застосування прогресивних, високопродуктивних технологій, заміна та модернізація застарілого обладнання» [2]. Одним із шляхів зниження витрат може бути пошук нових постачальників, що пропонують вигідніші умови.

Отже, аналіз фінансових результатів діяльності підприємства є основною складовою оцінки фінансово-господарської діяльності підприємства. Крім того, досвід аналізу діяльності будь-якого суб'єкта господарювання свідчить про те, що бажаним кінцевим результатом є прибуток, тому аналіз формування прибутку проводиться на першому етапі фінансового аналізу.

Список використаних джерел:

1. Остап'юк Н. А. Методика оцінки фінансового стану підприємства в умовах інфляції / Н. А. Остап'юк // Вісник ЖДТУ. – 2011. – № 1(55). – С. 127–129.
2. Корнева Н. О. Шляхи покращення фінансового стану підприємства. URL: http://mdu.edu.ua/spaw2/uploads/files/16_13.pdf
3. Фінансовий аналіз та звітність : практикум / І. Ю. Єпіфанова, В. В. Джеджула. - Вінниця : ВНТУ, 2017. – 143 с

Хмилівський М.В.

студент групи ОБР-16-3

Університет державної фіскальної служби України

Науковий керівник:

Панасюк О.В.

к.е.н., доцент кафедри аудиту та економічного аналізу,

Університет державної фіскальної служби України

АНАЛІЗ НАЯВНОСТІ ТА СТРУКТУРИ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПрАТ "МИРОНІВСЬКИЙ ХЛІБОПРОДУКТ"

Основні засоби – один з найважливіших факторів виробничої діяльності будь-якого підприємства. Їх стан та використання має важливе економічне значення, раціональне використання основних засобів підприємства сприяє покращенню всіх техніко-економічних показників, у

тому числі – збільшенню випуску продукції, зниженню її собівартості,

Показники	На початок року	На кінець року	Зміни за рік
-----------	-----------------	----------------	--------------

трудомісткості виготовлення. Отримання результатів формування та використання основних засобів на підприємстві можливо здійснити тільки за допомогою аналізу, тому і виникає потреба у аналізі підприємства.

Актуальність аналізу основних засобів зумовлена значною необхідністю в наданні доцільної характеристики та порад, щодо подальшого раціонального використання основних фондів.

Внесок у розробку теоретичних основ та методологічних підходів до проблем аналізу та контролю основних засобів здійснили такі вчені: Ф. Ф. Бутинець, Т. А. Бурова, І. Ю. Єпіфанова, Т. Г. Маренич, Ц. В. Маяковська, О. М. Следь, С. П. Сударкіна, Н. В. Швець та інші.

Для аналізу наявності і структури основних засобів застосовуються такі показники, як: будівлі, машини та обладнання, інші види ОЗ, невиробничі ОЗ та інші. Для обґрунтування плану відновлення основних фондів необхідна інформація про їхній стан. Економічну оцінку проводять на основі коефіцієнтів зносу або придатності. Аналіз руху основних засобів проводять шляхом порівняння коефіцієнту оновлення, коефіцієнту вибуття та коефіцієнту приросту. Для більш наглядного аналізу наявності та структури основних засобів візьмемо данні приватного акціонерного товариства «Миронівський хлібопродукт».

Таблиця 1

Аналіз наявності і структури основних засобів ПАТ «Миронівський хлібопродукт» за 2018 рік

	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %
1. Будівлі	9019789	53,23	10663921	55,00	1644132	1,77
2. Машини та обладнання	5246950	30,96	5699555	29,40	452605	-1,57
3. Інші види основних засобів	1389473	8,20	1581406	8,16	191933	-0,04
4. Разом промислово-виробничих основних засобів	15656214	92,39	17944886	92,55	2288672	0,16
5. Невиробничі основні засоби	1289263	7,61	1443862	7,45	154599	-0,16
6. Всього основних засобів	16945477	100	19388748	100	2443271	-
7. З них: надійшло	2538357	-	2951499	-	413142	-
8. Вибуло	253836	-	295150	-	41314,2	-
9. Знос	522887	-	664059	-	141172	-

Джерело: складено автором за даними [1].

Отже, можемо бачити, що більшу частину основних засобів складають будівлі і протягом року із значення збільшується, що стосується машин та обладнання, то тут навпаки значення на кінець року зменшується, що говорить про знос основних засобів, а особливо такої частини як машини та обладнання.

Для більш детального аналізу варто розрахувати наступні показники, які характеризують забезпеченість підприємства основними засобами:

1. Коефіцієнт зносу - це відношення суми зносу до первісної вартості основних засобів, $0,03$ – на 3% основні фонди втратили свої технічних властивостей та характеристик в результаті експлуатації, атмосферних впливів, умов збереження, тощо.

2. Коефіцієнт оновлення - це відношення основних засобів, що надійшли за відповідний період до первісної вартості основних засобів на

кінець звітного періоду, $\frac{2538357}{19388748} = 0,13$ – 13% це частка нових, введених в

експлуатацію у звітному періоді основних фондів у складі усіх основних фондів, наявних на кінець звітного періоду.

3. Коефіцієнт вибуття - це відношення основних засобів, що вибули за відповідний період до первісної вартості основних засобів на початок звітного періоду, $\frac{2538357}{16945477} = 0,14$ – 14% це та частка основних фондів, наявних на початок звітного періоду, вибула за цей період унаслідок старіння та зносу.

4. Коефіцієнт придатності- це відношення залишкової вартості основних засобів до первісної вартості основних засобів, $\frac{16422590}{16945477} = 0,96$ – 96% це частина основних засобів, яка придатна до експлуатації.

5. Коефіцієнт приросту - показує рівень збільшення (зменшення) основних засобів внаслідок введення нових основних засобів та виведення з експлуатації зношених чи застарілих основних засобів, $\frac{2443271}{16945477} = 0,14$ – на 14% збільшилися ОЗ у звітному періоді проти минулого періоду.

Чинні методики аналізу використання основних засобів можуть і повинні удосконалюватись, оскільки лише таким чином можна сформувати потужну аналітичну основу для прийняття управлінських рішень у сфері відтворення основних засобів.

Отже, провівши аналіз наявності і структури основних засобів ПрАТ «Миронівський хлібопродукт» можна сказати, що підприємство за аналізований період удосконалило та підвищило ефективність своїх основних фондів. Виробничо-господарська діяльність підприємства багато в чому залежить від забезпеченості основними фондами. Наявність і використання основних фондів характеризує рівень втілення НТП на підприємстві, що і показано в даному дослідженні.

Список використаних джерел:

1. Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України// Електронна база. URL: <https://smida.gov.ua/>
2. Горкавий, В. К., О. М. Карповець. "Методологічні засади аналізу наявності і відтворення основних засобів." Вісник ХНАУ. Серія: Економічні науки 3 (2013): 79-86.

Шевченко Є.Д.

студент групи ОМУ-19-2

Університет державної фіскальної служби України

Науковий керівник:

Савченко А.М.

*к.е.н., доцент кафедри аудиту та економічного аналізу,
Університет державної фіскальної служби України*

УПРАВЛІНСЬКИЙ МЕХАНІЗМ ПІДВИЩЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

Діяльність будь-якого підприємства орієнтована на отримання певних кінцевих результатів. Однак одні підприємства впевнено досягають поставлених цілей своєї діяльності, а інші – працюють менш успішно. Здебільшого успіх діяльності підприємства пов'язують з правильним вибором виду діяльності, наявністю достатніх ресурсів, правильною початковою орієнтацією, сприятливими вихідними умовами діяльності. Однак значну роль в цьому відіграє грамотне управління. А одним з найбільш дієвих методів управління, основним елементом обґрунтування управлінських рішень є аналіз фінансових результатів його діяльності, який залежить від сукупності різного роду умов.

Від об'єктивності і точності оцінки результатів діяльності підприємств багато в чому залежить ефективність роботи вдосконалення систем управління на різних рівнях. Складність такої оцінки полягає у тому, що самі показники роботи підприємств часто виявляються досить суперечливими.

У ринковій економіці господарюючі суб'єкти незалежно від форми власності самі організовують свою діяльність і визначають перспективи розвитку, виходячи з розроблених ними господарських і соціальних завдань, попиту і пропозиції товарів і послуг, передбачуваних інвестицій.

До числа найважливіших показників стали відносити прибуток і рентабельність. Не можна, однак, вважати, що планування та формування прибутку залишилося виключно в сфері інтересів тільки підприємства. Не меншою мірою в цьому зацікавлені держава (бюджет), комерційні банки, інвестиційні інститути, акціонери та інші власники цінних паперів.

Для правильного планування прибутку на майбутній період необхідно точне обчислення резервів її збільшення. В економічній літературі дуже мало уваги приділяється вирішенню цього питання. Основний же недолік сучасної практики пошуку резервів зростання прибутку, широко поширений на промислових підприємствах, полягає в тому, що все переважно зводиться до виявлення безумовних втрат і непродуктивних витрат. А при виявленні резервів збільшення прибутку підприємств особливу увагу потрібно приділяти резервам зростання прибутку не тільки виробничих одиниць, а й функціональних і комерційних відділів підприємства. Ці резерви практично невичерпні. Вони виявляються тим повніше, чим більше число працівників різних професій і спеціальностей беруть участь в їх пошуку.

Можна виділити наступні основні напрямки пошуку резервів підвищення прибутковості підприємства і його рентабельності:

– за рахунок максимальної ліквідації збитків від іншої діяльності і позареалізаційних операцій, а також дотримання планової структури і асортименту. В цьому випадку сума недоотриманого прибутку дорівнює резервам його зростання по цих факторах;

– за рахунок максимального використання доходів від операційної і іншої діяльності;

– за рахунок максимального використання податкових пільг;

– за рахунок вибору найбільш рентабельного виду діяльності;

– за рахунок вдосконалення облікової політики підприємства.

Велика увага в сучасних умовах необхідно приділяти пошуку резервів зростання прибутку за рахунок проведення на підприємстві маркетингового аналізу. В цьому випадку всі резерви підприємства промисловості умовно діляться на перспективні і поточні.

Перспективні резерви пов'язані з перетворенням не керували в поточному періоді факторів.

Поточні резерви пов'язані з керованими чинниками. Вони можуть бути розділені на дві частини: внутрішні резерви і передовий досвід виробників-аналогів, конкурентів. Внутрішні резерви виявляються на основі узагальнення досвіду роботи даного конкретного виробника, а інша група виходить за допомогою методів порівняльного аналізу.

В кінцевому підсумку рівень отриманого прибутку залежить від кількості і якості товару, його ціни, кон'юнктури ринку. Для вирішення цих питань необхідно здійснення аналізу фінансових результатів діяльності підприємства, який дозволить визначити чинники їх зміни.

Всі зазначені вище фактори та напрями підвищення прибутковості промислового підприємства можна сформулювати у єдиний управлінський механізм (рис. 1).

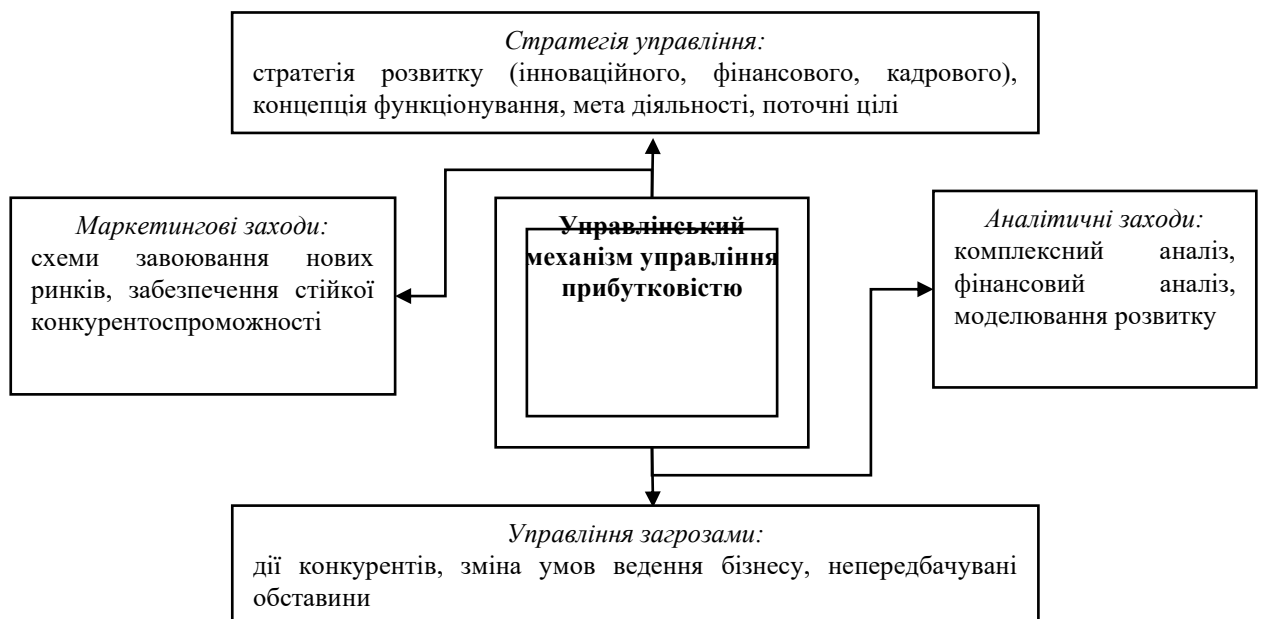

Рис. 1. Механізм управління прибутковістю підприємства

Джерело: розроблено автором.

Враховуючи той факт, що показник прибутку складний за своїм змістом і структурою, то тому найважливішою умовою проведення аналізу цього показника є визначення та врахування факторів, що впливають на його величину, а також дослідження галузевих особливостей.

Таким чином, для впливу на інтенсивний розвиток економіки необхідно подальше вдосконалення всієї системи показників ефективності, в якій значне місце займає прибуток, що є одним з узагальнюючих показників економічної ефективності. Тому важливо глибоке і всебічне дослідження прибутку, проведення аналізу її формування та динаміки, що дозволить виявити причини її зміни і дасть можливість намітити шляхи усунення недоліків в роботі промислового підприємства.

Список використаних джерел:

1. Криленко В.В. Механізм забезпечення прибутковості вітчизняних підприємств // Економіка. – 2012. – №10 (100). – С.203-211
2. Шмиголь Н.М. Економічна суть доходів та доходності в системі управління підприємством / Н.М. Шмиголь // Держава та регіон: наук.-виробн. журнал. – Сер.: Економіка та підприємництво. – Запоріжжя: Вид-во Класичного приватного університету. – 2009. – № 7. – С. 221-225

Яковенко М.Ю.

студент групи ОМУ-19-2

Університет державної фіскальної служби України

Науковий керівник:

Савченко А.М.

к.е.н, доцент кафедри аудиту та економічного аналізу

Університет державної фіскальної служби України

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ПОКАЗНИКІВ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

На сучасному етапі розвитку вітчизняної економіки питання аналізу фінансового стану підприємства є дуже актуальним. Від фінансового стану підприємства залежить багато в чому успіх його діяльності.

Аналіз фінансового стану підприємства являє собою глибоке, науково обґрунтоване дослідження фінансових відносин і руху фінансових ресурсів у єдиному виробничо-торговельному процесі.

Завданнями аналізу фінансового стану господарюючого суб'єкта є:

- виявлення рентабельності та фінансової стійкості;
- вивчення ефективності використання фінансових ресурсів;
- визначення стану господарюючого суб'єкта на фінансовому ринку і кількісний вимір його фінансової конкурентоспроможності;
- оцінка ступеня виконання планових фінансових заходів, програм;
- оцінка заходів, розроблених для ліквідації виявлених недоліків і підвищення віддачі фінансових ресурсів [1].

Фінансовий стан залежить від всіх аспектів діяльності підприємства: виконання виробничих планів, зниження собівартості продукції і збільшення прибутку, зростання ефективності виробництва, а також від факторів, що діють в сфері обігу і пов'язаних з організацією обороту товарних і грошових фондів, поліпшення взаємозв'язків з постачальниками сировини і матеріалів, покупцями продукції, вдосконалення процесів реалізації і розрахунків.

Основні проблеми, що виникають у фінансовому стані підприємства, є: низька платоспроможність, рентабельність; неефективний фінансовий менеджмент.

Для того щоб швидко і точно визначити слабкі сторони підприємства в Україні часто фінансовий аналіз зводиться до простого розрахунку фінансових показників.

Таким чином, можна проаналізувати фінансовий стан за наступними напрямками, представленими в табл. 1.

Фінансовий стан характеризує наскільки успішно фірма здійснює процеси виробництва і реалізації продукції, формує і використовує грошові доходи, забезпечує кругообіг коштів у відтворювальному процесі, організовує взаємовідносини з іншими організаціями, банками, бюджетом, страховими компаніями тощо.

Таблиця 1

Характеристика напрямів аналізу фінансового стану

Напрямок	Характеристика напрямку
1. Аналіз ліквідності підприємства	<p>Економічний сенс аналізу ліквідності полягає у визначенні розміру наявних у підприємства різних за ступенем ліквідності платіжних ресурсів на одну гривню його короткострокових боргових зобов'язань. При аналізі ліквідності підприємства розраховуються наступні показники: коефіцієнт поточної ліквідності, коефіцієнт швидкої (термінової) ліквідності, коефіцієнт абсолютної ліквідності.</p> <p>Ліквідність підприємства може бути поліпшена за рахунок:</p> <ul style="list-style-type: none"> – зменшення терміну дебіторської заборгованості; – збільшення термін повернення кредиторської заборгованості; – зменшення витрат підприємства; – скорочення невиробничого споживання, тому що практично весь приріст грошових коштів підприємства йде на невиробниче споживання, тобто необхідно вести жорсткий контроль керівництва над надходженнями і платежами як ефективний шлях стабілізації фінансового становища компанії; – збільшення власного капіталу.
2. Аналіз платоспроможності підприємства	<p>Одним з найважливіших критеріїв фінансового положення підприємства є оцінка його платоспроможності, під якою прийнято розуміти здатність підприємства розраховуватися за своїми зовнішніми зобов'язаннями. Отже, підприємство вважається платоспроможним, якщо сума оборотних активів більше або дорівнює його зовнішній заборгованості.</p> <p>Аналіз платоспроможності (фінансової стійкості) підприємства здійснюється за допомогою розрахунку наступних показників: коефіцієнта платоспроможності, коефіцієнта фінансування, коефіцієнта забезпеченості власними оборотними засобами та коефіцієнта маневреності.</p> <p>Можна виділити індикатори, які вказувати на низьку платоспроможність підприємства:</p> <ul style="list-style-type: none"> – незадовільні показники ліквідності; – прострочена кредиторська заборгованість; – наднормативні заборгованості перед бюджетом, персоналом і кредитними організаціями. <p>Для зміцнення платоспроможності підприємства можна</p>

	<p>дати наступні рекомендації, що передбачають:</p> <ul style="list-style-type: none"> – поліпшення управління дебіторською та кредиторською заборгованістю підприємства; – підвищення ліквідності балансу підприємства.
<p>3. Аналіз рентабельності підприємства</p>	<p>Аналіз рентабельності підприємства дозволяє визначити ефективність вкладень коштів у підприємство та раціональність їх використання.</p> <p>Аналіз рентабельності підприємства здійснюється за допомогою розрахунку наступних показників (коефіцієнтів): коефіцієнта рентабельності активів, коефіцієнта рентабельності власного капіталу, коефіцієнта рентабельності діяльності та коефіцієнта рентабельності продукції.</p> <p>Для підвищення рентабельності рекомендуються розробити заходи здатні забезпечити:</p> <ul style="list-style-type: none"> – підвищення ефективності використання ресурсів підприємства; – вдосконалення системи управління оборотними коштами; – зниження собівартості продукції за рахунок розробки і здійснення заходів, спрямованих на економію і раціональне використання енергоресурсів; – зменшення залишків нереалізованої продукції (якщо підприємство займається виробництвом продукції); – прискоренню оборотності оборотних коштів; – впровадження у виробництво нові види продукції; – розширення асортименту продукції, що випускається.
<p>4. Аналіз ділової активності</p>	<p>Аналіз ділової активності дозволяє проаналізувати ефективність основної діяльності підприємства, що характеризується швидкістю оборотності фінансових ресурсів підприємства.</p> <p>Аналіз ділової активності підприємства здійснюється за допомогою розрахунку наступних показників (коефіцієнтів): коефіцієнта оборотності активів, коефіцієнта оборотності дебіторської заборгованості, коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості, тривалості обертів дебіторської та кредиторської заборгованостей, коефіцієнта оборотності матеріальних запасів, коефіцієнта оборотності основних засобів (фондовіддачі) та коефіцієнта оборотності власного капіталу.</p> <p>Ділова активність підприємства може бути поліпшена за рахунок:</p> <ul style="list-style-type: none"> – зменшення дебіторської заборгованості за надані послуги, за розрахунками з бюджетам, за виданими авансами та іншої поточної дебіторської заборгованості; – зниження запасів продукції на складах підприємства; – зниження ставки за позиковими коштами.

Таким чином, за допомогою фінансового аналізу можна визначити місце кожного аналізованого підприємства на ринку і оцінити загальну економічну ситуацію в країні, регіоні або галузі. Проблеми, що виникли у

фінансовому стані, пов'язані з платоспроможністю, фінансовою незалежністю, рентабельністю мають єдине коріння: або компанія має недостатні результати діяльності для збереження прийняттого фінансового становища або компанія не раціонально розпоряджається результатами діяльності.

Для вирішення цих проблем були запропоновані рекомендації, які можуть використовуватися підприємствами для поліпшення свого стану.

Список використаних джерел:

1. Некрасова А.В. Оцінка фінансового стану підприємства: проблеми та шляхи вирішення // Наукова стаття [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/e-journals/PSPE/2010_2/Lanovluk_210.htm.
2. Аверіна М. Ю. Аналіз та оцінка фінансового стану підприємства: шляхи покращення М. Ю Аверіна // Актуальні проблеми економіки. 2018 – № 9. – С. 92-100
3. Безбородова Т.В. Сутність та необхідність аналізу фінансового стану // Економіка. Управління. Інновації. – 2014. – Випуск № 1 (11). — С. 1-7.

СЕКЦІЯ 6. СУДОВА-ЕКОНОМІЧНА ЕКСПЕРТИЗА У ФІНАНСОВИХ РОЗСЛІДУВАННЯХ

Батрак Т. С.

студентка групи ОБД-17-2

Університет державної фіскальної служби України

Науковий керівник:

Білобровенко Т. В.

к.е.н., доцент кафедри аудиту та економічного аналізу,

Університет державної фіскальної служби України

СУДОВО-ЕКОНОМІЧНІ ЕКСПЕРТИЗИ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ КОРУПЦІЙНИХ ЗЛОЧИНІВ

На сьогодні в Україні існує нормативно-правове та законодавче забезпечення щодо протидії корупції. Одним із основних документів є Закон України «Про запобігання корупції», що набув чинності 24 квітня 2015 р. Він визначає правові та організаційні засади функціонування системи запобігання корупції в Україні, правила щодо усунення наслідків корупційних правопорушень, зміст та порядок застосування превентивних антикорупційних механізмів і заходи запобігання та виявлення корупції. За Законом України «Про запобігання корупції»: «використання особою, зазначеною у частині першій статті 3 цього Закону, наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній у частині першій статті 3 цього Закону, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей» [1].

Дослідженнями економічних порушень, пов'язаних із корупційними діями, займалися ряд вітчизняних вчених: М. Ф. Базась, Ф. Ф. Бутинець, І. А. Волкова, Л. В. Гуцаленко, Л. В. Дікань, М. І. Камлик, Г. Г. Мумінова-Савіна, В. В. Федчишина. Серед зарубіжних вчених такі наукові розробки здійснювали: Г. А. Атанесян, В. О. Бородин, М.Ю. Гаспарян, В. І. Подольський, С. В. Єфимов, Е. Ф. Мусін, А. М. Ромашов, Ж. А. Росинська. Враховуючи їх значний внесок у дослідженні цієї тематики, слід більш докладно проаналізувати можливості судово-економічної експертизи при розслідуванні корупційних злочинів на сучасному етапі.

Економічні правопорушення є складними у розслідуванні – це зумовлено тим, що вони примушують слідчого заглиблюватися у механізм господарювання, в процесі економічної діяльності суб'єктів, що її здійснюють. Тому, ефективне розслідування економічних правопорушень потребує використання спеціальних знань. У чинному Кримінально-процесуальному кодексі України зазначено такі форми використання спеціальних знань, як призначення експертизи (ст. 242-244, 332 КПК); консультації та роз'яснення спеціаліста (ст. 71, 360 КПК). Закон України «Про судову експертизу» від 25.02.1994 р. визначає поняття судової експертизи як дослідження на основі спеціальних знань у галузі науки, техніки, мистецтва, ремесла тощо об'єктів, явищ і процесів з метою надання висновку з питань, що є або будуть предметом судового розгляду [2].

Для кожного виду експертиз характерні свої предмети, об'єкти та методи експертного дослідження. Предметом судово-економічної експертизи є фінансово-господарські операції, які відображають стан та результати діяльності суб'єктів економічних відносин. Об'єктами є документи бухгалтерського, податкового обліку та звітності, що містять інформацію про фінансово-господарську діяльність, реєстри бухгалтерського обліку, форми бухгалтерської, податкової та фінансової звітності. Враховуючи специфічну особливість слідів економічних злочинів, необхідно проводити дослідження

всіх наявних облікових документів, адже докази можна отримати лише з інформації, які містяться у зазначених документах.

Необхідно зазначити, що фактично судова економічна експертиза не входить до числа традиційних предметних галузей криміналістики і судової експертизи. Ця назва є відносно новою: в Україні вона введена в 2001 р. як наслідок розширення кола питань, що ставились перед бухгалтерами-експертами і виходили за межі їх професійних знань. Назва «судово-бухгалтерська експертиза» на сьогодні залишається професійною деривацією, що визначає один з експертних напрямів виду «Економічна експертиза», а саме «Дослідження документів бухгалтерського та податкового обліку і звітності» [3].

В Україні Міністерством юстиції за погодженням з Прокуратурою та Верховним Судом України було розроблено Інструкцію «Про порядок проведення судово-бухгалтерських експертиз в Бюро державної бухгалтерської експертизи Міністерства юстиції України» від 30.12.1974 р. Це був перший в Україні нормативно-правовий документ, яким визначались процесуальні, організаційні, правові засади призначення та проведення бухгалтерських експертиз [4, с.13–14].

Сама сутність судово-економічної експертизи визначається через її поняття. На сьогодні існує багато тлумачень щодо визначення поняття судово-економічної експертизи. В. Д. Понікарова наводить визначення, згідно з яким судово-економічна експертиза є процесуальною формою дослідження на основі спеціальних знань у різних сферах економіки, господарського аналізу, ревізії та контролю первинних облікових документів, бухгалтерських та податкових реєстрів, фінансової звітності суб'єктів господарювання різних форм власності з метою вирішення широкого кола питань, що виникають в ході розслідування економічних злочинів та судового розгляду господарських суперечок [8, с. 50]. В. В. Вавілова визначає економічну експертизу як експертне дослідження матеріальних об'єктів (документів бухгалтерського, податкового та звітності), що містять

інформацію про обставини справи та підлягають дослідженню у суді за їх змістом та формою і допомагають суду досягти об'єктивності у доказуванні, дотримуватися принципів рівних можливостей у процесі, презумпції невинуватості, забезпечення змагальності у доведенні дійсного стану фактів та захисту прав і свобод [5, с. 7].

Сама сутність судово-економічної експертизи визначається через її поняття. На сьогодні існує багато тлумачень щодо визначення поняття судово-економічної експертизи. В. В. Вавілова визначає економічну експертизу як експертне дослідження матеріальних об'єктів (документів бухгалтерського, податкового та звітності), які містять інформацію про обставини справи і підлягають дослідженню у суді за їх змістом та формою та допомагають суду досягти об'єктивності у доказуванні, дотримуватися принципів рівних можливостей у процесі, презумпції невинуватості, забезпечення змагальності у доведенні дійсного стану фактів та захисту прав і свобод [5, с. 7]. На думку Н. І. Клименко, до судово-економічної експертизи відносять: судово-бухгалтерську експертизу, економіко-статистичну, планово-економічну, фінансово-кредитну, інженерно-економічну, експертизу цін і ціноутворення.

Найбільш розповсюджена серед економічних експертиз є судово-бухгалтерська експертиза. Необхідність у її призначенні виникає під час розслідування і судового розгляду цивільних справ, злочинів із привласненням майна, посадових (службових) злочинів, коли потрібно проаналізувати дані про фінансово-господарські операції, які відображені у бухгалтерському обліку. Судово-бухгалтерська експертиза дає можливість знайти відповіді на такі питання [4, с. 12–13]:

1. Чи підтверджується документально вказана в акті інвентаризації нестача (залишок) товарно-матеріальних цінностей на даному підприємстві за конкретний період?

2. В який саме період утворилась нестача і хто був відповідальний за збереження товарноматеріальних цінностей у цей період?

3. Яким є розмір матеріальних збитків, завданих у зв'язку з нестачею?

4. Чи підтверджено документально вказане в акті заниження прибутку за визначений період, а якщо підтверджується, то чи правильно обчислена сума додаткових податків?

5. Чи підтверджується документально вказаний в позовній заяві розмір завданих збитків у зв'язку з невиконанням відповідачем умов угоди?

6. Які порушення вимог нормативних актів, що регламентують ведення бухгалтерського обліку, звітності та контролю, сприяли заподіяння матеріальних збитків?

7. Чи обґрунтовано виплачена заробітна плата за певну роботу, якщо ні, то в якій сумі завищена чи занижена?

8. Чи не завищена в документах фактична наявність товарів понад їх максимально можливий залишок станом на визначену дату?

Згідно з чинним законодавством, зокрема ст. 84 КПК України, доказами в кримінальному провадженні є фактичні дані, отримані у передбаченому цим Кодексом порядку, на підставі яких слідчий, прокурор, слідчий суддя і суд встановлюють наявність чи відсутність фактів та обставин, що мають значення для кримінального провадження та підлягають доказуванню.

Висновок судово-економічної експертизи є одним із джерел доказів у кримінальному провадженні, тому він має відповідати певним критеріям, а саме належності, допустимості та достовірності. Судово-економічна експертиза являє собою відомості, отримані шляхом експертного дослідження. У зв'язку з цим, належність та допустимість висновку експерта залежить від законності здобуття відомостей або речових доказів у процесі проведення слідчих (розшукових) дій, які направляються експерту на дослідження [6, с. 101].

Основним критерієм допустимості висновку експерта у судово-економічній експертизі є дотримання процесуальної форми при її проведенні

та складанні висновку, що передбачає: дотримання вимог кримінального процесуального закону, належне процесуальне оформлення призначення та оформлення результатів експертизи, процесуальна самостійність та персональна відповідальність експерта за наданий ним висновок, безпосередність дослідження, об'єктивність і достовірність проведеного дослідження та висновку. У ч. 4 ст. 101 Кримінального процесуального кодексу України визначено, що запитання, які ставляться експерту, та його висновок щодо них не можуть виходити за межі його спеціальних знань, тобто за межі його компетенції [7].

Судово-економічна експертиза є однією з найкваліфікованіших та ефективних форм використання таких знань і одним із шляхів боротьби з корупцією. Об'єктами судово-економічної експертизи правильніше було б називати фінансовий стан підприємств, майно та джерела його придбання, оборотні активи і джерела їх формування, джерела власних коштів та результатів фінансово-економічної діяльності підприємств, загальні і спеціальні фонди, розрахунки з дебіторами та кредиторами і т. д. Подальші дослідження у цьому напрямі варто зосередити на розробленні питань методики й організації судово-економічної експертизи, інтерес до якої найближчими роками збільшуватиметься. Отже, ми бачимо що на сучасному етапі все більшого значення набуває судово-економічна експертиза в практиці кримінального, цивільного та арбітражного процесу. Також особливо часто виникає необхідність застосування судово-економічної експертизи у справах податкових спорів і спорів про виконання зобов'язань сторонами цивільно-правових угод. Відповідно до процесуального законодавства більшість питань економічного характеру, необхідність вирішення яких стоїть перед слідчими або судовими органами, вирішуються шляхом проведення судово-економічних експертиз. Однак, у даний час більшість вчених і практиків оперують поняттям «судово-бухгалтерська експертиза», яке дублює загальне поняття судової експертизи в Законі України «Про судову експертизу».

Список використаних джерел:

1. Законом України «Про запобігання корупції» від 18.10.2019 р. № 49. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
2. Закон України «Про судову експертизу» від 25.02.1994 р. №28. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
3. Економічна експертиза як специфічна галузь знань. Економіка: реалії часу // Науковий журнал, 2013. № 3 (8). – С. 97–105. URL: <https://economics.opu.ua/files/archive/2013/No3/97-105.pdf>.
4. Волкова І. А. Судово-бухгалтерська експертиза : навч. посіб. [для студ.вищ.навч.закл.] / І. А. Волкова. – К. : Центр учб. літ-ри, 2009. – 84 с.
5. Будні експерта // Журнал «Незалежного інституту судових експертиз, 2013. – № 2. URL: <https://nise.com.ua/content/files/budni-experta-may.pdf>.
6. Пілюков Ю. О. Процесуальні вимоги до висновку експерта у кримінальному провадженні / Ю. О. Пілюков // Актуальні проблеми правознавства, 2018 р. – № 3. – С. 99–102.
7. Кримінальний процесуальний кодекс України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
8. Ковальчук О.О. Судово-економічна експертиза: економічний аспект. [Електронний ресурс] / О.О.Ковальчук // Управління розвитком, 2014. – № 12. – С. 49–51. Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uproz_2014_12_25

Кисіль О.І.

студентка групи ОМА-19-1

Університет державної фіскальної служби України

Мазанович І.С.

студентка групи ОМА-19-1

Університет державної фіскальної служби України

Науковий керівник:

Міщенко Т.М.

к.е.н., доцент кафедри аудиту та економічного аналізу

Університет державної фіскальної служби України

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ СУДОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

У сучасних умовах у зв'язку з ускладненням господарської діяльності та появою на цій основі великої кількості правопорушень в сфері господарювання, великого значення набуває здійснення сукупності заходів, спрямованих на удосконалення процесу їх розслідування з метою встановлення фактичних обставин справи.

У зв'язку з цим зростає роль і значення раціональної організації заходів, які уповноважені здійснювати правоохоронні органи для забезпечення повноти та об'єктивності процесу розслідування. Одним із таких заходів є проведення судово-економічної експертизи.

Достатньо вагомий внесок у вивченні та вирішенні існуючих проблем різного характеру у судово-економічній експертизі зробили провідні українські та зарубіжні науковці та практики, зокрема: М.Ф. Базась [1], М.Т. Білуха, М.І. Камлик, М.Д. Корінько, Г.Г. Мумінова-Савіна, В.Д. Понікаров, О.Р. Росинська, та ін.

Судово-економічна експертиза належить до найпоширеніших видів судових експертиз, що призначається на стадіях розгляду справ, які перебувають у провадженні органів дізнання, попереднього слідства чи суду. Її застосовують при розслідуванні та розгляді кримінальних і цивільних справ, коли виникають питання, для розв'язання яких необхідні спеціальні

знання з бухгалтерського обліку та аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства, банківських чи фінансових установ. Для цього залучають експерта-економіста, який проводить дослідження та складає експертний висновок, застосовуючи свої високопрофесійні знання у сферах права, бухгалтерського обліку, господарського контролю та економічного аналізу, які одночасно є спеціальними – невластивими для слідчого або суду [1].

Організація судово-економічної експертизи передбачає здійснення комплексу заходів, спрямованих на її підготовку та проведення, що включає окремі дії з її налагодження та впорядкування.

Об'єктом організації судово-економічної експертизи (тобто тим, на що спрямована організаційна діяльність) є процес експертизи, робота самих експертів-економістів та їх взаємодія з суб'єктами призначення експертизи.

Основними завданнями організації судово-економічної експертизи є:

- надання дозволу на проведення експертних досліджень та наділення суб'єктів судово-бухгалтерської експертизи певними правами, покладення на них обов'язків та встановлення їх відповідальності;
- налагодження взаємодії між суб'єктами призначення та проведення експертизи;
- підготовку до її проведення, розробку методики експертизи;
- проведення дослідження та узагальнення його результатів [2].

Незважаючи на високу ефективність проведення судово-економічної експертизи, процес її планування та організації ускладнюється наявністю численних порушень у фінансово-господарській діяльності суб'єктів господарювання, недосконалістю нормативно-правової бази, що регулює експертну діяльність в Україні, а також вузьким колом правових функцій експертів. Крім того, у законодавстві відсутнє саме визначення сутності поняття «судово-економічна експертиза».

Вказані проблеми організації судово-економічної експертизи можуть бути вирішені шляхом реалізації наступних заходів:

- вдосконалення чинної нормативно-правової бази, яка регулює експертну діяльність в Україні, шляхом розширення правових функцій експерта;
- застосування науково обґрунтованих методів, формування принципово нових підходів і використання сучасних методик до організації, планування та проведення досліджень;
- налагодження чіткої та злагодженої взаємодії між суб'єктами призначення та проведення експертизи з метою підвищення її ефективності, що залежить від волевиявлення даних суб'єктів та раціональності дій, які вони уповноважені здійснювати;
- підвищення кваліфікаційного рівня експертів у напрямку їх підготовки та атестації, що підтверджується наявністю свідоцтва судового експерта-економіста.

На сьогоднішній день у організації судово-економічної експертизи існує ще ряд проблем, для вирішення яких у майбутньому необхідно внести суттєві зміни до існуючих законодавчих актів, які спрямовані на вдосконалення та уточнення нормативно-правової бази, що регулює проведення експертних досліджень.

Отже, можна зробити висновок про наявність і необхідність удосконалення організації процесу судово-економічної експертизи, оскільки вона є важливим засобом захисту інтересів громадян і юридичних осіб, сприяє швидкому, повному та неупередженому розслідуванню, виконує цілу низку найважливіших завдань для встановлення правопорушень законодавства, визначення розміру завданої шкоди та понесених втрат.

Список використаних джерел:

1. Базась М.Ф. Теоретика-методологічні засади судово-бухгалтерської експертизи : Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. - Київ: МАУП, 2007. - 488 с.

2. Боїла Л. Перспективи розвитку судово-бухгалтерської експертизи // Наукові Записки. – 2010. – № 14. – С. 25 – 29.

3. Марачевська А. В. Теоретичні основи методики судово-бухгалтерської експертизи / А. В. Марачевська // Управління розвитком – 2011 - №2(99) – С.205-208

*Лютовська І.В.,
студентка групи ОМФз-18-3
Університет державної фіскальної служби України*

*Феєр І.І.
студентка групи ОМФз-18-3
Університет державної фіскальної служби України*

Науковий керівник:

Савченко А.М.

*к.е.н., доцент кафедри аудиту та економічного аналізу
Університет державної фіскальної служби України*

МЕТА СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ ПРИ РОЗКРИТТІ Й РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ, ВЧИНЕНИХ В ЕКОНОМІЧНІЙ СФЕРІ УКРАЇНИ

Проведення судово-економічних експертиз є однією з форм використання спеціальних економічних знань в кримінальному судочинстві і має важливе значення для розслідування злочинів, оскільки результати економічного дослідження у вигляді висновку судового експерта є одним з джерел доказів у кримінальному провадженні, що має об'єктивний характер і відображає кореляційні зв'язки з метою кримінального процесу щодо встановлення об'єктивної істини у конкретному кримінальному провадженні та його вирішення по суті. Аналіз процесу доказування в судочинстві як окремого випадку пізнання вказує на те, що розв'язання переважної більшості проблемних ситуацій, які виникають в процесі правового регулювання, потребує опори на ґрунтовні, досконалі знання. Збирання

доказових фактів у ході судового пізнання за допомогою спеціальних знань набуває сьогодні великої авторитетності й надійності, а надто в тих випадках, коли такі знання використовуються у формі експертизи [1, с.65].

Судово-економічна експертиза як і будь-яка інша судова експертиза призначається органами досудового розслідування чи судом для вирішення завдань, які пов'язані з предметом доказування. Експертні завдання, що витікають з завдань кожного конкретного злочину, перебувають у певній безпосередній або опосередкованій залежності від сукупності ознак, які характеризують злочин.

Експертиза проводиться експертом за зверненням сторони кримінального провадження або за дорученням слідчого судді чи суду, якщо для з'ясування обставин, що мають значення для кримінального провадження, необхідні спеціальні знання (відповідно до п. 1 ст. 242 КПК України). Судові експертизи є специфічним засобом встановлення доказів у кримінальному судочинстві. Вони характеризуються такими основними ознаками: використання спеціальних знань; проведення дослідження з метою встановлення обставин, які мають важливе значення для вирішення провадження; процесуальна форма призначення та проведення експертизи; оформлення результатів у спеціальному процесуальному документі; безпосереднє дослідження об'єктів експертизи [2, с. 210].

Висновок експерта – це докладний опис проведених експертом досліджень та зроблені за їх результатами висновки, обґрунтовані відповіді на запитання, поставлені особою, яка залучила експерта, або слідчим суддею чи судом, що доручив проведення експертизи.

Судову експертизу від експертиз, що здійснюються в інших сферах людської діяльності відрізняють такі ознаки: підготовка матеріалів на експертизу, призначення і проведення її із дотриманням спеціального правого регламенту, що визначає права і обов'язки експерта, суб'єкта, котрий призначив експертизу та учасників кримінального процесу; проведення дослідження, заснованого на використанні спеціальних знань в

різноманітних галузях науки, техніки, мистецтва або ремесла; формулювання висновку, що має статус джерела доказів у справі [2, с. 102].

Слідчий суддя за результатами розгляду клопотання має право своєю ухвалою доручити проведення експертизи експертній установі, експерту або експертам, якщо особа, що звернулася з клопотанням, доведе, що: для вирішення питань, що мають істотне значення для кримінального провадження, необхідне залучення експерта. До ухвали слідчого судді про доручення проведення експертизи включаються запитання, поставлені перед експертом особою, яка звернулася з відповідним клопотанням.

В багатьох наукових джерелах не дається відмінностей між бухгалтерськими та фінансово-економічними дослідженнями, їх доволі часто просто називають бухгалтерськими. Дійсно, історично першою була створена та розвивалася судово-бухгалтерська експертиза (експертиза облікових записів), дещо пізніше до неї додали планово-економічні дослідження. Проте в результаті проведених останнім часом економічних реформ, переходу до ринкових умов господарювання планово-економічна експертиза втратила свою актуальність, але суттєво виросла потреба в проведенні фінансово-економічних експертних досліджень [3, с. 465].

Для доказування обставин вчинення злочинів, пов'язаних із порушенням бюджетного законодавства (ст.ст. 210, 211 КК України), у більшості випадків доцільно призначати судово-економічні експертизи. Призначенню такої експертизи передують складна слідча робота, котра містить в собі ретельне вивчення матеріалів документальної ревізії, виписку та вивчення додаткових документів, допити посадових та матеріально-відповідальних осіб, котрі брали участь в здійсненні фінансово-господарської діяльності підприємств, й інші слідчі дії.

Предметом такої експертизи є фактичні дані, пов'язані з розподілом й використанням бюджетних засобів і грошових фондів підприємств, негативні відхилення в цих процесах й фінансовому плануванні, котрі впливали на фінансові показники й пов'язані з ними результати господарської діяльності,

а також обставини, котрі сприяли скоєнню злочинів внаслідок недотримання фінансової дисципліни.

Такий підхід дозволить підвищити якість експертних досліджень, значимість судово-економічної експертизи як одного з основних інструментів при розслідуванні економічних злочинів [4, с. 425].

Висновки. Отже, збирання й оцінка доказів за кримінальними провадженнями про економічні злочини зумовлює потребу використання різноманітних спеціальних знань, а конкретний спосіб застосування таких знань та або вибір певного виду судових експертних досліджень зумовлені як видом економічного злочину, так і способами його вчинення та наявними в розпорядження органів досудового розслідування чи суду матеріалами.

Список використаних джерел:

1. . Ковальчук О.О. Судово-економічна експертиза: економічний аспект. Управління розвитком, 2014. – № 12. – С. 49–51. Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uproz_2014_12_25
2. Пілюков Ю. О. Процесуальні вимоги до висновку експерта у кримінальному провадженні. Актуальні проблеми правознавства, 2018 р. – № 3. – С. 99–102.
3. Водоп'ян Н. Ф. Межі компетенції експерта при виконанні судово-економічних експертиз. Теорія та практика судової експертизи і криміналістики : Збірник наукових праць. Харківський науково-дослідний інститут судових експертиз. – Х. : Право, 2015. – Вип.8. – С.464-475.
4. Капусник К.В., Анищенко О. В. О некоторых тенденциях развития судебно-экономических экспертиз в современных условиях. Теорія та практика судової експертизи та криміналістики. Вип. 4. – Х. : Право, 2014. – С.421-425.

Міщенко Т.М.

*к.е.н., доцент кафедри аудиту та економічного аналізу
Університет державної фіскальної служби України*

МЕТОДИКИ ЕКСПЕРТНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У СФЕРІ ОПОДАТКУВАННЯ

Своєчасність та якість проведення судово-економічної експертизи забезпечується правильною організацією експертного дослідження. Це обумовлює не лише успішність роботи експерта-економіста, а й ефективність роботи слідчих органів ДФСУ, від чого, передусім, залежить успішність боротьби зі злочинністю в сфері оподаткування.

Експертне дослідження відповідно до завдань, поставлених перед експертом-економістом, успішно виконуватиметься лише при умові ретельного вибору методики його проведення, яка повинна бути зорієнтована не на дослідження об'єктів експертизи, а на рішення експертного завдання.

Загалом експертна методика - це «система приписів (категоричних чи альтернативних) на вибір і застосування в певній послідовності й у певних існуючих або створюваних умовах методів і засобів вирішення експертного завдання» [1, с. 290]. За змістом вона, являє собою поєднання системи методів і вказівок на їх застосування. Аналіз наукових публікацій свідчить про єдність думок науковців щодо класифікації експертних методик за рівнем експертного завдання на: загальні, типові та конкретні.

Загальна методика, яка використовуються для експертного дослідження завдань, пов'язаних з податковими правопорушеннями характеризується сукупністю засобів проведення експертиз даного класу (економічні експертизи) та містить такі складові: об'єкти, методичні прийоми експертного дослідження та методичні прийоми його узагальнення, послідовність застосування методів і засобів, умови і процедури їх реалізації тощо.

Типова експертна методика використовується для рішення завдань певного виду. Тому типова методика експертного дослідження у справах пов'язаних з ухиленням від оподаткування обумовлена специфікою предмета й об'єктів даної експертизи, а також вказівкою на методи і засоби, що застосовуються при її проведенні. Для отримання статусу типової методика проходить апробацію в експертних підрозділах і затверджується науково-методичними радами, після чого її положення є обов'язковими для експертів. Така методика спрямована на вирішення типових експертних завдань, пов'язаних з податковими правопорушеннями, містить рекомендації, обов'язкові правила для експерта, схему дослідження тощо. Типова методика застосовується експертом-економістом при дослідженні матеріалів різних кримінальних проваджень, пов'язаних з ухиленням від сплати податків, незалежно від їх характеру, виду економічної діяльності, системи оподаткування, специфіки документообігу конкретного платника податків. Адже, податкові правопорушення обов'язково мають облікове відображення, незалежно від способу вчинення та особи платника податків. Так, неправомірне формування податкового кредиту з ПДВ, як правило, отримує ідентичне відображення в обліку будь-якого платника податків, тому при проведенні судово-економічної експертизи у таких справах зазвичай використовують прийоми типової методики (економічний і функціонально-вартісний аналізи, прийоми документалістики, розрахунково-аналітичні та інші.).

Конкретна методика експертного дослідження представляє собою алгоритм його проведення, який є результатом пристосування, зміни типової експертної методики або творчого підходу експерта до рішення конкретного експертного завдання. При цьому, власні емпіричні прийомами судово-економічної експертизи (розрахунково-аналітичні, прийоми документалістики) конкретизуються стосовно питань, винесених на розгляд експерта-економіста та перебувають у тісному взаємозв'язку із

загальнонауковими методичними прийоми, зокрема синтезом, індукцією, дедукцією, аналогією.

В експертній практиці формуванню конкретної методики передуюче отримання відповідей на такі питання: чи існує необхідна типова експертна методика для вирішення даного експертного завдання?; чи відповідає типова експертна методика вимогам чинного податкового та іншого законодавства?; чи надійна наявна типова експертна методика?

На формування конкретних експертних методик дослідження питань, пов'язаних з ухиленням від сплати податків впливають такі фактори:

- поява в судово-експертній практиці нових об'єктів дослідження, пов'язаних з новими податками та платежами, схемами ухилення від оподаткування тощо;

- зміна існуючих об'єктів дослідження та умов їх формування

- впровадження нових методів дослідження;

- недосконалість існуючих методик експертного дослідження в сфері оподаткування.

Як зазначають науковці та експерти-практики, у використанні типових та конкретних експертних методик існують певні проблеми. Зокрема, типова апробована та зареєстрована методика гарантує можливість верифікації результатів, викладених у висновку експерта, але не завжди враховує останні зміни до податкового законодавства, що унеможливорює якісне та повне виконання експертного завдання. Водночас, конкретна експертна методика враховує всю специфіку експертного завдання, проте унеможливорює верифікацію її результатів та спричиняє, так звану, «конкуренцію методик дослідження» різних експертних установ, що якоюсь мірою ставить під сумнів авторитетність висновків судового експерта-економіста [2, с. 88].

Експерти практики вбачають вирішення вказаних проблем шляхом державної реєстрації конкуруючих теоретично обґрунтованих і науково-розроблених методик, а наразі, у висновку експерт-економіст повинен

розкрити сутність створеної та використаної методики, вказати причини її створення саме для даного випадку експертного дослідження.

Таким чином, з використанням типових та конкретних експертних методик експертні дослідження, пов'язані з ухиленням від сплати податків, набувають системності, при цьому створюються умови для впровадження наукових методів дослідження із застосуванням автоматизованих систем обробки інформації на персональних комп'ютерах, впровадження нових досягнень науково-технічного прогресу в експертну практику.

Список використаних джерел:

1. Аверьянова Т.В. Судебная экспертиза. Москва, 2007. – 479 с.
2. Пиріг І.В. Поняття та класифікація експертних методик і проблеми їх використання в експертній практиці. Криміналістика и судебная экспертиза. 2013. Вып. 58(1). С. 87-97.

СЕКЦІЯ 7. ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ: КОНТРОЛЬНО-АНАЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ

*Бурдега К.О.,
аспірантка 1-го року навчання
Університет державної фіскальної служби України*

*Петровська Д.О.
студентка групи ОБА-16-1
Університет державної фіскальної служби України*

*Науковий керівник:
Ільїн В.Ю.
д.е.н., завідувач кафедри бухгалтерського обліку
Університет державної фіскальної служби України*

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Сучасна система управління має одне з ключових значень для ефективного функціонування аграрного виробництва.

Будь-які управлінські рішення щодо оцінки результатів господарювання, економічних процесів, оптимізації виробничих факторів, у тому числі раціонального використання виробничого потенціалу повинні базуватися на достовірній, своєчасній і повній обліковій інформації.

В економічній літературі зустрічаються різні підходи до трактування поняття «обліково-аналітичне забезпечення».

Розглянемо трактування поняття обліково-аналітичним забезпеченням в таблиці 1.

«Поняття обліково-аналітичного забезпечення постає у двох значеннях: діяльність, пов'язана зі збором, реєстрацією, узагальненням, збереженням, передачею та аналітичним опрацюванням інформації, забезпечення системи управління відповідною кількістю необхідної якісної інформації» [5].

Таблиця 1

Трактування поняття обліково-аналітичне забезпечення

№	Автор	Визначення поняття
1	М. Р. Гільмиярова	«під обліково-аналітичним забезпеченням розуміє концептуальну модель, що складається із взаємопов'язаних обліково-аналітичних процедур та застосовується для забезпечення апарату управління корпорації необхідною інформацією» [1].
2	І. В. Зенькова	«обліково-аналітичне забезпечення – це інтегрована система обліку та аналізу, що систематизує інформацію для обґрунтування бізнес-стратегії, координації напрямів перспективного розвитку підприємства, системної оцінки ефективності реалізації оперативно-тактичних та стратегічних управлінських рішень» [2, с.1].
3	Р. П. Юзва	«під обліково-аналітичним забезпеченням управління розуміє сукупність облікових і аналітичних процесів, об'єднаних в обліково-аналітичну систему та спрямованих на задоволення інформаційних потреб користувачів шляхом перетворення первинної інформації в узагальнюючу згідно з визначеними цілями, а також нормативно-правовим, методичним, організаційним, програмним, математичним, технічним та ергономічним забезпеченням» [3].
4	І. М. Кирилов	«вважає, що обліково-аналітичне забезпечення управління – це сукупність взаємопов'язаних структурних елементів, що формують цілісний та безперервний процес формування ефективної системи обліку, аналізу та контролю основних ключових показників діяльності суб'єкта господарювання» [4].

Доцільно розглянути формування обліково-аналітичного забезпечення системи управління аграрними підприємствами за допомогою основних етапів, показаних на рисунку 1.

Слід відмітити, облік і аудит в органічному зв'язку з іншими основними функціями управління утворюють механізм, за допомогою якого повинні вироблятися і прийматися управлінські рішення щодо забезпечення ефективного розвитку виробництва і всієї господарської діяльності аграрних підприємств.

Аудит взаємопов'язаний з плануванням. Точне планування дозволить системі аудиту бути ефективною. Одним із шляхів з'єднання планування і аудиту є оперативний облік, на основі даних якого можливо розробити

обґрунтовані нормативи. Систему аудиту необхідно постійно перевіряти й оцінювати, щоб визначити загальні витрати на його проведення.

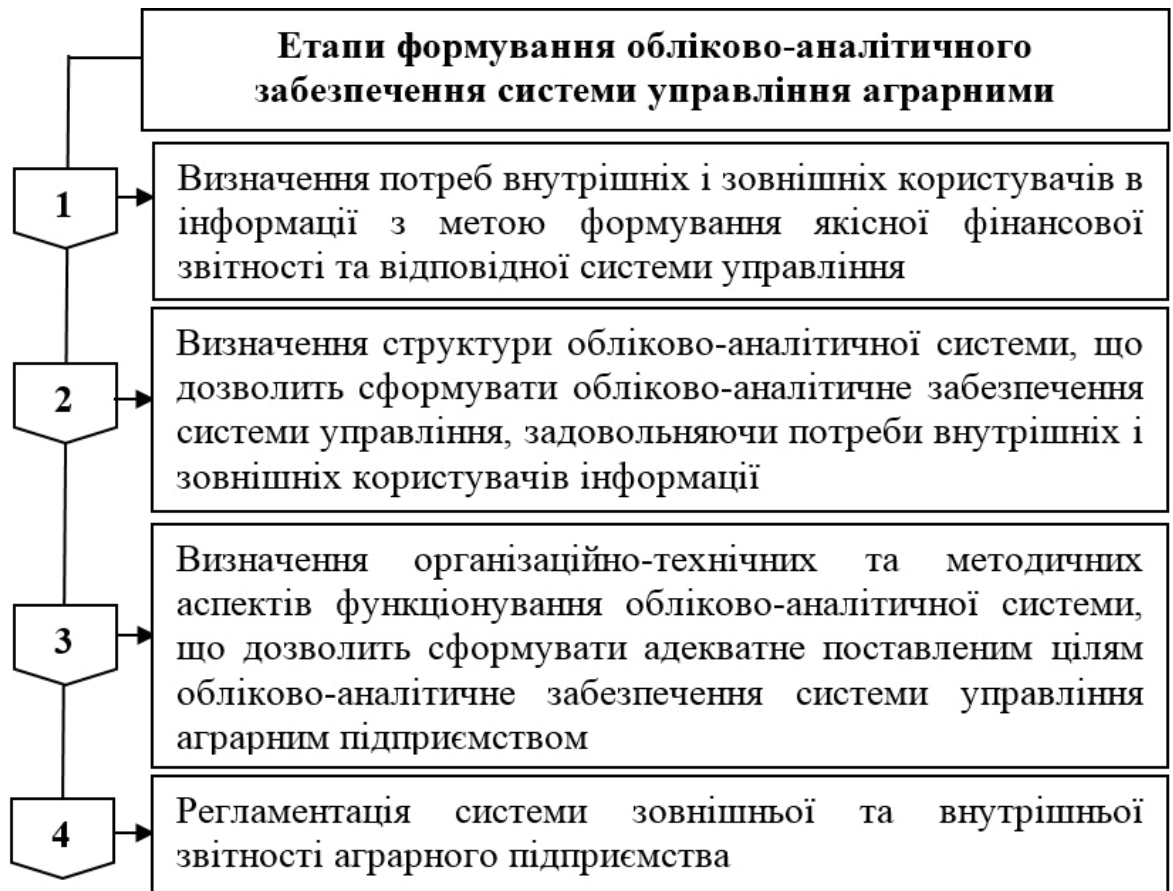

Рис.1. Формування обліково-аналітичного забезпечення системи управління аграрними підприємствами

Результат порівнюють з цінністю активів або перевагами, які дає аудит. Система контролю повинна бути достатньо гнучкою, щоб реагувати на зміни за технологіями виробництва, появу інновацій тощо.

Під обліково-аналітичним забезпеченням системи управління аграрними підприємствами доцільно розглядати формування інформації як облікового характеру, що утотожнює результати діяльності, так і аналітичного, що передусе аудієнції обґрунтованого управлінського рішення.

Щодо формування обліково-аналітичного забезпечення системи управління аграрними підприємствами, то воно повинно спиратися на

облікових та аналітичних принципах в межах чотирьох виділених етапів.

Список використаних джерел:

1. Гильмиярова М. Р. Концептуальная учетно-аналитическая модель денежных потоков корпоративных структур [Электронный ресурс] / М. Р. Гильмиярова. – Режим доступа : http://dorogiistorii.ru/doc/merkulov/researchjournal_cloud_2012.pdf.
2. Зенькина И. В. Учетно-аналитическое обеспечение стратегического управления коммерческой организацией / И. В. Зенькова // Аудит и финансовый анализ. – 2009. — №2. – С. 1-3.
3. Юзва Р. П. Обліково-аналітична система – інформаційне забезпечення управління підприємством [Електронний ресурс] / Р. П. Юзва. – Режим доступу : <http://magazine.faaf.org.ua/content/view/651/35/>.
4. Кирилов И. Н. Теоретические аспекты развития системы учетно-аналитического обеспечения управленческих решений на предприятии / И. Н. Кирилов // Вестник Адыгейского государственного университета. – Майкоп : АГУ, 2014. – №2. – С. 124-135.
5. Касич А. О. Науково-методичні основи обліково-аналітичного забезпечення управління прибутком підприємства / А. О. Касич, Р. М. Циган, О. І. Карбан // Проблеми економіки. – 2013. – №1. – С. 191-196.

Волот О.І.

*к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку,
оподаткування та аудиту*

Чернігівський національний технологічний університет

Хрей А.П.

студентка 4 курсу

Чернігівський національний технологічний університет

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ ЗВІТНОСТІ: СВІТОВИЙ ДОСВІД

У час новітніх інформаційних технологій та електронних комунікацій, які займають вагоме місце у повсякденному житті, неможливо оминати їх застосування у загальноекономічних процесах. Все більше країн оптимізують ведення документообігу та удосконалюють методи прийняття управлінських рішень.

Незважаючи на відмінність світових економік і методів адміністрування податків, необхідно обмінюватися досвідом для стимулювання розвитку вітчизняної країни. Історії успішного розвитку країн світу дають розуміння, що важливе значення в запровадженні електронної звітності має держава. Так, уряд Бельгії докладає всіх зусиль для поліпшення якості Інтернету і створює нові способи подання звітності як для пересічних громадян, так і для підприємців. Подання звітності відбувається прямо з підприємства до податкових органів. Таким чином, обсяг операцій, які здійснюються через Інтернет, збільшується.

Для подання декларацій в електронному вигляді у Данії платники податків можуть скористатися не лише електронною поштою або Інтернетом, а також телефоном, що є дуже зручним варіантом. Також у Данії податкові декларації заповнюються податковими органами (попереднє заповнення), попередньо заповнені декларації система надсилає платнику для внесення поправок (за наявності) поштою, через Інтернет або систему голосової відповіді.

Щодо Ірландії, то там процес самообслуговування по Інтернету почався ще у 1997 році, а у 2000 році впроваджена Служба доходів-онлайн (РОС), яка дозволяє здійснювати електронне декларування та сплату різних податків та зборів у зручний час (24 години на добу) та у зручному місці усім своїм клієнтам та їх агентам [1].

Однією з перших країн Європи, в якій сплачують податки через Інтернет, став Люксембург. На урядовому сайті розміщено формуляри із заповнення податкових декларацій, проте для користування ними необхідно мати ідентифікаційний номер.

Німеччина однією з перших у 1997 році прийняла закон про електронно-цифровий підпис. Податкові декларації електронною поштою німці здають з 1999 року. Але іноді відправлення електронної звітності доводиться дублювати звичайною поштою. Наприклад, це стосується декларації з прибуткового податку. Роздрукувати потрібну декларацію можна з тієї ж програми, яка відправляє звіт по e-mail.

Систему електронної податкової звітності в Словенії уряд ввів у 2003 році. Спочатку системою могли користуватися лише компанії, які у такий спосіб реєстрували свої декларації з ПДВ, а згодом — всі громадяни для декларування доходів.

Подання звітності у Франції відбувається через Інтернет. Робота податкових інспекцій із впровадженням електронної системи полегшилася, до того ж переваги відчули на собі як ті, хто подає звіти, так і ті, хто їх приймає.

Закон Естонії дозволяє платникам податків самим обирати спосіб подання податкових декларацій. Проте всі державні установи, які мають доступ до Інтернету, мають подавати податкові декларації в електронній формі.

У Казахстані розроблено ПЗ "Кабінет платника податків", що надає можливість користувачам отримувати доступ до форм податкової звітності через мережу Інтернет з будь-якого зручного для користувача місця [2,3,4].

Детальніше про використання інформаційних систем і технологій для подання фінансової звітності в деяких розвинених країнах наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Використання інформаційних систем і технологій для подання електронної звітності в різних країнах*

Країна	Інформаційні системи і технології, що використовуються для подання електронної звітності
Бельгія	Tax-on-web.
Данія	ANA Management Services
Ірландія	Служба доходів – онлайн (ROC)
Люксембург	Guichet.Lu
Німеччина	Lonsteuerhilfeverein inter e.v.
Словенія	e-Vrocenje / e-Delivery
Франція	«Dites-le nous une fois»
Естонія	e-tax- Електронний канал
Казахстан	ПЗ "Кабінет платника податків"

*

Джерело: складено авторами на основі вивчення ринку інформаційних технологій та джерел [5,6,7,8,9,10]

Таким чином світовий досвід показує, що використання електронної звітності – це новий етап і він потрібен користувачам. І якщо буде підтримка держави як фінансова так і організаційна, то процес матиме позитивне значення для всіх.

Список використаних джерел:

1. Державна фіскальна служба України. // [Електронний ресурс] -Режим доступу: http://sfs.gov.ua/arhiv/modernizatsiya-dps-ukraini/povidomlenia_/2011-povidomlenia-modernizatsia/59343.html
2. Державна фіскальна служба України. // [Електронний ресурс] -Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/arhiv/modernizatsiya-dps-ukraini/arkchiv/mijnarodniy-dosvid-rozvitk/svitovui-dosvid/elektronzvitrn/>

3. Особливості застосування електронної звітності в оподаткуванні / І.М. Тофан // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: file:///C:/Users/%D0%9D%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%8F/Downloads/znpn_udps_2013_1_22.pdf
4. Аналіз світового досвіду впровадження систем електронної податкової звітності / О.Г. Трофименко // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/4205/Trofymenko%20Analiz%20Osvitovogo%20dosvidu.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
5. Інформаційні системи і технології, що використовуються для подання електронної звітності в Данії. // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://www.anaservices.com.sg/?gclid=CjwKCAjwusrBRBmEiwAGBPgEwvRutad2PFbp-ix8hqllDHsBcSpndbGqZh4bmzOzPd9K6QFrGk0OBoCAAtAQAvD_BwE
6. Інформаційні системи і технології, що використовуються для подання електронної звітності в Люксембурзі. // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://guichet.public.lu/en/citoyens/impots-taxes/pension-rente/declaration-revenu-resident/declaration-impot.html>
7. Інформаційні системи і технології, що використовуються для подання електронної звітності в Німеччині. // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.lohnsteuerhilfe-inter.de/index.php/de/>
8. Інформаційні системи і технології, що використовуються для подання електронної звітності в Словенії. // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://www.fu.gov.si/en/taxes_and_other_duties/work_with_us/e_delivery/
9. Інформаційні системи і технології, що використовуються для подання електронної звітності в Франції. // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.gouvernement.fr/sites/default/files/contenu/piece-jointe/2015/05/dnuf_-_dp_6_052015.pdf
10. Інформаційні системи і технології, що використовуються для подання електронної звітності в Казахстані. // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://e-estonia.com/solutions/business-and-finance/e-tax/>

Волот О.І.

*к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку,
оподаткування та аудиту*

Чернігівський національний технологічний університет

Шелест А.С.

студентка 4 курсу

Чернігівський національний технологічний університет

ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ У СФЕРІ ОПОДАТКУВАННЯ: УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Податкова система є важливою у формуванні економіки держави, соціального благоустрою, впливає на політику держави. Питання організації у сфері оподаткування є актуальним для України, адже вітчизняній податковій системі характерна нестабільність, значна завантаженість та складність обрахунків та адміністрування податкових платежів. Недосконалий процес оподаткування тягне за собою важкі наслідки в економічному, політичному, соціальному плані. Тому для України є важливим удосконалення цього процесу.

Попри те, що вітчизняна податкова система була останнім часом більш спрощена (наприклад, для малого бізнесу шляхом введення єдиного податку), все ж вона має багато недоліків: існує певна неузгодженість та протиріччя в нормативній базі; нерівномірність та несправедливість розподілу податкового навантаження між платниками податків, що суперечить принципам оподаткування; відсутність прозорості та ефективної системи захисту прав платників податків [2].

Формування податкової політики країни залежить від механізму справляння податків, історичних передумов та економіки. Виходячи із світового досвіду існує три види фіскальної політики:

1) політика максимальних податків, яка передбачає становлення нових податків, зменшення податкових пільг та встановлення високих ставок податків;

2) політика розумних податків (низькі ставки та збільшення податкових пільг);

3) політика економічного розвитку, яка встановлює високі податкові ставки, але в той же час гарантує певні пільги та компенсації від уряду [3].

Через помилки у формуванні податкової системи зараз спостерігається неповне виконання як стимулюючої, так і фіскальної функцій податків. Наприклад, виробничий сектор економіки змушений скорочувати обсяги виробництва або навіть зупиняти його повністю, а отже стимулююча функція не стимулює розширюватись. І, відповідно, обсяг податків та зборів, які могли б поповнити бюджет, не надходять у повному обсязі. Причиною функціонування тіньової економіки є знову ж таки недосконалість податкової системи.

Розглянемо світовий досвід в системі оподаткування на прикладі таких країн як Сполучені Штати Америки, Федеративна Республіка Німеччина та Японія (табл.1.)

Таблиця 1.

Характеристика систем оподаткування США, Німеччині та Японії

Країна	Особливості податкової системи
США	Основні податки: індивідуальний податок, податок на соціальне страхування та податок на прибуток корпорацій. Перший оподатковуються практично всі види доходів. Діє право на знижки і відрахування із валового доходу перед нарахуванням податку. Після всіх вирахувань залишок суми річного доходу оподатковується прибутковим податком. Податок на соціальне страхування стягується лише з доходів від заробітної плати і дарування. Останнім податком оподатковується валовий перерозподільний прибуток
Німеччина	Базою прибуткового податку є сукупний дохід фізичної особи. Перед оподаткуванням із сукупного доходу вираховуються особливі та непередбачені витрати. Податок на прибуток корпорацій – податок на фактично отриманий прибуток корпорацій усіх форм власності. Корпоративний податок справляється разом із податком на доходи від капіталу, що стягується з фізичних осіб при виплаті доходів з капіталу
Японія	Множинність податків: близько 30-ти державних і 30-ти місцевих податків. Поділяються на 3 групи: прямі прибуткові з юр- та з фізосіб; прямі на майно; прямі і непрямі споживчі податки. Законодавством встановлено багато пільг та підстав для

	податкових кредитів. Корпоративний податок складається з національного податку і місцевих податків. Основним непрямим податком є податок на споживання (5%). Цей податок включається в ціну товару та сплачується споживачем
--	--

Джерело: складено авторами за [4,5,6]

Отже, порівнюючи системи оподаткування в вищезазначеними країнами можна зробити висновок що вітчизняна система має багато недоліків, а саме: складність, нагромадженість звітності та самої процедури нарахування і сплати податків; недисциплінованість платників податків та неналежний рівень якості кадрів ДФС; нерівномірність стягування платежів з платників податку та недосконалий захист їх прав та інші. Зменшення кількості податків, так як це відбувається в США, спростить процес адміністрування та формування звітності, встановлення законодавством пільг та підстав для податкових кредитів як в Німеччині та Японії призведе до зменшення податкового навантаження, а встановлення на законодавчому рівні чітких термінів сплати і подання декларацій та суворих покарань за їх порушення виробить у платників податків дисципліну, так як це є в Німеччині.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/nk/>.
2. Майстренко О. Реформування податкової системи України як спосіб вирішення податкових колізій / О. Майстренко // Право України - 2006. - №2. - С. 15-19.
3. Фурса Т. П. Фіскальний механізм: зарубіжний досвід та українські реалії [Електронний ресурс] / Т. П. Фурса, С. М. Синиця // Інтелект XXI. – 2016. – Режим доступу: http://www.intellect21.nuft.org.ua/journal/2016/2016_5/6.pdf.
4. Світовий досвід оподаткування: США. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/arhiv/modernizatsiya-dps-ukraini/arkchiv/mijnarodniy-dosvid-rozvitk/svitovui-dosvid/usa/>

5. Світовий досвід оподаткування: Японія. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/arhiv/modernizatsiya-dps-ukraini/arkchiv/mijnarodniy-dosvid-rozvitk/svitovui-dosvid/japan/>
6. Світовий досвід оподаткування: Німеччина. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/arhiv/modernizatsiya-dps-ukraini/arkchiv/mijnarodniy-dosvid-rozvitk/svitovui-dosvid/germany/>

Гриців О. І.

студентка 2 курсу

Львівський торговельно-економічний університет

Турянчик Р. Л.

студентка 2 курсу

Львівський торговельно-економічний університет

Науковий керівник:

Мединська Т. В.

к.е.н., доцент кафедри фінансів, кредиту та страхування

Львівський торговельно-економічний університет

ПОГАШЕННЯ ПОДАТКОВОГО БОРГУ ДЕРЖАВНИХ АБО КОМУНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Згідно податкового законодавства, поняття «податковий борг» трактується як сума узгодженого грошового зобов'язання, не сплаченого платником податків у встановлений Податковим Кодексом України (далі – ПКУ) [1] строк, та непогашеної пені, нарахованої у порядку, визначеному ПКУ.

Процес погашення податкового боргу є беззаперечною складовою системи адміністрування податків та зборів, оскільки лєвова частка коштів, що є грошовими зобов'язаннями платників податків перед державою, не сплачуються в добровільному порядку та віднесені до категорії боргу. Водночас існуючі дисбаланси вітчизняної податкової системи зумовлюють недосконалість податкового адміністрування, що значною мірою впливає на

виникнення податкового боргу та тіньових відносин у фінансовій сфері [2, с. 93].

При застосуванні необхідних організаційно-правових заходів погашення податкового боргу комунальних підприємств та державних підприємств необхідно враховувати і такі положення:

1. Відповідно до п. 7 ч. 1 ст. 92 Конституції України правовий режим власності визначається виключно законами України. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування здійснюють права власника в межах, визначених Конституцією України, а Кабінет Міністрів України конституційно визнаний тим органом, на який покладено управління державним майном відповідно до закону;

2. Комунальна власність не входить до складу державної і є самостійним об'єктом права власності, управління якою здійснює безпосередньо територіальна громада або створені нею органи;

3. У випадках, передбачених спеціальним законодавством, не застосовуються процедури банкрутства щодо комунальних унітарних підприємств, виходячи із правового принципу розмірності (пропорційності) обмеження права кредиторів таких підприємств на справедливий судовий розгляд, а щодо державних підприємств, майно яких відповідно до закону не підлягає приватизації, вказані процедури застосовуються в частині санації чи ліквідації після виключення їх у встановленому законом порядку з переліку таких об'єктів (ч. 5 ст. 5 Закону України "Про банкрутство") [3].

За рахунок вжитих заходів протягом січня-липня 2018 року підрозділами погашення боргу ДФС України забезпечено скорочення податкового боргу та упереджено його зростання на 9,8 млрд. грн. Скорочення відбулося переважно за рахунок надходження коштів – 4,9 млрд грн та списання безнадійного боргу, у тому числі за рішеннями судів та інших законних підстав – 1,5 млрд гривень.

Загалом із загальної суми погашеної заборгованості, станом на 1 серпня поточного року, надходження від боржників, які перебувають у процедурі

банкрутства, склали майже 2,1 млрд. грн. Стягнуто коштів з банківських рахунків на суму 118,4 млн грн., за рахунок вилучення готівки – 2,2 млн грн, за рахунок коштів та майна органів управління державних та комунальних підприємств – 66,4 млн гривень. Надходження від реалізації заставного майна склали 60,8 млн грн. Самостійно сплачено боржниками після проведення з ними упереджувальних заходів стягнення – 2,6 млрд гривень (табл. 1) [4].

Таблиця 1

**Структура надходжень в рахунок погашення податкового боргу до
Зведеного бюджету України станом на 1.08.2018 р.**

Основні джерела надходжень	Надходження, млн. грн.	Частка до загальних надходжень, %
Надходження від боржників, які перебувають у процедурі банкрутства	2092.3	42.7
Стягнуто коштів з банківських рахунків	118.4	2.4
Стягнуто за рахунок вилучення готівки	2.2	0.1
Надходження від реалізації заставленого майна	60.8	1.2
Стягнуто за рахунок коштів та майна органів управління державних та комунальних підприємств	66.4	1.4
Самостійно сплачено боржниками після проведення з ними упереджувальних заходів стягнення	2560.2	52.2
Всього надходжень	4900.3	100

Отже, порядок погашення податкового боргу державних підприємств, які не підлягають приватизації, та комунальних підприємств встановлено ст. 96 ПКУ. У разі якщо сума коштів, отримана від продажу внесеного в податкову заставу майна комунального підприємства, не покриває суму його податкового боргу і витрат, пов'язаних з організацією та проведенням публічних торгів, або у разі відсутності у такого боржника власного майна, що відповідно до законодавства України може бути внесено в податкову

заставу та відчужено, контролюючий орган зобов'язаний звернутися до органу місцевого самоврядування чи органу виконавчої влади, до сфери управління якого належить майно такого платника податків, з поданням щодо прийняття рішення про виділення коштів місцевого бюджету на сплату податкового боргу такого платника податків.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України: № 2374-VIII від 01.02.2019 із змінами і доповненнями : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/>.
2. Мединська Т.В. Погашення податкового боргу в системі адміністрування податків та зборів в Україні / Т.В. Мединська, І.С. Понятівський, Т.Р. Керод // Вісник Львівського торговельно-економічного університету / [ред. кол. : Башнянин Г.І., Апопій В.В., Вовчак О.Д. та ін.]. – Львів : Видавництво ЛТЕУ, 2017. – Вип. 21. – С. 92-96. – Серія підприємництво і торгівля.
3. Ч. 4 ст. 214 Господарського кодексу України; ст. 5 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 20.06.2007 р N 1-14/2007 N 5-рп/2007
4. Офіційний портал Державної фіскальної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sfs.gov.ua>.

Лазаренко Ю.В.
студентка групи МФАМп-181
Чернігівський національний технологічний університет
Науковий керівник:
Гнедіна К.В.,
к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку,
оподаткування та аудиту
Чернігівський національний технологічний університет

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ В БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВАХ

Від організації бухгалтерського обліку та ефективності функціонування системи внутрішнього контролю залежить правильність і повнота відображення господарських операцій банківської установи, формування достовірної фінансової звітності та надання інформації користувачам щодо результатів діяльності. Крім того, раціональна організація облікового процесу скорочує витрати часу на обробку інформації, а своєчасні контрольні процедури сприяють ефективному використанню ресурсів. Теоретико-методичним основам організації бухгалтерського обліку та контролю в банківських установах присвячені роботи таких вчених, як: Ф.Ф. Бутинець, Л.М. Кіндрацька, М.В. Кужельний, А.М. Мороз, В.С. Лень, О.О. Разборська, В.І. Ричаківська, М.І. Савлук, В.В. Сопко, В.П. Шульга та багатьох інших. У той же час в умовах появи банківських новацій, розширення переліку послуг, що надаються, урізноманітнення бізнес-процесів та змін у законодавстві дослідження особливостей ведення обліку в банківських установах набуває особливої актуальності.

Мета даної роботи полягає у дослідженні особливостей організації бухгалтерського обліку та контролю в банківських установах у контексті гармонізації з міжнародними стандартами.

Національний банк України, який здійснює регулювання банківської діяльності в країні, розробляє та приймає акти, які регламентують діяльність банківських установ, у тому числі визначають порядок ведення

бухгалтерського обліку операцій та організації бухгалтерського контролю. Концептуальні основи ведення обліку в банківських установах України закріплені в Постанові Правління НБУ "Про затвердження Положення про організацію бухгалтерського обліку, бухгалтерського контролю під час здійснення операційної діяльності в банках України" від 04.07.2018 р. № 75 [1] (далі – Положення № 75), а також у Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [2]. Відповідно до Положення № 75 бухгалтерський облік та фінансова звітність банку ґрунтуються на принципах, визначених у Концептуальній основі міжнародних стандартів фінансової звітності [1, п. 22]. Відповідальність за організацію бухгалтерського обліку господарських операцій банківської установи несе керівник. Система та підсистеми обліку визначаються банком самостійно, виходячи з потреб управління банком, обсягу операцій, кількості працюючих, при цьому система обліку має забезпечити: «дотримання принципів бухгалтерського обліку; єдину методологічну основу; взаємозв'язок даних синтетичного і аналітичного обліку; хронологічне та систематичне відображення всіх операцій банку в реєстрах бухгалтерського обліку на підставі первинних документів; накопичення і систематизацію даних обліку в розрізі показників, необхідних для управління банком, а також складання звітності» [1, п.33].

Бухгалтерський облік, як обов'язковий вид обліку, ведеться безперервно з моменту реєстрації банківської установи, завдяки чому забезпечується накопичення інформації про активи, зобов'язання, капітал банку, доходи, витрати, результати операційної, інвестиційної та фінансової діяльності та її відображення у фінансовій звітності. Процес організації обліку в банку включає розробку власної облікової політики, затвердження посадових інструкцій та визначення обов'язків і прав працівників бухгалтерії, формування і затвердження графіку документообороту, реєстрів аналітичного обліку, визначення переліку операцій, які потребують додаткового контролю тощо. Формування облікової політики є важливим

етапом організації обліку в банківській установі, оскільки повнота та достовірність інформації про господарські операції банку значною мірою залежать від облікової політики. Дані бухгалтерського обліку виступають інформаційною базою для аналізу, планування, прогнозування, розробки стратегії банківської установи у межах системи стратегічного управлінського обліку. Для ведення управлінського обліку в банківських установах призначено рахунки окремого класу, які кореспондують тільки між собою та залишки за якими під час складання фінансової звітності банку не враховуються і не впливають на показники фінансової звітності. Управлінський облік відіграє важливу роль у забезпеченні ефективності функціонування банківської установи та забезпеченні його розвитку відповідно до обраних стратегічних орієнтирів.

В обліковій політиці банківської установи визначаються принципи обліку активів, зобов'язань, капіталу, доходів, витрат банку; методи оцінки активів та зобов'язань банку; факти, що стосуються змін в обліковій політиці [1, п.37], в обов'язковому порядку здійснюється огляд аналітичних рахунків внутрішнього плану рахунків, форм первинних документів та реєстрів аналітичного обліку, розкриваються правила документообороту та технології обробки облікової інформації тощо [1, п.39]. Для відображення в обліку господарських операцій комерційні банки використовують План рахунків, затверджений Постановою Правління НБУ № 89 від 11.09.2017р. (далі – Постанова № 89) [3] та Інструкцію про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України [4]. Інформація про господарські операції в банківських установах відображається на рахунках 9-ти класів, зокрема: клас 1. Казначейські та міжбанківські операції; клас 2. Операції з клієнтами; клас 3. Операції з цінними паперами та інші активи і зобов'язання; клас 4. Фінансові та капітальні інвестиції; клас 5. Капітал банку; клас 6. Доходи; клас 7. Витрати; клас 8. Управлінський облік; клас 9. Позабалансові рахунки [4, п.9]. Рахунки аналітичного обліку, які відкриваються банками, включають: номер балансового (позабалансового)

рахунку складається (4 символи), ключовий (контрольний) розряд (1 символ), інформацію щодо аналітичного рахунку (14 символів), при цьому максимальна довжина номера рахунку становить 19 символів, а мінімальна - 5 символів [4, Додаток 2].

Особливості бухгалтерського контролю під час здійснення операційної діяльності висвітлені у розділі VII Положення № 75 [1], згідно з яким порядок, правила та процедури бухгалтерського контролю визначаються банком самостійно та мають бути задокументовані. Система контролю включає попередній, поточний та подальший контроль [1, п. 92]. У межах функціонування системи бухгалтерського контролю перевіряється правильність, повнота, своєчасність відображення в обліку господарських операцій банку, відповідність ведення бухгалтерського обліку вимогам актів НБУ та положенням облікової політики банку, регулярність проведення інвентаризації та інших контрольних процедур, раціональність та ефективність використання ресурсів, достовірність та своєчасність формування і подання фінансової звітності та ін.

Процес оновлення нормативно-правових актів НБУ викликаний необхідністю гармонізувати їх з положеннями Міжнародних стандартів фінансової звітності. Складання фінансової звітності банками України відповідно до вимог МСФЗ має ряд переваг, серед яких: прозорість інформації у фінансовій звітності, забезпечення довіри користувачів до показників фінансової звітності та інформації про результати діяльності банку і його фінансовий стан, зростання іноземних інвестицій, вдосконалення управління діяльністю банку, проте має й ряд викликів і обмежень організаційного, технічного, методичного характеру.

Список використаних джерел:

1. Положення про організацію бухгалтерського обліку, бухгалтерського контролю під час здійснення операційної діяльності в банках України, затв.

постановою Правління НБУ від 04.07.2018 р. № 75. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0075500-18>.

2. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV зі змінами і доповненнями. URL:
<http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>.

3. План рахунків бухгалтерського обліку банків України, затв. постановою Правління НБУ від 11.09.2017 р. № 89. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0089500-17>.

4. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України, затв. постановою Правління НБУ від 11.09.2017 р. № 89. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0089500-17>.

Матвіюк А.В.

студентка групи ОМА-18-2

Університет державної фіскальної служби України

Сіромах М.І.

студентка групи ОМАЗ-18-2

Університет державної фіскальної служби України

Науковий керівник:

Савченко А.М.

*к.е.н., доцент кафедри аудиту та економічного аналізу,
 Університет державної фіскальної служби України*

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ: НЕДОЛІКИ ТА УДОСКОНАЛЕННЯ

Економічні перетворення та політична нестабільність, які здійснюються в Україні, потребують вдосконалення управління оборотними на виробничих підприємствах. Ефективність управління якими істотно впливає на результати господарської діяльності й обумовлюється зовнішніми та внутрішніми факторами. Для нормального функціонування підприємств потрібно, щоб їх власники, приймаючи рішення мали правдиву й об'єктивну

інформацію про майно, фінансовий стан і результати роботи. Таку інформацію містить лише система бухгалтерського обліку.

Внесок у сучасну економічну теорію і практику формування та ефективного використання оборотних активів зробили вітчизняні й зарубіжні економісти: Белолипецький В., Білик М., Бланк І., Воробйов Ю., Золотарьов А., Зятковський І., Ковальов В., Коробов М., Поддєрьогін А., Радіонов Р [1,с.355].

Проте, ряд питань щодо методики організації обліку, аналізу та аудиту оборотних активів підприємств вимагає подальших досліджень та розробок.

Основним завданням будь-якого виробничого підприємства є доцільне використання оборотних активів. Не менш важливим для безперервності виробництва також є нормування та оптимізація джерел фінансування оборотних активів в умовах інфляційних процесів і збільшення конкуренції. Це має велике значення для виконання власної виробничої програми підприємства, дотримання зобов'язань перед споживачами і створення умов для конкурентоспроможного розвитку [2].

Чітка побудова бухгалтерського фінансового обліку відповідно до змін, що відбуваються в його організації і техніці ведення, підвищує роль обліку як основного засобу одержання достовірної інформації для прийняття економічно обґрунтованих рішень і попереджень ризику у виробничо-господарській фінансовій діяльності підприємств.

Бухгалтерський облік має забезпечити контроль за залишками, надходженням і витрачанням виробничих запасів на складі, що є важливою умовою для забезпечення збереження власності підприємства [2].

Проте, на сучасному етапі розвитку підприємств, існують недоліки в організації обліку оборотних активів. Однією з головних проблем обліку активів є віднесення об'єктів до оборотних чи необоротних. Системне вивчення інформації вимагає її класифікації, чим зумовлено необхідність поділу ресурсів на окремі категорії, що потрібно для забезпечення відповідного сприйняття інформації, яку повинні розуміти як внутрішні, так і

зовнішні користувачі. Від застосування науково побудованої класифікації оборотних активів та віднесення об'єктів до певної групи залежить послідовність ведення бухгалтерського обліку, рівень деталізації бухгалтерської інформації, що формує необхідну базу щодо групи чи певного об'єкта обліку для управління ними [3].

Тому, для того, щоб уникнути помилок в класифікації активів, Чухно І.С. пропонує класифікувати оборотні активи за перебування в кругообігу й виділяти початкові, функціональні та накопичені оборотні активи [2]. На нашу думку, дана класифікація є досить важлива, тому що підприємству необхідно знати під час здійснення своєї господарської діяльності, яка кількість оборотних активів була в його розпорядженні перед початком операційної діяльності, яка кількість брала участь в операційному циклі і що буде отримано в кінцевому результаті.

Для ефективного управління оборотними активами керівництво підприємства може замовляти проведення незалежного аудиту, основною якого є встановлення достовірності даних щодо цих оборотних активів, повноти і своєчасності відображення інформації в зведених документах та облікових регістрах, правильності ведення обліку оборотних активів відповідно до прийнятої облікової політики, достовірності відображення залишків у звітності [3].

Основними завданнями аудиту оборотних активів є перевірка: фактичної наявності запасів (за згодою замовника), організації складського господарства, стану збереження запасів, організації обліку заготівлі, придбання та витрачання запасів, правильності визначення їх первісної вартості організації контролю за зберіганням та використанням [2].

Для досягнення цілей аудиту активів підприємств потрібно застосовувати конкретні способи та методики для перевірки достовірності показників фінансової звітності в частині активів.

Кожне підприємство має певні специфічні характерні риси, які аудитор повинен враховувати при проведенні аудиторської перевірки та при вивченні

середовища суб'єкта господарювання. Сюди доцільно віднести: недосконалість та суперечливість нормативно-правової бази, яка регулює фінансово-господарську діяльність та бухгалтерський облік підприємств; невідповідність бухгалтерського та податкового обліку; обмеження або відсутність розподілу повноважень працівників, відповідальних за ведення обліку та підготовки звітності; переважний вплив власника або одноосібного керівника на всі сторони діяльності економічного суб'єкта; обмежена кількість джерел доходу; спрощена система ведення бухгалтерського обліку тощо [4]. Тому в ході перевірки аудитор повинен ретельно дослідити всі особливості підприємства, для того щоб забезпечити достовірність аудиторського доказів. Під час формування яких застосовуються процедури перевірки по суті. Найбільшою проблемою, що виникає в ході аудиту, є одержання аудиторських доказів, за допомогою яких підтверджується критерій повноти інформації. Причиною цього може бути відсутність системи внутрішнього контролю, а також зацікавленість власника або директора не відображати всі господарські операції в обліку.

Для уникнення помилок, під час складання аудиторського звіту, необхідно здійснити детальну перевірку: робочого плану рахунків, що застосовується на підприємства, системи оподаткування суб'єктів підприємництва та відображення податків в обліку, облікових реєстрів, що складаються за спрощеною формою; перевірка квартальної та річної звітності, складеної за скороченою формою.

Отже, на даному етапі розвитку економіки в Україні, діяльність будь-якого суб'єкта господарювання неможлива без наявності значної частки оборотних активів, тому удосконалення обліку та аудиту має важливе значення при збереженні та раціональному використанні їх в процесі виробництва. Неякісне управління оборотними активами призведе до розбалансованої діяльності, що спричинить виникнення ризикових та небажаних ситуацій. Підприємствам необхідно усувати всі недоліки, що виникають у господарській діяльності, оскільки це сприятиме забезпеченню

формування достовірної, достатньої, неупередженої інформації щодо цих активів для цілей управління.

Список використаних джерел:

1. Гнатишин Л.Б. Організація обліку// Вісн. нац. ун-ту «Львів. Політехніка». 2017. № 710. с. 355–362.
2. Лисьонкова Н. М. Підвищення ефективності управління оборотними активами підприємства. URL: http://rev.kpu.zp.ua/journals/2018/5_10_uk/63.pdf
3. Фабіянська В.Ю., к.е.н. Сverdзоленко І.Ю Удосконалення обліку та аудиту оборотних активів. URL: [http://esnof_2017_12\(1\)__47%20\(2\).pdf](http://esnof_2017_12(1)__47%20(2).pdf)
4. Волошина В.В. Інформаційні основи обліку та контролю поточних активів підприємств / В.В. Волошина // «Економічні науки». – Серія «Облік і фінанси». – Випуск 11 (41). Ч. 2. – 2017.- С. 91-93

Мироненко Т.В.

студентка групи ОМА-18-2

Університет державної фіскальної служби України

Романченко О.І.

студентка групи ОМА-18-2

Університет державної фіскальної служби України

Науковий керівник:

Савченко А.М.

*к.е.н., доцент кафедри аудиту та економічного аналізу,
Університет державної фіскальної служби України*

СУЧАСНИЙ МЕХАНІЗМ СПРАВЛЯННЯ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШОГО ВИКОРИСТАННЯ

Роль акцизного податку у соціально-економічних процесах визначається його здатністю регулювати інтерес виробників до входження у такі сфери бізнесу, як виробництво алкоголю, тютюну, транспортних засобів, паливо-мастильних матеріалів. Засилля неякісних підакцизних товарів на

вітчизняному ринку та часті випадки контрабанди зазначеної продукції в Україну свідчать про неналежний рівень державного (в тому числі і податкового) регулювання вітчизняного ринку підакцизних товарів. Саме тому механізми акцизного оподаткування потребують посиленої уваги з боку науковців, завданням яких зазначеному напрямі досліджень, насамперед, є посилення регулюючих властивостей акцизного податку та обмеження через податкові механізми незаконного виробництва та обігу тих видів товарів, що підлягають в Україні акцизному оподаткуванню.

Зважаючи на викладене, закономірними та важливими як для держави, так і для суб'єктів бізнесу, що виробляють та продають підакцизні товари, а також для споживачів зазначеної продукції, є дослідження проблем справляння акцизного податку, яким присвячено наукові праці Бечко П.К., Боровик П.М., Довгалюк В.І., Пислиця А.В., Сідельнікова Л.П., Слободянюк Ю.Ю. та інших дослідників податкових відносин.

Аналіз податкових надходжень та факторів від їх формування сприяє прийняттю управлінських рішень з метою підвищення ефективності податкового адміністрування, є основою для прогнозування і послідовного планування податкових надходжень [1, с. 127].

Акцизний податок завжди був і залишається вагомим джерелом надходжень до державної казни та є суттєвим важелем державного регулювання виробництва і обігу в Україні підакцизних товарів. В той же час, з прийняттям Податкового кодексу України та набуттям чинності Закону України від 23.11.2018 р. №2628-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо покращення адміністрування та перегляду ставок окремих податків і зборів» [2] механізм справляння акцизного податку зазнав значних змін, основними з яких є впровадження електронної системи адміністрування пального та спирту етилового, розширення поняття акцизного складу та розпорядника акцизного складу, закріплення системи штрафних санкцій, а також введення ліцензування діяльності визначених видів операцій.

Механізм справляння акцизного податку має цілий ряд недоліків, пов'язаних зі зростанням фіскальних властивостей цієї податкової форми та зменшенням її регулюючого впливу на виробництво і обіг підакцизних товарів. Основні проблеми його функціонування пов'язані, насамперед, зі зростанням фіскальних можливостей та зменшенням регулюючого впливу цього платежу. Тому нині настала пора суттєвого вдосконалення порядку нарахування і сплати акцизу шляхом посилення його регулюючих властивостей та розширення бази оподаткування.

Зокрема, до недоречностей сучасного механізму справляння вітчизняного акцизного податку слід віднести:

- суттєве підвищення ставок акцизного податку зумовило з одного боку зростання цін на підакцизні товари, а з іншого збільшення обсягів тіньового обігу підакцизних товарів;

- недостатній рівень захисту від підробок вітчизняних акцизних марок;

- недостатній рівень повноважень працівників державних фіскальних органів задіяних у сфері контролю за виробництвом і обігом підакцизних товарів, а також недостатній рівень відповідальності за їх дії чи бездіяльність у сфері контролю за виробництвом та обігом підакцизних товарів [3].

Тому, без перебільшення, сучасний порядок вітчизняного акцизного оподаткування потребує подальшого вдосконалення, завданням якого має бути унеможливлення тіньового обігу підакцизних товарів та забезпечення виконання досліджуваною податковою формою не лише фіскальних завдань, але й регулюючих функцій.

При цьому, основними кроками на шляху вдосконалення механізму справляння акцизного податку повинні бути:

- забезпечення стабільності ставок податку протягом тривалого періоду (як мінімум – 3-5 років);

- розширення прав та підвищення рівня відповідальності працівників податкових та митних органів, задіяних у сфері контролю за виробництвом і обігом підакцизних товарів;

- збалансування фіскальної та регулюючої складової використання акцизного податку з лікєро-горілчаної та тютюнової продукції;
- запровадження єдиної автоматизованої електронної системи моніторингу та контролю за виробництвом та обігом підакцизних товарів, що дозволить як підвищити ефективність державного контролю, так і дозволить оцінити реальну картину сучасного стану даного ринку;
- запровадження більш захищених від підробок акцизних марок на алкогольні і тютюнові вироби;
- доопрацювання норм, що регулюють порядок притягнення до відповідальності осіб, що порушили умови розміщення підакцизних товарів у митних режимах: магазину безмитної торгівлі, переробки на митній території України тощо.

Податковим кодексом України вже внесено певні зміни до порядку справляння акцизного податку, зокрема, розширено коло платників акцизного податку, розширено коло підакцизних товарів, встановлено специфічні ставки для нафтопродуктів та тютюнових виробів.

Зважаючи на рівень використання акцизного податку в Україні, а також на фактичні якісні та кількісні показники розвитку ринку підакцизних товарів, необхідність подальшої гармонізації вітчизняного акцизного законодавства з основними положеннями директив ЄС, Україна потребує узгодження акцизної політики на середньо- та довгострокову перспективу [4, с. 209]. Реалізація такої акцизної політики дозволить:

- досягти зростання рівня податкових надходжень;
- збалансувати диспропорції виконання акцизним податком фіскальної та регулюючої функції;
- сформувані прийнятні параметри розвитку ринку підакцизних товарів, виходячи з обраних стратегічних пріоритетів державного регулювання даного ринку.

Список використаних джерел:

1. Аналітично-контрольні аспекти регулювання фінансово-господарської діяльності суб'єктів економіки: монографія / [Микитенко Т. В., Рябчук О. Г., Савченко А. М. та ін.]; за заг. ред. А. В. Лісового, Е. В. Кондукової; Університет ДФС України. – Ірпінь, 2017. – 346 с. – (Серія «Податкова та митна справа в Україні», т.88).
2. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо покращення адміністрування та перегляду ставок окремих податків і зборів: від 23.11.2018 №2628-VIII // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-19>
3. Непочатенко О. О., Боровик П. М. Акцизне оподаткування в Україні / О. О. Непочатенко // Економіка. Управління. Інновації. – 2016. – № 2.
4. Трансформація акцизної політики України: монографія / [Коротун В. І., Брехов С. С., Новицька Н. В. та ін.]; за заг. ред. В. І. Коротуна. – Ірпінь : Видавництво Національного університету ДПС України, 2015. – 404 с.

Руцишин Н. М.

к.е.н., доцент

Львівський торговельно-економічний університет

Лещух І. М.

магістр

спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»

Львівський торговельно-економічний університет

ОПЕРАЦІЇ БАНКІВ З ПЛАТІЖНИМИ КАРТКАМИ В УКРАЇНІ ТА НАПРЯМИ ЇХ РОЗВИТКУ

Платіжні картки є одним з найпопулярніших платіжних засобів у світі. Враховуючи їх інтегрованість у всі сфери життєдіяльності суспільства, вони займають вагоме місце в економічному середовищі країни.

Законом України «Про платіжні системи та переказ грошей в Україні» введений термін електронного платіжного засобу, який визначається як платіжний інструмент, що дає його держателю можливість за допомогою платіжного пристрою отримати інформацію про належні держателю кошти та ініціювати їх переказ [1].

Незважаючи на різноманіття визначень поняття банківська платіжна картка – це ідентифікаційний засіб, за допомогою якого держателю картки дається можливість здійснення операцій по своєму рахунку. Основна функція платіжної картки – забезпечення ідентифікації особи, що її використовує, як суб'єкта платіжної системи. З розвитком карткових систем з'явилися різні види платіжних карток, які розрізняються за призначенням, функціональними і технічними характеристиками. Розрізняються кредитні та картки з овердрафтом, дебетові картки, а також картки типу «електронний гаманець».

Картки, технологія виконання операцій з ними, і їхня обробка чітко визначені в рамках кожної платіжної системи (у вигляді специфікацій у загальноновизнаній платіжній системі, або у вигляді правил прийому карток в «більш молодих» платіжних системах).

Сьогодні в Україні є досвід емітування як закордонних карток по ліцензії найбільших фінансових асоціацій (VISA International, Master-Card, Cirrus/Maestro, EuroPay, Union Card), так і власних гривневих дебетних карт – пілотний проект системи масових безготівкових споживчих платежів Національного банку України (НСМЕП). Національний банк впровадив також всеукраїнську систему ТОПАЗ – авторизаційно-транзакційний телекомунікаційний центр для ліцензійних карток VISA International, Master-Card, Cirrus/Maestro, впроваджені власні процесингові центри в найбільших банках АТ КБ «Приватбанк» (м. Дніпропетровськ), АТ КБ «Райффайзен банк Аваль»(м. Київ), АТ КБ «Ощадбанк» та ряді інших [2].

Розглянемо обсяг грошового потоку і кількість операцій з використанням електронних платіжних засобів, емітованих українськими

банками за 2014-2018 рр. на основі даних табл. 1.

Таблиця 1

Сума та кількість операцій з використанням електронних платіжних засобів, емітованих банками України за 2014-2018 рр.

Дані на:	Сума операцій (млн грн)			Кількість операцій (млн шт.)		
	Безготівкові операції	Отримання готівки	Усього	Безготівкові операції	Отримання готівки	Усього
01.01.2015 р.	255 194	763 841	1 019 035	879	693	1 573
01.01.2016 р.	384 795	848 001	1 232 796	1 287	678	1 965
01.01.2017 р.	571 275	1 038 985	1 610 260	1 775	738	2 513
01.01.2018 р.	834 957	1 289 721	2 124 678	2 311	780	3 091
01.01.2019 р.	1 297 429	1 579 092	2 876 521	3 073	842	3 915
Відхилення, (+, -)	1 042 235	815 251	1 857 486	2 194	149	2 342
Темп змін, рази	5,08	2,07	2,82	3,50	1,22	2,49

Джерело: складено на основі [2]

Лідуюче місце на сьогодні відводиться зняттю готівки з платіжних карток, тобто переходу від безготівкового обороту до готівкового, обсяг безготівкових платежів хоч і збільшився з 255 194 млн. грн. у 2014 році до 1 297 429 млн. грн. у 2018 році, проте й досі непомірно малий порівняно з зняттям готівки. Так, на 01.01.2019 року із загальної суми обороту 2 876 521 млн. грн. 54,9% – займала видача готівки, а 45,1% – безготівкові платежі. Тобто більша кількість карток використовується лише для зняття готівки, у 2018 році лише 842 операції з 3915 були по отриманню готівки.

Протягом аналізованого періоду спостерігається тенденція до збільшення обсягів та кількості операцій з використанням платіжних карток, яка пов'язана з розвитком торгівлі та сфери послуг, зокрема зі збільшенням кількості терміналів, популяризації послуг через мережу Інтернет, можливістю дистанційної оплати за продукцію.

Більш показовими з точки зору розвитку ринку платіжних карток є динаміка частки безготівкових операцій з використанням платіжних карток за обсягом (рис. 1).

Рис. 1. Динаміка частки безготівкових операцій з використанням платіжних карток за обсягом (%) [2]

За даними рис. 1 спостерігаються позитивні зміни щодо використання платіжних карток. З метою отримання готівки платіжною картою виконано лише 55 % усіх операцій у 2018 р. (у 2014 р. – 75 % операцій), тоді як для безготівкових операцій платіжною картою зросли до 45 % у 2018 р. (у 2014 р – 25 %).

У 2017 році 78 % коштів за операціями платіжними картками отримані безготівковими платежами, а лише 22 % – отримані готівкою за продукцію. Порівняно з 2014 роком, коли готівкою отримано 44 % усього обсягу операцій з використанням платіжних карток, можна говорити про зміни у структурі розрахунків з використанням платіжних карток. Така динаміка розвитку банківських операцій з платіжними картками є позитивною та сприяє зменшенню тіньової економіки та легалізації розрахунків.

Переваги та недоліки практичного використання платіжних карток як інструмента здійснення безготівкових розрахунків згруповано в табл. 2.

Таблиця 2

Переваги та недоліки практичного використання платіжних карток для безготівкових розрахунків

Критерії	Переваги	Недоліки
Надійність	Викрадену карту можна заблокувати, некоректно здійснені розрахунки можна відмінити або уточнити, тоді як викрадену готівку повернути майже неможливо.	Безготівкові розрахунки піддаються шахрайству та хакерським атакам.

Зручність	Можливість користування банківськими послугами цілодобово та дистанційно, зокрема через мережу Інтернет.	Випадки збоїв у роботі POS-терміналів або банкоматів, несправність обладнання чи недосконалість програмного забезпечення унеможливають розрахунки за продукцію.
Анонімність	Персоніфікованість усіх розрахунків та фінансово-кредитних установ, що задіяні в них.	Відсутність анонімності, яка наявна під час готівкових розрахунків.
Локалізація	Наявність угод між фінансово-кредитними установами про прийняття платіжних карт до розрахунків (зокрема, за кордоном).	Обслуговування лише в окремих банкоматах та окремих країнах, відсутність POS-терміналів або банкоматів у точках продажів.

Джерело: [3, с. 676]

З урахуванням названих переваг та недоліків практичного використання платіжних карток для безготівкових розрахунків перспективними напрямками вдосконалення та розвитку операцій з платіжними картками в Україні є: 1) оптимізація витрат часу на опрацювання даних за операціями з використанням платіжних карток; 2) вдосконалення захисту платіжних карток від шахрайства; 3) використання новітніх інформаційних та фінансових технологій; 4) адаптація до українських реалій та використання на практиці закордонного досвіду стимулювання розвитку ринку платіжних карток; 5) вдосконалення українського законодавства, яке регулює емісію та використання електронних грошей [3, с. 676-677].

Отже, розвиток банківських операцій з платіжними картками є невід'ємною складовою детінізації економіки України, легалізації доходів і витрат, оптимізації розрахунків. Ринок платіжних карток в Україні вже пройшов стадію формування та зараз активно розвивається, про що свідчить збільшення частки активних платіжних карток, стабільне зростання обсягів безготівкових розрахунків, удосконалення та розширення платіжної інфраструктури тощо.

Список використаних джерел.:

1. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні: Закон України від 5 квітня 2001 р. № 2346-III. [Електронний ресурс]. – Режим

доступу:<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2346-14>.

2. Національний банк України.[Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>.

3. Коць О. О.Сучасний стан і перспективи розвитку ринку платіжних карток в Україні / О. О. Коць, Гоменюк В. В. Економіка та суспільство. 2018. № 15. С. 671-678.

4. Ринок платіжних карток: сутність, властивості та показники розвитку.[Електронний ресурс]. – Режим доступу :http://www.economyandsociety.in.ua/journal/4_ukr/51.pdf.

Рябчук О.Г.,

*к.е.н., доцент кафедри аудиту та економічного аналізу
Університет державної фіскальної служби України*

Гожуловський С.С.,

*студент групи ОМА-19-1
Університет державної фіскальної служби України*

ВПЛИВ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

У сучасних умовах посткризової стагнації проблема ефективності господарської діяльності та способів її забезпечення стає все актуальнішою для вітчизняних підприємств. Управлінський персонал суб'єктів господарювання повинен розуміти, що з метою забезпечення конкурентоспроможності бізнесу, за умов перманентно змінних, але при цьому несприятливих загальноекономічних (інфляція, податкова, грошова, фіскальна та кредитна політика, тарифи, різного роду обмеження) та галузевих факторів (інфраструктура та кон'юнктура ринку, нормативно-правове забезпечення галузі, особливості наявності податків, які притаманні лише даній галузі, наявність пільгового кредитування та оподаткування, наявність державної підтримки), які складають зовнішнє середовище

діяльності підприємства, об'єктивно необхідно приділяти належну увагу питанню організації облікового процесу. Він, в свою чергу, безпосередньо впливає на показники ефективності діяльності підприємства, оскільки є єдиною впорядкованою та особливим чином структурованою системою забезпечення інформацією управлінського персоналу, який приймає важливі для підприємства управлінські рішення.

Проблематиці впливу організації бухгалтерського обліку на ефективність діяльності підприємства останнім часом приділяють значну увагу як науковці, так і практики. Заслужують на увагу праці вчених, які здійснили найбільший внесок при вирішенні даної проблеми, серед них: Безруких П.С., Бутинець Ф.Ф., Войналович О.П., Завгородній В.П., Кузьмінський А.М., Лень В.С., Сльозко Т.М., Сопко В.В., Шмигель А.Д., Білокомірова Я.М., Власова Л.А., Литвинюк А.А. та багато інших.

Зважаючи на постійні зміни в економіці та підходів щодо ведення бізнесу, значення організації бухгалтерського обліку в контексті її впливу на ефективність діяльності підприємства потребує подальшого дослідження [1].

Перш ніж перейти до дослідження значення організації бухгалтерського обліку, як основної системи забезпечення інформацією управлінського персоналу та її впливу на ефективність діяльності підприємства (що, в нашому випадку, означає забезпечення отримання позитивного фінансового результату – прибутку), визначимо сутність категорії ефективність.

Отже, ефективність – це співвідношення між отриманим результатом (ефектом) і величиною фактору (ресурсу), який використаний з метою досягнення цього результату [2].

Таким чином, аналізуючи зазначені змінні (кількісні та якісні, які в кінцевому рахунку для потреб обліку будуть мати кількісне (грошове) вираження) в дефініції, що є ключовими елементами забезпечення самої сутності категорії ефективність, можемо побачити, що це:

- величина фактору (ресурсу), який був використаний в ході діяльності, тобто іншими словами, для суб'єкта господарювання – це витрати;

- отриманий результат (ефект), в нашому випадку – це доходи, які отримує підприємство.

До складових частин або об'єктів організації бухгалтерського обліку належать: організація облікового процесу, організація роботи облікового апарату, організація забезпечення бухгалтерського обліку та планування перспективного розвитку бухгалтерського обліку [3]. Виходячи з цього організація бухгалтерського обліку передбачає таку його побудову, при якій він забезпечив би своєчасне виконання завдань планування, контролю, управління та надання повної і неупередженої інформації управлінському персоналу для прийняття ефективних рішень.

Проте, в контексті впливу організації бухгалтерського обліку на ефективність діяльності підприємства, пропонуємо розглянути два ключових підходи науковців до трактування категорії «організація бухгалтерського обліку» :

- науково обґрунтована сукупність умов, за якої найбільш економічно і раціонально здійснюється збір, обробка і збереження облікової інформації в умовах оперативного контролю за правильним використанням засобів на підприємстві [4, с.12];

- сукупність цілеспрямованих процесів або дій зі створення, функціонування, упорядкування та постійного удосконалення системи бухгалтерського обліку з метою забезпечення внутрішніх та зовнішніх користувачів обліково-економічною інформацією, необхідною для прийняття управлінських рішень [5, с.12].

З цих двох підходів щодо визначення даного поняття можемо побачити, що організація бухгалтерського обліку в силу свого специфічного характеру являється як суб'єктом забезпечення ефективності так і об'єктом, оскільки:

- як видно з першого трактування категорії, являється сукупністю умов найбільш раціонального збору, обробки, і збереження облікової інформації, а отже, виступає єдиним можливим інформаційним джерелом прийняття раціонального та найбільш оптимального рішення, що забезпечує ефективність діяльності підприємства;

- проте, проаналізувавши другий підхід, характеризується, як сукупність процесів або дій, а вони в свою чергу завжди становлять для підприємства витрати різного роду ресурсів (матеріальних, трудових, фінансових та ін.), і їх ми наводили вище як змінну, що впливає на величину показника ефективності.

Іншими словами, при оптимальній організації облікового процесу, роботи апарату бухгалтерії та належній забезпеченості обліку, інформація буде вдосконалюватись з позиції її характеристик своєчасності, достовірності, доречності, зіставності, доступності та ін., а отже організація бухгалтерського обліку, як єдине джерело інформації для управлінського персоналу буде давати якіснішу інформацію, на основі якої імовірно буде прийматися більш раціональне управлінське рішення, від якого безпосередньо залежить ефективність (прибутковість) діяльності підприємства. Таким чином, можемо ідентифікувати пряму кореляційну залежність – чим якісніша інформація, тим ефективніше прийняте на його основі рішення.

Проте, як було сказано раніше, організація бухгалтерського обліку є процесом, а отже вона пов'язана із понесенням витрат. Це говорить лише про те, що дана тематика потребує подальшого дослідження науковцями, існує потреба у використанні економіко-математичних методів, факторному аналізі, за допомогою яких можна в числовому вираженні описати максимально правильний підхід до обчислення граничної межі витрат на організацію бухгалтерського обліку при максимальному ефекті від її використання. Тільки така оптимальна пропорція між витратами на організацію обліку і корисним ефектом від його використання і буде

найкращою альтернативою в забезпеченні ефективності діяльності підприємства.

Список використаних джерел:

1. Качмар О.В. Теоретичні основи організації бухгалтерського обліку на підприємстві / О.В. Качмар. // Ефективна економіка. – 2014. – № 9. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3367>.
2. Про схвалення Методичних рекомендацій щодо організації процесу формування управлінської звітності в банках України: Постанова Правління Національного Банку України №324 від 06.09.2007. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0324500-07/ed20070906/find?text=%>.
3. Губарик О.М. Організація обліку як основа інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємств / О.М. Губарик, О.А. Дилевої. // Ефективна економіка. – 2017. – №1. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5407>.
4. Безруких П.С. Організація бухгалтерського обліку на підприємствах / П.С. Безруких. – М. : Фінанси, 1966 – 208 с.
5. Островерха Р. Е. Організація обліку : навч. посіб. / Р. Е. Островерха – 2-ге вид. перероб. та доп. – К. : «Центр учбової літератури», 2012. – 568 с.

*Сидоренко О.О.,
к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку,
оподаткування та аудиту
Чернігівський національний технологічний університет,*

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ДОХОДІВ СТРАХОВИКА ВІД ІНВЕСТУВАННЯ КОШТІВ ТЕХНІЧНИХ РЕЗЕРВІВ У ПРИЙНЯТНІ АКТИВИ З УРАХУВАННЯМ ВИМОГ ПОДАТКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА

В процесі діяльності страхові компанії з метою залучення більшої кількості клієнтів та продовження співпраці з вже існуючими клієнтами вдаються до послуг страхових посередників (страхових агентів, страхових брокерів).

Водночас, Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо покращення адміністрування та перегляду ставок окремих податків і зборів» від 23.11.2018 № 2628-VIII, було внесено зміни до п. 141.1.3 Податкового кодексу України, зокрема додано абзац наступного змісту: «Фінансовий результат до оподаткування страховика збільшується: на позитивну різницю між сумою будь-яких виплат (винагород) страховим посередникам та іншим особам за надані послуги щодо укладання (продлонгації) договорів страхування та сумою нормативу витрат на виплати страховим посередникам, розрахованих за методикою, визначеною уповноваженим органом, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику» [1].

Згідно із «Методикою визначення нормативу витрат на виплати страховим посередникам» [2]:

1. Базою для розрахунку нормативу витрат страховика на виплати (винагороди) страховим посередникам та іншим особам (далі - база для

розрахунку нормативу витрат) є сума страхових платежів (страхових внесків, страхових премій), одержаних (нарахованих) страховиком протягом звітного (податкового) періоду за договорами страхування та перестраховування, зменшена на суму страхових платежів (страхових внесків, страхових премій), одержаних (нарахованих) страховиком протягом звітного (податкового) періоду за договорами перестраховування [2].

2. Норматив витрат страховика на виплати страховим посередникам (далі-норматив витрат) за звітний (податковий) період розраховується за формулою:

$$NB = \sum_{i=1}^n Bi * Ni + I$$

де, NB - норматив витрат за звітний (податковий) період;

Bi, - база для розрахунку нормативу витрат за і-м видом страхування;

Ni - норматив витрат на ведення справи страховика за і-м видом страхування на останню звітну (податкову) дату;

N - кількість видів страхування, за якими страховиком протягом звітного (податкового) періоду здійснювалася страхова діяльність;

i - вид страхування, за яким страховиком протягом звітного (податкового) періоду здійснювалася страхова діяльність;

I - інвестиційний дохід страховика, одержаний (нарахований) протягом звітного (податкового) періоду [2].

Розмір нормативу витрат на ведення справи за видами страхування визначається: 1) за видами добровільного страхування - максимальна гранична частка нормативних витрат на ведення справи у страховому тарифі, розрахована страховиком відповідно до законодавства та зазначена ним у правилах страхування, що зареєстровані Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України або Нацкомфінпослуг. Якщо правилами страхування не встановлено розміру нормативних витрат на ведення справи, то він визначається у розмірі 20 відсотків; 2) за видами обов'язкового

страхування - гранично допустиме значення нормативу витрат на ведення страхової справи як складової частини страхового тарифу, визначене законодавством [2].

При цьому, для «страховиків, що здійснюють діяльність за видами страхування, іншими, ніж страхування життя, як дохід, отриманий страховиком від інвестування коштів страхових резервів у прийнятні активи відповідно до законодавства, вважають:

— проценти, нараховані страховику за звітний (податковий) період на суми банківських вкладних (депозитних) або поточних рахунків, за вирахуванням податків, зборів та платежів;

— дивіденди, нараховані страховику за акціями, за вирахуванням податків, зборів та платежів;

— дохід, нарахований страховику за державними цінними паперами, за вирахуванням податків, зборів та платежів» [2].

Таким чином, при розрахунку нормативу витрат на ведення справи, необхідно знати суму доходів отриманих страховиком від інвестування коштів технічних резервів у прийнятні активи. Водночас, страховик може отримувати аналогічні доходи у вигляді процентів, дивідендів та доходів за державними цінними паперами від інвестування власних коштів (коштів накопичених за минулі роки), тобто коштів якими не представлено технічні резерви.

У зв'язку з цим, в обліку страховика необхідно передбачити чітку деталізацію рахунків обліку вище згаданих доходів, з виділенням доходів від розміщення технічних резервів та доходів від розміщення власних коштів (коштів накопичених за минулі роки), а саме з урахуванням [3]: 1) для доходів отриманих у вигляді процентів за поточним рахунком, необхідно використовувати субрахунки: 719.1 «Доходи у вигляді процентів за поточним рахунком у частині яка забезпечує розміщення технічних резервів»; 719.2 «Доходи у вигляді процентів за поточним рахунком у частині яка забезпечує розміщення власних коштів страховика»; 2) Для доходів отриманих від

дивідендів за акціями: 731.1 «Дивіденди одержані (нараховані) у частині яка забезпечує розміщення технічних резервів»; 731.2 «Дивіденди одержані (нараховані) у частині яка забезпечує розміщення власних коштів страховика»; 3) Для доходів за державними цінними паперами: 732.1 «Відсотки одержані (нараховані) у частині яка забезпечує розміщення технічних резервів»; 732.2 «Відсотки одержані (нараховані) у частині яка забезпечує розміщення власних коштів страховика»; 4) Для доходів від процентів за депозитними рахунками: 733.1 «Відсотки, отримані (нараховані) за строковими депозитними вкладками у частині яка забезпечує розміщення технічних резервів»; 733.2 «Відсотки, отримані (нараховані) за строковими депозитними у частині яка забезпечує розміщення власних коштів страховика».

Використання запропонованих субрахунків обліку доходів, на нашу думку, спростить процес визначення розміру нормативу витрат на виплату страховим посередникам, як наслідок зменшить трудомісткість визначення бази оподаткування з податку на прибуток, а також призведе до виникнення додаткової інформації необхідної для прийняття управлінських рішень стосовно доцільності та ефективності розміщення коштів технічних резервів і власних коштів у згадані види активів.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 13-14, № 15-16, № 17, ст.112). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 12.11.2019).
2. Методика визначення нормативу витрат на виплати страховим посередникам URL: <http://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2019/02/1064-05.02.19-2.pdf> - (дата звернення: 12.11.2019).
3. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій Наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 № 291

URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99> (дата звернення:
12.11.2019).

НАУКОВО-ПРАКТИЧНЕ ВИДАННЯ

Державний фінансовий контроль, незалежний аудит
та аналіз: проблеми та перспективи розвитку

Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції

28 листопада 2019 р.

м. Ірпінь.